

HOTĂRĂRILE ȘI DECIZIILE

Curții Europene a Drepturilor Omului
în cauzele moldovenești

Volumul VII

1 ianuarie 2008 – 31 iunie 2008

CZU 341.64(4)(094):342.72/.73(478)

C 95

Editura GUNIVAS

str. Ion Creangă 62/4, Chișinău MD-2064,

Republica Moldova

Tel.: (+373 22) 92 71 78, 92 71 80

Tel./Fax (+373 22) 59 39 32

E-mail: gunivas@gmail.com

HOTĂRĂRILE ȘI DECIZIILE

Curtii Europene a Drepturilor Omului în cauzele moldovenești

Ediția II

Ediție apărută cu sprijinul Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Suedia, al Consiliului Europei și al Guvernului Germaniei.

Finanțatorii nu poartă răspundere de informația conținută în această carte.

© Asociația obștească “Juriștii pentru drepturile omului” pentru copertă.

Prepress : **Editura GUNIVAS**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Hotărârile și deciziile Curtii Europene a Drepturilor Omului în cauzele moldovenești / Curtea Europeană a Drepturilor Omului ; resp. de ed. : Vladislav Gribincea. – Ed. a 2-a. – Ch. : Gunivas, 2009 (Tipogr. Balacron). –

ISBN 978-9975-908-90-0.

Vol. 7 : 1 ian. 2008 – 30 iun. 2008. – 2009. – 352 p. – Apare cu sprijinul financ. al Com. Helsinki pentru Drepturile Omului din Suedia, al Consiliului Europei și al Guvernului Germaniei. – 50 ex. –

ISBN 978-9975-908-97-9.

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	5
--------------	---

HOTĂRÂRI

1. Bulava c. Moldovei (08/01/2008).....	9
2. Ceachir c. Moldovei (15/01/2008).....	19
3. Cravcenco c. Moldovei (15/01/2008).....	31
4. Rusu c. Moldovei (15/01/2008).....	47
5. Bălan c. Moldovei (29/01/2008)	57
6. Flux (nr. 4) c. Moldovei (12/02/2008).....	73
7. Guja c. Moldovei (12/02/2008).....	87
8. Oferta Plus S.R.L. c. Moldovei (satisfacție echitabilă) (12/02/2008)	117
9. Dacia S.R.L. c. Moldovei (18/03/2008)	137
10. Roșca, Secăreanu și Alții c. Moldovei (27/03/2008).....	157
11. Vacarencu c. Moldovei (27/03/2008)	171
12. Grădinar c. Moldovei (08/04/2008)	179
13. Megadat.com S.R.L. c. Moldovei (08/04/2008)	215
14. Moldovahidromaș c. Moldovei (satisfacție echitabilă) (13/05/2008)	233
15. Boicenco c. Moldovei (satisfacție echitabilă) (10/06/2008)	239
16. Duca c. Moldovei (10/06/2008).....	243
17. Istrate (nr. 2) c. Moldovei (10/06/2008).....	247
18. Victor Savițchi c. Moldovei (17/06/2008).....	253

DECIZII

1. Grușca și Alții c. Moldovei (22/01/2008)	275
2. Gajiu c. Moldovei (29/01/2008).....	279
3. Coreiba c. Moldovei (12/02/2008)	285
4. Berzoi c. Moldovei (04/03/2008).....	289
5. Calbor Corporation S.A. c. Moldovei (04/03/2008)	293
6. Cericenco c. Moldovei (04/03/2008).....	297
7. Lungu c. Moldovei (01/04/2008).....	301
8. Caraman c. Moldovei (22/04/2008)	305
9. Ciobanu și Alții c. Moldovei (22/04/2008).....	309

10. Hanganu c. Moldovei (22/04/2008)	313
11. Boguslavschi c. Moldovei (13/05/2008).....	319
12. Ardelean c. Moldovei (20/05/2008)	325
13. Lupaşcu c. Moldovei (20/05/2008).....	329
14. Novicov c. Moldovei (20/05/2008).....	333
15. Teleba c. Moldovei (20/05/2008)	337
16. Berezin c. Moldovei (17/06/2008).....	341
17. Zece cereri c. Moldovei (17/06/2008).....	347

PREFAȚĂ

Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, la care Republica Moldova este parte din 12 septembrie 1997, este, cu certitudine, principalul instrument elaborat în cadrul Consiliului Europei după constituirea sa. Deși nu conține prevederi foarte precise, această Convenție garantează prin sine drepturi și libertăți, care trebuie recunoscute și garantate de către fiecare stat membru.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului cere statelor membre ca autoritățile lor să nu o încalce și să întreprindă măsuri rezonabile, ca drepturile și libertățile garantate de Convenție să nu fie încălcate de altcineva decât exponenții statului. Pe de altă parte, spiritul Convenției impune statelor obligația să întreprindă măsuri pentru a nu admite pe viitor încălcări care au dus deja la încălcarea acesteia. Aceste cerințe, care urmează a fi interpretate prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, impune, *inter alia*, obligația de a asigura o protecție judiciară adecvată.

Asigurarea unei astfel de protecții judiciare este îngreunată de termenii generali în care este formulată Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, de limbajul specific folosit de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului la interpretarea acesteia, de eventualele bariere lingvistice și de accesul insuficient la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Această lucrare are scopul de a înlătura eventualele bariere lingvistice apărute la aplicarea Convenției și de a asigura un mai bun acces al specialiștilor la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Ea reprezintă o traducere fidelă și completă a tuturor hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauzele îndreptate împotriva Republicii Moldova.

În anul 2007, au fost publicate primele patru volume ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 12 septembrie 1997 și 31 decembrie 2006, în anul 2008, au fost traduse și publicate volumele cinci, șase și șapte ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 1 ianuarie 2007 și 30 iunie 2008, iar în anul 2009 sunt publicate volumele opt și nouă ale lucrării, conținând traducerea jurisprudenței pronunțate între 1 iulie 2008 și 30 iunie 2009. În anul 2009 au fost, de asemenea, republicate, într-un număr limitat, primele șapte volume. Varianta electronică a acestor traduceri, care au fost efectuate de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”, este, de asemenea, disponibilă pe pagina web www.lhr.md.

Apariția periodică a lucrării și reeditarea ei a fost posibilă datorită suportului financiar al Comitetului Helsinki Suedez pentru Drepturile Omului, Consiliului Europei și Guvernului Germaniei. Aceasta se distribuie gratuit.

Apariția lucrării ar fi fost îngreunată, dacă nu chiar imposibilă, fără ajutorul Sorinei MACRINICI și a lui Victor BRAGOI, precum și fără susținerea soției mele.

Vladislav GRIBINCEA
Chișinău, 7 octombrie 2009

HOTĂRÂRI

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BULAVA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 27883/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

08/04/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Bulava c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Stanislav Pavlovski,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Fatoş Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 27883/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către doi cetățeni ai Republicii Moldova, dna Elena Bulava și dl Nicolai Bulava („reclamanții”), la 18 iunie 2004.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că executarea întârziată de către o companie care aparține statului a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat dreptul lor ca o instanță să hotărască asupra drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 29 martie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamanții, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanții, dna Elena Bulava și dl Nicolai Bulava, care sunt căsătoriți, s-au născut în anul 1957 și, respectiv, 1954 și locuiesc în Soroca.

7. Ei erau angajați ai unei întreprinderi de stat de aprovizionare cu apă („compania”). Între anii 2000 și 2004, compania și-a sistat activitatea de mai multe ori și reclamanții nu au primit salariile lor. Ei au intentat câteva acțiuni judiciare împotriva companiei, solicitând plata salariilor lor.

A. Acțiunile dnei Bulava

8. Prin hotărâri judecătorești definitive din 26 martie și 29 septembrie 2003, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească dnei Bulava 1,820 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 118.86 euro (EUR) în acea perioadă).

9. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 22 martie 2004, Judecătoria Soroca a constatat că neexecutarea de către companie a hotărârilor judecătorești din 26 martie și 29 septembrie 2003, pronunțate în favoarea reclamantului, a încălcat drepturile acestuia, și a obligat compania să plătească reclamantului MDL 8,981 (aproximativ EUR 576.75 la acea dată), reprezentând o penalitate de 5% pentru fiecare zi de întârziere calculată din MDL 1,820, și MDL 1,820 cu titlu de prejudiciu moral. Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 18 mai 2004.

10. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 29 martie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să-i plătească reclamantului MDL 2,452 (aproximativ EUR 161.5 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 20 aprilie 2004.

11. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 15 iulie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 5,460 (aproximativ EUR 369.2 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 10 august 2004.

12. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 13 septembrie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 13,286 (aproximativ EUR 897.38 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 13 octombrie 2004.

B. Acțiunile dlui Bulava

13. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 10 iulie 2003, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească dlui Bulava MDL 10,938.5 (aproxi-

mativ EUR 682.25 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 3 februarie 2004.

14. Printr-o hotărâre judecătorească din 26 aprilie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să-i plătească acestuia MDL 4,360 (aproximativ EUR 306.83 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 11 mai 2004.

15. Printr-o hotărâre judecătorească din 13 septembrie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 13,375 (aproximativ EUR 903.39 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 5 octombrie 2004.

C. Procedurile de executare

16. Printr-o scrisoare din 27 decembrie 2004, executorul judecătoresc a informat reclamantii, *inter alia*, că bunurile companiei, care au fost sechestrate de către executorul judecătoresc, au rămas nevândute după licitație. Reclamantii au mai fost informați de către executorul judecătoresc că hotărârile judecătorești vor fi executate când compania va dispune de bunuri.

17. La 12 mai 2005, reclamantii au informat Curtea că toate hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea lor au fost executate la 29 aprilie 2005.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

18. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

19. Prevederile relevante ale Codului civil care a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 sunt următoarele:

Articolul 619. Dobânda de întârziere

„(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 [rata dobânzii de refinanțare a Băncii Naționale a Republicii Moldova] dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

20. Articolul 256 al Codului de procedură civilă din 12 iunie 2003 prevede următoarele:

„Urmează a fi executate imediat ordonanța sau hotărârea judecătorească prin care pîritul este obligat la plata:

... (2) salariului și a altor drepturi ce decurg din raporturi de muncă ..., în mărimea unui salariu mediu;”

21. Suplimentar, Codul muncii din 29 iulie 2003 prevede:

Articolul 330. Obligația angajatorului de a repara prejudiciul cauzat persoanei ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci

„... (3) În caz de reținere, din vina angajatorului, a salariului ..., acestuia i se plătesc suplimentar, pentru fiecare zi de întârziere, 0.1 la sută din suma neplătită în termen.”

ÎN DREPT

22. Reclamanții au pretins că executarea întârziată a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Statutul de victimă

23. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate în întregime la 29 aprilie 2005. În consecință, reclamanții și-au pierdut statutul de „victimă”.

24. Reclamanții au susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor au fost executate doar după o întârziere nerezonabilă. Ei au susținut că autoritățile naționale nu au recunoscut violarea Convenției și nici nu le-au plătit vreo compensație pentru executarea întârziată a hotărârilor judecătorești.

25. Curtea reiterează că o decizie sau măsură favorabilă reclamantului nu este, în principiu, suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât

dacă autoritățile naționale au recunoscut, expres sau în substanță, violarea și au oferit apoi o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36, și *Dalban v. România* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

26. În această cauză, Curtea notează că, deși hotărârile judecătorești relevante au fost deja executate, Guvernul nu a recunoscut violarea și nici nu a oferit vreo redresare adecvată pentru executarea întârziată. În aceste circumstanțe, reclamantii pot pretinde în continuare că sunt „victime” ale încălcării drepturilor lor garantate de Convenție prin executarea întârziată a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor (a se vedea *Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

B. Epuizarea căilor de recurs interne

27. În obsevațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că nu au fost epuizate toate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și al articolului 619 al Codului de procedură civilă („CPC”).

28. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova* (nr. 1), nr. 74153/01, § 32, 18 ianuarie 2005). Curtea nu găsește vreun motiv să se abată de la această concluzie în această cauză.

29. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolul 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Ea a examinat o obiecție similară în hotărârea *Lupăcescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006, și nu consideră necesar să se abată de la această concluzie în această cauză.

30. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; *Petrushko v. Russia*, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Din aceste motive, ea con-

chide că acțiunile privind efectuarea plății trebuiau întreprinse imediat după ce hotărârile judecătorești au devenit definitive.

C. Concluzia cu privire la admisibilitate

31. Prin urmare, Curtea consideră că pretențiile reclamantilor ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

32. Guvernul a susținut că, deoarece hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor au fost executate, nu a avut loc violarea articolului 6 § 1 al Convenției sau a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

33. Curtea a constatat în mod repetat că procedurile privind reintegrarea în serviciu sunt de o „importanță crucială” pentru reclamanti și că, de fapt, ele trebuie examinate cu „promptitudine” (a se vedea *Guzicka v. Poland*, nr. 55383/00, § 30, 13 iulie 2004); această cerință este consolidată suplimentar în țările în care dreptul intern prevede că toate cauzele de acest gen trebuie soluționate cu o promptitudine deosebită (a se vedea *Borgese v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1992, Seria A nr. 228-B, § 18). Aceasta este mai cu seamă relevant când o hotărâre judecătorească a fost deja adoptată și autoritățile trebuie doar să o execute. Curtea notează că dificultățile specifice la care persoana este supusă când este privată în mod ilegal de salariu, chiar pentru o perioadă scurtă de timp, au fost luate în considerație de către legislatorul național în articolul 256 al Codului de procedură civilă (a se vedea paragraful 20 de mai sus), care face ca hotărârile judecătorești privind reintegrarea în serviciu și plata unei părți a salariului să devină executorii imediat (a se vedea *Ungureanu v. Moldova*, nr. 27568/02, § 26, 6 septembrie 2007).

34. Urmează a fi notat faptul că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în privința dnei Bulava au fost adoptate la 26 martie și 29 septembrie 2003, 22 martie 2004, 29 martie 2004, 15 iulie 2004 și 13 septembrie 2004. Având în vedere că aceste hotărâri au fost executate în întregime la 29 aprilie 2005, perioadele de neexecutare erau de douăzeci și cinci de luni și trei zile, nouăsprezece luni, treisprezece luni și șapte zile, treisprezece luni, nouă luni și paisprezece zile și, respectiv, șapte luni și șaisprezece zile.

35. Urmează a fi notat faptul că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în privința dlui Bulava au fost adoptate la 10 iulie 2003, 26 aprilie 2004 și 13 septembrie 2004. Prin urmare, perioadele de neexecutare erau de douăzeci și una de luni și nouăsprezece zile, douăsprezece luni și trei zile și, respectiv, șapte luni și șaisprezece zile.

36. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova* și *Lupacescu and Others v. Moldova*, citate mai sus).

37. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în acele cauze, că neexecutarea într-un termen rezonabil a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamanților constituie o violare a articolului 6 § 1 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

38. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

39. Dna Bulava a pretins MDL 271,529.42 (EUR 16,033), iar dl Bulava MDL 179,426.31 (EUR 10,594.56) cu titlu de compensații pentru prejudiciul material cauzat ca rezultat al întârzierilor în executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor.

40. Guvernul a declarat că sumele pretinse de către reclamanți sunt excesive. Bazându-se pe articolul 330 al Codului muncii (a se vedea paragraful 21 de mai sus), Guvernul a susținut că dna Bulava trebuie să primească MDL 3,500.64 (EUR 200) iar dl Bulava MDL 3,628.80 (EUR 208) cu titlu de prejudiciu material.

41. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit prejudiciu material din cauza imposibilității de a se folosi de banii lor ca rezultat al întârzierii la plata sumelor datorate lor în temeiul hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor. Luând în considerație metodologia din hotărârea *Prodan* (citată mai sus, § 73) și legislația națională cu privire la calcularea dobânzii de întârziere (a se vedea paragraful 19 de mai sus), Curtea acordă dnei Bulava EUR 440 și dlui Bulava EUR 457 cu titlu de prejudiciu material cauzat ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor într-un termen rezonabil.

B. Prejudiciul moral

42. Reclamanții au pretins compensații pentru prejudiciul moral suferit ca rezultat al încălcării drepturilor lor, fără însă a specifica suma pretinsă.

43. Guvernul a susținut că reclamanții nu au prezentat nicio probă care ar confirma că ei au suferit stres și neliniște.

44. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al plății întârziate, care nu pot fi compensate prin simpla constatare a violării (a se vedea *Dumbrăveanu*, citată mai sus, § 48). Făcând o evaluare în mod echitabil, ea acordă dnei Bulava EUR 1,000 și dlui Bulava EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

45. Reclamanții nu au formulat vreo pretenție cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în procedurile demarate în temeiul Convenției.

D. Dobânda de întârziere

46. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției:
 - dnei Elena Bulava – EUR 440 (patru sute patruzeci euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de prejudiciu moral;

- dlui Nicolai Bulava – EUR 457 (patru sute cincizeci și șapte euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (b) că sumele de mai sus urmează a fi convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (c) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoş Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CEACHIR c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 11712/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

15/04/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Ceachir c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 11 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 11712/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de doi cetățeni ai Republicii Moldova, dl Gheorghe Ceachir și dl Ion Ceachir („reclamanții”), la 9 martie 2004.

2. Reclamanții au fost reprezentați în fața Curții de către dl Vladislav Grinbincea, de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că dreptul lor la un proces echitabil a fost încălcat prin omisiunea Curții Supreme de Justiție de a aduce vreun motiv pentru repunerea în termenul de depunere a recursului.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 28 octombrie 2005, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamanții, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanții, dl Gheorghe Ceachir, care s-a născut în anul 1931, și dl Ion Ceachir, care s-a născut în anul 1940, locuiesc în Chișinău și, respectiv, Bălți.

7. În anul 1949, părinții reclamanților au fost persecutați de către autoritățile comuniste. Proprietatea lor a fost confiscată, iar ei au fost deportați în Siberia.

8. În anul 1989, ei au fost reabilitați.

9. La 2 august 2002, reclamanții au intentat o acțiune împotriva Ministerului Finanțelor („Ministerul”), solicitând compensații pentru confiscarea proprietății părinților lor.

10. La 27 mai 2003, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamanților și a obligat Ministerul să le plătească compensații în mărime de 150,500 lei moldovenești (MDL) (8,988 euro (EUR) la acea dată) fiecăruia. Ea a emis și un titlu executoriu. Ministerul a depus apel.

11. La 14 august 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul și a menținut hotărârea judecătorească din 27 mai 2003. Reprezentantul Ministerului nu a participat la ședință.

12. La 29 august 2003, Ministerul a depus la Curtea Supremă de Justiție un recurs datat cu 28 august 2003.

13. Bazându-se pe articolele 437 și 438 ale Codului de procedură civilă („CPC”) (a se vedea Dreptul intern relevant de mai jos), la 15 septembrie 2003, vicepreședintele Curții Supreme de Justiție a restituit Ministerului cererea de recurs pe motivul neplății de către acesta a taxei de stat. El a mai informat Ministerul că acesta putea să depună recurs repetat după înlăturarea neajunsurilor și cu respectarea celorlalte cerințe stabilite de lege.

14. La 1 octombrie 2003, executorul judecătoresc al Direcției Rîșcani de Executare a Deciziilor Judiciare a primit titlul executoriu din 27 mai 2003 și, la 7 octombrie 2003, a cerut Ministerului să-l execute.

15. La 18 noiembrie 2003, Ministerul a informat executorul că el a depus recurs împotriva deciziei judecătorești din 14 august 2003 și că el va executa titlul executoriu doar după examinarea recursului de către Curtea Supremă de Justiție.

16. Între timp, după cum se pretinde, la 13 noiembrie 2003, Ministerul a expediat o scrisoare Curții Supreme de Justiție în care a susținut că, potrivit Legii taxei de stat, acesta era scutit de la plata taxei de stat la depunerea cererii de recurs.

17. La 8 decembrie 2003, Ministerul a depus la Curtea Supremă de Justiție un nou recurs împotriva deciziei judecătorești din 14 august 2003. Conținutul acestuia era identic celui din 29 august 2003 și avea aceeași dată la care a fost întocmit de către Minister – 28 august 2003. Ministerul nu a cerut repunerea în termenul de depunere a noii cereri de recurs, precum nu s-a referit nici la chestiunea privind taxa de stat.

18. La 20 mai 2004, reclamantii au depus la Curtea Supremă de Justiție referința lor la recursul Ministerului și au susținut, *inter alia*, că acesta a fost depus cu omiterea termenului de atac.

19. La 26 mai 2004, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Ministerului, a casat hotărârile judecătorești din 27 mai și 14 august 2003 și a dispus rejudecarea cauzei de către Judecătoria Sângerei. Curtea Supremă a menționat expres în decizia sa că Ministerul a depus recursul la 8 decembrie 2003.

20. La 4 octombrie 2004, Judecătoria Sângerei a admis în parte acțiunea reclamantilor și a obligat Ministerul să le plătească compensații de câte MDL 36,250 (EUR 2,402 la acea dată) fiecăruia. La 22 octombrie 2004, reclamantii au depus apel la Curtea de Apel Bălți.

21. Printr-o decizie din 7 decembrie 2004, Curtea de Apel Bălți a respins cererea de apel a reclamantilor pe motiv că a fost depusă cu omiterea termenului de atac. Reclamantii au depus recurs împotriva acestei decizii.

22. La 13 aprilie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul, a casat decizia din 7 decembrie 2004 și a dispus rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Bălți.

23. La 7 iulie 2005, Curtea de Apel Bălți a respins apelul reclamantilor depus împotriva hotărârii judecătorești din 4 octombrie 2004. Ei au depus recurs la Curtea Supremă de Justiție.

24. La 9 noiembrie 2005, în cadrul procedurilor în fața Curții Supreme de Justiție, reclamantii au cerut retragerea cererii lor de recurs și încetarea procesului. La aceeași dată, cererea lor a fost admisă, iar procesul încetat.

25. La 16 ianuarie 2006, reclamantii au depus la Curtea Supremă de Justiție o cerere de revizuire a deciziei acesteia din 9 noiembrie 2005, prin care aceasta a încetat procedura. La 24 mai 2006, cererea lor a fost respinsă.

26. La 17 iulie 2006, executorul judecătoresc a solicitat Ministerului să execute hotărârea Judecătoriei Sângerei din 4 octombrie 2004.

27. La 11 august 2006, Ministerul a depus apel împotriva hotărârii judecătorești din 4 octombrie 2004, iar acesta a fost respins printr-o decizie irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 7 februarie 2007 ca depus cu omiterea termenului de atac.

28. La 28 martie 2007, executorul judecătoresc a executat hotărârea judecătorească din 4 octombrie 2004 și a plătit fiecărui reclamant câte MDL 36,250.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

29. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 254. Hotărârile judecătorești definitive și irevocabile

„(1) Rămân definitive hotărârile judecătorești:

...

b) emise în primă instanță, supuse apelului, după examinarea pricinii în apel, în cazul în care apelul este respins;

...

(2) Rămân irevocabile hotărârile judecătorești:

a) emise în primă instanță, după expirarea termenului de atac;

b) emise în primă instanță, atacate în apel sau recurs, după examinarea pricinii în recurs, în cazul în care recursul este respins; ...”

Articolul 433. Temeiurile inadmisibilității recursului

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

...

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434...”

Articolul 434. Termenul de declarare a recursului

„(1) (...) Recursul declarat în termen de două luni de la data pronunțării sau înștiințării [părții] se consideră depus în termen.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

Articolul 437. Cuprinsul cererii de recurs

»...

(2) La cererea de recurs trebuie să se anexeze dovada de plată a taxei de stat (...).”

Articolul 438. Restituirea cererii de recurs

»...

(2) Dacă cererea de recurs nu corespunde prevederilor art.437 ori s-a depus fără plata taxei de stat, instanța, printr-o adresă semnată de președintele sau vicepreședintele colegiului respectiv, o restituie în termen de 5 zile.

(3) Restituirea cererii de recurs nu împiedică declararea repetată a recursului după lichidarea neajunsurilor și respectarea celorlalte reguli stabilite de lege pentru declararea lui.”

30. Legea taxei de stat (nr. 1216), din 3 decembrie 1992, prevede următoarele:

Articolul 4. Înlesnirile vizând taxa de stat

„(1) Sunt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești:

...

(12) autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice (...) la înaintarea acțiunilor privind protecția intereselor patrimoniale ale statului, și la contestarea hotărârilor instanțelor judecătorești; ...”

31. Codul civil din 12 iunie 2003, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 619. Dobânda de întârziere

„(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 [rata de refinanțare a BNM] dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

ÎN DREPT

32. Reclamanții au pretins că dreptul lor la un proces echitabil, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, a fost încălcat prin faptul că, la 26 mai 2004, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Ministerului chiar dacă acesta era tardiv. Partea relevantă a articolului 6 § 1 este următoarea:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil, ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretențiile reclamanților cu privire la neexecutarea hotărârii judecătorești din 27 mai 2003

33. În cererea lor inițială, reclamanții s-au plâns de ingerința în drepturile lor garantate de articolele 6 § 1 și 14 ale Convenției și articolul 1 al Protocolului

nr. 1 la Convenție prin neexecutarea hotărârii Judecătorei sectorului Rîșcani din 27 mai 2003. Totuși, în observațiile lor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, ei au informat Curtea că nu mai doreau să mențină aceste pretenții. Prin urmare, Curtea nu le va examina.

B. Pretenția cu privire la recursul depus cu omiterea termenului

34. Guvernul a declarat că reclamantii și-au pierdut statutul de „victimă”. El a susținut că, având în vedere faptul că, la 9 noiembrie 2005, reclamantii au retras cererea lor de recurs și au solicitat Curții Supreme de Justiție să înceteze procesul, trebuie considerat că ei și-au exprimat acordul cu suma compensației acordate de Judecătoria Sîngerei la 4 octombrie 2004 (a se vedea paragrafele 20 și 24 de mai sus).

De asemenea, Guvernul a declarat că, la data depunerii acestei cereri la Curte, potrivit prevederilor Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, dl Gheorghe Ceachir nu era autorizat să-și reprezinte fratele în fața Curții. Guvernul a cerut Curții să respingă cererea depusă de dl Ion Ceachir, pe motiv că aceasta nu a fost depusă la Curte în modul corespunzător.

35. Reclamantii nu au fost de acord cu obiecțiile Guvernului și au susținut că, având în vedere că pretenția lor se referea la casarea ilegală a hotărârii judecătorești din 27 mai 2003 ca urmare a unui recurs depus cu omiterea termenului, autoritățile naționale nu au recunoscut violarea Convenției și nici nu le-au plătit vreo compensație pentru această casare ilegală. Reclamantii au considerat că obiecția Guvernului privind retragerea recursului lor ridică o chestiune cu privire la neepuizarea căilor de recurs interne. Ei au susținut că, în cazurile în care este vorba de casarea unei hotărâri judecătorești irevocabile, derularea ulterioară a procedurilor redeschise ilegal este irelevantă.

În al doilea rând, la 21 aprilie 2006, dl Ion Ceachir a informat Curtea că, la data depunerii cererii, fratele său, dl Gheorghe Ceachir, și reprezentantul său, dl Vladislav Gribincea, au avut acordul lui să acționeze în numele lui și să inițieze proceduri în fața Curții.

36. Curtea reamintește că „casarea unei hotărâri judecătorești irevocabile este un act instantaneu care nu creează o situație continuă, chiar dacă atrage după sine o redeschidere a procedurilor” (a se vedea *Frunze v. Moldova*, nr. 42308/02, 14 septembrie 2004). Urmează a fi notat că pretenția reclamantilor se referă la casarea ilegală a hotărârii judecătorești din 27 mai 2003, menținută la 14 august 2003 de către Curtea de Apel Chișinău, și nu la suma compensației acordate de către instanțele judecătorești naționale pentru confiscarea proprietății părinților lor. Prin urmare, ea respinge prima obiecție a Guvernului și consideră că chestiunea privind legalitatea redeschiderii procedurilor la 26 mai 2004 de către Curtea Supremă este legată de examinarea

fondului cauzei. Prin urmare, ea va examina această chestiune împreună cu fondul.

În ceea ce privește cea de-a doua obiecție invocată de Guvern, Curtea reiterează că „reprezentantul reclamantului trebuie să prezinte o „procură sau o autorizație scrisă de a acționa”. O simplă autorizație scrisă ar fi valabilă pentru procedurile în fața Curții, doar dacă s-a dovedit că aceasta a fost făcută fără înțelegerea și acordul reclamantului” (a se vedea *Velikova v. Bulgaria*, nr. 41488/98, § 50, ECHR 2000-VI). Din conținutul scrisorii din 21 aprilie 2006 (a se vedea paragraful 35 de mai sus), Curtea consideră că nu există dubii privind înțelegerea și acordul dlui Ion Ceachir de a-și menține cererea.

37. Prin urmare, Curtea respinge obiecția Guvernului.

C. Concluzia cu privire la admisibilitate

38. Curtea consideră că pretențiile reclamantilor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

39. Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de casarea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii Judecătoriei sectorului Rîșcani din 27 mai 2003, fără însă a prezenta vreun motiv pentru admiterea recursului depus cu omiterea termenului.

40. Guvernul a susținut că Ministerul a depus recursul la 29 august 2003, adică în termen. El a declarat că, prin scrisoarea sa din 13 noiembrie 2003, Ministerul a clarificat chestiunea taxei de stat (a se vedea paragraful 16 și paragraful 30 din dreptul intern relevant de mai sus) și că recursul din 8 decembrie 2003 a fost o reiterare a celui din 29 august 2003. Deoarece Curtea Supremă de Justiție a adus motive suficiente în decizia sa din 26 mai 2004 pentru admiterea recursului Ministerului, Guvernul a considerat că nu a avut loc vreo încălcare a drepturilor reclamantilor garantate de Convenție.

41. Curtea observă că principiile generale care se aplică cazurilor de acest gen au fost expuse în hotărârea Curții în cauza *Melnic v. Moldova* (nr. 6923/03, §§ 41-43, 14 noiembrie 2006).

42. Urmează a fi notat faptul că, potrivit articolului 434 al CPC, recursul se declară în termen de două luni, termen care nu poate fi restabilit. Acest ter-

men se calculează de la data pronunțării hotărârii judecătorești sau de la data înștiințării părților. După cum este prevăzut în articolul 254 al CPC (a se vedea paragraful 29 de mai sus), în cazul omiterii acestuia, hotărârea devine definitivă și irevocabilă.

43. În această cauză, Curtea notează că reprezentantul Ministerului nu a fost prezent la ședința de judecată a Curții de Apel Chișinău din 14 august 2003 (a se vedea paragraful 11 de mai sus). În lipsa vreunei probe prezentate de părți privind data la care Ministerul a aflat despre decizia judecătorească din 14 august 2003, Curtea este gata să considere data indicată pe cererea de apel a Ministerului drept dată la care acesta a aflat despre decizie și de la care începe calcularea termenului de două luni (a se vedea paragrafele 12 și 17 de mai sus). Prin urmare, termenul în care Ministerul putea să depună recurs a expirat la 29 octombrie 2003.

44. Guvernul susține că, la 13 noiembrie 2003, Ministerul a expediat o scrisoare Curții Supreme de Justiție pentru a clarifica chestiunea taxei de stat. Se pare însă că scrisoarea a fost expediată cu omiterea termenului prevăzut de articolul 434 al CPC (a se vedea paragrafele 16 și 40 de mai sus). Mai mult, articolul 434 prevede clar că termenul de două luni nu poate fi restabilit.

45. Curtea atrage deosebită atenție faptului că, în ciuda obiecției formulate de reclamânți la 20 mai 2004, potrivit căreia recursul Ministerului a fost depus cu omiterea termenului de atac, Curtea Supremă de Justiție nu a adus vreun motiv pentru respingerea acesteia și, aparent, a tratat-o ca irelevantă.

46. În final, Curtea notează că, la 26 mai 2004, Curtea Supremă de Justiție a menționat expres că a examinat recursul depus la 8 decembrie 2003, și nu recursul Ministerului din 29 august 2003.

47. Curtea reamintește că situații similare au fost deja examinate în hotărârile *Popov v. Moldova* (nr. 2), (nr. 19960/04, § 53, 6 decembrie 2005) și *Melnic* (citată mai sus, §§ 40 și 41), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către părți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamânților la un proces echitabil.

48. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, iar obiecția preliminară a Guvernului (a se vedea paragraful 36 de mai sus) urmează a fi respinsă.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

49. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

1. Datoria în temeiul hotărârii judecătorești

50. Reclamanții au pretins câte MDL 114,250, reprezentând diferența dintre suma acordată prin hotărârea Judecătoriei sectorului Rîșcani din 27 mai 2003 și suma de MDL 36,250, care deja le-a fost plătită (a se vedea paragraful 28 de mai sus).

51. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a declarat că, prin retragerea recursului, reclamanții au acceptat suma compensației acordate de Judecătoria Sîngerei la 4 octombrie 2004. Primind câte MDL 36,250, pretențiile lor trebuie respinse.

52. În lumina constatării sale, potrivit căreia autoritățile au încălcat drepturile reclamanților prin casarea hotărârii judecătorești prin care acestora li s-au acordat câte MDL 150,500, și luând în considerație că ei au primit deja MDL 36,250, Curtea constată că reclamanții sunt încă în drept să primească câte MDL 114,250 (EUR 6,586), reprezentând restul sumei acordate de Judecătoria sectorului Rîșcani la 27 mai 2003.

2. Dobânda de întârziere

53. Bazându-se pe articolul 619 al Codului civil (a se vedea Dreptul intern relevant de mai sus), reclamanții au solicitat să le fie plătită dobânda pentru executarea întârziată a obligației pecuniare, și anume a sumei de MDL 150,500 acordată prin hotărârea judecătorească din 27 mai 2003. Potrivit metodologiei lor de calcul, dobânda care urma a fi plătită fiecărui reclamant era de EUR 7,278.99, și urma a fi calculată de la data pronunțării hotărârii judecătorești.

54. Guvernul nu s-a abătut de la poziția sa expusă în paragraful 51 de mai sus și a considerat pretențiile reclamanților neîntemeiate.

55. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un prejudiciu material ca rezultat al admiterii de către Curtea Supremă de Justiție a recursului depus cu omiterea termenului. Luând în considerație legislația națională privind calcularea dobânzii de întârziere (a se vedea paragraful 31 de mai sus), Curtea acordă fiecărui reclamant câte EUR 7,279 cu titlu de compensație pentru dobânda ratată.

B. Prejudiciul moral

56. Referindu-se la hotărârea în cauza *Popov (nr. 2)* (citată mai sus), reclamanții au pretins câte EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor lor garantate de Convenție.

57. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant și a declarat că ei nu erau în drept să primească vreo compensație.

58. Curtea consideră că reclamantilor trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca urmare a încălcării drepturilor lor garantate de Convenție. Totuși, suma concretă pretinsă este excesivă. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantilor solidar EUR 3,600 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

59. Reclamantii au pretins EUR 2,730 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Ei au prezentat o listă detaliată, potrivit căreia onorariul perceput de avocat pentru o oră de lucru era de EUR 60 și au făcut referire la o decizie a Baroului Avocaților din Republica Moldova din 29 decembrie 2005, în care era prevăzut nivelul recomandat de remunerare a avocaților care reprezintă interesele reclamantilor în fața tribunalelor internaționale. De asemenea, ei au prezentat o chitanță potrivit căreia, la 21 aprilie 2006, reprezentantul lor a primit MDL 41,402 (EUR 2,580). Suma pretinsă se datora faptului că cererea inițială a fost întocmită în privința neexecutării hotărârii judecătorești din 27 mai 2003. Ca urmare a deciziei Curții Supreme de Justiție de a admite recursul Ministerului, a fost necesară reformularea integrală a pretențiilor inițiale. În final, luând în considerație plata parțială a sumei de MDL 36,250, pretențiile privind satisfacția echitabilă au trebuit să fie prezentate repetat.

60. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare, susținând că Curtea nu trebuie să le acorde vreo compensație cu titlu de costuri și cheltuieli, deoarece aceste pretenții erau excesive.

61. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

62. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, precum și faptul că reprezentantul reclamantilor a fost nevoit să reformuleze esențial cererea inițială, Curtea acordă reclamantilor EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

63. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Rezervă pentru examinarea fondului* obiecția preliminară a Guvernului privind statutul de „victimă” al reclamantilor;
2. *Declară* cererea admisibilă;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și *respinge* obiecția preliminară a Guvernului;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantilor, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) câte EUR 6,586 (șase mii cinci sute optzeci și șase euro) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând datoria în temeiul hotărârii judecătorești;
 - (ii) câte EUR 7,279 (șapte mii două sute șaptezeci și nouă euro) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând dobânda ratată;
 - (iii) suma totală de EUR 3,600 (trei mii șase sute euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iv) suma totală de EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli; și
 - (v) orice taxă care poate fi percepută la sumele menționate mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 ianuarie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CRAVCENCO c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 13012/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

15/04/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Cravcenco c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 11 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 13012/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dna Elena Cravcenco („reclamantul”), la 11 februarie 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl I. Manole, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că procedurile în cauza sa au fost excesiv de lungi.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 21 octombrie 2005, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1954 și locuiește la Cahul. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. *Concedierea inițială a reclamantului și procedurile privind reintegrarea sa în serviciu*

6. Reclamantul a lucrat pentru un teatru de stat din Cahul (*Teatrul Republican Muzical-Dramatic 'B.P. Hașdeu', „angajatorul”*).

7. La 22 octombrie 1996, el a fost concediat și a intentat o acțiune judiciară prin care a solicitat anularea concedierii sale. La 5 februarie 1997, Judecătoria sectorului Cahul a dispus reintegrarea sa în serviciu. Ca urmare a refuzului angajatorului de a executa hotărârea judecătorească, la 6 februarie 1997, el s-a adresat cu o plângere Ministerului Culturii („Ministerul”). La 20 martie 1997, Ministerul l-a asigurat că angajatorul va executa hotărârea judecătorească și că, în caz de neexecutare, el va lua măsuri.

8. Reclamantul a fost reintegrat în serviciu la 31 martie 1997. În ciuda acestui fapt, o altă persoană a continuat să figureze în statele de personal în calitate de contabil-șef. La 3 iunie 1997, tribunalul a casat hotărârea instanței judecătorești ierarhic inferioare. Acesta a întocmit decizia sa motivată șase luni mai târziu.

9. La 3 iunie 1997, reclamantul a fost din nou concediat de la serviciul său. El a continuat să se plângă diferitor autorități, inclusiv Ministerului. La 26 august 1998, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia tribunalului din 3 iunie 1997 și a menținut hotărârea judecătorească din 5 februarie 1997. La 15 septembrie 1998, decizia din 3 iunie 1997 privind concedierea reclamantului a fost anulată; în același timp, el a fost concediat din nou.

2. *Al doilea set de proceduri*

10. Procuratura a intentat o acțiune judiciară în interesul reclamantului, solicitând anularea ordinului din 15 septembrie 1998 privind concedierea acestuia. La 16 septembrie 1998, vicepreședintele Judecătoriei sectorului Cahul a informat procurorul regional despre eschivarea continuă a angajatorului și, în consecință, neexecutarea corespunzătoare a hotărârii judecătorești din 5 februarie 1997. Mai mult, procurorul a fost informat despre concedierea ulterioară a reclamantului la 15 septembrie 1998. În lumina acestor evenimente, instanța judecătorească a solicitat procurorului să pornească o urmărire penală împotriva directorului angajatorului.

11. Reclamantul a continuat să se plângă de executarea incompletă a hotărârii judecătorești din 5 februarie 1997. La 13 ianuarie 1999, Judecătoria sectorului Cahul l-a informat despre o amendă administrativă aplicată directorului teatrului la 16 septembrie 1998 și despre cererea de pornire a urmăririi penale împotriva acestuia. Angajatorul a prezentat instanței judecătorești un alt ordin din 26 martie 1999, prin care concedierea reclamantului din 15 septembrie 1998 a fost anulată. La 6 aprilie 1999, executorul judecătoresc a confirmat faptul că reclamantul nu a fost *de facto* reintegrat în funcția ocupată anterior. La 26 mai 1999, președintele Judecătoriei sectorului Cahul a solicitat procurorului să por-

nească urmărirea penală împotriva directorului teatrului pentru neexecutarea hotărârii judecătorești din 5 februarie 1997.

12. La 17 iulie 1999, reclamantul a fost concediat din funcția de contabil-șef. La aceeași dată, instanța judecătorească a informat Ministerul despre refuzul continuu al angajatorului de a executa hotărârea judecătorească din 5 februarie 1997. La o dată nespecificată, angajatorul a prezentat un nou ordin din 2 aprilie 1999, potrivit căruia funcția de „contabil-șef” a fost lichidată. La 27 iulie 1999, instanța judecătorească a solicitat din nou procurorului să pornească urmărirea penală împotriva directorului teatrului. De asemenea, ea a informat Ministerul despre neexecutarea corespunzătoare de către angajator a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului. Ministerul a atras atenția angajatorului asupra necesității de a executa hotărârea judecătorească.

13. La 8 decembrie 1999, Judecătoria sectorului Cahul a anulat ordinul de concediere din 17 iulie 1999 și a dispus reintegrarea imediată a reclamantului în serviciu.

14. La 11 decembrie 1999, angajatorul a adoptat un nou ordin („primul ordin din 11 decembrie 1999”), prin care reclamantul a fost reintegrat în funcția de „contabil-șef”. La 13 decembrie 1999, executorul a confirmat că hotărârea judecătorească nu a fost executată în mod corespunzător și, la 14 decembrie 1999, a solicitat instanței judecătorești să aplice directorului teatrului o amendă administrativă.

15. La 11 ianuarie 2000, procuratura a informat reclamantul că în cadrul verificării sale, s-a stabilit faptul neexecutării corespunzătoare a hotărârii judecătorești din 5 februarie 1997 și că ordinul angajatorului din 11 decembrie 1999 a fost contestat în instanța judecătorească.

16. La 1 februarie 2000, angajatorul a emis un nou ordin, potrivit căruia funcția de „contabil-șef” era lichidată după 2 aprilie 2000. La 2 februarie 2000, reclamantul a fost informat despre emiterea unui nou ordin din 11 decembrie 1999 („al doilea ordin din 11 decembrie 1999”), cu același număr ca și ordinul anterior din acea dată (a se vedea paragraful 14 de mai sus) privind reintegrarea sa în funcția inițială de contabil-șef. El a mai fost avertizat despre lichidarea acestei funcții la 2 aprilie 2000.

17. La 15 februarie 2000, Tribunalul Cahul a menținut hotărârea judecătorească din 8 decembrie 1999. Printr-o altă decizie din aceeași dată, instanța judecătorească a respins cererea executorului judecătoresc de aplicare a unei amenzi directorului teatrului.

18. La 21 februarie 2000, reclamantul a solicitat angajatorului să emită un ordin prin care funcția de contabil-șef să fie „creată în realitate” și reflectată în statele de personal, deoarece s-a pretins că o astfel de funcție nu exista oficial, în afară de ordinul privind reintegrarea sa în funcție. De asemenea, pentru a-și îndeplini funcțiile, el a solicitat să i se acorde dreptul de acces la documente.

19. La 21 martie 2000, Tribunalul Cahul a casat decizia din 15 februarie 2000 de neaplicare a unei amenzi directorului teatrului și a dispus rejudecarea cauzei.

20. Reclamantul a intentat o nouă acțiune judiciară, solicitând anularea ordinului din 1 februarie 2000 ca nelegitim.

21. La 19 aprilie 2000, Judecătoria sectorului Cahul a declarat nevalabil primul ordin din 11 decembrie 1999 (ordinul nr. 1 de reintegrare a reclamantului în funcția de contabil-șef, a se vedea paragraful 14 de mai sus), și valabil celălalt ordin cu același număr și aceeași dată (ordinul nr. 2 privind reintegrarea reclamantului în funcția de contabil-șef, a se vedea paragraful 16 de mai sus). La 24 august 2000, Tribunalul Cahul a casat această hotărâre judecătorească cu emiterea unei noi hotărâri prin care, de asemenea, a anulat primul ordin și l-a menținut pe cel de-al doilea. La 10 octombrie 2000, Curtea de Apel a casat ambele hotărâri judecătorești și a dispus rejudecarea cauzei.

3. Al treilea set de proceduri – rejudecarea cauzei

22. La 5 martie 2001, Judecătoria sectorului Cahul a dispus reintegrarea reclamantului în funcția de contabil-șef. La 30 octombrie 2001, Tribunalul Chișinău a casat această hotărâre și a încetat procedurile privind anularea ordinului din 1 februarie 2000, declarând că decizia de lichidare a unei funcții – adoptată în conformitate cu procedura relevantă – este o chestiune internă a teatrului și nu este susceptibilă controlului judiciar. De asemenea, instanța judecătorească a dispus rejudecarea cauzei în privința anulării ordinului din 11 decembrie 1999, reintegrării *de facto* a reclamantului în serviciu și plății salariului pentru perioada absenței forțate de la lucru a acestuia. La 15 ianuarie 2002, Curtea de Apel a respins recursul reclamantului depus împotriva încetării procedurilor privind anularea ordinului din 1 februarie 2000.

23. La 14 iunie 2002, Judecătoria sectorului Cahul a încetat procedurile în privința anulării ordinului din 11 decembrie 1999 și a reintegrării *de facto* a reclamantului în serviciu, deoarece procedura a fost intentată incorect ca acțiune civilă, fiind de competența instanței de contencios administrativ. La aceeași dată, Judecătoria sectorului Cahul a respins propunerea executorului judecătoresc de a aplica directorului teatrului o amendă pentru neexecutarea hotărârii judecătorești din 8 decembrie 1999. Ultima hotărâre a fost menținută la 29 iunie 2004 de către Curtea de Apel Comrat.

24. La 24 septembrie 2003, reclamantul a solicitat să fie informat despre motivele neexecutării hotărârii judecătorești din 5 februarie 1997. Se pare că el nu a primit vreun răspuns. El a repetat cererea sa la 23 martie 2004, când a fost informat despre hotărârile judecătorești din 14 iunie 2002. El le-a contestat cu recurs.

25. La 13 iulie 2004, Curtea de Apel Comrat a casat prima din cele două hotărâri judecătorești din 14 iunie 2002 (privind încetarea procedurilor din lipsă de competență) și a dispus rejudecarea cauzei. Instanța judecătorească a constatat că părțile nu au fost informate despre ședința de judecată, că nu le-a fost expediată copia hotărârii și că dosarul nu a parvenit în cancelaria instanței ierarhic inferioare până la 24 februarie 2004.

26. La 12 aprilie 2005, Judecătoria Cahul a constatat că reintegrarea reclamantului în serviciu a fost dispusă de trei ori prin hotărâri judecătorești definitive (la 5 februarie 1997, 8 decembrie 1999 și 15 februarie 2002) și că el a fost reintegrat în serviciu în mod corespunzător la 11 decembrie 1999; prin urmare, aceasta a respins pretenția privind reintegrarea sa în serviciu. Instanța judecătorească totuși a admis cererea acestuia privind plata salariului pentru perioada absenței sale forțate de la lucru între 15 februarie 2000 și 25 august 2000, când el a fost concediat printr-un ordin pe care nu l-a contestat. Instanța judecătorească a lăsat fără examinare cererea privind compensarea efectelor inflației asupra plății întârziate și cererea privind prejudiciul moral, care puteau fi examinate în cadrul unor proceduri separate.

27. Reclamantul a declarat că nu a fost informat despre ordinul angajatorului său din 25 august 2000, nu a confirmat primirea ordinului după cum prevede legea și, astfel, a fost în imposibilitate de a-l contesta în instanța judecătorească. Ordinul nu a fost prezentat nici instanțelor judecătorești și nici oricărei alte autorități în niciuna din procedurile care au urmat după august 2000, ceea ce însemna că acesta era fals.

28. La 17 aprilie 2006, Judecătoria Cahul a admis în parte pretențiile reclamantului și a constatat că angajatorul nu i-a plătit salariul pe anumite perioade din anul 2000 și nu a efectuat plăți obligatorii în fondul public de asigurări sociale în numele reclamantului. Instanța judecătorească a declarat nul primul ordin din 11 decembrie 1999 de reintegrare a reclamantului în serviciu și a constatat că cel de-al doilea ordin din aceeași dată și cu același număr a rămas valabil. Ea a acordat reclamantului compensații cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 350 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 22 euro (EUR) la acea dată) pentru neplata unei părți din salariul său în anul 2000, constatând că angajatorul a plătit între timp alți MDL 350 cu titlu de restanțe la salariu.

29. Reclamantul a prezentat probe medicale cu privire la câteva tratamente urmate în staționar în timpul examinării cauzei sale și a susținut că a cheltuit o sumă considerabilă de bani pentru tratamentul său și cel al fiicei sale.

30. Potrivit unei scrisori a Ministerului Justiției adresată Agentului guvernamental la 26 iunie 2006, cererea de apel a reclamantului a fost expediată Curții de Apel Cahul la 19 mai 2006. Această instanță judecătorească a expediat cauza Curții Supreme de Justiție, solicitându-i să se pronunțe asupra imposibilității examinării apelului, pe motiv că toți judecătorii de la Curtea de Apel Cahul au participat anterior la examinarea acestei cauze. La o dată nespecificată, cauza a fost strămutată la Curtea de Apel Chișinău. Potrivit unui certificat emis la 3 martie 2006 de către Direcția Cahul a Departamentului de Executare a Deciziilor Judiciare, reclamantul a primit MDL 1,680 în calitate de restanțe la salariu pentru anul 1999.

31. La 1 noiembrie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea judecătorească din 17 aprilie 2006. Această hotărâre a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție la 25 aprilie 2007 și, astfel, a devenit irevocabilă.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

32. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, în vigoare înainte de 12 iunie 2003, sunt următoarele:

Articolul 208

„Urmează să fie executată imediat hotărârea prin care pârâtul a fost obligat:

... (2) a plăti [unui muncitor] salariul ...

... (4) a reintegra în serviciu pe un lucrător concediat sau transferat ilegal.”

33. Prevederile relevante ale noului Cod de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 192

„... (2) Pricinile privind ... litigiile de muncă ... se judecă de urgență și în mod prioritar.”

Articolul 256

„(1) Urmează a fi executate imediat ordonanța sau hotărârea judecătorească prin care pârâtul este obligat la plata:

... d) unui salariu mediu pentru absență forțată de la lucru, în cazul reintegrării în serviciu.

(2) Hotărârea judecătorească privind reintegrarea în serviciu a salariatului concediat sau transferat nelegitim urmează a fi executată imediat.”

34. Prevederile relevante ale Codului muncii (în vigoare în perioada relevantă) sunt următoarele:

Articolul 221

„Salariații se pot adresa comisiei pentru soluționarea litigiilor de muncă și nemijlocit judecătorei populare în termen de o lună de la data când salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său. În cazul concedierii salariatului termenul de o lună se socoate din ziua când ordinul a fost adus la cunoștință salariatului contra semnătură.”

ÎN DREPT

35. Reclamantul s-a plâns că procedurile în cauza sa, inclusiv neexecutarea hotărârii judecătorești din 26 august 1998, au fost excesiv de lungi, contrar articolului 6 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

36. Reclamantul s-a mai plâns de violări ale articolelor 13 și 17 ale Convenției prin faptul că sistemul judecătoresc al Republicii Moldova este ineficient și contrar intereselor sale.

Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

Articolul 17 prevede următoarele:

„Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta Convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această Convenție.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

37. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 17 al Convenției este nefondată, deoarece în dosar nu există nimic care să o sprijine.

Prin urmare, această pretenție este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției, și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4 al Convenției.

38. De asemenea, Curtea consideră că pretenția privind neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive din 5 februarie 1997 (menținută de Curtea Supremă de Justiție la 26 august 1998) și 8 decembrie 1999 este depusă cu omiterea termenului, deoarece instanțele judecătorești naționale au constatat că reclamantul a fost reintegrat corespunzător în funcția sa prin ordinul din 11 decembrie 1999 (a se vedea paragrafele 28 și 31 de mai sus). Această cerere a fost depusă la 11 februarie 2002, peste mai mult de doi ani de la executarea hotărârilor judecătorești.

Prin urmare, această pretenție a fost depusă cu omiterea termenului prevăzut de articolul 35 § 1 al Convenției și urmează a fi respinsă ca inadmisibilă în temeiul articolului 35 § 4 al Convenției. Această constatare nu are efect asupra pretenției privind durata procedurilor în această cauză, inclusiv a procedurilor în care reclamantul a contestat concluzia privind reintegrarea sa în serviciu în anul 1999.

39. În observațiile sale suplimentare privind evoluția recentă a acestei cauze, Guvernul a considerat că, atunci când a primit sume diferite de bani în temeiul hotărârilor instanțelor judecătorești naționale (a se vedea paragrafele 28 și 30 de mai sus), reclamantul a fost compensat în întregime pentru orice prejudiciu cauzat lui. Prin urmare, Guvernul a conchis, în esență, că reclamantul nu mai poate fi considerat victimă a încălcării drepturilor sale.

40. Curtea notează că instanțele judecătorești care au acordat reclamantului sumele în cauză, nu au recunoscut, nici chiar în esență, încălcarea dreptului reclamantului la judecarea într-un termen rezonabil a cauzei sale și nu i-au acordat vreo compensație pentru o astfel de încălcare. Mai degrabă, acestea au obligat angajatorul să plătească restanțele la salariu și alte plăți datorate. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul poate pretinde că este victimă a violării articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 47, ECHR 2004-III (extracts)).

41. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 6 și 13 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficiente de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

42. Reclamantul a pretins că procedurile în cauza sa, care au durat nouă ani, în ciuda unor prevederi legale clare care dădeau prioritate unor asemenea cauze, au fost excesiv de îndelungate. El a subliniat faptul că niciuna din întârzierile în proceduri nu îi erau imputabile și că autoritățile au permis întreruperi îndelungate și nenesare.

43. Guvernul a susținut că procedurile au inclus trei acțiuni judiciare separate, fiecare având obiectul său propriu, care nu trebuie analizate în ansamblu în scopul evaluării rezonabilității duratei procedurilor. El a adăugat că reclamantul era responsabil de al treilea set de proceduri, deoarece el a contestat în instanța judecătorească ordinul angajatorului de reintegrare a sa în funcția pe care el a solicitat-o. Mai mult, cauza era extrem de complexă și includea numeroase hotărâri judecătorești și alt gen de decizii. Un alt factor care a complicat cauza a fost imposibilitatea de executare a hotărârii judecătorești din cauza inexistenței funcției în care trebuia reintegrat reclamantul. Reclamantul a solicitat de câteva ori amânarea examinării cauzei pe motivul sănătății sale precare. El a apărut la serviciu în februarie-martie 2000 pentru perioade scurte de timp, între absențele sale pe motiv de sănătate, ceea ce confirmă faptul că el a fost pe deplin reintegrat în serviciu.

44. Curtea reiterează că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (a se vedea, printre multe altele, *Frydlender v. France* [GC], nr. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

45. Deși dreptul de acces la o instanță nu poate obliga statul să execute toate hotărârile judecătorești, indiferent de circumstanțele cauzei (a se vedea

Fociac v. Romania, nr. 2577/02, § 68, 3 februarie 2005), inacțiunea autorităților responsabile în procesul de executare angajează responsabilitatea statului (a se vedea *Scollo v. Italy*, hotărâre din 28 septembrie 1995, Seria A nr. 315-C, § 44, și *Istrate v. Moldova*, nr. 53773/00, § 43, 13 iunie 2006).

1. Perioada care trebuie luată în considerație

46. În această cauză, Curtea notează că reclamantul a inițiat proceduri în octombrie 1996 și că acestea s-au finisat cu pronunțarea la 25 aprilie 2007 a unei decizii irevocabile de către Curtea Supremă de Justiție. De asemenea, ea notează că Republica Moldova a ratificat Convenția la 12 septembrie 1997 și că, prin urmare, durata procedurilor trebuie calculată de la acea dată. Totuși, în aprecierea rezonabilității perioadei care s-a scurs de la acea dată, trebuie de luat în considerație stadiul procedurilor la acea dată (a se vedea *Tomlaková v. Slovakia*, nr. 17709/04, § 36, 5 decembrie 2006). Prin urmare, perioada rămasă reprezintă aproximativ nouă ani și șapte luni.

47. În continuare, Curtea notează că părțile nu au ajuns la un acord cu privire la faptul dacă această perioadă trebuie luată în considerație în ansamblu sau privită drept trei proceduri separate. Curtea notează că primul set de proceduri din această cauză a durat până la 15 septembrie 1998, când reclamantul a fost reintegrat în serviciu ca urmare a deciziei irevocabile pronunțată de Curtea Supremă de Justiție (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Ca urmare a concedierilor și reintegrărilor ulterioare în serviciu, reclamantul a fost din nou concediat la 17 iulie 1999. Totuși, în perioada între 15 septembrie 1998 și 17 iulie 1999 și ulterior, autoritățile au considerat că hotărârea judecătorească din 5 februarie 1997 nu a fost executată în mod corespunzător (a se vedea paragrafele 10-12 și 15 de mai sus). În consecință, la data concedierii reclamantului la 17 iulie 1999, el nu a fost încă reintegrat în serviciu în mod corespunzător. Astfel, anularea ultimei concedieri (a se vedea paragraful 13 de mai sus) nu a schimbat faptul că hotărârea judecătorească din anul 1997 încă nu a fost executată. De fapt, hotărârea judecătorească din 8 decembrie 1999 a rezultat în instituirea unei obligații similare de reintegrare a reclamantului în funcția sa de contabil-șef, adică același rezultat ca în procedurile din anul 1997. Curtea consideră că faptul că a fost pronunțată o nouă hotărâre judecătorească cu privire la o altă perioadă de concediere nelegitimă a reclamantului după prima hotărâre judecătorească nu înseamnă că perioada de timp cât a durat primul set de proceduri trebuie exclusă din durata totală a procedurilor în această cauză.

48. În ceea ce privește cel de-al doilea și al treilea seturi de proceduri (care vizau ordinul din 11 decembrie 1999), Curtea ia în considerație faptul că, după adoptarea acestui ordin, executorul și alte autorități naționale au considerat că hotărârea judecătorească din 8 decembrie 1999 nu a fost executată în mod corespunzător (a se vedea paragrafele 14 și 15 de mai sus). În calitate de cel de-al treilea set de proceduri, părțile s-au referit la rejudecarea cauzei care a fost examinată în cadrul celui de-al doilea set de proceduri și care, prin urmare, trebuie considerat drept parte a

duratei integrale a procedurilor. Instanțele judecătorești au decis că cel de-al doilea ordin din 11 decembrie 1999, care a dus la reintegrarea reclamantului în funcția sa, a reprezentat executarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea acestuia (a se vedea paragrafele 28 și 31 de mai sus). Totuși, la această concluzie s-a ajuns însă abia în aprilie 2007, când a fost adoptată hotărârea judecătorească irevocabilă.

49. Prin urmare, Curtea consideră că toate cele trei seturi de proceduri se referă la aceeași chestiune, și anume la eforturile reclamantului de a obține reintegrarea corespunzătoare în funcția sa și compensații, o parte din care au fost acordate în anul 2007 (a se vedea paragrafele 28 și 31 de mai sus). Prin urmare, în scopul analizei sale prin prisma articolului 6 § 1 al Convenției, Curtea va lua în calcul întreaga perioadă, începând cu 12 septembrie 1997 (a se vedea paragraful 46 de mai sus).

2. Complexitatea cauzei

50. Curtea nu consideră că această cauză a fost dificilă din punct de vedere factologic sau juridic. De fapt, după hotărârea irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din august 1998, cauza s-a axat pe executarea acestei hotărâri judecătorești, care nu necesită o muncă juridică sau factologică vastă asupra cauzei. Existența unui număr mare de hotărâri judecătorești, la care s-a referit Guvernul în calitate de factor care complica cauza, a fost rezultatul modului de examinare a cauzei de către instanțele judecătorești, și nu al complexității inerente a cauzei în sine. Curtea reiterează că, „chiar dacă nu este în măsură să analizeze calitatea jurisprudenței instanțelor judecătorești naționale, ea consideră că, deoarece remiterea cauzelor spre reexaminare este de obicei dispusă ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare, repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri dezvăluie o deficiență serioasă în sistemul judiciar” (a se vedea *Wierciszewska v. Poland*, nr. 41431/98, § 46, 25 noiembrie 2003, și *Pavlyulynets v. Ukraine*, nr. 70767/01, § 51, 6 septembrie 2005).

51. Curtea consideră necesar să examineze argumentul Guvernului privind imposibilitatea executării hotărârii judecătorești din cauza inexistenței funcției la care trebuia reintegrat reclamantul. Ea a constatat mai sus că cererea privind neexecutarea hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea reclamantului a fost depusă cu omiterea termenului limită (a se vedea paragraful 38 de mai sus). Această pretenție se referă însă la durata procedurilor în ansamblu.

3. Comportamentul reclamantului

52. Se pare că reclamantul nu a contribuit în niciun fel la tergiversarea procedurilor, decât folosind drepturile sale procedurale. Curtea nu este de acord cu declarația Guvernului, potrivit căreia trebuie să i se reproșeze reclamantului faptul contestării reintegrării sale în serviciu din 11 decembrie 1999. Reclamantul considera că acest ordin nu a reprezentat o executare integrală a hotărâ-

rii judecătorești din 5 februarie 1997 (a se vedea paragraful 18 de mai sus), și aceasta se pare ca a fost opinia cel puțin a unor autorități naționale (a se vedea paragrafele 14 și 15 de mai sus). Prin urmare, a fost firesc ca el să conteste acest ordin în instanța judecătorească.

53. Curtea este de acord că amânarea procedurilor solicitată de către reclamant este relevantă. Guvernul a prezentat copii a trei astfel de solicitări și nicio încheiere privind amânarea procedurilor în baza acestora. Chiar dacă presupunem că astfel de amânări au fost dispuse, acestea reprezintă o parte neînsemnată din întreaga perioadă și, mai mult, acestea par a fi întemeiate, bazându-se pe certificate medicale. Curtea conchide că reclamantul nu a contribuit în măsură semnificativă la tergiversarea procedurilor.

4. *Comportamentul autorităților*

54. Curtea notează anumite perioade de inactivitate a instanțelor judecătorești naționale în examinarea cauzei, precum a fost perioada între 30 octombrie 2001, când Curtea de Apel a dispus rejudecarea cauzei, și 13 iulie 2004, când Curtea de Apel Comrat a examinat cauza repetat. Cele două hotărâri judecătorești adoptate între timp, la 14 iunie 2002, fără informarea părților, nu pot fi considerate drept acte judecătorești corespunzătoare, deoarece acestea le-a lipsit vreo formă de garanție a echității și, de asemenea, a ridicat, în opinia instanței judecătorești ierarhic superioare, dubii serioase privind autenticitatea acestora (a se vedea paragraful 25 de mai sus). Prin urmare, aceste două hotărâri judecătorești sunt irelevante pentru constatarea faptului că instanțele judecătorești au rămas inactice în privința cauzei reclamantului pe parcursul acestei perioade.

55. Se pare că a existat o altă perioadă de inactivitate între 12 aprilie 2005, când Judecătoria Cahul a rejudecat cauza și a pronunțat hotărârea sa asupra fondului, și 17 aprilie 2006, când a fost pronunțată următoarea hotărâre judecătorească. Deși Curtea înțelege dificultățile cauzate de faptul că toți judecătorii Curții de Apel Cahul au judecat deja cauza și că aceasta trebuia să fie strămutată la o altă instanță judecătorească, ea, de asemenea, reamintește lipsa complexității chestiunii, precum și faptul că această cauză a fost examinată de diverse instanțe judecătorești de un număr considerabil de ori.

56. Mai mult, Curtea consideră că autoritățile de stat nu au întreprins acțiuni suficiente pentru a asigura executarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamantului într-un termen rezonabil. Ea acceptă că, în anumite circumstanțe, statul nu poate fi găsit responsabil pentru neexecutarea hotărârii judecătorești dacă este stabilit faptul că au fost întreprinse toate măsurile rezonabile în această privință (a se vedea *Fociac*, citată mai sus, § 78). Totuși, trebuie de notat faptul că persoana care a împiedicat executarea hotărârilor judecătorești în această cauză a fost directorul teatrului public, care era direct subordonat și finanțat de către Minister. Prin urmare, statul dispunea de mai multe pârghii de a obliga angajatorul să execute hotărârea judecătorească, doar dacă această chestiune s-ar referi la o companie privată. Deși au existat

câteva încercări de a sancționa directorul teatrului (a se vedea paragrafele 10 și 11 de mai sus), acestea s-au limitat la amenzi administrative relativ mici, unele dintre care fiind chiar anulate de către instanțele judecătorești (a se vedea paragraful 17 de mai sus), în timp ce procedurile penale nu au avut ca efect punerea sub învinuire și pronunțarea unei hotărâri. Prin urmare, având în vedere refuzul vădit al directorului teatrului de a executa hotărârile judecătorești definite, se pare că instanțele judecătorești au făcut foarte puțin pentru a-l sancționa.

5. *Importanța cauzei pentru reclamant*

57. În final, Curtea notează că procedurile s-au referit la o chestiune extrem de importantă pentru reclamant, și anume angajarea acestuia. Legislatorul a confirmat importanța deosebită a unor astfel de proceduri pentru angajați prin faptul că a prevăzut expres în legislație examinarea urgență și prioritară a litigiilor privind angajarea și executarea imediată a hotărârilor judecătorești privind reintegrarea în serviciu a angajaților (a se vedea paragrafele 32– 34 de mai sus). Curtea consideră că instanțele judecătorești naționale nu au manifestat diligența deosebită care li se cerea atât de legislația națională, cât și de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Guzicka v. Poland*, nr. 55383/00, § 30, 13 iulie 2004, și *Orel v. Slovakia*, nr. 67035/01, § 58, 9 ianuarie 2007).

6. *Concluzie*

58. În lumina celor de mai sus, luând în considerație în primul rând perioadele de inactivitate sus-menționate, durata totală a procedurilor într-un litigiu privind reintegrarea în serviciu și având în vedere miza pentru reclamant, Curtea conchide că cerința privind „termenul rezonabil”, prevăzută de articolul 6 § 1 al Convenției, nu a fost respectată în această cauză. Prin urmare, a avut loc o violare a acestei prevederi.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI

59. Reclamantul s-a plâns de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretenția sa privind durata procedurilor.

60. Guvernul consideră că reclamantul nu a prezentat argumente suficiente în privința acestei pretenții și a solicitat Curții să o respingă, având în vedere, de asemenea, faptul că nu a avut loc vreo încălcare a drepturilor acestuia garantate de articolul 6 al Convenției.

61. Curtea notează că, în pofida câtorva acțiuni întreprinse de către autorități în vederea asigurării executării prompte a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului (a se vedea paragrafele 10-12, 15 și 17 de mai sus), el nu a dispus de niciun mijloc pentru a accelera procedurile sau a obține compensații. Prin urmare, Curtea constată că reclamantul nu a dispus de un recurs efectiv în privința pretenției sale privind durata procedurilor.

62. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6 § 1 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

63. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

64. Reclamantul a pretins MDL 124,155 (EUR 7,840) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând salariul său pentru perioada 1999-2006, având în vedere faptul că el a primit deja salariul său acordat de către instanțele judecătorești naționale pentru anii 1996-1998, și compensații pentru concediul anual nefolosit, precum și sancțiuni pentru plata întârziată a sumelor de mai sus.

65. Guvernul a contestat calculele reclamantului și a considerat excesive sumele pretinse.

66. Curtea notează că reclamantul a încercat să demonstreze faptul că hotărârea judecătorească definitivă pronunțată în favoarea sa nu a fost executată integral. Totuși, ea reamintește că a constatat violarea articolului 6 al Convenției doar în privința duratei procedurilor de examinare a pretenției sale, dar nu și în privința neexecutării unei hotărâri judecătorești definitive (a se vedea paragraful 38 de mai sus). Instanțele judecătorești naționale au constatat în cele din urmă că hotărârea judecătorească a fost executată în anul 1999 și Curtea nu are vreun motiv să pună la îndoială această constatare. Prin urmare, Curtea nu vede o legătură causală între violările constatate de ea în această cauză și pretenția cu privire la un salariu restant și prejudiciile care decurg din acesta.

67. În lumina celor de mai sus, Curtea nu acordă nimic cu titlu de prejudiciu material.

B. Prejudiciul moral

68. Reclamantul a pretins EUR 90,000 cu titlu de prejudiciu moral. El a susținut că a suferit stres și umilire ca urmare a refuzului vădit al angajatorului său de a executa hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea sa, a lipsei unor acțiuni reale din partea autorităților pentru a asigura executarea și a examinării prelungite a cauzei sale de către instanțele judecătorești. El a prezentat probe medicale pentru a-și sprijini pretenția sa potrivit căreia starea sa de sănătate s-a

înrautățit ca urmare al suferințelor. Suplimentar, el și familia sa au fost private de o sursă importantă de venit timp de mai mulți ani, iar el nu a avut posibilitate să caute un serviciu alternativ din cauza procedurilor pendinte.

69. Guvernul a considerat că nu a existat o legătură causală între pretensele încălcări și pretențiile formulate cu acest titlu care, în plus, nu au fost susținute prin probe clare sau prin referințe la jurisprudența Curții. Mai mult, reclamantul a fost reintegrat în serviciu la 11 decembrie 1999 și, prin urmare, nu putea pretinde prejudicii pentru perioadele ulterioare.

70. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare ca urmare al duratei excesive a procedurilor, luând în considerație importanța lor pentru venitul familiei acestuia și problemelor lui de sănătate. Având în vedere cele de mai sus și durata totală a procedurilor, și hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

71. Reclamantul a pretins EUR 4,425 cu titlu de costuri și cheltuieli, care a inclus onorariul avocatului său la nivel național și pentru reprezentarea în fața Curții.

72. Guvernul nu a fost de acord și a considerat că suma pretinsă era excesivă în comparație cu onorariile percepute la nivel național. De asemenea, el a contestat numărul de ore necesar pentru pregătirea observațiilor în această cauză, care este relativ simplă.

73. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, *Croitoru v. Moldova*, nr. 18882/02, § 35, 20 iulie 2004). Potrivit articolului 60 § 2 al Regulamentului Curții, o listă detaliată a tuturor pretențiilor urmează a fi prezentată, în caz contrar, Camera poate respinge pretenția în întregime sau în parte.

74. În această cauză, Curtea ia notă de lista detaliată a orelor lucrate asupra cauzei depusă la Curte. Ea consideră că numărul de ore lucrate pe marginea cauzei și suma totală pretinsă sunt excesive. Luând în considerație relativa lipsă a complexității cauzei și a chestiunilor examinate, precum și volumul materialelor care trebuia examinate, Curtea acordă reclamantului EUR 1,500 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

75. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 6 al Convenției cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești din 5 februarie 1997 și 8 decembrie 1999, precum și pretenția formulată în temeiul articolului 17 al Convenției, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește durata procedurilor;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,500 (o mie cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA RUSU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 3479/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

15/04/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Rusu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 11 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3479/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Valeriu Rusu („reclamantul”), la 11 decembrie 2003.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 13 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește la Edineț.

7. În anul 1949, autoritățile sovietice au implementat politica lor de colectivizare și bunicii reclamantului au fost lipsiți de terenul lor.

8. La 11 aprilie 2002, tatăl reclamantului a solicitat de la consiliul local Fetești („consiliul local”) repartizarea unui teren, după cum este prevăzut de Codul funciar. Deoarece solicitarea lui a fost respinsă, la o dată nespecificată în aprilie 2002, el a intentat o acțiune judiciară împotriva consiliului local.

9. La 25 aprilie 2002, Judecătoria sectorului Edineț a hotărât în favoarea tatălui reclamantului și a obligat consiliul local să-i repartizeze acestuia un teren cu suprafața de 1.09 hectare. Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

10. La 20 mai 2002, reclamantul, în numele tatălui său, a expediat o scrisoare consiliului local Fetești, solicitând executarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002. La 28 mai 2002, consiliul local a răspuns că hotărârea judecătorească nu putea fi executată din cauza lipsei de terenuri disponibile.

11. La 22 mai 2002, reclamantul, în numele tatălui său, a expediat o scrisoare Judecătoriei sectorului Edineț în care s-a plâns de neexecutarea de către consiliu a hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002. Reclamantul a pretins că judecătoria de sector a expediat scrisoarea executorului judecătorec, care nu a răspuns.

12. La 4 februarie 2003, tatăl reclamantului a decedat. La 8 mai 2003, un notar a eliberat reclamantului certificatul de moștenire, potrivit căruia el a moștenit terenul tatălui său, după cum este prevăzut în hotărârea judecătorească pronunțată de Judecătoria sectorului Edineț.

13. La 8 mai 2003, reclamantul a depus o cerere la consiliul local, solicitând repartizarea unui teren cu suprafața de 1.09 hectare în temeiul hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 și al certificatului de moștenire. Consiliul local nu a răspuns.

14. La o dată nespecificată în anul 2003, reclamantul a inițiat proceduri judiciare împotriva consiliului local, solicitând compensații pentru valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține prin cultivarea terenului său în anul 2002.

15. La 11 august 2003, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat consiliul local să-i plătească acestuia compensații în mărime de 5,000 lei moldovenești (MDL) (324.12 euro (EUR) la acea dată). Consiliul local a depus apel împotriva hotărârii judecătorești.

16. La 6 noiembrie 2003, Curtea de Apel Bălți a admis cererea de apel, a casat hotărârea judecătorească din 11 august 2003 și a respins acțiunea reclamantului. Curtea de Apel a constatat că, deoarece tatăl reclamantului a decedat, iar reclamantul a moștenit terenul abia în mai 2003, el nu putea solicita compensații pentru anul 2002. Reclamantul a depus recurs.

17. La 13 aprilie 2005, Curtea Supremă de Justiție a pronunțat o decizie irevocabilă prin care a respins acțiunea reclamantului.

18. Hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

19. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții pronunțată în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

20. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului funciar sunt următoarele:

Articolul 20. Documentele ce confirmă drepturile deținătorilor de teren

„Documentele ce confirmă drepturile deținătorilor de teren sunt: titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat de autoritățile administrației publice locale..., certificatul de moștenire ... și altele. ...”

Articolul 21. Inadmisibilitatea folosirii terenurilor până la stabilirea hotarelor în natură (pe loc)

„Deținătorii de terenuri nu au dreptul la folosința lor ... până când primăria ... nu va stabili hotarele terenurilor în natură (pe loc).”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 25 aprilie 2002 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției. Partea relevantă a articolului 6 al Convenției este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

22. De asemenea, el a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești a încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Acest articol prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

23. În observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că, deși reclamantul avea procură să-l reprezinte pe tatăl său în fața instanțelor judecătorești naționale, nici reclamantul și nici tatăl său nu au solicitat emiterea titlului executoriu și nu au inițiat proceduri de executare, după cum este prevăzut de articolele 338 și 343 ale Codului de procedură civilă. El a solicitat Curții să respingă cererea, deoarece neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 se datora comportamentului reclamantului și al tatălui său.

Guvernul a mai susținut că, din cauza faptului că nici reclamantului și nici tatălui său nu le-a fost eliberat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, după cum este prevăzut de Codul funciar (a se vedea partea de mai sus privind dreptul relevant), nu a avut loc vreo violare a prevederilor Convenției.

24. Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; *Petrushko v. Russia*, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Prin urmare, ea conchide că procedurile de executare trebuiau să înceapă imediat după ce hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002 a devenit definitivă.

În ceea ce privește cea de-a doua obiecție ridicată de Guvern, Curtea consideră că nici reclamantul și nici tatăl său nu au reușit să obțină titlul de autentificare a dreptului lor asupra unui teren, care încă nu le fusese repartizat, deși acest lucru este prevăzut în hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002. Titlul de autentificare a dreptului urma a fi eliberat la finalizarea procedurilor de executare. O situație similară, în care autoritățile de stat au fost obligate să elibereze reclamantului un document pentru ca ultimul să se folosească deplin de bunurile sale, a fost calificată de către Curte în hotărârea sa în cauza *Lozan and Others v. Moldova* (nr. 20567/02, §§ 16, 24 și 38, 10 octombrie 2006) ca fiind contrară Convenției. Prin urmare, și această obiecție urmează a fi respinsă.

25. Curtea consideră că pretențiile formulate de reclamant în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor

să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

26. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile lui garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

27. Guvernul a reiterat opinia sa, potrivit căreia neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 se datora comportamentului reclamantului și al tatălui său.

28. Curtea observă că principiile generale care se aplică în cauzele de acest gen sunt expuse în hotărârea Curții în cauza *Prodan* (citată mai sus, §§ 52-53 și 59).

29. La examinarea duratei neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în această cauză, Curtea notează că instanțele judecătorești naționale au dispus repartizarea unui lot de teren tatălui reclamantului (a se vedea paragraful 9 de mai sus). De asemenea, ea observă că reclamantul a acționat în calitate de reprezentant al tatălui său în fața autorităților naționale și, ulterior, a moștenit terenul acordat prin hotărârea Judecătoriei sectorului Edineț (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

Curtea reiterează că procedurile de executare reprezintă a doua etapă a procedurilor civile și că drepturile civile declarate nu devin de fapt efective până la executarea hotărârii judecătorești definitive. Dacă reclamantul și-a manifestat intenția să continue procedurile în calitate de moștenitor al unui „beneficiar” al unei creanțe obținute prin hotărârea judecătorească, el se poate plânde de întreaga durată a procedurilor de executare și, din acest motiv, perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești definitive din 25 aprilie 2002 trebuie să fie calculată de la acea dată (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Cocchiarella v. Italy* [GC], nr. 64886/01, §§ 88 și 113, ECHR 2006-...). Prin urmare, perioada de neexecutare constituie cinci ani și șapte luni.

30. Chestiunile ridicate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sunt identice celor care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sirbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004). Nu există vreun motiv de abateri de la această concluzie în această cauză.

31. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

32. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

33. Fără a prezenta vreo probă, reclamantul a pretins MDL 21,000 (EUR 1,237), reprezentând valoarea unui teren în mărime de 1.09 hectare. Suplimentar, el a pretins MDL 62,575.93 (EUR 3,686) pentru valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține din cultivarea terenului pe care autoritățile nu i l-au repartizat. El a susținut că ar fi putut să obțină anual un venit de MDL 5,000 plus dobânda anuală.

34. Guvernul a contestat sumele pretinse de reclamant. Potrivit unui certificat eliberat de Agenția Relații Funciare și Cadastru, valoarea terenului reclamantului era de MDL 20,513.2 (EUR 1,217). Ulterior, el a susținut că pretenția privind acordarea prejudiciului material pentru valoarea roadelor, pe care el le-ar fi putut obține, și metoda de calcul a ei erau total nesusținute.

35. În ceea ce privește compensația solicitată de reclamant, Curtea reiterează că a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește neexecutarea hotărârii judecătorești definitive prin care autoritățile au fost obligate să restituie reclamantului un teren. Prin urmare, poate fi luat în considerație doar prejudiciul material care are o legătură causală cu această violare.

36. La aprecierea valorii terenului în litigiu, Curtea notează că suma solicitată de reclamant nu este susținută prin probe, în timp ce Guvernul a prezentat un certificat de la o autoritate competentă în care este indicată valoarea terenului. Prin urmare, Curtea acordă reclamantului EUR 1,217.

37. În ceea ce privește valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține în urma cultivării terenului său, Curtea notează că metoda de calcul a reclamantului este în mod semnificativ diferită de metoda folosită în hotărârea *Prodan* (citată mai sus, §§ 73 și 74) și că el nu a prezentat vreo probă în sprijinul pretențiilor sale. Mai mult, calculul prezentat de către reclamant nu poate fi acceptat de către Curte, deoarece acesta nu reprezintă o determinare reală a valorii fiecărei

roade care ar fi putut fi cultivată de el, ci o valoare pretinsă a roadei anuale plus dobânda.

În lipsa unor probe, Curtea nu va specula pe marginea valorii roadei anuale pe care reclamantul ar fi putut să o cultive în perioada 2002-2007 și, prin urmare, nu acordă nimic cu acest titlu (a se vedea *Dragne and Others v. Romania* (satisfacția echitabilă), nr. 78047/01, § 18, 16 noiembrie 2006).

B. Prejudiciul moral

38. Reclamantul a pretins MDL 250,725 (EUR 14,770) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa.

39. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant.

40. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea sa. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 1,800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

41. Reclamantul a pretins EUR 30 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat copii ale chitanțelor pentru scrisorile expediate Curții și pentru taxa de stat plătită în timpul procedurilor naționale.

42. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant.

43. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

44. În această cauză, luând în considerație probele prezentate de reclamant, Curtea îi acordă EUR 30 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

45. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută:
 - (i) EUR 1,217 (o mie două sute șaptesprezece euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 30 (treizeci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BĂLAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 19247/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

29 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

29/04/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Bălan c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 8 ianuarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 19247/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Pavel Bălan („reclamantul”), la 27 februarie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevschi de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că dreptul său garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție a fost încălcat ca urmare a refuzului instanțelor judecătorești naționale de a-i acorda compensații pentru valorificarea ilegală a operei ce constituie dreptul său de autor.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 6 octombrie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1938 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

7. În anul 1985, reclamantul a publicat fotografia „Cetatea Soroca” în albumul *Poliptic Moldav*. El a primit onorariu de autor pentru această fotografie.

8. În anul 1996, Guvernul a adoptat o hotărâre privind buletinele de identitate, folosind, *inter alia*, fotografia făcută de reclamant în calitate de fundal pentru buletinele de identitate emise de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova („Ministerul”). Reclamantul nu a fost consultat și nu și-a dat acordul pentru o astfel de valorificare a fotografiei.

9. În anul 1998, el a solicitat Ministerului să fie compensat pentru încălcarea drepturilor sale ca urmare a folosirii neautorizate a fotografiei făcute de el, precum și să fie încheiat cu el un contract pentru valorificarea ulterioară a acestei fotografii.

10. După ce cererea sa a fost respinsă, la 10 noiembrie 1998, reclamantul a inițiat proceduri judiciare împotriva Ministerului. La 24 martie 1999, Tribunalul Chișinău a admis parțial pretențiile sale și a constatat că el era autorul fotografiei și că aceasta a fost folosită fără consimțământul lui. Instanța i-a acordat 4,050 lei moldovenești (MDL), echivalentul a 568 dolari SUA (USD). Instanța a mai obligat Ministerul să publice scuze, însă a respins cererea reclamantului de a obliga Ministerul să încheie cu el un contract pentru valorificarea ulterioară a fotografiei.

11. Reclamantul a depus apel. El a susținut, *inter alia*, că motivul pentru care el nu a cerut retragerea buletinelor de identitate deja emise cu încălcarea drepturilor sale și interzicerea emiterii pe viitor a buletinelor de identitate ce purtau fotografia făcută de el era că aceasta implica costuri extrem de ridicate pentru Minister și ar fi creat probleme inutile deținătorilor buletinelor de identitate. Din aceste motive, el a solicitat încheierea unui contract cu Ministerul.

12. La 16 septembrie 1999, Curtea de Apel a casat hotărârea instanței inferioare și a respins pretențiile reclamantului.

13. La 22 decembrie 1999, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia Curții de Apel și a menținut decizia Tribunalului Chișinău în partea referitoare la prejudiciile acordate reclamantului, însă a respins cererea lui privind publicarea scuzelor. De asemenea, instanța judecătorească a decis rejudecarea cauzei în partea referitoare la încheierea unui contract cu reclamantul pentru valorificarea ulterioară a fotografiei, deoarece, în opinia sa, el avea un asemenea drept.

14. Începând cu 1 mai 2000, Ministerul a încetat să folosească fotografia făcută de reclamant în calitate de fundal pentru buletinele de identitate.

15. În cadrul unui alt set de proceduri, reclamantul a solicitat plata compensațiilor pentru prejudiciul material cauzat ca urmare a folosirii neautorizate în continuare a fotografiei sale între data hotărârii judecătorești, 24 martie 1999, și 1 mai 2000. Deoarece în acea perioadă au fost emise peste 260,000 de buletine de identitate, el a solicitat 10% din suma plătită statului de către posesorii buletinelor de identitate (MDL 2,403,137). De asemenea, el a cerut compensații cu titlu de prejudiciu moral (MDL 200,000).

16. La 6 noiembrie 2001, Tribunalul Chișinău a acordat reclamantului MDL 180,000 în calitate de compensație pentru prejudiciu material și MDL 3,600 cu titlu de prejudiciu moral, însă a respins cererea reclamantului privind obligarea Ministerului să încheie un contract cu el.

17. La 26 martie 2002, Curtea de Apel a casat această decizie și a respins pretențiile reclamantului. Instanța a constatat că, deși dreptul de autor al reclamantului asupra fotografiei relevante a fost clar stabilit, el a fost compensat prin hotărârea judecătorească din 24 martie 1999. Având în vedere că instanța judecătorească nu a interzis valorificarea fotografiei în viitor, iar reclamantul nu a solicitat o astfel de interdicție, buletinele de identitate deja emise sau care urmau a fi emise în viitor nu mai cădeau sub incidența Legii din 23 noiembrie 1994 privind drepturile de autor și drepturile conexe („Legea din 1994”) (nr.293-XII) (a se vedea paragraful 19 de mai jos). Prin urmare, reclamantul nu putea pretinde încălcarea drepturilor sale.

18. La 16 octombrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantului, reproducând, în esență, motivele aduse de Curtea de Apel în decizia sa. Deși a confirmat dreptul de autor al reclamantului asupra fotografiei făcute de el, instanța a adăugat că buletinul de identitate era un document oficial care nu putea constitui obiect al dreptului de autor.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

19. Prevederile relevante ale Legii privind drepturile de autor și drepturile conexe (nr. 293-XI) din 23 noiembrie 1994 sunt următoarele:

Articolul 4

„(4) Dreptul de autor nu depinde de dreptul de proprietate asupra obiectului material, în care și-a găsit expresie opera respectivă. Din faptul procurării obiectului nu rezultă faptul investirii posesorului acestuia cu careva drepturi de autor, stabilite prin prezenta lege.”

Articolul 6

„(1) Dreptul de autor se extinde asupra operelor literare, de artă sau științifice exprimate în formă:

...

- i) operele fotografice ...;”

Articolul 7

„(1) Nu constituie obiecte ale dreptului de autor:

- (a) documentele oficiale ...;”

Articolul 9

»...

(2) Drepturile personale (morale) ale autorului nu pot fi înstrăinate și sunt imprescriptibile în caz de cedare a drepturilor patrimoniale.”

Articolul 19

„Valorificarea operei autorului de către alte persoane ... se admite în baza unui contract încheiat cu autorul sau cu succesorii lui în drepturi, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 20-23.”

Articolul 24

„(1) Drepturile patrimoniale ... pot fi transmise de către autori sau alți titulari ai dreptului de autor prin contracte de autor.”

Articolul 37

„(1) Valorificarea operelor ... de artă ... cu violarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe stabilite prin prezenta lege se consideră nelegitimă.”

Articolul 38

„(1) Titularul drepturilor exclusive de autor și al drepturilor exclusive conexe este în drept să ceară de la persoana care le-a violat:

- a) recunoașterea drepturilor sale;
- b) restabilirea situației existente până la violarea dreptului și încetarea acțiunilor care comportă violarea dreptului sau creează pericolul violării lui;
- c) recuperarea pierderilor, inclusiv a câștigului nerealizat;
- d) perceperea venitului realizat de persoana care a violat drepturile de autor și drepturile conexe prin folosirea lor ilicită, în locul recuperării pierderilor;
- e) achitarea unei compensații în mărime de la 10,000 la 20,000 de salarii minime în locul recuperării pierderilor sau perceperei venitului obținut prin folosirea ilicită a creației intelectuale;

(2) Sancțiunile indicate la alin. (1) literele c) - e) se aplică la aprecierea titularului drepturilor de autor sau al drepturilor conexe.”

20. Prevederile relevante ale Legii contenciosului administrativ (nr. 793) din 10 februarie 2000 sunt următoarele:

Articolul 4

„Nu pot fi atacate în instanțele de contencios administrativ:

...

(c) legile, decretele Președintelui Republicii Moldova cu caracter normativ, ordonanțele și hotărârile Guvernului cu caracter normativ, ...”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins încălcarea dreptului său la judecare într-un termen rezonabil, garantat de articolul 6 al Convenției.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotări ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

22. Reclamantul a mai pretins violarea articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca rezultat al neacordării unei compensații pentru încălcarea dreptului său de proprietate intelectuală.

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenajărilor.”

I. ADMISIBILITATEA

23. În cererea sa inițială, reclamantul s-a plâns de durata excesivă a procedurilor judiciare în cauza sa, contrar articolului 6 § 1 al Convenției. Totuși, în observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu examineze această pretenție. Curtea nu găsește vreun temei pentru a o examina.

24. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară pretenția admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

A. Argumentele părților

1. Guvernul

25. Guvernul a susținut că, la examinarea cauzei reclamantului, instanțele judecătorești naționale au aplicat greșit legea. Legea din anul 1994 (a se vedea paragraful 19 de mai sus) nu era aplicabilă, deoarece opera protejată a reclamantului a fost creată în anul 1985, înainte de adoptarea Legii din anul 1994. Mai mult, Legea din anul 1994 nu conține dispoziții privind drepturile asupra operelor create înainte de intrarea ei în vigoare. Prin urmare, instanțele judecătorești urmau să aplice vechiul Cod civil, care a fost în vigoare între 1964 și 2003. Guvernul a înaintat argumente cu privire la situația juridică a reclamantului în cazul aplicării vechiului Cod civil.

26. De asemenea, Guvernul s-a referit la faptul că, în anul 1999, reclamantul nu a cerut instanțelor judecătorești să interzică folosirea ulterioară de către Minister a fotografiei sale, la care el avea dreptul în temeiul articolului 38 (1) (b) al Legii din anul 1994 (a se vedea paragraful 19 de mai sus). Prin urmare, el consideră că nu a avut loc o ingerință în drepturile reclamantului atunci când instanțele judecătorești au respins pretențiile sale privind plata compensației și când Curtea de Apel a constatat că folosirea în trecut sau în viitor a fotografiei acestuia la eliberarea buletinelor de identitate nu cade sub incidența Legii din anul 1994. Mai mult, după cum au constatat instanțele judecătorești naționale, deoarece buletinele de identitate erau documente oficiale, asupra lor nu putea fi extins dreptul de autor (a se vedea, de asemenea, articolul 7 al Legii din anul 1994, paragraful 19 de mai sus). Compensația pe care a primit-o reclamantul în anul 1999 a constituit repararea integrală a prejudiciului care i-a fost cauzat ca urmare a folosirii neautorizate a operei sale protejate.

27. În final, Guvernul a susținut că reclamantul nu a avut un „bun”, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ci doar pretenții, pe care

instanțele judecătorești naționale le-au respins și care, prin urmare, nu puteau constitui obiect al ingerinței. În caz contrar, orice persoană care a depus o cerere în instanțele judecătorești naționale ar putea automat invoca o ingerință în drepturile sale garantate de Convenție.

2. *Reclamantul*

28. Reclamantul a susținut că el avea un „bun”, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, deoarece, potrivit jurisprudenței Curții, drepturile de proprietate intelectuală erau incluse în noțiunea de mai sus. De asemenea, el a considerat că a avut loc o ingerință în acest drept ca urmare a folosirii neautorizate a operei sale protejate. El a beneficiat de unele avantaje financiare în urma folosirii creației sale intelectuale, inclusiv când a primit onorariile în urma publicării fotografiei sale pentru prima dată în anul 1985 (a se vedea paragraful 7 de mai sus) și când i s-au acordat compensații în anul 1999 (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

29. De asemenea, reclamantul consideră că el avea o speranță legitimă să obțină compensații pentru orice încălcare a drepturilor sale de autor, deoarece legea prevedea clar un astfel de drept. Prin urmare, hotărârile judecătorești naționale nu au creat un drept de proprietate, care deja exista în virtutea legii, ci doar aveau menirea să stabilească suma exactă a compensației. Astfel, refuzul de a-i acorda vreo compensație a constituit o ingerință în dreptul său de proprietate. Mai mult, instanțele judecătorești i-au acordat deja o compensație în anul 1999 în condiții identice. În viziunea reclamantului, aceasta a confirmat dreptul său de a obține o astfel de compensație în cazul oricărei încălcări viitoare a drepturilor sale.

30. De asemenea, reclamantul a considerat că Curtea de Apel a comis o ingerință în dreptul său de proprietate când a declarat, în decizia sa din 26 martie 2002, că, ca urmare a compensației acordate reclamantului pentru valorificarea neautorizată a fotografiei sale și din cauza că el nu a cerut interzicerea folosirii neautorizate a acesteia în viitor, această operă nu mai era protejată de Legea din anul 1994. El consideră că această limitare nu era prevăzută de lege, deoarece articolul 38 al Legii din anul 1994 prevedea dreptul de a cere compensații pentru încălcările trecute și nu se referea la încălcările continue. Mai mult, reclamantul a susținut că el nu putea cere interzicerea folosirii ulterioare a operei sale protejate, deoarece decizia privind folosirea fotografiei sale a fost luată de către Guvern. Potrivit legislației în vigoare (a se vedea paragraful 20 de mai sus), o persoană fizică nu poate contesta o hotărâre de Guvern în instanța judecătorească, decât dacă această hotărâre se referă doar la ea. Hotărârea care includea folosirea creației sale intelectuale a fost adoptată în privința documentelor de identitate națională în general și, prin urmare, nu s-a referit doar la reclamant. De asemenea, persoanele fizice din

Republica Moldova nu au dreptul să sesizeze Curtea Constituțională referitor la legalitatea hotărârilor Guvernului. În final, reclamantul a considerat că, ca urmare a hotărârilor judecătorești adoptate, el a fost supus unei poveri excesive și individuale.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

31. Curtea reiterează că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu garantează dreptul de a dobândi proprietăți (a se vedea *Kopecký v. Slovakia* [GC], nr. 44912/98, § 35, ECHR 2004-IX, și *Van der Mussele v. Belgium*, hotărâre din 23 noiembrie 1983, Seria A nr. 70, p. 23, § 48). Mai mult, „un reclamant poate pretinde o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție doar dacă și în măsura în care deciziile contestate se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi. „Bunurile” pot fi fie „bunuri existente”, fie bunuri, inclusiv pretenții, în privința cărora reclamantul poate susține că are cel puțin o „speranță legitimă” că va obține dobândirea efectivă a unui drept de proprietate. *Per a contrario*, speranța că va fi recunoscut un drept de proprietate care nu a putut fi exercitat în mod efectiv nu poate fi considerată un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1, la fel ca și în cazul unei pretenții condiționate care poate apărea ca rezultat al neîndeplinirii unei condiții” (a se vedea *Kopecký*, citată mai sus, § 35; *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany* [GC], nr. 42527/98, §§ 82-83, ECHR 2001-VIII; și *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC], nr. 39794/98, § 69, ECHR 2002-VII).

32. Conceptul de „bun”, la care se face referire în prima parte a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, are un sens autonom care nu se limitează la proprietatea asupra unor bunuri materiale și este independent de clasificarea formală din dreptul național: unele drepturi și interese care constituie patrimoniu pot fi, de asemenea, privite ca „drepturi de proprietate” și, astfel, ca „bunuri” în sensul acestei prevederi. Chestiunea care trebuie examinată în fiecare cauză este dacă circumstanțele cauzei, examinate în ansamblu, ofereau reclamantului un drept asupra unui interes material protejat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 (a se vedea *Iatridis v. Greece*, [GC], nr. 31107/96; *Beyeler v. Italy* [GC], nr. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I; *Broniowski v. Poland* [GC], nr. 31443/96, § 129, ECHR 2004-V; și *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], nr. 73049/01, § 63, ECHR 2007-...).

33. În anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate, de asemenea, să se bucure de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul cu privire la proprietate face parte din natura pretenției, persoana care o invocă poate fi privită ca având o „speranță legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național,

spre exemplu când există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme (a se vedea *Kopecký*, citată mai sus, § 52). Totuși, nu există o speranță legitimă acolo unde există o dispută privind interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale și unde pretențiile reclamantului sunt ulterior respinse de către instanțele judecătorești naționale (a se vedea *Kopecký*, citată mai sus, § 50).

2. *Aplicarea acestor principii în prezenta cauză*

(a) **Dacă reclamantul avea un „bun”**

34. Curtea reiterează că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție este aplicabil proprietății intelectuale (a se vedea *Anheuser-Busch Inc.*, citată mai sus, § 72). În această cauză, Curtea notează că drepturile reclamantului asupra fotografiei făcute de el au fost confirmate de instanțele judecătorești naționale (a se vedea paragrafele 10, 17 și 18 de mai sus). Prin urmare, spre deosebire de hotărârea *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* citată mai sus, în această cauză nu a existat o dispută în privința faptului dacă reclamantul putea pretinde protejarea drepturilor sale de autor. În această privință, Curtea ia notă de declarațiile reclamantului (a se vedea paragraful 29 de mai sus), potrivit cărora el a cerut instanțelor judecătorești să protejeze dreptul său de autor deja stabilit, acordându-i compensații, și nu să stabilească „dreptul lui de proprietate” asupra unor astfel de compensații. În opinia Curții, el avea un drept recunoscut de lege și de o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată anterior (a se vedea paragraful 13 de mai sus), și nu doar o simplă speranță legitimă de a obține un drept de proprietate.

35. Curtea notează că, la 16 octombrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a decis că buletinele de identitate erau documente oficiale, în sensul articolului 7 al Legii din anul 1994, și nu puteau constitui obiect al dreptului de autor al reclamantului (a se vedea paragrafele 16, 18 și 19 de mai sus). Totuși, instanța judecătorească s-a referit doar la buletinele de identitate și nu la fotografia făcută de către reclamant, în privința căreia nu exista o dispută. Mai mult, articolul 4 al Legii din anul 1994 face o distincție expresă între dreptul de autor asupra operei sale și dreptul de proprietate asupra obiectului material în care și-a găsit expresia opera respectivă (a se vedea paragraful 19 de mai sus).

Prin urmare, decizia Curții Supreme de Justiție, potrivit căreia buletinele de identitate nu puteau constitui obiect al dreptului de autor, nu are nicio legătură cu drepturile reclamantului asupra fotografiei făcute de el. Această constatare se confirmă prin faptul că instanțele judecătorești naționale au hotărât, în primul set de proceduri, că drepturile reclamantului au fost încălcate. Instanțele judecătorești i-au acordat compensații în pofida folosirii de către Minister a fotografiei

într-un mod identic înainte și după anul 1999, și anume în calitate de fundal pentru buletinele de identitate.

36. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că reclamantul avea un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

(b) Dacă a existat o ingerință

37. De asemenea, Curtea notează poziția Guvernului, potrivit căreia instanțele judecătorești au aplicat legea care nu era aplicabilă cauzei reclamantului (a se vedea paragraful 25 de mai sus). Totuși, Curtea reiterează că ea nu are sarcina să ia locul autorităților naționale care s-au pronunțat asupra cauzei reclamantului. Este, în primul rând, sarcina acestora să examineze toate faptele cauzei și să aducă motivele lor în hotărârile lor. În această cauză, Curtea nu găsește vreun temei pentru a pune la îndoială aplicarea de către instanțele judecătorești naționale a legii adoptate special pentru a reglementa chestiunile ce țin de drepturile de autor și care a intrat în vigoare înainte de pretinsa încălcare a drepturilor reclamantului.

Prin urmare, noile argumente ale Guvernului, care au fost invocate pentru prima dată în procedurile în fața Curții, sunt irelevante (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 102, 4 octombrie 2005). Prin urmare, Curtea va examina cauza în baza legii aplicate de către instanțele judecătorești naționale.

38. Curtea nu este gata să accepte punctul de vedere al Curții Supreme de Justiție, potrivit căruia folosirea operei protejate a reclamantului după pronunțarea hotărârii judecătorești din anul 1999 nu a adus atingere bunurilor acestuia, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, pe motiv că reclamantul nu a solicitat instanțelor judecătorești să interzică folosirea neautorizată pe viitor a operei sale protejate. Curtea notează că articolul 37 (1) al Legii din anul 1994 prevede în termeni univoci că „valorificarea operelor ... de artă ... cu violarea drepturilor de autor ... se consideră nelegitimă”. Caracterul ilegal al folosirii neautorizate nu este condiționat prin lege de vreo acțiune anumită al titularului dreptului de autor, cum ar fi o cerere depusă instanței judecătorești de a interzice o asemenea folosire. Constatarea încălcării drepturilor reclamantului în hotărârea judecătorească din anul 1999 confirmă acest fapt.

39. Mai mult, nu se poate spune, după cum a argumentat Guvernul, că reclamantul a acceptat tacit valorificarea operei sale protejate fără remunerare. Din contra, depunând o nouă acțiune, el și-a exprimat clar opinia că o astfel de valorificare a dus la încălcarea drepturilor sale. Mai mult, faptul că el a solicitat încontinuu ocrotirea dreptului său, cerând Ministerului să încheie cu el un contract și să-i plătească onorariile de autor sau compensații (a se vedea paragrafele 10 și 15 de mai sus) probează faptul că el s-a opus continuu folosirii neautorizate a operei sale protejate. În consecință, faptul că reclamantul nu a solicitat interzi-

cerea folosirii neautorizate a creației sale intelectuale de către Minister nu putea legaliza o astfel de valorificare, deoarece valorificarea neautorizată era expres interzisă prin lege și nu a fost permisă de reclamant.

40. În lumina celor de mai sus, Curtea constată că a avut loc o ingerință în dreptul de proprietate al reclamantului garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

(c) Dacă ingerința a fost „legală”

41. Curtea notează că Legea din anul 1994 nu prevede încetarea drepturilor de autor în virtutea omisiunii beneficiarului acestui drept de a cere instanțelor judecătorești interzicerea folosirii operei sale. Unica modalitate de transmitere a dreptului de autor este încheierea unui contract cu autorul sau cu succesorii acestuia (a se vedea articolele 19 și 24 al Legii din anul 1994, citate în paragraful 19 de mai sus), în timp ce „drepturile morale” ale autorului nu pot fi transmise niciodată unei persoane terțe (a se vedea articolul 9 al Legii din anul 1994, citat în paragraful 19 de mai sus). Suplimentar, autorul creației intelectuale decide care sancțiune prevăzută de lege să fie aplicată în cazul unei încălcări a drepturilor sale protejate de Legea din anul 1994 (a se vedea articolul 38 al Legii din anul 1994, citat în paragraful 19 de mai sus).

42. Curtea notează că nici instanțele judecătorești naționale și nici Guvernul nu s-au referit la vreo prevedere concretă a Legii din anul 1994 care prevede în mod expres încetarea drepturilor de autor asupra operei protejate ca urmare a omisiunii de a interzice folosirea neautorizată a acesteia. Articolul 38 al Legii din anul 1994, citat mai sus, se referă la dreptul de a solicita interzicerea folosirii neautorizate, însă nu prevede vreo consecință negativă pentru omisiunea de a face acest lucru.

43. De asemenea, Curtea notează discrepanța în modul în care instanțele judecătorești naționale au interpretat Legea din anul 1994 în cadrul primei proceduri (a se vedea paragraful 13 de mai sus) și în cadrul celei de-a doua proceduri (a se vedea paragrafele 17 și 18 de mai sus), deși ele decideau, în esență, asupra aceleiași situații juridice. Mai mult, Guvernul a considerat că Legea din anul 1994 nu era aplicabilă în genere cauzei reclamantului, contrar poziției instanțelor judecătorești naționale. Acest lucru sugerează că Legea din anul 1994 nu a fost suficient de previzibilă în aplicarea sa și aceasta poate reprezenta în sine un substrat suficient pentru a ajunge la concluzia că ingerința nu a fost „legală”. Totuși, Curtea nu consideră necesar de a decide definitiv asupra acestei chestiuni, având în vedere concluziile sale de mai jos.

(d) Scopul și legalitatea ingerinței

44. Chiar dacă admitem că Legea din anul 1994 a fost suficient de previzibilă în aplicarea sa, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința în dreptul

reclamantului a fost proporțională cu scopul urmărit. Curtea notează argumentul reclamantului precum că el nu putea să prevină încălcarea drepturilor sale, deoarece el nu avea dreptul să conteste în instanță hotărârea Guvernului care a permis valorificarea neautorizată a operei lui (a se vedea paragrafele 8, 20 și 30 de mai sus). Guvernul nu a comentat acest argument. Curtea consideră că nu este necesar ca ea să ia o poziție definitivă asupra acestei chestiuni în lumina constatărilor sale de mai jos.

45. Curtea acceptă faptul că emiterea buletinelor de identitate constituie, fără îndoială, o chestiune importantă de interes public. Totodată, se pare că acest scop social important putea fi realizat în mai multe feluri, neimplicând încălcarea dreptului reclamantului. Spre exemplu, putea fi folosită o altă fotografie sau putea fi încheiat un contract cu reclamantul. Curtea nu cunoaște vreun motiv convingător pentru folosirea fotografiei făcute de reclamant sau vreun impediment în folosirea altor materiale în același scop. Într-adevăr, din 1 mai 2000, fotografia făcută de reclamant nu mai era folosită în calitate de fundal pentru buletinele de identitate, ceea ce confirmă că interesul public putea fi atins fără încălcarea dreptului reclamantului.

46. Astfel, instanțele judecătorești naționale nu au respectat un echilibru just între interesele comunității și cele ale reclamantului, impunându-i acestuia o povară individuală și excesivă. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

47. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

48. Reclamantul a pretins 20,267 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a bazat pe compensarea prejudiciului acordată de către Tribunalul Chișinău la 6 noiembrie 2001 (a se vedea paragraful 16 de mai sus) și pe perioada (de trei ani) în care el nu a putut folosi această sumă de bani. De asemenea, el s-a referit la frustrarea ce i-a fost cauzată în urma folosirii operei sale fără autorizație și refuzului de a-l compensa. Văzând că fotografia pe care a făcut-o era larg folosită în documentele emise de Guvern, el s-a așteptat la o compensație echitabilă și a fost profund dezămăgit când a fost refuzat.

49. Guvernul a susținut că suma acordată la 6 noiembrie 2001 era irelevantă, deoarece această hotărâre judecătorească a fost casată, iar reclamantul nu avea o speranță să primească această sumă. Mai mult, hotărârea judecătorească din 24 martie 1999, care a fost menținută în privința sumei acordate în favoarea reclamantului (a se vedea paragrafele 10 și 13 de mai sus), a constituit o compensație deplină pentru orice prejudiciu cauzat reclamantului. El a susținut că reclamantul nu i-a fost cauzat vreun prejudiciu, deoarece el nu a prezentat vreo probă precum că ar fi ratat vreun venit sau că ar fi beneficiat într-un alt mod de dreptul său de autor asupra fotografiei făcute de el.

50. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu ca urmare al încălcării drepturilor sale asupra fotografiei făcute de el și al refuzului instanțelor judecătorești naționale de a-i acorda compensații pentru această încălcare, având în vedere mai cu seamă faptul că fotografia a fost produsă la scară largă (a se vedea paragraful 15 de mai sus), în pofida faptului că autoritățile cunoșteau caracterul ilegal al unei astfel de valorificări. Mai mult, Curtea constată că suma acordată reclamantului din anul 1999 (a se vedea paragrafele 10 și 13 de mai sus) l-a compensat doar pentru încălcarea drepturilor sale comisă înainte de inițierea procedurilor din anul 1999, și nu pentru valorificarea ulterioară a fotografiei făcute de el.

51. În lumina celor de mai sus și hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu material și moral.

B. Costuri și cheltuieli

52. Reclamantul a pretins EUR 2,872 cu titlu de costuri și cheltuieli, din care EUR 2,812 pentru reprezentarea judiciară în fața Curții. Avocatul reclamantului a prezentat un contract cu reclamantul și o listă detaliată, potrivit căreia el a lucrat 37.5 ore. În ceea ce privește onorariul de EUR 75 perceput pentru o oră de lucru, avocatul a susținut că acesta se încadra în limitele ratelor pe oră recomandate de către Baroul Avocaților al Republicii Moldova, care erau de EUR 40-150.

53. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de către avocat nu a fost de fapt suma reală plătită acestuia de către reclamant. El a pus la îndoială numărul de ore lucrate de către avocatul reclamantului și rata pe o oră percepută de acesta. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea mari în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și s-a referit la caracterul non-profit al organizației Juriștii pentru drepturile omului.

54. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

55. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 5,000 (cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral;
 - (ii) EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iii) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 29 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA FLUX (nr. 4) c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 17294/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

12 februarie 2008

DEFINITIVĂ

12/05/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Flux (nr. 4) c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 22 ianuarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 17294/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către *Flux* („ziarul reclamant”), un ziar cu sediul în Chișinău, la 5 aprilie 2004.

2. Ziarul reclamant a fost reprezentat de către dl V. Gribincea, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Ziarul reclamant a pretins, în special, încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare ca urmare a faptului că a fost găsit vinovat de defăimarea unui politician.

4. La 27 martie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. La 6 decembrie 2002, *Flux* a publicat un articol intitulat „Sabatul Parvenților”. În acest articol, ziarul se referea la pretinsa îmbogățire peste noapte

a președintelui Parlamentului, a liderului fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor și a fiului președintelui Republicii Moldova. Ideea principală a articolului era că, înainte de a deveni personalități publice, ei erau simpli cetățeni, fără o avere considerabilă; averea lor însă a crescut semnificativ după victoria Partidului Comuniștilor la alegeri și ocuparea de către ei a unor funcții publice.

6. Rezumatul articolului este următorul:

„Corectam alaltăieri știrea despre cele două mașini de lux în care se plimba Președintele Parlamentului, E. O., și, volens-nolens, mă întăream în convingerea că definiția „parvenitului” are origini moldovenești. Scena noastră politică este plină de asemenea exemple.

De exemplu, primul lucru pe care l-a făcut E.O., odată ajunsă, într-un anumit context politic, în postul de președinte al Parlamentului, a fost să-și rezolve problemele locative. A abuzat de funcția pe care o deține pentru a se pricopsi, pe banii statului, cu un apartament uriaș chiar în centrul capitalei. Cine era E.O. înainte de a ajunge în fotoliul de spicher? O modestă plăcintăreasă cu modeste performanțe profesionale. Ce a ajuns? Mare șef! Nu încapă într-un singur BMW, mai are nevoie și de un Mercedes Benz. Să luăm un alt exemplu.

Cine era Victor Stepaniuc înainte de a prinde deputăția? Un simplu învățătorăș de limba rusă în satul Costești. Modest ca intelect și puțin isteric. Cine este el acum? Nu este numai un fel de Sulla al Parlamentului, adică un dictator peste fracțiunea PCRM, fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central, ci și un afacerist prosper. Este dealer la combinatul de tutun din Chișinău, scoate profituri enorme din vinderea țigărilor, are microbuze, controlează ruta Chișinău - Ialoveni și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii.

Cine era O. V., înainte ca tatăl sau, Vladimir Voronin, să fie întronat președinte al R. Moldova? Un afacerist începător, specializat în mulgerea fabricilor de zahar din nordul republicii. Cine este el în momentul de față? Este cel mai prosper businessman din spațiul pruto-nistrean. Deține pachetul majoritar de acțiuni la F, este proprietarul firmei de construcții M., are comenzi de milioane din partea statului și face afaceri cu țigări de la CTC Tutun. Este vedeta lumii mondene, VIP-ul revistelor economice și e oferit drept exemplu businessmenilor începători. ...”

7. La 12 decembrie 2006, dl Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, care deținea 71 de locuri în Parlament din numărul total de 101, a înaintat o acțiune împotriva ziarului reclamant și a autorului articolului. El nu a plătit taxa de stat la depunerea cererii, nu s-a prezentat la nicio ședință de judecată și nici nu a delegat pe cineva care să-l reprezinte. El a susținut, *inter alia*, că:

„...pârătul a răspândit informații false și defăimătoare despre mine. ...

... Atât în titlul, cât și în textul articolului, eu sunt descris ca: „un dictator peste fracțiunea PCRM, fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central, ci și un afacerist prosper. Este dealer la combinatul de tutun din Chișinău, scoate profituri enorme din vinderea țigărilor, are microbuze, controlează ruta Chișinău - Ialoveni”

veni și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii.

Niciuna din aceste afirmații nu corespunde realității și sunt niște calomnii obraznice.”

Dl Stepaniuc a cerut instanței judecătorești să declare afirmațiile de mai sus drept defăimătoare, să oblige pârâții să publice o dezmințire pe aceeași pagină a ziarului și să-i plătească compensații în mărimea maximă prevăzută de Codul civil.

8. Cauza a fost repartizată spre examinare judecătorului I.M., președintele Judecătoriei sectorului Buiucani în perioada examinării cauzei.

9. În apărarea sa, ziarul reclamant a prezentat instanței judecătorești copii ale unor scrisori deschise adresate președintelui Republicii Moldova de către o companie de transport, în care dl Stepaniuc era acuzat de însușirea câtorva rute de autobuz care aparțineau acestei companii.

10. La 17 februarie 2003, ziarul reclamant a informat instanța judecătorească că informațiile privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri ilegale cu produse din tutun au fost obținute din surse de la serviciile secrete ale Moldovei și a susținut că serviciile secrete au pregătit un raport despre pretinsa implicare a funcționarilor de rang înalt în afaceri ilegale la combinatul de tutun din Chișinău. Ziarul reclamant a informat instanța judecătorească că a solicitat oficial copia raportului și a cerut amânarea examinării cauzei până la prezentarea acestei copii de către serviciul secret.

11. La 19 februarie 2003, judecătorul I. M. a respins cererea de amânare a examinării cauzei până la prezentarea copieii raportului de către serviciul secret; totuși, el a dispus amânarea examinării cauzei până la 24 martie 2003.

12. La 24 martie 2003, ziarul reclamant a informat instanța judecătorească despre faptul că serviciul secret nu a răspuns la cererea sa și că, în consecință, el a înaintat o acțiune în instanța de judecată solicitând obligarea acestuia să-i prezinte copia raportului. Ziarul reclamant a solicitat amânarea examinării cauzei în defăimare până la finalizarea acestor proceduri.

13. Ședințe de judecată în această cauză au mai avut loc la 24 și 26 martie și la 15 aprilie 2003, iar judecătorul I. M. a respins cererea de amânare până la finalizarea celui alt set de proceduri. El a hotărât totuși să amâne examinarea cauzei până la 30 aprilie 2003.

14. La 30 aprilie 2003, judecătorul I. M. a examinat cauza în lipsa părților și a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc. El a constatat că declarațiile de care s-a plăns reclamantul (a se vedea paragraful 7 de mai sus) erau defăimătoare și a obligat ziarul și autorul articolului să plătească dlui Stepaniuc 3,600 lei moldovenești (MDL) (228 euro (EUR) la acea dată) și, respectiv, MDL 1,800 (EUR 114 la acea dată). De asemenea, el a obligat ziarul să publice o dezmințire în termen de 15 zile. Pârâții au mai fost obligați să plătească taxa de stat.

15. Judecătorul I. M. a adus următoarele motive în susținerea concluziei sale:

„În opinia instanței judecătorești, denumirea, textul și sensul informației publicate despre reclamant se impun a fi calificate ca defăimătoare, deoarece pârâții, fără a invoca careva probe, au răspândit informații cu caracter factologic. În special, ei au declarat că V. Stepaniuc, contrar prevederilor articolului 70 al Constituției, practică activități incompatibile cu statutul său de deputat, că el este dealer la combinatul de tutun, scoate profituri enorme din vânzarea țigărilor și controlează ruta Chișinău - Ialoveni.

Pe parcursul judecării cauzei, instanța a acordat pârâților posibilitatea de a prezenta dovezi ... însă nici redacția ziarului, nici autorul articolului nu au adus vreo dovadă care ar confirma veridicitatea informației răspândite. Nici în articol pârâții nu au făcut trimiteri la careva probe.

[urmează reproducerea articolului 10 al Convenției]

În cazul dat informația răspândită de pârâți nu poate fi tratată ca o afirmație de opinie și, prin urmare, nu poate fi protejată prin prisma acestei prevederi din Convenție. De asemenea, instanța judecătorească ia în considerație faptul că dl Stepaniuc este o persoană publică și că față de astfel de persoane se cere un grad sporit de toleranță atunci când este vorba de defăimare. Totuși, informația răspândită de către pârâți depășește în mod clar limitele rezonabile de critică a persoanelor publice într-o societate democratică.”

16. Ziarul reclamant a contestat această hotărâre, susținând, *inter alia*, că judecătorul I. M. nu a fost independent și imparțial din cauza legăturilor sale apropiate cu dl Stepaniuc și Partidul Comuniștilor, precum și din cauza comportamentului său în celelalte dosare în defăimare intentate de dl Stepaniuc împotriva *Flux*-ului. De asemenea, ziarul reclamant a susținut că instanța de fond nu a luat deloc în considerație argumentele sale, și anume scrisorile adresate Președintelui Republicii Moldova (a se vedea paragraful 9 de mai sus) și, refuzând amânarea cauzei până la finalizarea examinării procedurilor între *Flux* și serviciul secret, a refuzat să-i acorde posibilitatea de a prezenta probe în privința implicării dlui Stepaniuc în afacerea cu produse din tutun. De asemenea, ziarul reclamant a susținut că caracterizarea dată dlui Stepaniuc în articolul contestat era o judecată de valoare și că nu i se putea cere demonstrarea veridicității acesteia.

17. La 26 iunie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe, reiterând că ziarul reclamant nu a adus vreo probă în sprijinul declarațiilor sale despre dl Stepaniuc. Ea nu s-a referit la niciun argument invocat în apelul ziarului reclamant.

18. Ziarul reclamant a depus recurs. El a susținut, *inter alia*, că judecătorul I. M. nu era independent și imparțial și că instanțele ierarhic inferioare au refuzat să amâne examinarea cauzei până la finalizarea procedurilor între *Flux* și serviciul secret, afectând astfel echitatea procedurilor. Ziarul reclamant a informat Curtea Supremă că a obținut în sfârșit de la serviciile secrete copia unei anexe la raportul privind afacerile ilegale la combinatul de tutun din Chișinău și a

anexat-o la cererea de recurs. Anexa avea denumirea „schema relațiilor cu tutun a organizațiilor criminale” și prezenta, în formă grafică, interacțiunile pretinse între administrația combinatului de tutun din Chișinău, două grupări criminale, câteva companii și funcționari de rang înalt, inclusiv dl Victor Stepaniuc.

19. La 5 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a redus suma compensației care urma a fi plătită dlui Stepaniuc de către ziar și autorul articolului până la MDL 1,350 și, respectiv, MDL 180. Ea a susținut că dl Stepaniuc era o persoană publică și, prin urmare, trebuia să fie mai tolerant față de presă, mai mult, el nu s-a prezentat în fața instanțelor judecătorești. Curtea Supremă însă nu s-a îndepărtat de la concluziile primelor două instanțe judecătorești în privința fondului cauzei și nu a examinat vreunul din argumentele ziarului reclamant.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare la acea dată, sunt următoarele:

Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

„(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

„(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspîndirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspîndit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci pînă la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspîndite de o persoană juridică, și de la zece pînă la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspîndite de o persoană fizică.”

ÎN DREPT

21. Ziarul reclamant a pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au reprezentat o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CERERII

22. În cererea sa inițială, ziarul reclamant a mai formulat o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției cu privire la lipsa de independență și imparțialitate a judecătorului I. M. și nemotivarea hotărârilor judecătorești naționale. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să nu examineze această pretenție. Curtea nu găsește vreun motiv pentru a o examina.

23. În ceea ce privește pretenția ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenției, Curtea consideră că aceasta ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Ziarul reclamant

24. Ziarul reclamant a fost de acord că ingerința a fost prevăzută de lege și urmarea un scop legitim. Totuși, aceasta nu era necesară într-o societate democratică, deoarece articolul contestat doar răspândea declarații ale unor persoane terțe și făcea parte din dezbateri pe chestiuni de o importanță publică deosebită, și anume administrarea transportului public și preținsele afaceri ilegale ale unor funcționari publici. Reclamantul a acționat cu bună-credință la publicarea articolului și a verificat declarațiile persoanelor terțe. El a considerat că sursa era credibilă,

deoarece era o scrisoare adresată președintelui țării, conținea multe detalii și avea anexate rapoartele oficiale ale autorităților de stat în domeniul transportului.

25. În ceea ce privește actul serviciilor secrete privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri ilegale cu produse din tutun, ziarul reclamant a susținut că veridicitatea acestui document nu a fost pusă la îndoială nici de instanțele judecătorești naționale și nici de Guvern. Totuși, instanțele judecătorești naționale nu au dat vreo apreciere acestei probe.

26. De asemenea, instanțele judecătorești naționale au ignorat faptul că dl Stepaniuc era un politician de rang înalt și că, din acest motiv, limitele criticii în privința lui erau largi.

2. *Guvernul*

27. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevau o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată în termenii articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamantul a fost obligat să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege” iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de protecție a demnității dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

28. Guvernul s-a referit la marja de apreciere a autorităților naționale la stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la legislația națională, este în primul rând competența autorităților naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a susținut că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit marja lor de apreciere și au aplicat-o cu bună-credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

29. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

30. După cum au recunoscut ambele părți, și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea ziarului reclamant să plătească prejudicii au reprezentat un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, în sensul primului paragraf al articolului 10 al Convenției. Este de asemenea incontestabil faptul că această ingerință a fost „prevăzută de lege” și urmarea un scop legitim. Sarcina Curții este să stabilească dacă această ingerință a fost „necesară într-o societate democratică”.

31. Verificarea dacă ingerința invocată a fost „necesară într-o societate democratică” cere Curții să stabilească dacă aceasta a corespuns „unei necesități sociale imperioase”, dacă ea a fost proporțională scopului legitim urmărit și dacă motivele aduse de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante

și suficiente. La stabilirea faptului dacă o astfel de „necesitate” există și ce măsuri ar trebui luate pentru aceasta, autoritățile naționale se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, această marjă de apreciere nu este nelimitată și este însoțită de supravegherea europeană exercitată de către Curte, a cărei sarcină este de a da o apreciere finală faptului dacă o restricție este conformă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10 (pentru recapitularea mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Giniewski v. France*, nr. 64016/00, §§ 43-54, ECHR 2006-...; *Aydın Tatlav v. Turkey*, nr. 50692/99, §§ 22-27, 2 mai 2006; *Gündüz v. Turkey*, nr. 35071/97, § 38, ECHR 2003-XI; *Murphy v. Ireland*, nr. 44179/98, §§ 65-69, ECHR 2003-IX (extracts), cu referințele cuprinse în ele).

32. Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărârea din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42), ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

33. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește că rolul proeminent al presei într-o societate democratică este de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (nr. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). Articolul contestat se referea la chestiuni precum pretinsul comportament ilegal al politicienilor de rang înalt și al persoanelor publice și pretinsa administrare proastă a fondurilor publice. Nu există îndoială că acestea reprezintă chestiuni extrem de importante într-o societate democratică, despre care publicul are un interes legitim să fie informat, și care pot fi apreciate ca dezbateri politice.

34. De asemenea, Curtea reamintește că statele dispun de o marjă de apreciere foarte limitată în cauzele cu privire la politicieni (a se vedea paragraful 40 de mai sus) și notează că dl Stepaniuc era un politician de un rang foarte înalt la momentul evenimentelor.

35. Ziarul reclamant a fost obligat la plata despăgubirilor, deoarece nu a putut demonstra veridicitatea câtorva declarații despre dl Stepaniuc (a se vedea paragraful 7 și 14 de mai sus). În opinia Curții, declarațiile contestate puteau fi divizate în trei grupe: declarațiile privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri în domeniul transportului, declarațiile privind pretinsa lui implicare în afacerile ilegale cu produse din tutun și descrierea dlui Stepaniuc la începutul și sfârșitul pasajului contestat.

36. În ceea ce privește prima declarație, este clar că ea reprezintă o declarație cu privire la fapte și, prin urmare, ziarul reclamant trebuia să demonstreze veridicitatea acesteia. Într-adevăr, ziarul reclamant a prezentat instanțelor judecătorești naționale copii ale unor scrisori deschise, adresate Președintelui de către o companie de transport, prin care dl Stepaniuc era acuzat de abuz de putere (a se vedea paragraful 9 de mai sus); cu toate acestea, instanțele judecătorești naționale nu au acordat deloc atenție acestor dovezi, nu le-au dat vreo apreciere și, aparent, le-au tratat ca irelevante.

37. În ceea ce privește cea de-a doua declarație, Curtea consideră că aceasta, de asemenea, reprezintă o declarație cu privire la fapte și notează că ziarul reclamant a cerut de câteva ori amânarea examinării cauzei în vederea prezentării copiei raportului serviciului secret privind pretinsa implicare a dlui Stepaniuc în activități ilegale cu produse din tutun (a se vedea paragrafele 10, 12 și 17 de mai sus). În pofida acestui fapt, instanțele judecătorești naționale nu numai că au respins cererile reclamantului fără a aduce vreun motiv (a se vedea paragrafele 11 și 14 de mai sus), dar chiar după ce a primit copia anexei la raportul serviciului secret (a se vedea paragraful 18 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție nu l-a menționat în decizia sa, nu i-a dat o apreciere și nici nu l-a respins prin vreun motiv.

38. Curtea reiterează că solicitarea de la ziarul reclamant să dovedească veridicitatea declarațiilor sale, iar în același timp privirea de posibilitatea efectivă de a aduce probe sau ignorarea probelor prezentate, constituie o ingerință disproporționată în dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea, spre exemplu, *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 88, 21 decembrie 2004 și *Savițchi v. Moldova*, nr. 11039/02, § 59, 11 octombrie 2005).

39. În ceea ce privește cea de-a treia declarație contestată, Curtea notează că ziarul reclamant a fost găsit vinovat și impus la plata despăgubirilor pentru următoarea declarație: „[Dl Stepaniuc este] un dictator fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central ... și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii”. În opinia Curții, această declarație reprezintă clar o judecată de valoare.

40. Curtea reiterează că existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probării. Condiția de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului protejat de articolul 10 al Convenției (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II, și *Busuioc*, citată mai sus, § 61). Mai mult, trebuie reamintit faptul că libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibile recurgeri la un anumit grad de exagerare sau chiar provocare (a se vedea *Prager and Oberschlick v. Austria*, hotărâre din 26 aprilie 1995, Seria A nr. 313, § 38).

41. În final, Curtea reamintește că considerațiile privind echitatea procedurilor pot fi luate în calcul la examinarea ingerinței în exercitarea dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea, *Stoll v. Switzerland* [GC], nr. 69698/01, § 137, 10 decembrie 2007). Curtea nu poate să nu observe anumite stranieți în modul în care s-au derulat procedurile în fața instanțelor judecătorești naționale. Într-adevăr, Curtea notează o serie de elemente care, examinate cumulativ, au dus la o asemenea concluzie. În special, acțiunea dlui Stepaniuc a fost examinată în pofida faptului că el nu a plătit taxa de stat, fapt care, în mod normal, ar fi trebuit să rezulte în inadmisibilitatea acțiunii pe motive procedurale. Mai mult, el nu numai că nu s-a prezentat în fața instanței judecătorești, dar nici măcar nu a fost reprezentat. În același timp, cererile reclamantului de amânare a ședinței au fost respinse fără vreun motiv, în timp ce probele prezentate de el nu au fost în genere luate în considerație de către judecători. Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție nici măcar nu s-au expus asupra argumentului reclamantului cu privire la pretinsa lipsă de independență și imparțialitate a judecătorului I. M.

42. Luând în considerație circumstanțele de mai sus, faptul că declarațiile contestate au fost făcute de un jurnalist în contextul dezbaterii unei chestiuni de interes public și faptul că reclamantul în procedurile naționale era un politician de rang înalt, Curtea conchide că ingerința nu a corespuns unei necesități sociale imperioase și, astfel, nu a fost necesară într-o societate democratică. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

43. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

44. Ziarul reclamant a pretins EUR 100 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând suma prejudiciilor pe care le-a plătit dlui Stepaniuc și taxa de stat pe care el a trebuit să o plătească pentru examinarea apelului și recursului.

45. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că ziarul reclamant nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile, iar hotărârile judecătorești au fost ample motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția ziarului reclamant formulată cu titlu de prejudiciu material.

46. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată cu titlu de prejudiciu material este întemeiată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

47. Ziarul reclamant a pretins EUR 8,000 cu titlu de prejudiciu moral, ce i-a fost cauzat prin încălcarea drepturilor sale garantate de Convenție. În susținerea pretenției sale, ziarul reclamant a susținut că el a fost obligat să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și a invocat jurisprudența anterioară.

48. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era neîntemeiată și excesivă.

49. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând evaluarea sa în mod echitabil, Curtea acordă ziarului reclamant EUR 3,000.

C. Costuri și cheltuieli

50. Avocatul ziarului reclamant a pretins EUR 2,050 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate. Calculul din lista detaliată a inclus și timpul lucrat asupra pretențiilor formulate în temeiul articolului 6 al Convenției.

51. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu era sumă plătită în realitate de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta.

52. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată, complexitatea cauzei, precum și faptul că pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției a fost retrasă de către reclamant, Curtea acordă avocatului ziarului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească ziarului reclamant, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 100 (o sută euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor ziarului reclamant cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 12 februarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

MAREA CAMERĂ

CAUZA GUJA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 14277/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

12 februarie 2008

Această hotărâre este definitivă, însă poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Guja c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, întrunită în cadrul Marii Camere compuse din:

Jean-Paul Costa, *Președinte*,
Christos Rozakis,
Nicolas Bratza,
Boštjan M. Zupančič,
Peer Lorenzen,
Francoise Tulkens,
Giovanni Bonello,
Josep Casadevall,
Rait Maruste,
Kristaq Traja,
Snejana Botoucharova,
Stanislav Pavlovski,
Lech Garlicki,
Alvina Gyulumyan,
Ljiljana Mijović,
Mark Villiger,
Päivi Hirvelä, *judcători*,
și Erik Fribergh, *Grefier*,

Deliberând la 6 iunie 2007 și 9 ianuarie 2008 în ședință închisă,
Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la ultima dată menționată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 14227/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dl Iacob Guja („reclamantul”), la 30 martie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Gribincea și dl V. Zama, avocați din Chișinău și membri ai organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agenții săi, dl V. Pârlog și dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare garantat de articolul 10 al Convenției, în special, a dreptului de a comunica informații, ca rezultat al demiterii sale de la Procuratura Generală pentru divulgarea a două documente, care, în opinia sa, dezvăluiau o ingerință a unui politician de rang înalt în proceduri penale pendente.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 28 martie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia. La 20 februarie 2007, o Cameră compusă din Nicolas Bratza, *Președinte*, Josep Casadevall, Giovanni Bonello, Ljiljana Mijović, Kristaq Traja, Stanislav Pavlovski și Lech Garlicki, *judcători*, precum și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*, s-a desesizat în favoarea Marii Camere și niciuna din părți nu s-a opus la aceasta (articolul 30 al Convenției și articolul 72 al Regulamentului Curții).

5. Componența Marii Camere s-a constituit în conformitate cu prevederile articolului 27 §§ 2 și 3 al Convenției și ale articolului 24 al Regulamentului Curții.

6. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cererii. Părțile au răspuns în scris la observațiile fiecăreia dintre ele.

7. La 6 iunie 2007, a avut loc o audiere publică în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (Articolul 59 § 3 al Regulamentului Curții).

În fața Curții au compărut:

(a) *din partea Guvernului*

DI V. GROSU,
DI G. ZAMISNÎI,

*Agent,
Consultant;*

(b) *din partea reclamantului*

DI V. GRIBINCEA,
DI V. ZAMA,
DI I. GUJA,

*Avocați,
Reclamant.*

Curtea a audiat prezentările dlui Grosu, ale dlui Gribincea și dlui Zama.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul, dl Iacob Guja, s-a născut în anul 1970 și locuiește în Chișinău. La momentul evenimentelor, el era șeful Serviciului de Presă al Procuraturii Generale.

1. *Contextul cauzei*

9. La 21 februarie 2002, patru polițiști (M.I., B.A., I.P. și G.V.) au reținut zece persoane bătute de săvârșirea unor infracțiuni legate de alegerile parla-

mentare; una dintre acestea era, de asemenea, bănuită că era conducătorul unei organizații criminale. Ulterior, bănuții au fost eliberați din detenție și s-au plâns procuraturii de maltratare și lipsire de libertate fără temei legal de către cei patru polițiști. Ca rezultat al plângerii lor, a fost pornită o urmărire penală împotriva polițiștilor care au fost acuzați, *inter alia*, de maltratare și lipsire de libertate fără temei legal.

10. În iunie 2002, cei patru polițiști au scris scrisori, pe care ei le-au semnat toți, pe adresa președintelui Voronin, prim-ministrului Tarlev și vicepreședintelui Parlamentului Mișin, cerând protecție împotriva procurorilor. Ei au descris opiniile lor cu privire la procedurile penale și s-au plâns că acțiunile procuraturii erau abuzive. Ei au cerut verificarea legalității acuzațiilor penale aduse lor. La 21 iunie 2002, dl Mișin a transmis Procuraturii Generale scrisoarea pe care el a primit-o împreună cu o notă de însoțire. Nota a fost scrisă pe o foaie cu antetul Parlamentului și nu a fost marcată ca fiind confidențială. Ea conținea următoarele:

„Stimate dle Rusu,

După citirea acestei scrisori, apare o întrebare: adjunctul Procurorului General luptă împotriva infraționalității sau a poliției? Această chestiune devine și mai gravă prin faptul că polițiștii în cauză sunt din cadrul uneia dintre cele mai bune echipe ale Ministerului Afacerilor Interne, a cărei activitate este blocată acum din cauza eforturilor angajaților Procuraturii Generale. Vă rog să vă implicați personal în această cauză și să o soluționați în strictă conformitate cu legea.”

11. În ianuarie 2003, dl Voronin a efectuat o vizită la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției pe parcursul căreia el a discutat, *inter alia*, problema exercitării de către unii funcționari publici a presiunii necorespunzătoare asupra organelor de drept în ceea ce privește procedurile penale pendinte. Președintele a îndemnat la combaterea corupției și a cerut colaboratorilor organelor de drept să ignore orice încercări ale funcționarilor publici de a exercita presiuni asupra lor. Declarațiile Președintelui au fost făcute publice de către media.

12. La o dată nespecificată, urmărirea penală împotriva polițiștilor a fost încetată.

2. Dezvăluirea documentelor

13. La câteva zile după îndemnul făcut de către dl Voronin de a combate corupția, reclamantul a trimis unui ziar, *Jurnal de Chișinău*, copii ale două scrisori („scrisorile”) care au fost primite de către Procuratura Generală.

14. Prima a fost nota scrisă de către dl Mișin (a se vedea paragraful 10 de mai sus). A doua a fost scrisă de către dl A. Ursachi, un viceministru din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și a fost adresată unui adjunct al procurorului

general. Ea a fost scrisă pe o foaie cu antetul Ministerului Afacerilor Interne și nu a fost marcată ca fiind confidențială. Ea conținea, *inter alia*, următoarele:

„... Maiorul de poliție M.I. [unul din cei patru polițiști: a se vedea paragraful 9 de mai sus] la 12 mai 1999 ... a fost recunoscut culpabil de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de articolele 116 alin. 2 [privarea ilegală de libertate săvârșită într-un mod primejdios pentru viața sau sănătatea părții vătămate fie cu provocarea suferințelor fizice], 185 alin. 2 [excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, însoțite fie de acte de violență, fie de folosirea armei, fie de acțiuni de tortură], 193 alin. 2 [constrângerea de a face depoziii însoțită de acte de violență asupra persoanei sau batjocorirea ei], fiind stabilită o pedeapsă în formă de amendă în mărime de 80 salarii minime (1440 lei) (MDL) (128 euro (EUR)). În baza art. 2 al Legii despre amnistie, el a fost absolvit de pedeapsa stabilită.

... la 24 octombrie 2001, maiorului de poliție M.I. i s-a permis activitatea de mai de parte în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.”

3. *Articolul din Jurnal de Chișinău*

15. La 31 ianuarie 2003, *Jurnal de Chișinău* a publicat un articol intitulat: „Vadim Mișin intimidează procurorii”. Articolul conținea, *inter alia*, următoarele:

„La finele săptămânii trecute, în cadrul ședinței colegiului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Președintele a chemat instituțiile de drept la conclucrarea în combaterea corupției și crimei organizate, cerându-le acestora să nu dea curs telefoanelor parvenite de la persoanele cu funcții de răspundere pentru a soluționa anumite dosare.

Atitudinea șefului statului în acest sens nu e întâmplătoare. Fenomenul a luat amploare, mai ales în ultimii ani, lucru semnalat atât de mediile de informare în masă, cât și de diferite organisme internaționale.

Chiar dacă presa a scris, în ultimul timp, despre faptul că deputatul comunist A.J. a încercat să influențeze ancheta în cazul unui amic mai vechi, șef în cadrul Ministerului Agriculturii și Alimentației, prins în flagrant în timp ce lua mită, nu s-au luat măsuri în vederea elucidării cazului în justiție. ...

De asemenea, s-a scris și despre faptul că dl Mișin, i-ar fi cerut procurorului general să-i demită pe procurorii I.V. și P.B., care anchetau cazul dispariției șefului adjunct al Departamentului Tehnologii Informaționale, P.D.. Toate acestea pentru că cei doi ar fi dat de dovezi ce atestau implicarea în „afaceri” necurate a unor funcționari din cadrul Ministerului de Interne.

De altfel, până în prezent, nu au fost făcute publice rezultatele anchetei de serviciu, inițiate de procurorul general pe marginea activității celor doi procurori. Surse din procuratură au spus că, deși I.V. și P.B. nu au fost găsiți vinovați, ei au fost obligați să plece, la cererea unei persoane din conducerea țării.

Acum, când declarațiile șefului statului, referitoare la protecționism, sunt încă proaspete, vă propunem o investigație la tema care vizează persoane din conducerea țării.

Vicepreședintele Parlamentului încearcă să ia apărarea la patru ofițeri de poliție împotriva cărora a fost declanșată o anchetă penală. Afecțiunea pentru polițiști a lui Mișin este mai veche, deoarece de acolo i se trag „rădăcinile”. Sursele noastre au declarat că acesta nu ar fi unicul caz când Mișin intervine în favoarea polițiștilor certați cu legea.

...

... Procuratura sectorului Ciocana a inițiat un proces penal împotriva a patru ofițeri de poliție ... după ce aceștia au aplicat forța la reținerea ilegală a unui grup de persoane.

... apărătorii ordinii publice i-au lovit pe [reținuți] cu pumnii și picioarele. ... De asemenea, unuia din ofițerii de poliție i-a fost incriminată vina de fals în acte publice, după ce a inclus intenționat în procesul verbal de reținere administrativă, date false Cei patru ofițeri de poliție se mai fac vinovați de constrângere de a face depoziții

Anchetarea cazului a durat mai mult de un an. În momentul în care ancheta era pe punctul de a fi finalizată ... ofițerii de poliție au început să-și caute protecție la mai marii statului.

...

La 20 iunie 2002, polițiștii îi expediază președintelui Vladimir Voronin, premierului Vasile Tarlev și vicepreședintelui Parlamentului Vadim Mișin o plângere, solicitându-le să intervină pentru a stopa procesul de anchetă, întrucât, potrivit lor, Procuratura a inițiat neintemeiat ancheta penală împotriva lor.

...

Primul care a reacționat la plângerea polițiștilor a fost vicepreședintele Legislativului Vadim Mișin. La 21 iunie 2002 ... el a expediat procurorului general o țidulă în care, pe un ton ultimativ, îi cere să intervină personal în cazul celor patru ofițeri de poliție. Chiar dacă îi cere procurorului general să se implice în acest caz „în strictă conformitate cu legislația”, tonul în care este scrisă dispoziția denotă foarte clar că Mișin îi ordonă acestuia să soluționeze cât mai urgent acest caz.

Ca urmare a intervenției mai marilor statului, Procuratura Generală stopează investigația și inițiază în ordine de supraveghere un control asupra corectitudinii procesului de anchetă în privința celor patru ofițeri de poliție ...

...

... Surse din cadrul MAI au confirmat că maiorul de poliție M.I. [unul din cei patru polițiști] a fost [anterior] condamnat de Curtea de Apel, însă acestuia i s-a stabilit o pedeapsă cu o amendă echivalentă a 80 salarii minime – MDL 1,440. Conform Legii privind amnistierea unor categorii de condamnați, el a fost amnistiat. Mai mult, la 24 octombrie 2001 ... acestuia i s-a permis să activeze în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Fără a comenta deciziile Curții de Apel, vrem să facem câteva precizări. M.I. a fost condamnat în baza articolelor 116, 185 și 193 ale Codului Penal, pentru exces de putere, constrângere de a face depoziții și privațiune ilegală de libertate. Pentru aceste infracțiuni, Codul Penal prevede pedepse cu privațiune de libertate între 1 an și 5 ani. El s-a ales cu o amendă.

Mai mult decât atât, Ministerul Afacerilor Interne îl supune pe acesta atestării în perioada când acesta era cercetat, fără a aștepta rezultatele anchetei.”

16. Articolul din ziar era însoțit de fotografii ale scrisorilor semnate de către dl Mișin și dl Ursachi.

4. *Reacția Procuraturii Generale*

17. La o dată nespecificată, Procurorul General i-a cerut reclamantului să explice cum au ajuns cele două scrisori să fie publicate în presă.

18. La 14 februarie 2003, reclamantul i-a scris Procurorului General recunoscând că el a trimis cele două scrisori ziarului. El a declarat *inter alia*:

„Gestul meu a fost dictat de declarațiile făcute de [Președintele] țării în ce privește lupta cu corupția și protecționismul. Am făcut acest pas fiind încrezut că contribuî și eu la lupta cu aceste flagele care macină tânăra democrație a statului nostru și anume așa un fenomen care în ultimul timp capătă proporții cum este traficul de influență.

Am crezut atunci și cred și în continuare că dacă fiecare dintre noi ar contribui cu câte ceva la deconspirarea unor persoane care făcând uz de funcțiile pe care le dețin influențează buna înfăptuire a justiției, situația s-ar schimba în mai bine.

De asemenea, consider că materialele difuzate de mine ziarului *Jurnal de Chișinău* nu au un caracter secret. Intenția mea nu a fost să fac un deserviciu organelor procuraturii, ci invers, am încercat să fac o imagine pozitivă acestei instituții în societate.”

19. La o dată nespecificată un procuror, I.D., care era bănuit că i-a dat scrisorile reclamantului, a fost concediat.

20. La 17 februarie 2003, reclamantul i-a mai scris o scrisoare Procurorului General, informându-l că scrisorile nu au fost obținute de la I.D.. El a adăugat următoarele:

„Dacă felul cum am procedat constituie o încălcare a regulamentelor interne, răspunderea pentru aceasta o port personal.

Am acționat astfel, conducându-mă de Legea privind accesul la informație, de Legea cu privire la procuratură și de Codul Penal, crezând, totodată, că apelurile [Președintelui] către cetățeni de a deconspira acțiunile de corupție și protecționism sunt sincere. Spre marile meu regret, a trebuit să constat cu stupeoare că Procuratura Generală ridică la rang de secret de stat o scrisoare a unui demnitar de stat (care în opinia mea constituie o imixtiune directă a politicului în buna desfășurare a justiției). Acest fapt, cât și conținutul ordinului de concediere din organele procuraturii a dlui I.D. mă îngrijorează și mă fac să am mari rezerve în ceea ce privește respectarea legii și drepturilor omului în Republica Moldova.”

21. La 3 martie 2003, reclamantul a fost concediat. Scrisoarea de concediere prevedea, *inter alia*, că scrisorile transmise de către reclamant ziarului erau secrete și că el nu s-a consultat cu șefii celorlalte direcții ale Procuraturii Generale înainte de a le transmite, ceea ce a constituit o încălcare a punctelor 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă (a se vedea paragraful 31 de mai jos).

5. Procedurile de restabilire în funcție inițiate de către reclamant

22. La 21 martie 2003, reclamantul a intentat o acțiune civilă împotriva Procuraturii Generale cerând restabilirea în funcție. El a declarat, *inter alia*, că scrisorile pe care el le-a transmis ziarului nu au fost declarate secret în conformitate cu legea, că el nu era obligat să consulte șefii celorlalte direcții înainte de a contacta presa, că el a dat scrisorile ziarului la cererea ziarului și că demiterea sa a constituit o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

23. La 16 septembrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins acțiunea reclamantului. Ea a susținut, *inter alia*, că reclamantul a încălcat obligațiile lui prevăzute de punctul 1.4 al Regulamentului Intern al Serviciului de Presă, deoarece el nu a consultat ceilalți șefi de direcție, și de punctul 4.11 al Regulamentului, deoarece el a dezvăluit documente secrete.

24. Reclamantul a depus recurs. El s-a bazat pe aceleași argumente ca și în cererea sa inițială de chemare în judecată. De asemenea, el a susținut că transmiterea scrisorilor către ziar nu a prejudiciat în niciun fel angajatorul său.

25. La 26 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul pe aceleași temeuri ca și Curtea de Apel Chișinău. Referindu-se la declarațiile reclamantului cu privire la libertatea de exprimare, Curtea Supremă de Justiție a declarat că libertatea de exprimare nu presupune dobândirea informației în mod abuziv, folosind atribuțiile de serviciu.

26. Atât Procuratura Generală cât și vicepreședintele Parlamentului, dl Mișin, se pare că nu au contestat autenticitatea scrisorilor publicate în *Jurnal de Chișinău* sau adevărul informației conținute în articolul din 31 ianuarie 2003 sau că au întreprins unele acțiuni ulterioare.

6. *Plângerea penală depusă de către Jurnal de Chișinău*

27. Deoarece Procuratura Generală nu a reacționat în modul pe care l-a anticipat *Jurnal de Chișinău* după publicarea articolului la 31 ianuarie 2003 (a se vedea paragraful 15 de mai sus), ultimul a inițiat proceduri judecătorești în vederea obținerii unei încheieri care să oblige Procuratura Generală să pornească o urmărire penală în ceea ce privește pretinsa ingerință a dlui Mișin într-o urmărire penală aflată în desfășurare. Ziarul a susținut, *inter alia*, că, în conformitate cu Codul de procedură penală, articolele din ziare și scrisorile publicate în ziare pot servi ca bază pentru pornirea procedurilor penale și că Procurorul General era obligat să dispună efectuarea unei investigații.

28. Acțiunea ziarului a fost respinsă de către Judecătoria sectorului Rîșcani la 25 martie 2003, iar la 9 aprilie 2003, de către Tribunalul Municipiului Chișinău. Instanțele de judecată au constatat, *inter alia*, că ziarul nu avea dreptul de a depune o plângere și că, în orice caz, articolul din 31 ianuarie 2003 a fost doar un articol din ziar, care exprima un punct de vedere personal, și nu o cerere oficială de a porni o urmărire penală.

7. *Următorul articol din Jurnal de Chișinău*

29. La 14 martie 2003, *Jurnal de Chișinău* a publicat o continuare a articolului său din 31 ianuarie 2003, intitulată „Mișin a declanșat vânătoarea de procurori”. Articolul descria evenimentele care au urmat după publicarea primului articol și a susținut că dl Mișin a fost înfuriat de articol și a indicat Procurorului General să identifice și să pedepsească pe cei responsabili de transmiterea către presă a notei

sale. Procurorul General s-a conformat și a declarat război subordonaților care refuzau să tolereze intervenția politică în activitatea sistemului de justiție penală. Articolul a declarat că acțiunile Procurorului General corespundeau tendinței generale care a fost observată în anii recenți de a înlocui persoanele cu experiență profesională considerabilă, care nu erau gata să se conformeze regulilor instituite de către noul Guvern cu persoane cu un trecut dubios. El a pretins că surse din cadrul Procuraturii Generale au spus ziarului că Procuratura Generală a primit indicații sistematice de la dl Mișin și de la consilierii Președintelui cu privire la cine ar trebui angajat sau demis. Doar pe parcursul anului precedent, treizeci de procurori cu experiență au fost demși din Procuratura Municipiului Chișinău.

De asemenea, articolul a dat o explicație cu privire la demiterea reclamantului ca rezultat al presiunii din partea dlui Mișin și a declarat că surse din cadrul Procuraturii Generale au spus ziarului că Procuratura a primit zeci de scrisori de la dl Mișin și V.S. (un alt oficial public de rang înalt) în legătură cu investigațiile penale aflate în desfășurare.

Potrivit surselor ziarului, doi procurori au fost demși la insistența dlui Mișin, deoarece ei au descoperit materiale incriminatoare împotriva acestuia în timpul unei investigații cu privire la dispariția unui important om de afaceri, P.D.. După demiterea lor, acea urmărire penală a fost încetată.

II. MATERIALE RELEVANTE NE-CONVENȚIONALE

A. Dreptul și practica naționale

1. *Codul muncii*

30. Articolul 263/1 al Codului muncii prevedea la momentul evenimentelor că angajații din autoritățile publice centrale puteau fi demși ca urmare a unei încălcări grave a obligațiilor lor profesionale.

2. *Regulamentul Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale*

31. Punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale prevăd următoarele:

„1.4 Serviciul de presă planifică și organizează în comun cu redacțiile ziarelor, revistelor, posturilor de radio și televiziune, cu conducătorii de secții și servicii ale Procuraturii Generale, tematica publicațiilor și acțiunilor de propagare a activității organelor Procuraturii prin intermediul mijloacelor mass-media.

...

4.11 [Șeful Serviciului de presă] răspunde de nivelul redactării materialelor, de veridicitatea informației primite și furnizate, de păstrarea confidențialității în conformitate cu legislația Republicii Moldova.”

32. La momentul evenimentelor, atât Regulamentul Intern al Procuraturii Generale cât și legislația Republicii Moldova în general nu conțineau prevederi cu privire la dezvăluirea de către angajați a acțiunilor ilegale comise la locul lor de muncă.

3. *Codul penal și codul de procedură penală*

33. La momentul evenimentelor, Codul penal conținea în articolul 190/1 o prevedere care interzicea orice ingerință într-o urmărire penală. Ea prevedea următoarele:

„Amestecul în efectuarea urmăririi penale, adică exercitarea ilegală sub orice formă a influenței asupra persoanei care efectuează cercetarea penală ... se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de pînă la doi ani sau cu amendă în mărime de pînă la 100 de salarii minime.”

34. Articolul 90 al Codului de procedură penală prevedea, la momentul evenimentelor, *inter alia*, că informațiile cu privire la infracțiuni conținute în articole, notițe sau scrisori publicate în presă ar putea constitui pentru un procuror un temei pentru a porni o urmărire penală.

35. Articolul 122 al Codului de procedură penală prevedea că materialele anchetei preliminare nu puteau fi date publicității decât cu autorizația anchetatorului penal.

4. *Organizarea procuraturii în Republica Moldova*

36. Potrivit articolului 125 al Constituției, procurorii sunt independenți.

37. Părțile relevante ale Legii cu privire la Procuratură sunt următoarele:

Articolul 3. Principiile fundamentale ale activității Procuraturii

„1. Organele Procuraturii:

- își exercită împuternicirile independent de autoritățile publice ... în conformitate cu Legea; ...

3. ...Procurorii și anchetatorii nu pot fi membri ai nici unui partid, altor organizații și mișcări social-politice și în exercitarea atribuțiilor de serviciu se supun numai legii...”

Articolul 13. Procurorul General

„1. Procurorul General:

- se numește în funcție de Parlament la propunerea Președintelui acestuia pe un termen de 5 ani;

- are un prim-adjunct și adjuncți numiți, la recomandarea lui, de către Parlament...”

5. *Legea cu privire la petiționare și Legea despre statutul deputatului în Parlament*

38. Legea cu privire la petiționare cere funcționarilor publici sau autorităților guvernamentale să răspundă la cererile scrise în termen de treizeci de zile. Dacă aceștia nu au competență, atunci ei trebuie să expedieze cererea organului competent în termen de trei zile.

39. Prevederile relevante ale Legii despre statutul deputatului în Parlament de la 7 aprilie 1994 sunt următoarele:

Articolul 22/1

„Deputatul este în drept să se adreseze oricărui organ de stat și obștesc, oricărei persoane oficiale în probleme ce țin de activitatea de deputat și să participe la examinarea lor.”

Articolul 23

„(1) Deputatul ca reprezentant al puterii legislative supreme este în drept să ceară la fața locului încetarea încălcării legii, iar în caz de necesitate să adreseze organelor și persoanelor oficiale respective cerința de a fi oprită încălcarea legii ... ”

B. Rapoarte cu privire la separația puterilor și independența sistemului judecătoresc în Republica Moldova

40. Paragrafele relevante ale raportului pentru anul 2004 al Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ) cu privire la supremația legii în Republica Moldova prevăd următoarele:

„Misiunea în Republica Moldova efectuată de către Centrul pentru Independența Judecătorilor și a Avocaților al Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ/CIJA) a conchis că, în pofida eforturilor Guvernului după declararea independenței Republicii Moldova de a reforma sistemul judecătoresc al acesteia, supremația legii suferă deficiențe serioase care trebuie soluționate. CIJ/CIJA a constatat că colapsul în separația puterilor a avut, din nou, ca rezultat un sistem judiciar care este, în cea mai mare parte, docil indicațiilor Guvernului. Practica „justiției la telefon” a revenit. Executivul poate să influențeze, în mod substanțial, numirile în funcțiile judecătorești prin intermediul Consiliului Superior al Magistraturii care nu este independent. Dincolo de acuzațiile de corupție, sistemul judecătoresc din Republica Moldova a avut un regres substanțial în ultimii trei ani, care are ca rezultat hotărâri judecătorești care pot distorsiona cursul justiției atunci când este vorba de interesele Guvernului...”

41. Raportul din anul 2003 al Organizației Freedom House cu privire la Republica Moldova prevede, *inter alia*, că:

„... În anul 2002, principiul supremației legii era sfidat în Republica Moldova... . De asemenea, o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul de guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercările de a limita independența Curții Constituționale, au afectat echilibrul fragil dintre puterile legislativă, executivă și

judecătorească în 2002... În aprilie 2002, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova (AJM) a semnalat că Guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători și-au pierdut posturile. ... Situația s-a agravat atunci când președintele Voronin a refuzat să prelungască mandatele altor 57 de judecători... ”

42. Raportul din anul 2003 al organizațiilor Inițiativa pentru Justiție a Societății Deschise și Freedom House Moldova prevedea, *inter alia*, următoarele:

„... a fost instituită practica de „luare la control” a anumitor dosare, care prezentau interes pentru liderii comuniști sau autoritățile de stat. Această practică implică următoarele: Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) sau Curtea Supremă de Justiție (ambele instituții sunt conduse de către aceeași persoană) primește instrucțiuni de la Președinție, Guvern sau Parlament, referitoare la dosarul concret și la soluția necesară (astfel de instrucțiuni există și în formă verbală). Ca urmare a acestor instrucțiuni, Curtea Supremă de Justiție sau CSM se adresează direct președintelui instanței de judecată care examinează dosarul vizat cu indicația „de a lua la control personal” examinarea unui sau altui dosar concret. Așa numita „luare la control” reprezintă, de fapt, instrucțiuni directe cu privire la soluțiile în dosare concrete.”

C. Materiale ale Organizației Națiunilor Unite

43. Convenția cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului nr. 158 a Organizației Internaționale a Muncii, care a fost ratificată de către Republica Moldova la 14 februarie 1997, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 5

„Nu vor constitui *inter alia* motive valabile pentru încetare următoarele:

...

c) formularea unei plângeri sau participarea la proceduri împotriva unui patron implicând invocarea violării legilor și reglementărilor sau recursul la autoritățile administrative competente;

...”

44. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției, care a fost adoptată de către Adunarea Generală prin rezoluția nr. 58/4 de la 31 octombrie 2003 și care este în vigoare de la 14 decembrie 2005, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 33

„Protecția persoanelor care comunică informații

Fiecare stat parte are în vedere încorporarea în sistemul său juridic intern a măsurilor corespunzătoare pentru a asigura protecția împotriva oricărui tratament nejustificat al oricărei persoane care semnalează autorităților competente, cu bună-credință și în baza unor presupuneri rezonabile, orice fapt privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.”

La data la care a fost adoptată această hotărâre, Convenția a fost semnată de către 140 de state și ratificată sau la care au aderat 77 de state, care nu includeau Republica Moldova.

C. Materiale ale Consiliului Europei

45. Convenția penală cu privire la corupție a Consiliului Europei din 27 ianuarie 1999, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Preambul

„Statele membre ale Consiliului Europei și alte state semnatare ale prezentei Convenții,

...

Subliniind că corupția constituie o amenințare pentru preeminența dreptului, democrație și drepturile omului, subminează principiile bunei administrări, echității și justiției sociale, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și periclitează stabilitatea instituțiilor democratice și temelia morală a societății;

...

Au convenit asupra celor ce urmează:

...”

Articolul 22. Protecția colaboratorilor de justiție și a martorilor

„Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura o protecție eficientă și convenabilă:

a) persoanelor care furnizează informații referitoare la infracțiunile penale stabilite în virtutea articolelor 2-14 sau care colaborează într-un alt mod cu autoritățile obligate să cerceteze sau să urmărească;

b) martorilor care fac o depoziție referitoare la astfel de infracțiuni.”

În ceea ce privește articolul 22, Raportul Explicativ al acestei Convenții prevede următoarele:

„111. ... termenul „martori” se referă la persoane care posedă informații relevante pentru procedurile penale cu privire la infracțiunile de corupție prevăzute de articolele 2-14 ale Convenției și include informatorii.”

Această Convenție a fost semnată de către Republica Moldova la 24 iunie 1999 și a intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 1 mai 2004.

46. Convenția civilă cu privire la corupție a Consiliului Europei din 4 noiembrie 1999, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Preambul

„Statele membre ale Consiliului Europei, celelalte state și Comunitatea Europeană, semnatare ale prezentei Convenții,

...

Subliniind faptul că, corupția reprezintă o gravă amenințare pentru supremația legii, democrație și drepturile omului, echitate și dreptate socială, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol funcționarea corectă și cinstită a economiei de piață;

Recunoscând consecințele negative ale corupției asupra individului, întreprinderilor și statelor, precum și asupra instituțiilor internaționale;

...

Am convenit asupra celor ce urmează:

...”

Articolul 9. Protecția salariaților

„Fiecare Parte va prevedea în dreptul său intern o protecție adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate față de salariații care, cu bună credință și pe baza unor suspiciuni rezonabile, denunță fapte de corupție persoanelor sau autorităților responsabile.”

În ceea ce privește articolul 9, Raportul Explicativ al acestei Convenții prevede următoarele:

„65. Acest articol examinează obligația fiecărei Părți de a lua toate măsurile necesare pentru a proteja împotriva oricărei sancțiuni nejustificate salariații care cu bună credință și pe baza unor bănueli rezonabile denunță actele și practicile de corupție.

66. În ce privește măsurile de protecție ce trebuie luate în conformitate cu articolul 9, dreptul Părților ar putea să prevadă, de exemplu, că un angajator poate fi condamnat la plata unor despăgubiri în favoarea angajatului său care a fost victima unor sancțiuni nejustificate.

67. Într-adevăr, afacerile de corupție sunt dificil de detectat și investigat, iar angajații sau colegii (din sectorul public sau privat) persoanelor implicate sunt deseori primii care descoperă sau suspectează ceva anormal.

68. „Protecția adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate” implică, în virtutea acestei Convenții, că orice sancțiune împotriva angajaților bazată pe faptul că aceștia au raportat persoanelor sau autorităților competente să primească informațiile referitoare la un asemenea act, nu va fi justificată. În schimb, raportarea actelor de corupție nu va fi considerată în sine ca o violare a obligației de confidențialitate. Aceste sancțiuni nejustificate pot include, de exemplu, concedierea sau retrogradarea, ca și orice altă măsură care prejudiciază evoluția carierei angajatului.

69. Trebuie bine precizat că dacă nimeni nu poate împiedica angajatorii să ia toate măsurile necesare împotriva angajaților lor conform dispozițiilor relevante (de exemplu din domeniul dreptului muncii) aplicabile în aceste circumstanțe, angajatorii nu trebuie să dea sancțiuni nejustificate angajaților numai sub pretextul că aceștia din urmă au raportat bănuelile lor persoanei sau autorității responsabile.

70. De aceea, protecția adecvată pe care Părțile sunt solicitate să o asigure trebuie să incite angajații de a raporta bănuelile lor persoanei sau autorității responsabile. De fapt, în numeroase cazuri persoanele care au informații privind activitățile de corupție nu le comunică în special datorită fricii de eventualele consecințe negative.

71. Protecția prevăzută acoperă numai cazurile în care angajații au motive bune pentru a crede că bănuielile lor sunt fondate și le raportează cu bună credință. Altfel spus, această protecție nu se aplică decât persoanelor care acționează într-o manieră sinceră, și nu celor care o fac din rea-voință.”

Această Convenție a fost semnată de către Republica Moldova la 4 noiembrie 1999 și a intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 1 iulie 2004.

47. Recomandarea cu privire la Codurile Deontologice pentru Funcționarii Publici, adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 11 mai 2000 (Rec(2000)10), în partea sa relevantă, prevede următoarele:

Articolul 11

„Respectând dreptul la accesul la informații oficiale, funcționarul public are obligația de a trata corespunzător, cu toată confidențialitatea necesară, toate informațiile și documentele obținute de către el sau ea în timpul sau datorită serviciului său.”

Articolul 12 – Raportarea

„...

5. Funcționarul public trebuie să raporteze autorităților competente orice probă, acuzație sau suspiciune cu privire la activitatea ilegală sau criminală care are legătură cu serviciul public, care a ajuns la cunoștința lui sau a ei în timpul serviciului său sau care a avut loc la serviciul său. Investigația faptelor raportate va fi efectuată de către autoritățile competente.

6. Administrația publică trebuie să asigure că funcționarul public care raportează orice fapt menționat mai sus din motive rezonabile și cu bună-credință nu va suferi vreun dezavantaj.”

ÎN DREPT

48. Reclamantul a pretins că demiterea sa pentru transmiterea scrisorilor în cauză către ziarul *Jurnal de Chișinău* a constituit o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare și, în special, a dreptului său de a comunica informații și idei terțelor persoane. Articolul 10 al Convenției prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CAUZEI

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției

49. În cererea sa inițială, reclamantul a formulat o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției în ceea ce privește omisiunea instanțelor de judecată naționale de a examina argumentele aduse de el în procedurile cu privire la restabilirea sa în funcție. Totuși, în corespondența sa ulterioară, reclamantul a cerut Curții să lase fără examinare acea pretenție. Prin urmare, Curtea nu o va examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției

50. Guvernul nu a contestat autenticitatea scrisorii care a fost trimisă de către dl Mișin Procurorul General. Totuși, el a susținut că nu a existat o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, deoarece el nu era autorul articolelor care au fost publicate în *Jurnal de Chișinău* și nu a fost demis pentru exercitarea libertății sale de exprimare, ci, pur și simplu, pentru încălcarea regulamentului intern al Procuraturii Generale. În opinia sa, deoarece pretențiile reclamantului erau, în esență, legate de drepturile sale de muncă, articolul 10 nu era aplicabil.

51. Reclamantul a susținut că articolul 10 este aplicabil în această cauză, indiferent de faptul dacă el era sau nu autorul scrisorilor care au fost trimise ziarului. Bazându-se pe cauzele *Thoma v. Luxembourg* (nr. 38432/97, ECHR 2001-III) și *Jersild v. Denmark* (hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298), el a susținut că Curtea a constatat deja că libertatea de exprimare cuprinde, de asemenea, dreptul de a comunica informații primite de la terțe persoane.

52. Curtea reiterează că protecția garantată de articolul 10 se extinde asupra locului de muncă în general și asupra funcționarilor publici în special (a se vedea *Vogt v. Germany*, hotărâre din 26 septembrie 1995, Seria A nr. 323, § 53; *Wille v. Liechtenstein* [GC], nr. 28396/95, § 41, ECHR 1999-VII; *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 2 septembrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI, § 56; și *Fuentes Bobo v. Spain*, nr. 39293/98, § 38, 29 februarie 2000).

53. Reclamantul a trimis scrisorile unui ziar, care ulterior le-a publicat. Deoarece articolul 10 include libertatea de a comunica informații și deoarece reclamantul a fost demis pentru participarea sa la publicarea scrisorilor, Curtea respinge obiecția preliminară a Guvernului.

54. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că

niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. FONDUL CAUZEI

A. Existența unei ingerințe

55. Curtea a constatat în paragraful 53 de mai sus că articolul 10 este aplicabil în această cauză. În continuare, ea susține că demiterea reclamantului pentru că a făcut publice scrisorile a constituit „un amestec al autorităților publice” în dreptul acestuia la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al acestui articol.

56. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, doar dacă ea este „prevăzută de lege”, urmărește unul sau mai multe scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge acele scopuri.

B. Dacă ingerința a fost „prevăzută de lege”

57. În observațiile sale inițiale, reclamantul a susținut că ingerința nu a fost prevăzută de lege, deoarece legea pe care s-au bazat autoritățile naționale nu a fost suficient de previzibilă. Totuși, în susținerile sale verbale ulterioare, el nu și-a susținut acest punct de vedere.

58. Curtea notează că reclamantul a fost demis în temeiul articolului 263/1 al Codului Muncii pentru că a încălcat punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale (a se vedea paragraful 31 de mai sus). Totuși, deoarece părțile nu au prezentat argumente cu privire la această chestiune, ulterior, în fața Curții, ea va continua examinarea sa bazându-se pe presupunerea că prevederile conținute în punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern au corespuns cerinței ca ingerința să fie „prevăzută de lege”.

C. Dacă ingerința a urmărit un scop legitim

59. Reclamantul a susținut că ingerința nu a urmărit un scop legitim. Guvernul a susținut că scopurile legitime urmărite în această cauză au fost de a menține autoritatea sistemului judiciar, de a preveni infracțiunile și de a proteja reputația altora. Din partea sa, Curtea este gata să accepte că scopul legitim urmărit a fost de a împiedica divulgarea de informații confidențiale. Hotărând astfel, Curtea consideră semnificativ faptul că, la momentul demiterii sale, reclamantul a refuzat să divulge sursa de informare, ceea ce sugerează că infor-

mația nu a fost ușor disponibilă sau publică (a se vedea *Haseldine v. the United Kingdom*, nr. 18957/91, decizia Comisiei din 13 mai 1992, Decisions and Reports (DR) 73). Prin urmare, Curtea trebuie să examineze dacă ingerința a fost necesară într-o societate democratică, în special, dacă a existat o relație proporțională între ingerință și scopul urmărit de aceasta.

D. Dacă ingerința a fost necesară într-o societate democratică

1. Argumentele părților

(a) Reclamantul

60. Potrivit reclamantului, transmiterea scrisorilor trebuie privită ca o informare despre un comportament ilegal.

61. În primul rând, el a făcut referire la faptul că el a acționat cu bunăcredință și că atunci când el a transmis scrisorile către ziar, el era convins că ele conțineau informații cu privire la săvârșirea unei infracțiuni grave de către vicepreședintele Parlamentului. Unicul motiv al transmiterii sale a fost de a ajuta în lupta împotriva corupției și a traficului de influență. El nu a fost de acord cu faptul că nota dlui Mișin a avut, pur și simplu, scopul de a transmite scrisoarea polițiștilor Procurorului General în conformitate cu Legea cu privire la petiționare (a se vedea paragraful 38 de mai sus) și cu argumentul că acțiunile dlui Mișin au fost în conformitate cu articolele 22 și 23 ale Legii cu privire la Statutul Deputatului în Parlament (a se vedea paragraful 39 de mai sus). În continuare, el a declarat că scrisorile nu constituiau parte a unui dosar penal.

Reclamantul a susținut că în lumina modului în care au fost numiți Procurorul General și adjuncții săi și având în vedere poziția predominantă a partidului comuniștilor în Parlament, Procuratura Generală este percepută de către public ca fiind puternic influențată de către Parlament. Independența Procuraturii Generale este garantată în teorie, însă nu și în practică. Potrivit reclamantului, Procurorul General ar putea fi demis la dorința Parlamentului, fără a fi aduse motive. În anii 2002-2003, au fost demși mai mult de treizeci de procurori, care nu erau considerați loiali Partidului Comuniștilor. Mai mult, dl Mișin, care era unul din liderii partidului de guvernământ și vicepreședinte al Parlamentului, era, de asemenea, perceput ca folosind, în mod sistematic, funcția sa pentru a influența rezultatul procedurilor judecătorești.

Reclamantul a adăugat că limbajul din scrisoarea scrisă de către dl Mișin, în mod univoc, sugera că autorul acesteia avea intenția de a influența rezultatul urmăririi penale pornite împotriva celor patru polițiști. Un astfel de comportament a constituit o infracțiune prevăzută de articolul 190/1 al Codului Penal (a se vedea paragraful 33 de mai sus). De asemenea, reclamantul a notat faptul că după primirea scrisorii în cauză, Procurorul General a ordonat revederea urmă-

ririi penale, iar, la scurt timp, după aceasta procedurile penale au fost încetate. Potrivit reclamantului, faptul că cei patru polițiști au decis să ceară reprezentanților statului de la cel mai înalt nivel să investigheze legalitatea acuzațiilor penale împotriva lor, constituie un indiciu cu privire la existența în Republica Moldova a unei practici care era contrară principiului separației puterilor. Este foarte puțin probabil ca polițiștii care se ocupă de investigarea infracțiunilor să nu fie conștienți de faptul că autoritățile cărora ei le-au adresat scrisorile lor nu aveau competențe judiciare.

Potrivit reclamantului, informația dezvăluită de el era, astfel, de un interes public major.

62. Pentru a dezvălui informația, el nu a avut nicio altă soluție decât să se ducă la un ziar. Deoarece în Republica Moldova nu exista legislație cu privire la *whistle-blowing*, angajații nu aveau nicio procedură pentru a dezvălui infracțiunile la locul lor de muncă. Ar fi fost inutil de a aduce chestiunea în atenția Procurorului General, deoarece el nu era independent. Chiar dacă acesta a știut de scrisoarea dlui Mișin timp de aproape șase luni, s-ar părea că el, pur și simplu, a ascuns existența acesteia, conformându-se concomitent cu aceasta. Refuzul Procuraturii de a porni urmărirea penală împotriva dlui Mișin după publicarea articolelor în ziar (a se vedea paragrafele 15 și 29 de mai sus) susțineau opinia că orice dezvăluire făcută procuraturii ar fi fost lipsită de succes. Mai mult, reclamantul a avut motive rezonabile să se teamă de faptul că dacă el dezvăluia scrisoarea superiorilor săi, probele ar fi putut fi ascunse sau distruse.

Reclamantul a mai susținut că ar fi fost nerezonabil de a se aștepta că el se va plânge Parlamentului, deoarece 71 din 101 de membri ai acestuia erau din Partidul Comuniștilor aflat la guvernare și că nu a existat vreun precedent ca un deputat din cadrul acelui partid să fie urmărit pentru săvârșirea unei infracțiuni. Mai mult, între anii 2001 și 2004 nicio inițiativă din partea opoziției, care era contrară intereselor partidului de guvernământ nu s-a bucurat vreodată de succes în Parlament.

63. De asemenea, reclamantul s-a plâns de severitatea sancțiunii care i-a fost impusă și a notat că aceasta era cea mai severă din toate sancțiunile posibile.

(b) Guvernul

64. În opinia Guvernului, dezvăluirea în cauză nu a constituit *whistle-blowing*.

65. El a considerat că scrisorile erau documente interne la care reclamantul nu ar fi avut, în mod normal, acces în virtutea funcțiilor sale. Astfel, el, în mod efectiv, „le-a furat”. Mai mult, scrisorile dezvăluite de către reclamant erau confidențiale și făceau parte dintr-un dosar penal. În conformitate cu Codul de procedură penală, materialele anchetei preliminare nu se pot da publicității decât cu autorizația anchetatorului penal (a se vedea paragraful 35 de mai sus).

Buna-credință a reclamantului mai putea fi pusă la îndoială și din motivul că scrisoarea scrisă de către dl Mișin nu putea fi, în mod rezonabil, considerată ca exercitare a unei presiuni necorespunzătoare asupra Procurorului General. Expresia „Vă rog să vă implicați personal în această cauză și s-o soluționați în strictă conformitate cu legea” era conform legislației o formă normală de comunicare între diferite autorități ale statului. Dl Mișin, pur și simplu, a transmis scrisoarea primită de la cei patru polițiști autorității competente – Procuratura Generală – în conformitate cu Legea cu privire la petiționare (a se vedea paragraful 38 de mai sus) și Legea despre Statutul Deputatului în Parlament (a se vedea paragraful 39 de mai sus). Conform ultimei Legi, un deputat în Parlament are dreptul, *inter alia*, să examineze petiții adresate de cetățeni, să le transmită autorităților competente, să participe la examinarea lor și să supravegheze respectarea legislației.

Nu a existat o legătură causală între scrisoarea dlui Mișin și decizia ulterioară de a înceta urmărirea penală împotriva celor patru polițiști. Potrivit observațiilor prezentate de Guvern, Procuratura este un organ cu adevărat independent, a cărui independență este garantată prin Constituția și legislația Republicii Moldova (a se vedea paragrafele 36 și 40 de mai sus).

Mai mult, reclamantul nu a prezentat instanțelor judecătorești naționale aceiași motiv pentru acțiunile sale ca și cel prezentat angajatorului său (a se vedea paragrafele 18 și 20 de mai sus). În opinia Guvernului, acest lucru a indicat, de asemenea, lipsa de bună-credință din partea acestuia și a demonstrat că motivul real din spatele dezvăluirii nu a fost lupta împotriva corupției, ci doar o încercare de a-i umili pe cei vizați.

66. Deoarece, după cum a fost rezumat mai sus, dl Mișin nu a încercat să exercite presiune asupra Procurorului General, informația conținută în scrisoarea sa nu era de interes public.

67. Mai mult, reclamantul nu a dezvăluit informația unei autorități competente și a acționat în grabă. Nu au existat informații de natură urgentă sau ireversibilă cu privire la viață, sănătate sau mediu înconjurător. Reclamantul era în drept să facă o dezvăluire în exterior, doar dacă nu era posibil s-o facă în interior. Orice astfel de dezvăluire trebuia făcută în primul rând conducerii de vârf a Procuraturii Generale, iar, ulterior, Parlamentului (inclusiv Comisiilor Parlamentare, fracțiunilor și opoziției), decât să se ducă direct la presă.

În sprijinul susținerii sale, Guvernul a trimis Curții copii ale câtorva plângeri care au fost prezentate de către cetățeni Parlamentului cu privire la pretinse ilegalități la locul de muncă și alte chestiuni. Se pare că toate plângerile au fost trimise de către Parlament organelor competente, precum Procuratura Generală și Consiliul Superior al Magistraturii, fără vreo altă implicare din partea Parlamentului.

Guvernul a susținut că douăzeci și unu de state ale Statelor Unite ale Americii nu oferă protecție dezvăluirilor făcute mass-mediei, deși în Marea Britanie

protecția pentru whistle-blowing în exterior era posibilă doar în circumstanțe extrem de rare și strict definite.

68. Având în vedere natura obligațiilor și responsabilităților funcționarilor publici, marja de apreciere de care se bucură Statele atunci când exercită o ingerință în libertatea de exprimare a acestora este foarte largă. *In fine*, Guvernul a susținut că severitatea sancțiunii a fost proporțională gravității acțiunilor reclamantului.

2. Aprecierea Curții

(a) Principiile generale aplicabile în această cauză

69. Chestiunea principală care urmează a fi determinată este dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”. În acest sens, principiile fundamentale sunt bine stabilite în jurisprudența Curții și au fost rezumate după cum urmează (a se vedea, printre altele, *Jersild v. Denmark*, citată mai sus, p. 23, § 31; *Hertel v. Switzerland*, hotărâre din 25 august 1998, *Reports* 1998-VI, pp. 2329-30, § 46; și *Steel and Morris v. the United Kingdom*, nr. 68416/01, § 87, ECHR 2005-II):

„(i) Libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru realizarea proprie a fiecărei persoane. Potrivit paragrafului 2 al articolului 10, acesta este aplicabil nu numai „informației” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive sau ca o chestiune de indiferență, dar și celor care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și liberalismului fără de care nu poate exista o „societate democratică”. După cum este prevăzut în articolul 10, această libertate este supusă unor excepții, care ... trebuie, totuși, interpretate strict, iar necesitatea unor astfel de restricții trebuie stabilită, în mod convingător...

(ii) În sensul articolului 10 § 2, adjectivul „necesar” presupune existența unei „necesități sociale imperioase”. La aprecierea faptului dacă o astfel de necesitate există, Statele Contractante au o anumită marjă de apreciere, însă aceasta este însoțită de supravegherea europeană, care cuprinde atât legislația cât și deciziile prin care ea se aplică, chiar și cele adoptate de o instanță de judecată independentă. Prin urmare, Curtea este împuternicită să dea soluția finală cu privire la faptul dacă o „restricție” este compatibilă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10.

(iii) Atunci când își exercită competența sa de supraveghere, sarcina Curții nu este de a lua locul autorităților naționale competente, ci mai degrabă, de a revedea, prin prisma articolului 10, deciziile pe care acestea le-au pronunțat ca urmare a competențelor lor de apreciere. Acest lucru nu înseamnă că supravegherea este limitată la stabilirea faptului dacă statul pârât și-a exercitat discreția sa, în mod rezonabil, cu precauție și cu bună-credință; ceea ce Curtea trebuie să facă este să examineze ingerința pretinsă prin prisma cauzei în întregime și să determine dacă aceasta a fost „proporțională scopului legitim urmărit” și dacă motivele invocate de către autoritățile naționale pentru a o justifica sunt „relevante și suficiente” ... Făcând acest lucru, Curtea trebuie să se convingă că autoritățile naționale au

aplicat standarde care au fost în conformitate cu principiile care rezultă din articolul 10 și, mai mult, că acestea s-au bazat pe o apreciere acceptabilă a faptelor relevante. ...”

70. În continuare, Curtea reiterează că articolul 10 se aplică, de asemenea, locului de muncă și că funcționarii publici, precum este și reclamantul, au dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea paragraful 52 de mai sus). În același timp, Curtea este conștientă de faptul că angajații datorează angajatorului lor o atitudine loială, rezervată și discretă. Acest lucru este valabil mai ales în cazul funcționarilor publici, deoarece însăși natura serviciului public cere ca un funcționar public să aibă obligația de a fi loial și discret (a se vedea *Vogt v. Germany*, citată mai sus, § 53; *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, citată mai sus, § 55; și *De Diego Nafria v. Spain*, nr. 46833/99, § 37, 14 martie 2002).

71. Deoarece misiunea funcționarilor publici într-o societate democratică este de a susține guvernul în exercitarea funcțiilor sale și dat fiind faptul că publicul are dreptul de a presupune că aceștia vor susține și nu vor obstructiona guvernul ales în mod democratic, obligația de a fi loial și rezervat capătă o semnificație specială pentru aceștia (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, citată mai sus, § 53.) Mai mult, având în vedere însăși natura funcției lor, funcționarii publici au, deseori, acces la informații pe care guvernul, din diferite motive legitime, ar putea avea interesul de a le păstra confidențiale sau secrete. Prin urmare, obligația de discreție caracteristică funcționarilor publici va fi, în general, una puternică.

72. Totuși, până-n prezent, Curtea nu a examinat cauze în care un funcționar a dezvăluit, în mod public, informații interne. În această măsură, această cauză ridică o chestiune nouă care poate fi distinsă de cea ridicată în cauza *Stoll v. Switzerland* ([GC], nr. 69698/01, 10 decembrie 2007), unde dezvăluirea a avut loc fără intervenția unui funcționar public. În această privință, Curtea notează că un funcționar public, în timpul serviciului său, ar putea afla informații de ordin intern, inclusiv informații secrete, divulgarea sau publicarea cărora corespunde unui interes public puternic. Astfel, Curtea consideră că semnalarea de către un funcționar public sau un angajat din sectorul public a unui comportament ilegal sau a unei infracțiuni la locul de muncă ar trebui, în anumite circumstanțe, să se bucure de protecție. Acest lucru ar putea fi cerut atunci când angajatul sau funcționarul public în cauză este singura persoană sau face parte dintr-o categorie mică de persoane care cunoaște ceea ce se întâmplă la serviciu și este, astfel, cea mai bine plasată să acționeze în interesul public prin alertarea angajatorului sau a publicului larg. În acest context, Curtea a ținut cont de următoarea declarație din Raportul Explicativ la Convenția Civilă cu privire la corupție a Consiliului Europei (a se vedea paragraful 46 de mai sus):

„În practică, cauzele de corupție sunt dificil de detectat și investigat, iar angajații sau colegii (fie publici sau privați) persoanelor implicate sunt, deseori, primele persoane care află sau bănuiesc că ceva este greșit.”

73. În lumina obligației de discreție la care s-a făcut referire mai sus, dezvăluirea ar trebui făcută, în primul rând, superiorului persoanei în cauză sau altei autorități sau instituții competente. Doar atunci când acest lucru este, în mod clar, nerezonabil, informația ar putea, ca o ultimă opțiune, să fie dezvăluită publicului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Haseldine*, citată mai sus). Prin urmare, atunci când apreciază dacă restrângerea libertății de exprimare a fost proporțională, Curtea trebuie să ia în considerație faptul dacă reclamantului i-au fost disponibile orice alte mijloace efective pentru remedierea ilegalității pe care el a avut intenția s-o divulge.

74. La stabilirea proporționalității unei ingerințe în libertatea de exprimare a unui funcționar public într-o astfel de cauză, Curtea trebuie, de asemenea, să ia în considerație și alți factori. În primul rând, trebuie de atras o deosebită atenție interesului public pe care-l implică informația dezvăluită. Curtea reiterează că în ceea ce privește restrângerea dezbaterilor cu privire la chestiunile de interes public, marja prevăzută de articolul 10 § 2 este restrânsă (a se vedea, printre altele, *Sürek v. Turkey (no. 1)* [GC], nr. 26682/95, § 61, ECHR 1999-IV). Într-un sistem democratic, acțiunile sau omisiunile guvernului trebuie să fie supuse unei analize profunde nu doar din partea autorităților legislative și judiciare, dar și din partea media și a opiniei publice. Interesul pe care-l poate avea publicul într-o anumită informație poate fi, câteodată, atât de puternic încât să depășească chiar și o obligație impusă, în mod legal, de a păstra confidențialitatea (a se vedea *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, ECHR 1999-I; și *Radio Twist, A.S. v. Slovakia*, nr. 62202/00, ECHR 2006-...).

75. Al doilea factor relevant pentru acest exercițiu de evaluare este autenticitatea informației dezvăluite. Autoritățile de stat competente pot să adopte măsuri cu scopul de a reacționa corespunzător și fără exces la acuzațiile defăimătoare lipsite de temei sau formulate cu rea-credință (a se vedea *Castells v. Spain*, hotărâre din 23 aprilie 1992, Seria A nr. 236, § 46). Mai mult, libertatea de exprimare presupune obligații și responsabilități, iar orice persoană care decide să dezvăluie informații trebuie să verifice atent, în măsura în care circumstanțele permit acest lucru, că aceasta este corectă și de încredere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Morissens v. Belgium*, nr. 11389/85, decizia Comisiei din 3 mai 1988, DR 56, p. 127; și *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 65, ECHR 1999-III).

76. Pe cealaltă parte a balanței, Curtea trebuie să evalueze prejudiciul, dacă acesta există, suferit de către autoritatea publică în urma dezvăluirii în cauză și să aprecieze dacă un astfel de prejudiciu prevalează față de interesul publicului ca informația să fie dezvăluită (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Hadjianastassiou v. Greece*, hotărâre din 16 decembrie 1992, Seria A nr. 252, § 45; și *Stoll v. Switzerland*, citată mai sus, § 130). În legătură cu aceasta, subiectul dezvăluirii și natura autorității administrative în cauză ar putea fi relevante (a se vedea *Haseldine*, citată mai sus).

77. Motivul din spatele acțiunilor angajatului care dezvăluie informația este un alt factor determinant pentru a decide dacă o anumită dezvăluire ar trebui protejată sau nu. Spre exemplu, o acțiune motivată de o acuzație personală sau de un antagonism personal sau de așteptarea unui avantaj personal, inclusiv un câștig pecuniar, nu ar justifica un nivel deosebit de înalt de protecție (a se vedea *Haseldine*, citată mai sus). Este important de stabilit faptul că, atunci când a făcut dezvăluirea, persoana a acționat cu bună-credință și cu convingerea că informația era adevărată, că dezvăluirea acesteia a fost în interes public și că lui sau ei nu i-au fost disponibile alte mijloace mai discrete de a remedia ilegalitatea.

78. *In fine*, în legătură cu revizuirea proporționalității ingerinței în legătură cu scopul legitim urmărit, este necesară analiza atentă a sancțiunii impuse reclamantului și a consecințelor acesteia (a se vedea *Fuentes Bobo*, citată mai sus, § 49).

79. Acum Curtea va aprecia faptele acestei cauze prin prisma principiilor de mai sus.

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

(i) Dacă reclamantul a avut mijloace alternative pentru a face dezvăluirea

80. Reclamantul a susținut că el nu a avut la dispoziția sa niciun mijloc alternativ efectiv pentru a face dezvăluirea, iar Guvernul a susținut că, dimpotrivă, reclamantul ar fi putut, în primul rând, aduce chestiunea în cauză la cunoștința superiorilor săi, iar ulterior a Parlamentului sau, dacă era necesar, a avocatului parlamentar.

81. Curtea notează că atât legislația Republicii Moldova cât și regulamentele interne ale Procuraturii Generale nu conțineau prevederi cu privire la raportarea iregularităților de către angajați (a se vedea paragraful 32 de mai sus). Prin urmare, se pare că nu a existat o altă autoritate decât superiorii reclamantului, cărora el le-ar fi putut raporta îngrijorările sale, și nicio procedură prescrisă pentru raportarea unor astfel de chestiuni.

82. De asemenea, se pare că dezvăluirea s-a referit la comportamentul unui vicepreședinte al Parlamentului, care era un funcționar de rang înalt și că, deși Procurorul General cunoștea situația în cauză de aproape șase luni, el nu a arătat niciun semn că ar fi avut vreo intenție să răspundă, ci, dimpotrivă, a dat impresia că el a cedat presiunii care a fost exercitată asupra instituției sale.

83. În ceea ce privește mijloacele alternative de dezvăluire sugerate de către Guvern (a se vedea paragraful 67 de mai sus), Curtea constată că ei nu i s-a prezentat vreo probă satisfăcătoare care să contrazică susținerea reclamantului că niciuna din alternativele propuse nu ar fi fost efective în circumstanțele speciale ale acestei cauze.

84. În lumina celor menționate mai sus, Curtea consideră că în circumstanțele acestei cauze, dezvăluirea externă, chiar și unui ziar, putea fi justificată.

(ii) Interesul public în informația dezvăluită

85. Reclamantul a susținut că nota dlui Mișin a constituit o probă a ingerinței politice în administrarea justiției. Guvernul nu a fost de acord.

86. Curtea notează că scrisoarea polițiștilor a cerut dlui Mișin să verifice legalitatea acuzațiilor penale aduse împotriva lor de către procuratură (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Dl Mișin a reacționat prin transmiterea unei scrisori oficiale Procurorului General. Guvernul a susținut că acțiunile dlui Mișin au fost în conformitate, *inter alia*, cu Legea privind Statutul Deputatului în Parlament. În acest context, Curtea consideră necesar să reitereze că într-o societate democratică atât instanțele judecătorești cât și organele de urmărire penală nu trebuie să fie supuse presiunii politice. Orice interpretare a oricărei legislații care stabilește drepturile membrilor Parlamentului trebuie să fie conformă acestui principiu.

Examinând nota pe care dl Mișin a scris-o Procurorului General, Curtea nu poate să accepte faptul că aceasta avea scopul doar de a transmite scrisoarea polițiștilor unui organ competent, după cum a sugerat Guvernul (a se vedea paragraful 65 de mai sus). Mai mult, având în vedere contextul și limbajul folosit de către dl Mișin, ea nu poate exclude faptul că efectul notei a fost de a exercita presiune asupra Procuraturii Generale, indiferent de includerea sintagmei că cauza trebuia „să fie examinată în strictă conformitate cu legea” (a se vedea paragraful 10 de mai sus).

87. În pofida acestor împrejurări, Curtea notează că Președintele Republicii Moldova a optat împotriva practicilor de ingerință de către politicieni în sistemul justiției penale și că media din Republica Moldova a relatat pe larg despre subiectul respectiv (a se vedea paragraful 11 de mai sus). De asemenea, ea notează raporturile organizațiilor internaționale ne-guvernamentale, care și-au exprimat îngrijorarea cu privire la încălcarea separației puterilor și lipsa independenței sistemului judecătoresc în Republica Moldova.

88. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că scrisorile dezvăluite de către reclamant au avut legătură cu chestiuni precum separația puterilor, comportamentul necorespunzător al unui politician de rang înalt și atitudinea Guvernului față de brutalitatea poliției (a se vedea paragrafele 10 și 14 de mai sus). Nu există nicio îndoială că acestea sunt chestiuni foarte importante într-o societate democratică despre care publicul are un interes legitim de a fi informat și care cad sub incidența dezbaterilor politice.

(iii) Autenticitatea informației dezvăluite

89. Părțile au fost de acord că scrisorile transmise de către reclamant ziarului *Jurnal de Chișinău* au fost adevărate (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

(iv) Detrimentul adus Procuraturii Generale

90. Curtea observă că este în interesul public de a menține încrederea în independența și neutralitatea politică a procuraturii unui Stat (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prager and Oberschlick v. Austria*, hotărâre din 26 aprilie 1995, Seria A nr. 313, § 34). Scrisorile trimise de către reclamant ziarului nu au fost scrise de către funcționarii Procuraturii Generale, iar, potrivit Guvernului, scrisoarea de la dl Mișin a fost o comunicare normală între autoritățile statale, care nu a afectat decizia Procurorului General de a înceta urmărirea penală împotriva polițiștilor. Totuși, concluzia formulată de către ziar în articolele sale că Procuratura Generală a fost subiectul unei influențe necuvenite a putut avea consecințe negative puternice asupra încrederii publice în independența acelei instituții.

91. Totuși, Curtea consideră că interesul public de a fi dezvăluite informații despre presiuni necorespunzătoare și ilegalități în cadrul procuraturii este atât de important într-o societate democratică încât el a prevalat asupra interesului de a menține încrederea publică în Procuratura Generală. În acest context, ea reiterează că discuțiile deschise a tematicilor de îngrijorare publică sunt esențiale pentru democrație și trebuie acordată o mare importanță faptului de a nu descuraja persoanele de a vocifera opiniile lor cu privire la astfel de chestiuni (a se vedea, *Barfod v. Denmark*, hotărâre din 22 februarie 1989, Seria A nr. 149, § 29).

(v) Dacă reclamantul a acționat cu bună-credință

92. Reclamantul a susținut că singurul său motiv pentru dezvăluirea scrisorilor a fost de a contribui la lupta împotriva corupției și a traficului de influență. Această declarație nu a fost contestată de către angajatorul său. Pe de altă parte, Guvernul a exprimat îndoieli cu privire la buna-credință a reclamantului susținând, *inter alia*, că el nu a dat această explicație în fața instanțelor judecătorești naționale.

93. În baza materialelor de care dispune, Curtea nu vede niciun motiv pentru a crede că reclamantul a fost motivat de dorința de a câștiga un avantaj personal sau de a se răzbuna personal pe angajatorul său sau pe dl Mișin, sau că a existat vreun alt motiv ulterior pentru acțiunile sale. Faptul că el nu a făcut declarațiile sale despre lupta împotriva corupției și a traficului de influență în fața instanțelor judecătorești naționale nu este, în opinia Curții, convingător, deoarece el putea să se concentreze asupra contestării motivele invocate de către angajatorul său pentru demiterea lui și ar fi putut să nu considere necesar să se refere la chestiuni pe care angajatorul său nu le-a contestat.

94. Prin urmare, Curtea ajunge la concluzia că motivele reclamantului au fost cele declarate de către el și că el a acționat cu bună-credință.

(vi) Severitatea sancțiunii

95. *In fine*, Curtea notează că reclamantului i-a fost aplicată cea mai severă sancțiune posibilă. Deși autoritățile puteau să aplice o pedeapsă mai puțin severă, ele au decis să demită reclamantul, ceea ce, fără îndoială, este o măsură foarte aspră (a se vedea *Vogt*, citată mai sus, § 60). Această sancțiune nu numai că a avut repercusiuni negative asupra carierei reclamantului, dar ea a putut, de asemenea, să aibă o consecință serioasă de descurajare a altor angajați de la procuratură și să-i descurajeze pe aceștia să raporteze orice comportament ilegal. Mai mult, având în vedere raportarea de către media a cauzei reclamantului, sancțiunea ar fi putut avea o consecință de descurajare nu doar asupra angajaților procuraturii, dar și asupra multor alți funcționari publici și angajați.

96. Curtea observă că Guvernul a susținut că reclamantul a „furat” de fapt scrisoarea, care în opinia Guvernului era secretă și făcea parte dintr-un dosar penal. De asemenea, Guvernul a declarat că scrisoarea dlui Mișin nu a exercitat nicio presiune necorespunzătoare asupra Procurorului General. Aceasta a constituit o comunicare normală între autoritățile statale și nu a avut vreo legătură cu decizia de a înceta procedurile împotriva polițiștilor. În aceste circumstanțe, Curtea constată că este dificil de a justifica aplicarea unei sancțiuni atât de severe.

(c) Concluzie

97. Fiind conștientă de importanța dreptului la libertatea de exprimare a chestiunilor de interes general, a dreptului funcționarilor publici și a altor angajați de a raporta comportamentul ilegal și infracțiunile de la locul lor de muncă, obligațiile și responsabilitățile angajaților față de angajatorii lor și dreptul angajatorilor de a administra personalul lor și analizând alte interese diferite implicate în această cauză, Curtea ajunge la concluzia că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, în special în dreptul său de a comunica informații, nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

98. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

99. Reclamantul a pretins EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu material și moral constituite din următoarele: EUR 6,000 pentru pierderea veniturilor pentru perioada în care el nu a fost angajat după demiterea sa, EUR 6,000 pentru pierderea perspectivelor profesionale și EUR 3,000 pentru prejudiciul moral.

100. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că pretențiile reclamantului erau nefondate și excesive.

101. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi suferit un prejudiciu material și moral ca urmare a demiterii sale. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, ea acordă acestuia EUR 10,000.

B. Costuri și cheltuieli

102. Reprezentanții reclamantului au pretins EUR 6,843 cu titlu de asistență judiciară, dintre care EUR 4,400 au fost pretinse în ceea ce-l privește pe dl Gribincea și EUR 2,443 în ceea ce-l privește pe dl Zamă. Ei au prezentat o listă detaliată și un contract în care erau indicate onorariile pe oră ale avocaților, care constituiau EUR 80 și, respectiv, EUR 70. Calculele din lista detaliată nu au inclus timpul lucrat asupra pretenției formulate în temeiul articolului 6, care a fost, ulterior, retrasă de către reclamant.

103. Ei au susținut că numărul de ore pe care ei l-au dedicat cauzei nu a fost excesiv și că a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile au trebuit scrise în limba engleză.

104. În ceea ce privește onorariul perceput pe oră, avocații reclamantului au susținut că acesta a fost în limitele recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova, care variaua între EUR 40 și 150.

105. De asemenea, reprezentanții reclamantului au pretins EUR 2,413 pentru cheltuielile legate de audierea de la 6 iunie 2007, sumă care includea cheltuielile de transport, costurile vizei, costurile de asigurare și o diurnă.

106. Guvernul a contestat suma pretinsă pentru reprezentarea reclamantului. El a declarat că ea era excesivă și a contestat numărul de ore lucrate de către avocații reclamantului asupra cauzei și onorariile pe oră, în special cele percepute de dl Zamă, care în opinia lui, nu avea experiența necesară pentru a percepe onorarii atât de mari.

107. În ceea ce privește celelalte cheltuieli pretinse de către reclamant, Guvernul a susținut că ele trebuiau pretinse de la Curte.

108. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III). În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă întreaga

sumă pretinsă de către dl Gribincea, EUR 1,600 pentru onorariul dlui Zamă și întreaga sumă pretinsă de către reprezentanții reclamantului pentru cheltuielile efectuate în legătură cu audierea de la 6 iunie 2007.

C. Dobânda de întârziere

109. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, EUR 10,000 (zece mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 8,413 (opt mii patru sute treisprezece euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât la rata aplicabilă la data plății;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limbile engleză și franceză și pronunțată în cadrul unei ședințe publice în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg la 12 februarie 2008.

Erik Fribergh
Grefier

Jean-Paul Costa
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA OFERTA PLUS S.R.L. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 14385/04)

HOTĂRÂRE
(Satisfacție echitabilă)

STRASBOURG

12 februarie 2008

DEFINITIVĂ

07/07/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Oferta Plus S.R.L. c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Lech Garlicki,

Ján Šikuta, *judecători*

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 22 ianuarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 14385/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către S.R.L. „Oferta Plus”, o întreprindere de naționalitate din Republica Moldova („reclamantul”), la 13 aprilie 2004.

2. Într-o hotărâre pronunțată la 19 decembrie 2006 („hotărârea principală”), Curtea a constatat că a avut loc o încălcare a drepturilor întreprinderii reclamante garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a neexecutării unei hotărâri judecătorești definitive urmată de casarea abuzivă a acesteia și că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției ca urmare a procedurilor penale inițiate împotriva conducătorului întreprinderii reclamante cu scopul de a-l determina să renunțe la această cerere la Curte, precum și ca urmare a imposibilității reprezentantului reclamantului de a discuta cu conducătorul întreprinderii reclamante fără a fi separați de un perete de sticlă (a se vedea *Oferta Plus S.R.L. v. Moldova*, nr. 14385/04, 19 decembrie 2006).

3. Deoarece chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției nu era gata pentru decizie, Curtea a rezervat-o și a invitat Guvernul și reclamantul să prezinte, în termen de trei luni, observațiile lor scrise cu privire la acea chestiune.

4. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații.

ÎN FAPT

5. Reclamantul, Oferta Plus S.R.L., este o întreprindere de naționalitate din Republica Moldova.

1. Contextul cauzei

6. Contextul acestei cauze se referă la o serie de angajamente contractuale complexe asumate în anul 1997 cu privire la importul energiei electrice din Ucraina în Moldova, care implicau, pe lângă reclamant, o companie moldovenească de stat de distribuire a energiei electrice, numită „Moldtranselectro”, o companie ucraineană de stat de distribuire a energiei electrice și o companie ucraineană privată. Acordul la care compania Oferta Plus era parte, prevedea *inter alia* că ea va plăti companiei ucrainene private energia electrică livrată companiei Moldtranselectro în dolari americani („USD”), iar, ulterior, companiei Oferta Plus i se va plăti costul energiei de către Moldtranselectro în lei moldovenești („MDL”), conform ratei oficiale de schimb la ziua plății.

7. La date nespicate, în perioada anilor 1997 și 1998, reclamantul a plătit 33 milioane de dolari americani pentru energia electrică livrată companiei Moldtranselectro din Ucraina.

8. La o dată nespicientă, Moldtranselectro a plătit reclamantului MDL 189,869,277.

9. La 3 martie 1998, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 243, prin care a autorizat Ministerul Finanțelor să emită Obligațiuni Trezoreriale Nominative în favoarea companiilor private pentru plata datoriilor instituțiilor bugetare pentru energia electrică importată.

10. La 25 martie 1998, Moldtranselectro a adresat o scrisoare Ministerului Finanțelor prin care a solicitat emiterea unei Obligațiuni Trezoreriale Nominative („Obligațiune Trezorerială”) în valoare de MDL 20 milioane în favoarea companiei Oferta Plus.

11. La 27 martie 1998, Ministerul Finanțelor a emis o Obligațiune Trezorerială în valoare de MDL 20 milioane în favoarea reclamantului, care urma să fie plătită până la 10 iulie 1998. Obligațiunea Trezorerială prevedea că reclamantul trebuia s-o prezinte Ministerului Finanțelor cu cel puțin 10 zile bancare înainte de data plății. De asemenea, ea prevedea că Moldtranselectro trebuia să prezinte, până la acea dată, Ministerului Finanțelor, documente care să confirme livrarea energiei electrice instituțiilor bugetare.

12. Reclamantul a prezentat Obligațiunea Trezorerială Ministerului Finanțelor cu zece zile bancare înainte de data plății. Totuși, ultimul a refuzat să plătească pe motiv că Moldtranselectro nu a prezentat probe cu privire la plata de către Oferta Plus a energiei electrice importate.

2. *Procedurile judiciare dintre Oferta Plus și Ministerul Finanțelor și procedurile ulterioare de executare*

13. În luna octombrie a anului 1998, reclamantul a inițiat o acțiune civilă împotriva Ministerului Finanțelor și Moldtranselectro. În apărarea sa, Ministerul Finanțelor a invocat motivele expuse în paragraful 12 de mai sus, iar Moldtranselectro și-a declinat orice responsabilitate.

14. La 27 octombrie 1999, Judecătoria Economică de circumscripție Chișinău a pronunțat o hotărâre în favoarea reclamantului, confirmând dreptul acestuia de a i se plăti MDL 20 milioane de către Ministerul Finanțelor conform Obligațiunii Trezoreriale. Instanța judecătorească și-a întemeiat hotărârea pe constatarea că Oferta Plus a plătit pentru energia electrică livrată Moldtranselectro din Ucraina, în conformitate cu acordul dintre ele, și că energia electrică a fost consumată de instituțiile bugetare. Instanța a considerat că simplul fapt că Moldtranselectro nu și-a îndeplinit obligațiile sale prevăzute de Obligațiunea Trezorerială nu era suficient pentru exonerarea Ministerului Finanțelor de obligația de a plăti. Instanța a mai decis să exonereze Moldtranselectro de orice responsabilitate.

15. Deoarece apelul Ministerului Finanțelor a fost respins la 25 noiembrie 1999 pe motivul neplății taxei de stat, în luna noiembrie a anului 1999, pentru executarea hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999, reclamantului i-a fost eliberat un titlu executoriu.

16. La 14 februarie 2000, reclamantul a solicitat oficial executorului judecătoresc să inițieze procedura de executare a titlului executoriu.

17. La 27 aprilie 2000, Ministerul Finanțelor a solicitat repunerea în termenul de depunere a apelului împotriva hotărârii din 27 octombrie 1999, cererea lui fiind admisă. Cererea de apel a fost examinată în fond și respinsă prin decizia Colegiului de Apel al Judecătoriei Economice a Republicii Moldova la 4 octombrie 2000. Ministerul Finanțelor a depus o cerere de recurs, reiterând că Moldtranselectro nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de Obligațiunea Trezorerială.

18. La 7 februarie 2001, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul și a menținut hotărârile judecătorești din 27 octombrie 1999 și 4 octombrie 2000. Ea a constatat că era indisputabil că Oferta Plus a plătit pentru energia electrică livrată din Ucraina către Moldtranselectro și că aceasta a fost *inter alia* consumată de instituțiile bugetare. Omisiunea Moldtranselectro, care era o înțepinder de stat, de a-și îndeplini obligațiile față de Ministerul Finanțelor de a prezenta documentele solicitate de acesta, nu putea afecta drepturile reclamantului, care a plătit pentru energia electrică livrată din Ucraina. Instanța judecătorească a notat că Obligațiunea Trezorerială nu conținea prevederi care ar face plata dependentă de executarea obligațiilor Moldtranselectro față de Ministerul Finanțelor. Instanța, de asemenea, a notat că reclamantul a solicitat de multe ori Ministerului Finanțelor plata, însă Ministerul a refuzat, solicitând documentele care ar fi trebuit prezentate de Moldtranselectro. Instanța a considerat că această

cerință a Ministerului Finanțelor era ilegală și a notat că, conform legii, Moldtranselectro ar fi trebuit să prezinte documentele.

19. În luna martie a anului 2001, ca urmare a cererii Ministerului Finanțelor, Procuratura Generală a depus recurs în anulare la decizia Curții Supreme de Justiție, care era irevocabilă. La 7 mai 2001, Plenul Curții Supreme de Justiție a respins recursul în anulare și a menținut hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului. El a constatat, *inter alia*, că, atât în cadrul procedurilor din instanțele ierarhic inferioare, cât și în cadrul celor din Plenul Curții Supreme de Justiție, s-a stabilit că energia electrică a fost livrată instituțiilor bugetare în volum ce depășește MDL 20 milioane. Faptul că Moldtranselectro nu și-a executat obligațiile față de Ministerul Finanțelor nu putea influența dreptul reclamantului de a fi plătit.

20. La 19 iunie 2003, reclamantul a cesionat o parte din creanțele sale față de Ministerul Finanțelor, în mărime de MDL 291,801, unei companii terțe.

21. Deoarece hotărârea din 27 octombrie 1999 nu era încă executată, la 26 decembrie 2003, la cererea reclamantului, Ministerul Finanțelor a fost de acord să încheie un acord prin care Ministerul urma să plătească 2 milioane MDL lunar, în perioada lunilor ianuarie – octombrie ale anului 2004, în schimbul angajamentului reclamantului de a nu iniția proceduri pentru obținerea despăgubirilor.

22. În perioada lunilor ianuarie și martie ale anului 2004, Ministerul a plătit reclamantului MDL 4 milioane.

23. La o dată nespecificată, Ministerul a plătit 291,801 MDL companiei terțe (a se vedea paragraful 20 de mai sus).

24. Ulterior, Ministerul Finanțelor a stopat plățile, iar la 14 aprilie 2004 reclamantul a informat Agentul guvernamental că a depus o cerere la Curte, invocând neexecutarea hotărârii judecătorești.

25. La 26 aprilie 2004, Agentul guvernamental a informat Ministerul Finanțelor despre cererea reclamantului la Curte și a cerut acestuia „să întreprindă toate măsurile pentru evitarea unei sentințe de condamnare a statului de către Curte și periclitarea imaginii statului”.

26. La 11 mai 2004, Ministerul Finanțelor a plătit reclamantului MDL 1 milion. După această dată, toate plățile au fost stopate. Nicio plată nu a mai fost efectuată după această dată.

3. *Revizuirea hotărârii judecătorești irevocabile din 7 februarie 2001*

27. La 7 iunie 2004, Ministerul Finanțelor a adresat o scrisoare Procuraturii Generale, informând-o, *inter alia*, că el consideră hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului ilegală, dar că s-a conformat acestei hotărâri parțial, pentru ca Oferta Plus să nu depună o cerere la Curte. Agentul guvernamental a informat Ministerul Finanțelor că Oferta Plus a depus deja o cerere la Curte. Ministerul a solicitat opinia Procuraturii Generale pe marginea acestei chestiuni.

28. La 8 iunie 2004, Procuratura Generală a răspuns în scris Ministerului Finanțelor următoarele:

„...în procesul examinării dosarului în judecătorie [între reclamant, Moldtranselectro și Ministerul Finanțelor] SRL „Oferta-Plus” și ÎS Moldtranselectro au prezentat avizele în sumă de MDL 15,608,692, dintre care la 24 aprilie 1998 au fost efectuate achitări reciproce în sumă de MDL 6,226,504.

Alte probe care confirmă îndeplinirea de către „Oferta Plus” a obligațiilor sale în conformitate cu acordul [din 1997] nu au fost prezentate. În pofida faptului dat judecătoria a pronunțat hotărârea judecătorească în favoarea sa.

În legătură cu aceasta Procuratura Generală a numit revizia tematică pe faptul livrării resurselor energetice și achitărilor reciproce între SRL „Oferta Plus”, ÎS „Moldtranselectro” și organizațiile bugetare. În baza materialelor reviziei Procuratura Generală va adopta hotărârea definitivă pe cazul dat, despre ce Ministerul Finanțelor va fi informat suplimentar.”

O încercare de a face această revizie tematică a fost făcută în luna august a anului 2004 de către un reprezentant al Ministerului Finanțelor, la cererea Procuraturii Generale. Totuși, această revizie a fost lipsită de succes, din cauză că, în conformitate cu legislația cu privire la contabilitate, reclamantul a distrus documentele contabile după 3 ani.

29. Ministerul Finanțelor nu a așteptat un răspuns final de la Procuratura Generală și, la 15 iunie 2004, a depus la Plenul Curții Supreme de Justiție o cerere de revizuire a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului. Cererea făcea referire la articolul 449 al Codului de procedură civilă, dar nu specifica vreun motiv pentru revizuire.

30. La 12 iulie 2004, reclamantul a prezentat Curții Supreme de Justiție referința la cererea de revizuire, în care a menționat, *inter alia*, că Ministerul Finanțelor nu a indicat vreun motiv pentru revizuire, că cererea de revizuire a fost depusă cu omiterea termenului și că, dacă cererea va fi admisă, acest lucru va constitui o violare a principiului securității raporturilor juridice.

31. La aceeași dată, în urma unei ședințe la care Ministerul Finanțelor a fost reprezentat de către adjunctul Procurorului General, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire. Plenul a casat hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului și a indicat rejudecarea cauzei. El s-a bazat pe scrisoarea Procuraturii Generale din 8 iunie 2004 (a se vedea paragraful 28 de mai sus), care a fost prezentată de către Minister în ședință. Plenul a considerat scrisoarea un fapt sau o circumstanță nouă și esențială, care nu a fost și nici nu putea fi cunoscută anterior, în sensul articolului 449 lit. c al Codului de procedură civilă. Îndeosebi, Plenul a considerat nouă și esențială constatarea Procuraturii Generale conform căreia „până la 24 aprilie 1998 numai MDL 6,226,504 au fost plătiți”. Curtea Supremă de Justiție nu s-a referit în hotărârea sa la obiecțiile formulate de reclamant.

4. Rejudecarea cauzei

32. La 3 noiembrie 2004, Curtea de Apel Economică a avut o ședință după redeschiderea procedurilor. Spre deosebire de primul set de proceduri, Moldtranselectro a luat partea Ministerului Finanțelor și a declarat că acțiunea companiei Oferta Plus trebuie respinsă, deoarece ea (Moldtranselectro) a plătit deja toată datoria pentru energia electrică livrată, inclusiv MDL 20 milioane prevăzuți în Obligațiunea Trezorerială, prin plata către Oferta Plus a MDL 189,869,272 la o dată nespecificată.

Instanța judecătorească a admis acțiunea reclamantului și a indicat Ministerului Finanțelor să-i plătească acestuia MDL 20 milioane în conformitate cu Obligațiunea Trezorerială. Ea și-a întemeiat hotărârea pe faptul că livrarea energiei electrice și prețul energiei electrice livrate nu au fost contestate de către părți. Referindu-se la energia electrică livrată instituțiilor bugetare, instanța a constatat că, până la 1 martie 1998, acestea au consumat energie electrică în valoare de MDL 27,551,000, importată din Ucraina cu participarea companiei Oferta Plus.

În opinia instanței, Obligațiunea Trezorerială a constituit o obligație incontestabilă a Ministerului Finanțelor față de Oferta Plus, care nu putea fi condiționată de îndeplinirea obligațiilor de către partea terță.

Referindu-se la argumentele Moldtranselectro cu privire la plata către reclamant a MDL 189,869,272, instanța a constatat că suma reprezenta USD 33,133,404 la data livrării energiei electrice, dar nu la data efectuării plății de MDL 189,869,272. Instanța de judecată a constatat că, la data efectuării plății sumei menționate mai sus de către Moldtranselectro, USD 33,133,404 valorau MDL 210,692,688.

Referindu-se la sumele indicate de Procuratura Generală în scrisoarea sa din 8 iunie 2004, care a constituit motivul revizuirii hotărârii judecătorești irevocabile din 27 octombrie 1999 (a se vedea paragraful 28 de mai sus), instanța a constatat că acele cifre se refereau la o chestiune complet diferită și că erau irelevante pentru examinarea acestei cauze.

Ministerul Finanțelor a depus recurs la această hotărâre la Curtea Supremă de Justiție.

33. La 10 februarie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Ministerului Finanțelor și a respins acțiunea reclamantului împotriva Ministerului. Deși nu a contestat constatările primei instanțe (a se vedea paragraful precedent) și deși a confirmat că energia electrică a fost livrată către Moldtranselectro și consumată, *inter alia*, de către instituțiile bugetare, instanța judecătorească a făcut propriile calcule direct în USD, fără a converti sumele bănești în MDL, și a ajuns la concluzia că întreaga datorie a statului către întreprinderea reclamantă a fost stinsă prin plata a MDL 189,869,272 de către Moldtranselectro către reclamant. Curtea Supremă de Justiție a mai obligat reclamantul la plata taxei de stat, în mărime de MDL 600,000.

34. La 17 martie 2005, Ministerul Finanțelor a depus la Curtea de Apel Economică o cerere de restituire a MDL 5,291,801, care au fost plătiți în conformitate cu hotărârea judecătorească din 7 februarie 2001. Reclamantul a declarat, *inter alia*, că cererea respectivă a fost depusă tardiv și că, în orice caz, suma de MDL 291,801 nu i-a fost niciodată plătită lui, ci unei terțe persoane (a se vedea paragrafele 20 și 23 de mai sus).

35. Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 29 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea Ministerului Finanțelor. Ea a respins argumentele reclamantului cu privire la tardivitatea cererii și a ignorat argumentele cu privire la faptul că 291,801 MDL au fost plătiți unei terțe persoane.

5. *Faptele cu privire la pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 34 al Convenției*

36. La 19 octombrie 2004, Procuratura Generală, după ce a examinat scrisoarea Ministerului Finanțelor din 7 iunie 2004 (a se vedea paragraful 27 de mai sus), a inițiat o urmărire penală împotriva întreprinderii reclamante și a directorului Moldtranselectro, învinuindu-i de sustragerea, în proporții deosebit de mari, a proprietății de stat. Procuratura Generală a făcut referire la rezultatele reviziei pe care a încercat s-o facă în luna august a anului 2004 (a se vedea paragraful 28 de mai sus), și a declarat, *inter alia*, că, în conformitate cu rezultatele acelei revizii, Oferta Plus nu a plătit pentru electricitatea livrată instituțiilor bugetare.

37. La 15 aprilie 2005, directorul reclamantului („C.T.”) a fost interogată de către Procuratura Generală.

38. La 20 aprilie 2005, biroul reclamantului a fost percheziționat și câteva documente au fost ridicate.

39. La 25 octombrie 2005, urmărirea penală a fost încetată. Procurorul responsabil de dosarul penal a constatat în ordonanța sa de încetare a urmăririi penale următoarele:

„În conformitate cu probele obținute în urma reviziei, în perioada anilor 1997-2000, datoria Moldtranselectro către Oferta Plus constituia MDL 202,644,866

Materialele acumulate [pe parcursul urmăririi penale] și a reviziei dovedesc existența datoriei Moldtranselectro față de Oferta Plus pentru energia electrică livrată. Transferul [a 5 milioane MDL de către Ministerul Finanțelor] în conturile Ofertei Plus a fost făcut în conformitate cu hotărârile judecătorești.

Luând în considerație probele acumulate [procurorul constată] că în acțiunile factorilor de decizie ai Oferta Plus lipsesc elementele infracțiunii [sustragere în proporții deosebit de mari din avutul proprietarului] sau semnele unei alte infracțiuni.”

40. La 8 decembrie 2005, toate conturile bancare ale reclamantului au fost sechestrate de către executorul judecătoresc pentru a asigura restituirea a MDL 5,291,801. Compania a trebuit să-i concedieze pe toți angajații săi, cu excepția lui C.T.

41. La 15 februarie 2006, Curtea a comunicat această cerere Guvernului Republicii Moldova.

42. La 26 aprilie 2006, adjunctul Procurorului General a anulat ordonanța din 25 octombrie 2005. El a menționat, *inter alia*, că, la 1 ianuarie 2001, datoria Moldtranselectro față de reclamant pentru energia electrică livrată era de MDL 38,454,671. El a argumentat că, deși Oferta Plus a plătit partenerului ucrainean mai mult de MDL 20 milioane pentru energia electrică livrată Moldtranselectro, se pare că energia pentru care el a plătit nu a fost livrată exclusiv instituțiilor bugetare. De asemenea, el a notat că Oferta Plus a transferat o parte din creanța unor companii terțe în schimbul banilor și bunurilor. El a solicitat, în special, ca o comisie rogatorie internațională să fie trimisă în Ucraina, iar registrele contabile ale reclamantului să fie ridicate.

43. La 11 mai 2006, C.T. a fost recunoscut drept bănuț. Într-o ordonanță din aceeași zi, a fost subliniat faptul că, la 1 ianuarie 2001, datoria Moldtranselectro față de Oferta Plus pentru energia electrică livrată era de MDL 38,454,671. Totuși, energia electrică pentru care Moldtranselectro datora această sumă nu a fost livrată instituțiilor bugetare.

44. La 9 august 2006, un procuror a adoptat o ordonanță prin care C.T. a fost oficial învinuit de sustragerea a MDL 5 milioane și tentativă de sustragere a MDL 15 milioane. Învinuirile împotriva lui au fost bazate pe faptul că energia livrată Moldtranselectro, pentru care reclamantul a plătit unei companii ucrainene private, nu a fost consumată de instituțiile bugetare. Acuzarea a afirmat că Obligațiunea Trezorerială putea fi eliberată de către Ministerul Finanțelor numai pentru energia livrată instituțiilor bugetare. Contrar acelei prevederi, Moldtranselectro a solicitat Ministerului Finanțelor, la 25 martie 1998, să emită o Obligațiune Trezorerială în folosul companiei Oferta Plus și o astfel de obligațiune a fost emisă de către Ministerul Finanțelor la 27 martie 1998.

Ulterior, Oferta Plus, în persoana V.L., fostul său director, folosindu-se de un mediu favorabil creat companiei sale prin acțiunile ilegale ale Moldtranselectro și încercând să obțină 20 milioane lei, a inițiat o acțiune civilă împotriva Ministerului Finanțelor și, în lipsa probelor că energia electrică a fost livrată instituțiilor bugetare, a obținut ilegal hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea sa.

Totuși, V.L. nu a putut finaliza intenția sa criminală de a sustrage MDL 20 milioane din cauza unor circumstanțe care nu au depins de voința lui (el a fost ucis).

Intenția criminală de a sustrage MDL 20 milioane a fost continuată de către C.T., conducătorul actual al companiei Oferta Plus.

În pofida faptului că, la 23 mai 2002, Moldtranselectro datora companiei Oferta Plus numai MDL 3,948 și 49 bani, C.T. a continuat intenția criminală prin solicitarea repetată către Ministerul Finanțelor de a executa hotărârea judecătorească din 27 octombrie 1999. Ca rezultat, la 27 decembrie 2003, Ministerul

Finanțelor a încheiat un acord cu el și a transferat mai târziu MDL 5 milioane către Oferta Plus.

Mai târziu, C.T. a transferat banii în contul unei companii terțe, care, de asemenea, aparținea lui, de unde au fost transferați în contul personal al soției sale, care i-a retras în numerar.

Referindu-se la redeschiderea procedurilor care au urmat după hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 12 iulie 2004, procurorul a notat că, în pofida faptului că cunoștea că Oferta Plus nu a plătit pentru energia electrică livrată instituțiilor bugetare, C.T. a reușit să obțină pronunțarea de către prima instanță a unei hotărâri judecătorești în favoarea Oferta Plus. C.T. a prezentat probe care, deși confirmau plata pentru energia electrică, nu dovedeau că energia electrică a fost livrată instituțiilor bugetare.

45. De asemenea, la 9 august 2006, potrivit reclamantului, ofițerul de urmărire penală Eugen Bîcu i-ar fi spus lui C.T. că urmărirea penală împotriva sa nu ar fi fost pornită dacă el s-ar fi mulțumit cu MDL 5 milioane.

46. La aceeași dată, C.T. a fost reținut și Judecătoriei Buiucani i-a fost trimis un demers de aplicare față de el a arestului preventiv pe un termen de 30 de zile.

47. Un mandat de arest pe o perioadă de 30 de zile a fost eliberat de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Buiucani în aceeași zi. Judecătorul a constatat, *inter alia*, că C.T. a încercat să influențeze un martor. El s-a bazat pe descifrarea unei convorbiri telefonice din 12 mai 2006 care, totuși, niciodată nu a fost transmisă apărării, în pofida solicitării acesteia.

48. C.T. a depus recurs la decizia de eliberare a mandatului de arest și a declarat, *inter alia*, că urmărirea penală împotriva sa constituie o formă de presiune pentru a determina Oferta Plus să renunțe la cererea sa depusă la Curte. El s-a plâns că lui și avocaților săi nu le-a fost permis să vadă descifrarea convorbirii telefonice, care a fost principalul motiv pentru arestarea sa, și a insistat că el nu a făcut vreo încercare de a influența vreun martor.

C.T. a mai declarat că el a devenit director al companiei Oferta Plus la sfârșitul anului 2003 și că, din această cauză, nici măcar nu a fost implicat în tranzacția dintre reclamant și Moldtranselectro și că, în orice caz, energia electrică a fost livrată Moldtranselectro, care, în acea perioadă, era o întreprindere de stat care deținea monopolul asupra distribuirii energiei electrice. Reclamantul nu putea cunoaște consumatorii finali ai energiei electrice.

49. La 15 august 2006, recursul lui C.T. a fost respins. Curtea de Apel nu a dat vreo apreciere argumentului cu privire la lipsa accesului lui C.T. la descifrarea convorbirii telefonice.

50. Între timp, la 14 august 2006, avocatul reclamantului în această cauză a depus o cerere la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției „CCCEC”, solicitând întrevederi cu C.T. El a notat că era avo-

catul companiei Oferta Plus în procedurile la Curte și a declarat că trebuia să-l vadă pe C.T. pentru a pregăti împreună cu el observațiile care urmau să fie expediate până la 22 august 2006. El a solicitat ca întrevederea dintre ei să aibă loc fără a fi despărțiți de un perete din sticlă, deoarece el știa că un astfel de perete exista în camera pentru întrevederile dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC. Avocatul a afirmat că atât el cât și C.T. aveau motive să creadă că discuțiile prin peretele din sticlă din camera pentru întrevederi a CCCEC erau interceptate și că ei erau convinși că urmărirea penală împotriva lui C.T. a fost inițiată pentru a descuraja Oferta Plus să mențină cererea sa la Curte. El a mai declarat că despărțirea lor printr-un perete din sticlă, mai ales în astfel de condiții, nu le-ar permite să vorbească liber și ar afecta serios posibilitatea sa de a reprezenta reclamantul la Curte. Avocatul, în continuare, a declarat că C.T. nu era o persoană violentă și că nu exista riscul ca el să-și atace avocatul. În orice caz, avocatul și-a asumat responsabilitatea pentru orice atac. Avocatul a mai afirmat că el va permite reprezentanților CCCEC să-l percheziționeze, cu excepția documentelor pe care el le avea asupra sa, pentru a se asigura că el nu are obiecte interzise.

51. După solicitări repetate prin telefon, la 18 august 2006, avocatului în sfârșit i s-a permis să-l vadă pe C.T. în camera pentru întrevederi dintre avocați și clienți a CCCEC, fiind despărțiți de peretele din sticlă. În aceste circumstanțe, C.T. a refuzat să discute orice chestiune cu privire la prejudiciul material și a solicitat avocatului său să facă același lucru, deoarece discuția s-ar fi referit la documentele contabile ale companiei.

Pe parcursul discuției cu C.T., avocatul l-a informat că învinuirea împotriva sa era contrară constatărilor instanțelor judecătorești făcute în cadrul proceselor civile dintre Oferta Plus, Ministerul Finanțelor și Moldtranselectro. În următoarea zi lucrătoare, la 21 august 2006, ofițerul de urmărire penală E. Bîcu s-a dus la arhiva Curții de Apel Economice și a luat dosarul civil. Dosarul a fost restituit instanței judecătorești la 4 septembrie 2006.

52. La 18 august 2006, după-amiază, avocatul reclamantului a sunat la biroul Agentului guvernamental și a solicitat ajutor pentru a avea întrevederi cu C.T, fără a fi despărțiți de peretele din sticlă. Cererea sa nu s-a bucurat de succes.

53. La 21 august 2006, avocatul a telefonat ofițerului de urmărire penală, solicitând încă o întrevedere cu C.T. El a reiterat cererea sa de a avea întrevederi cu C.T. fără a fi despărțiți de peretele din sticlă, însă cererea sa a fost, din nou, respinsă. Avocatului i s-a spus că condițiile pentru întrevederile dintre avocați și clienți în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC nu erau contrare legii. O întrevedere dintre avocat și C.T. a avut loc în ziua următoare.

54. În aceeași zi, CCCEC a făcut public un comunicat de presă prin care a declarat că a descoperit, pe parcursul efectuării urmăririi penale împotriva lui C.T., o schemă ilegală de sustragere a fondurilor bugetare. Un reportaj similar,

cu imagini ale lui C.T., a fost transmis în cadrul buletinului de știri din seara acelei zile la televiziunea națională.

55. La 29 august 2006, avocatul reclamantului a scris Judecătoriei Buiucani că el era reprezentantul companiei Oferta Plus în procedurile la Curte. El a declarat că, deoarece clientul său credea că urmărirea penală împotriva lui C.T. și detenția acestuia aveau drept scop descurajarea reclamantului de a menține cererea *Oferta Plus c. Moldovei* depusă la Curte, la 22 august 2006, o pretenție privind violarea articolului 34 al Convenției a fost depusă la Curte. Avocatul a notat că principala probă pe care s-au bazat instanțele judecătorești când au decis arestarea lui C.T. a fost o descifrare a unei convorbiri telefonice care se pretindea că ar fi dovedit încercarea sa de a influența un martor. Deoarece apărării lui C.T. nu i-a fost prezentată o copie a descifrării în procedurile privind arestarea preventivă, el a solicitat o copie a descifrării respective cu scopul de a o prezenta Curții pentru a susține pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 34.

56. La 5 septembrie 2006, cererea dlui Gribincea a fost respinsă de către Judecătoria Buiucani pe motiv că el nu a fost avocatul lui C.T. pe parcursul urmării penale. Instanța judecătorească, de asemenea, a notat că, în orice caz, materialele dosarului penal, de obicei, nu sunt prezentate apărării, decât dacă ofițerul de urmărire penală decide altfel.

57. La 7 septembrie 2006, urmărirea penală a fost finalizată, iar cauza a fost transmisă spre examinare în fond Judecătoriei Centru. La aceeași dată, C.T. i-a spus avocatului întreprinderii reclamante că lui i s-a spus că el va fi condamnat înainte ca Curtea să pronunțe o hotărâre în această cauză.

58. Într-o scrisoare din 29 noiembrie 2006, reprezentantul reclamantului a informat Curtea că C.T. a fost eliberat din arest la 14 noiembrie 2006.

6. *Faptele cu privire la perioada care a urmat după pronunțarea hotărârii principale*

59. La 4 ianuarie 2007, întreprinderea reclamantă a depus o cerere de revizuire la Curtea Supremă de Justiție cerând, *inter alia*, casarea hotărârii judecătorești din 12 iulie 2004 pe motiv că în hotărârea principală din 19 decembrie 2006 a fost constatat că acea hotărâre era contrară articolului 6 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

60. Ministerul Finanțelor nu a fost de acord cu cererea de revizuire și a prezentat argumente similare celor prezentate de către Moldtranselectro în timpul redeschiderii procedurilor (a se vedea paragraful 32 de mai sus). În special, el a susținut că întreaga sumă a fost plătită întreprinderii Oferta Plus de către Moldtranselectro până-n anul 2001. În răspuns, reclamantul a prezentat argumente similare celor pe care s-a bazat Curtea de Apel Economică în hotărârea sa din 3 noiembrie 2004 prin care a respins argumentele Moldtranselectro (a se vedea paragraful 32 de mai sus).

61. Într-o hotărâre din 29 octombrie 2007, Plenul Curții Supreme de Justiție, prezidat de către președintele Curții Supreme de Justiție, Judecătorul I.M., a declarat că el admite cererea de revizuire a întreprinderii reclamante și casează hotărârea sa din 12 iulie 2004 și toate hotărârile care au urmat după redeschiderea abuzivă a procedurilor. Motivul invocat de către Curtea Supremă de Justiție a fost că procedurile de revizuire erau contrare articolului 6 al Convenției, după cum a constatat Curtea în hotărârea principală. Astfel, hotărârea Judecătoriei Economice de Circumscripție Chișinău din 27 octombrie 1999 (a se vedea paragraful 14 de mai sus) a devenit hotărârea irevocabilă în această cauză.

În același timp, Curtea Supremă de Justiție a declarat că hotărârea din 27 octombrie 1999 nu urma să fie executată vreodată pe motiv că reclamantului i s-a plătit întreaga datorie până în anul 2001 și că el era de rea-credință. Curtea Supremă de Justiție nu a detaliat constatarea sa că reclamantul era de rea-credință; totuși, ea a susținut, în întregime, argumentul Ministerului Finanțelor că întreprinderii reclamante i s-a plătit întreaga datorie (a se vedea paragraful precedent). *In fine*, Curtea Supremă de Justiție a considerat că o simplă casare a hotărârii sale din 12 iulie 2004, fără a fi urmată de executarea hotărârii din 27 octombrie 1999 ar putea să nu constituie o satisfacție echitabilă suficientă și a decis *propriu motu* să acorde reclamantului o compensație cu titlu de prejudiciu moral în mărime de MDL 16,000 (969 euro (EUR)).

62. Cinci judecători ai Curții Supreme de Justiție, M.P., S.M., V.D., T.R. și I.O., nu au fost de acord cu opinia majorității și au scris o opinie separată în care ei au declarat, *inter alia*, că, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, era ilegal și, de asemenea, era contrar Convenției de a nu executa o hotărâre judecătorească irevocabilă. Mai mult, judecătorii disidenți au exprimat opinia că decizia majorității de a nu executa hotărârea judecătorească era contrară principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, deoarece ea contravenea hotărârii din 27 octombrie 1999, care constituia *res judicata* și care, mai mult, a fost parțial executată. Potrivit lor, hotărârea majorității genera, de asemenea, o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. *In fine*, ei au considerat că compensația cu titlu de prejudiciu moral acordată de majoritate întreprinderii reclamante era prea mică.

63. Judecătorul N.C. a scris o opinie separată în care ea a exprimat opinia că majoritatea a greșit atunci când a admis cererea de revizuire depusă de întreprinderea reclamantă. La expunerea acestei concluzii, judecătorul N.C. a invocat aceleași motive ca și majoritatea în susținerea deciziei lor de a nu executa hotărârea din 27 octombrie 1999 (a se vedea paragraful 61 de mai sus).

64. Procedurile penale împotriva conducătorului întreprinderii reclamante au continuat după adoptarea hotărârii principale. La 28 iunie 2007, C.T. a fost achitat de către Judecătoria Centru. Sentința de achitare a fost menținută la

12 octombrie 2007 de către Curtea de Apel. Curtea nu a fost informată de către părți dacă sentința de achitare a lui C.T. a devenit irevocabilă sau dacă ea a fost contestată cu recurs.

ÎN DREPT

65. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

66. În observațiile sale din 15 martie 2007, întreprinderea reclamantă a pretins EUR 2,386,857.99 cu titlu de prejudiciu material cauzat ca urmare a neexecutării de către autorități a hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999 urmată de casarea ei abuzivă la 12 iulie 2004. Suma se constituia din suma principală datorată de către Guvern întreprinderii în temeiul hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999 minus suma care i-a fost deja plătită ei în lunile ianuarie-mai 2004 (a se vedea paragrafele 23 și 26 de mai sus) și partea din datorie pe care aceasta a vândut-o unei întreprinderi terțe (a se vedea paragraful 20 de mai sus) convertite în euro. De asemenea, ea includea dobânda calculată în conformitate cu Codul Civil precum și inflația. Reclamantul a mai cerut să-i fie acordați EUR 470.46 pentru fiecare zi începând cu 15 martie 2007 până la adoptarea de către Curte a acestei hotărâri. Suma totală a pretenției reclamantului calculată la data adoptării acestei hotărâri constituia EUR 2,534,111.97.

67. Guvernul a contestat suma pretinsă de către întreprinderea reclamantă și a susținut că ea nu a suferit vreun prejudiciu material. În susținerea poziției sale și în pofida constatărilor Curții din hotărârea sa principală în paragrafele 134-144, Guvernul a insistat că conducătorul întreprinderii reclamante a săvârșit o infracțiune și că învinuirile împotriva lui (a se vedea paragraful 64 de mai sus) constituiau o chestiune care urma să fie examinată de către instanțele judecătorești naționale. El a exprimat opinia că dacă conducătorul întreprinderii reclamante va fi găsit vinovat în procedurile penale de către instanțele judecătorești ale Republicii Moldova, acest lucru, va exclude, în mod automat, orice responsabilitate materială a Guvernului în procedurile de la Strasbourg și a cerut Curții să nu se pronunțe asupra chestiunii până la hotărârea națională irevocabilă în procedurile penale.

68. În orice caz, Guvernul a contestat metoda de calcul folosită de întreprinderea reclamantă și a susținut că nu trebuia acordată o compensație pentru inflație. El a declarat că anume în această cauză, având în vedere suma foarte mare de bani, dobânda nu ar trebui calculată în conformitate cu prevederile Codului Civil, ci mai degrabă în baza unei rate a dobânzii anuale de trei procente și a susținut că prejudiciul material total nu putea depăși suma de EUR 1,027,087.

69. Curtea notează că procedura de revizuire prevăzută de articolul 449 al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nu constituie un recurs efectiv în sensul Convenției și că, prin urmare, întreprinderea reclamantă nu era obligată s-o folosească. Totuși, întreprinderea reclamantă a decis să facă acest lucru, acordând, astfel, Curții Supreme de Justiție o șansă de a soluționa definitiv cauza la nivel național. Plenul Curții Supreme de Justiție a examinat cererea de revizuire, iar la 29 octombrie 2007 a pronunțat o hotărâre. Examinând acea hotărâre, Curtea nu poate decât să exprime o îngrijorare serioasă că în pofida jurisprudenței sale abundente cu privire la principiul securității raporturilor juridice și la respectarea *res judicata* în cererile îndreptate împotriva Republicii Moldova și a altor state, și în pofida constatărilor sale din hotărârea principală, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o soluție care din nou nu respectă caracterul irevocabil al hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999 într-un mod incompatibil cu Convenția. Într-adevăr, se pare că decizia de a nu executa hotărârea din 27 octombrie 1999 (a se vedea paragraful 61 de mai sus), are drept consecință reducerea la zero a unui întreg proces judecătorec, care s-a sfârșit cu o hotărâre judecătorească care era „irevocabilă” și, astfel, *res judicata* și care, mai mult, a fost parțial executată. Curtea constată această situație deosebit de regretabilă, dat fiind faptul că hotărârea a fost pronunțată de către Plenul Curții Supreme de Justiție.

70. Examinând argumentele părților și probele prezentate ei, Curtea acceptă faptul că întreprinderii reclamante i s-a cauzat un prejudiciu material ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Ea reiterează că o hotărâre în care ea constată o violare impune statului pârât o obligație juridică de a pune capăt violării și a repara consecințele acesteia în așa mod, încât să restabilească pe cât e posibil situația existentă înainte de violare (a se vedea *Brumărescu v. Romania* (just satisfaction) [GC], nr. 28342/95, § 19, ECHR 2001-I).

71. Curtea consideră că în această cauză întreprinderea reclamantă are dreptul de a recupera banii la care ea are dreptul în temeiul hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999, minus toate sumele la care se face referire în paragrafele 20, 22 și 26 de mai sus (MDL 5,291,801). De asemenea, ea are dreptul la compensații pentru imposibilitatea de a folosi acești bani până acum. Luând în considerație prevederile articolului 619 al Codului civil care reglementează calcularea dobânzii de întârziere pentru datoriile care rezultă din relațiile în care nu participă consumatorii (a se vedea *Mizernaia v. Moldova*, nr. 31790/03,

§§ 14 și 28, 25 septembrie 2007) și circumstanțele cauzei examinate, Curtea, făcând propriile sale calcule, acordă întreprinderii reclamante suma totală de EUR 2,500,000.

B. Prejudiciul moral

72. Întreprinderea reclamantă a pretins EUR 100,000 cu titlu de prejudiciu moral. Ea a susținut că neexecutarea hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999 și casarea abuzivă ulterioară a acesteia au perturbat grav managementul întreprinderii prin faptul că a făcut imposibilă adoptarea vreunei decizii și a plasat întreprinderea într-o stare de incertitudine completă. Acest lucru a fost serios agravat de sechestrarea abuzivă ulterioară a conturilor bancare ale întreprinderii și blocarea întregii sale activități, în urma căreia întregul personal al întreprinderii a trebuit demis. Mai târziu, după comunicarea cererii, conducătorul întreprinderii a fost lipsit de libertate în baza unor învinuiri penale abuzive pentru a-l forța să renunțe la această cerere. Procedurile penale împotriva conducătorului întreprinderii au constituit o lovitură serioasă adusă reputației întreprinderii. Potrivit reclamantului, presiunile împotriva lui continuă și astăzi, iar Guvernul a refuzat să înceteze procedurile penale împotriva conducătorului întreprinderii, în pofida constatării Curții că acestea sunt abuzive și contrare articolului 34 al Convenției. Conturile întreprinderii rămân sub sechestru, iar conducătorul acesteia are în continuare interdicția de a părăsi orașul.

Reclamantul a citat hotărârea *Sovtransavto Holding v. Ukraine* ((just satisfaction), nr. 48553/99, 2 octombrie 2003), în care Curtea a acordat EUR 75,000 cu titlu de prejudiciu moral și a susținut că în această cauză violările au fost mai serioase, având în vedere violarea articolului 34.

73. Guvernul nu a fost de acord și a susținut că întreprinderea reclamantă nu a adus probe în susținerea pretenției sale formulate cu acest titlu. De asemenea, el a susținut că deoarece reclamantul era o întreprindere, ea nu putea să îndure suferință și neliniște psihică și a citat cauza *Immobiliare Saffi v. Italy* ([GC], nr. 22774/93, ECHR 1999-V) și a cerut Curții să respingă pretențiile întreprinderii reclamante.

74. Curtea reamintește că ea a acordat anterior compensații cu titlu de prejudiciu moral în cauze unde reclamânți erau întreprinderi sau alte persoane juridice (a se vedea, spre exemplu, *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, nr. 45701/99, ECHR 2001-XII; *Sovtransavto Holding v. Ukraine*, citată mai sus; *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, 29 martie 2005; și *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], nr. 35382/97, ECHR 2000-IV).

75. În continuare, Curtea notează că Plenul Curții Supreme de Justiție i-a acordat întreprinderii reclamante echivalentul a EUR 969 cu titlu de prejudiciu material, o sumă, care, în opinia Curții, este insuficientă pentru a compensa

violări de o astfel de gravitate ca cele constatate în hotărârea principală. Mai mult, Curtea împărtășește opinia că Curtea Supremă de Justiție nu numai că nu a acordat o compensație adecvată, dar ea a agravat în continuare situația reclamantului prin faptul că a încălcat din nou caracterul irevocabil al hotărârii judecătorești din 27 octombrie 1999 (a se vedea paragraful 69 de mai sus).

76. Faptul că hotărârea judecătorească irevocabilă din 27 octombrie 1999 nu a fost executată timp de mai mult de trei ani și a fost, ulterior, casată ca urmare a unor proceduri de revizuire abuzive trebuia să fi cauzat întreprinderii Oferta Plus SRL dificultăți considerabile și nu numai în administrarea zilnică a afacerilor întreprinderii. Mai mult, având în vedere motivele Curții pentru constatarea unei violări a articolului 34 (a se vedea, în special, paragrafele 143 și 156 ale hotărârii principale), Curtea consideră că acordarea compensației pentru prejudiciul moral este justificată în această cauză. O astfel de compensație trebuie să reflecte, de asemenea, agravarea situației întreprinderii reclamante ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 29 octombrie 2007. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă întreprinderii reclamante EUR 25,000.

C. Costuri și cheltuieli

77. Reprezentantul reclamantului a pretins EUR 104 pentru cheltuieli poștale și EUR 10,000 pentru costuri de reprezentare.

78. În ceea ce privește cheltuielile poștale, el a trimis Curții copii ale chitanțelor de la DHL. El a susținut că folosirea poștei rapide era justificată în această cauză având în vedere violările articolului 34.

79. În ceea ce privește costurile de reprezentare, avocatul a trimis Curții copii ale trei chitanțe de la bancă prin care a dovedit că lui i s-a plătit suma de EUR 9,723. Primele două chitanțe au dovedit plata sumelor de EUR 2,850 și EUR 1,900 de către întreprinderea reclamantă, iar ultima - plata sumei de EUR 4,973 de către fostul contabil al întreprinderii. Avocatul a explicat că conturile întreprinderii erau sechestrate atunci când i s-a plătit ultima sumă și, de aceea, lui i s-a plătit prin alte mijloace.

80. Reprezentantul a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și întreprinderea reclamantă, potrivit căruia reclamantul trebuia să plătească EUR 10,000 cu titlu de costuri de reprezentare. De asemenea, el a prezentat o listă detaliată potrivit căreia el a lucrat 124.5 ore asupra cauzei, percepând un onorariu de EUR 100 pe oră.

81. El a argumentat că numărul de ore lucrate de el asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și abundența detaliilor.

82. În ceea ce privește onorariul perceput pe oră de EUR 100, avocatul reclamantului a susținut că acesta era în limitele ratelor recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova, care constituiau EUR 40-150.

83. Mai mult, el a argumentat că un onorariu pe oră de EUR 100 era rezonabil, având în vedere experiența sa și cauzele pe care el le-a câștigat anterior în fața Curții și a făcut referire la cauza *Boicenco v. Moldova*, în care Curtea a considerat rezonabil onorariul de EUR 75 pe oră.

84. Guvernul a susținut că dl Gribincea nu era un avocat în sensul Legii cu privire la avocatură, deoarece el nu avea o licență eliberată de către Ministerul Justiției. În continuare, el a declarat că contractul încheiat între întreprinderea reclamantă și dl Gribincea, în care ultimul era numit „avocat”, ar trebui considerat nul și nu ar trebui acordate costuri de reprezentare.

85. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă cu titlu de reprezentare, numind-o excesivă și ireală în lumina situației economice a țării și a salariului mediu lunar. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de către acesta. De asemenea, el a contestat cheltuielile poștale pretinse de către reclamant.

86. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

87. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată, chitanțele care dovedesc plata către reprezentant a sumelor pretinse, complexitatea cauzei și aportul avocatului, Curtea acordă întreprinderii reclamante întreaga sumă pretinsă.

D. Dobânda de întârziere

88. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Hotărâște

(a) că statul pârât trebuie să plătească întreprinderii reclamante, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 2,500,000 (două milioane cinci sute mii euro) cu titlu de prejudiciu material;
- (ii) EUR 25,000 (douăzeci și cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;

(iii) EUR 10,104 (zece mii o sută patru euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;

(iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

2. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 12 februarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Araci
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DACIA S.R.L. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 3052/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

18 martie 2008

DEFINITIVĂ

18/06/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Dacia S.R.L. c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 26 februarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3052/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către hotelul „Dacia” („întreprinderea reclamantă”), o întreprindere înregistrată în Chișinău, la 6 ianuarie 2004.

2. Întreprinderea reclamantă a fost reprezentată de către dl V. Nagacevski de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Întreprinderea reclamantă a pretins, în special, că anularea privatizării hotelului ei a constituit o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. De asemenea, ea s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de inechitatea procedurilor.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 11 aprilie 2006, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Privatizarea hotelului

6. În anul 1997, Guvernul Republicii Moldova a prezentat Parlamentului un proiect de lege „cu privire la programul de privatizare pentru anii 1997-1998”. Parlamentul a adoptat Legea în anul 1997. Anexa Legii conținea lista proprietății de stat, care urma să fie scoasă la privatizare și includea hotelul de patru stele „Dacia”. Legea stabilea că Departamentul Privatizării Proprietății de Stat („Departamentul”) urma să organizeze privatizarea proprietății indicate în anexă.

7. Departamentul a creat o Comisie pentru organizarea licitației. În decembrie 1998, Comisia pentru organizarea licitației a publicat un anunț pentru privatizarea hotelului și a stabilit un preț inițial de 20 milioane de lei moldovenești (MDL) (2,006,782 dolari americani (USD)). Pentru a i se permite să participe la licitație, fiecare participant trebuia să depună MDL 1 milion în contul Departamentului.

8. Predecesorul întreprinderii reclamante, „Selikat-Mix” („S”), a participat la licitație, iar la 23 ianuarie 1999 a fost declarat învingător, el oferind MDL 20,150,000. Pentru a putea plăti acea sumă, S. a încheiat un contract cu o întreprindere austriacă „Kungan Overseas Corp.” cu privire la un împrumut în mărime de USD 2.2 milioane. În conformitate cu condițiile contractului, S. trebuia să restituie împrumutul în termen de un an și să plătească în cursul acelei perioade o dobândă în mărime de 15%. Omisiunea de a restitui împrumutul s-ar fi soldat cu o penalitate în mărime de 0.2% din datoria restantă pentru fiecare zi de întârziere (penalitatea fiind aplicabilă pentru orice prelungire eventuală a perioadei de restituire a împrumutului), iar omisiunea de a plăti dobânda s-ar fi soldat cu o penalitate în mărime de 0.1% din datoria restantă pentru fiecare zi de întârziere.

9. La cererea lui S., la 29 ianuarie 1999, Comisia pentru organizarea licitației a decis să extindă perioada pentru plata prețului licitației până la 17 februarie 1999.

10. La 8 februarie 1999, S. a obținut de la Banca Națională a Moldovei un certificat care confirma acordul de credit cu „Kungan Overseas Corp.”. El a transferat MDL 20,150,000 în bugetul de stat până la expirarea noului termen-limită stabilit de Comisia pentru organizarea licitației. La 18 februarie 1999, el a încheiat cu Departamentul un contract de cumpărare a hotelului.

11. În iunie 1999, S. a fost re-înregistrat ca „Dacia S.R.L.” (întreprinderea reclamantă). La 13 septembrie 1999, întreprinderea reclamantă a cumpărat de la

Consiliul Municipal Chișinău 0.21 hectare de pământ pe care era situat hotelul la prețul de MDL 50,840 (EUR 4,395).

12. Potrivit reclamantului, pe parcursul anilor de după cumpărarea hotelului, au fost cheltuite sume mari de bani pentru renovarea acestuia și pentru cumpărarea mobilei noi și a echipamentului.

13. În anul 2000, Procuratura Generală a pornit o urmărire penală cu privire la pretinsa privatizare ilegală a hotelului. Ea a stabilit că nu a fost comisă o infracțiune și a încetat urmărirea penală la 30 august 2000.

14. La 31 ianuarie 2003, „Kungan Overseas Corp.” a transmis drepturile sale cu privire la împrumutul acordat întreprinderii reclamante companiei belgiene „Vikol NV” (V.). La 18 februarie 2003, întreprinderea reclamantă a oferit drept garanție pentru împrumutul de la V. hotelul și pământul. Din cauza omisiunii întreprinderii reclamante de a restitui împrumutul, V. a pretins în instanța de judecată dreptul de a deveni proprietarul hotelului.

15. La 23 iunie 2003, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acceptat acea pretenție și a dispus transferarea hotelului către V.. Cancelaria de Stat a cerut anularea acelei încheieri. La 25 iulie 2003, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a anulat încheierea din 23 iunie 2003, având în vedere hotărârile Judecătoriei Economice din 6 iunie 2003 și a Curții Supreme de Justiție din 24 iulie 2003 (pronunțate în cadrul procedurilor de anulare a privatizării descrise mai jos).

2. *Procedurile cu privire la anularea privatizării*

16. La 11 ianuarie 2003, Procuratura Generală a inițiat proceduri judecătorești în interesul statului (adică, al Cancelariei de Stat, o subdiviziune a Guvernului, care era fostul administrator al hotelului) împotriva lui S. și a Departamentului, cerând anularea privatizării hotelului și restituirea către întreprinderea reclamantă a prețului plătit.

17. La o dată nespecificată, Procurorul General a cerut instanței de judecată să atragă întreprinderea reclamantă ca pârât în cauză, deoarece pârâtul pe care acesta l-a indicat anterior în pretenția sa (S.) a încetat să mai existe. La 31 martie 2003, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a acceptat acea cerere și a dispus citarea întreprinderii reclamante pentru următoarea sa ședință.

18. Pentru inițierea acelor proceduri, Procurorul General nu a plătit taxa de stat, în virtutea unei scutiri prevăzute de lege pentru acțiunile judecătorești inițiate de către el în interesele statului. În ceea ce privește termenul de prescripție, el a făcut referire la articolul 86 al Codului Civil (a se vedea paragraful 40 de mai jos).

19. La 6 iunie 2003, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a acceptat cererea Procurorului General și a anulat decizia Comisiei pentru organizarea licitației din 23 ianuarie 1999 și contractul din 18 februarie 1999 cu privire la

vânzarea hotelului. Întreprinderea reclamantă a fost obligată să restituie hotelul către Cancelaria de Stat, iar Ministerului Finanțelor i s-a indicat să restituie întreprinderii reclamante MDL 20,150,000 (EUR 1,219,055 la acea dată).

20. Motivele aduse de către Judecătoria Economică a Republicii Moldova pentru constatarea faptului că privatizarea a fost ilegală au fost următoarele: (a) Cancelaria de Stat, ca fost administrator al hotelului, nu și-a dat acordul pentru vânzarea hotelului; (b) S. (predecesorul întreprinderii reclamante) nu a plătit întreaga sumă în termen de șapte zile de la câștigarea licitației, după cum era cerut de Regulamentul cu privire la licitații; și (c) prețul plătit a fost cu aproape MDL 5 milioane (EUR 511,996) mai mic decât valoarea reală a hotelului. Instanța de judecată a constatat că decizia Comisiei pentru organizarea licitației de a extinde perioada în care S. putea să plătească pentru hotel a fost luată *ultra vires*. Totuși, instanța de judecată nu a anulat decizia de a extinde termenul-limită și decizia de a stabili prețul inițial la MDL 20 milioane. Acest lucru nu a fost făcut de nicio altă autoritate. De asemenea, instanța de judecată a notat că S. a fost singurul participant la licitația de privatizare, însă nu a indicat dacă acest lucru a fost contrar legii.

Instanța de judecată a obligat Departamentul să restituie întreprinderii reclamante prețul plătit pentru hotel în anul 1999 (MDL 20,150,000).

21. *In fine*, instanța de judecată a dispus ca fiecare din părți să plătească câte jumătate din taxa de stat, adică, MDL 302,340 (EUR 18,291), constatând că atât autoritățile cât și întreprinderea reclamantă au acționat cu rea-credință din cauza omisiunii sus-menționate de a respecta, în mod corect, procedura cu privire la licitații. În special, întreprinderea reclamantă a fost acuzată de faptul că a contribuit la reducerea prețului de privatizare a hotelului.

22. Întreprinderea reclamantă a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție, susținând că ea a fost un cumpărător de bună-credință și că s-a conformat tuturor cerințelor stabilite de către autoritățile de stat în timpul privatizării și că acțiunea judecătorească intentată împotriva sa de către Procuratura Generală a fost tardivă, deoarece ea a fost depusă peste aproape patru ani după evenimentele relevante.

23. La 8 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție a notat că întreprinderea reclamantă a plătit doar MDL 50,000 (EUR 3,114) pentru taxa de stat din suma totală în mărime de MDL 453,100 (EUR 28,227) care a fost cerută. Instanța de judecată a cerut plata întregii sume a taxei de stat. Întreprinderea reclamantă a cerut permisiunea de a plăti în rate într-o perioadă de trei luni, însă i s-au dat la dispoziție doar șaisprezece zile. Ea a prezentat documente prin care a confirmat incapacitatea sa de a plăti și s-a bazat pe faptul că toate bunurile sale au fost sechestrate de către autorități. La 24 iulie 2003, instanța de judecată a refuzat să examineze recursul, din cauza omisiunii de a plăti întreaga sumă a taxei de stat. Acea hotărâre era irevocabilă.

3. *Procedurile cu privire la lotul de pământ pe care este situat hotelul*

24. Procurorul General a inițiat noi proceduri „în interesele statului”, cerând anularea contractului încheiat între întreprinderea reclamantă și consiliul municipal cu privire la cumpărarea lotului de pământ pe care este situat hotelul.

25. La 27 octombrie 2003, Colegiul de apel al Judecătoriei Economice a Republicii Moldova a acceptat acea pretenție și a anulat contractul cu privire la cumpărarea lotului de pământ, deoarece lotul de pământ nu putea fi separat de hotelul însuși.

26. La 19 februarie 2004, Curtea Supremă de Justiție a menținut acea hotărâre judecătorească.

4. *Procedurile de executare*

27. La 25 iulie 2003, Comisia pentru transferarea bunurilor întreprinderii „Dacia” S.R.L. către stat și-a început activitatea pentru a executa hotărârea judecătorească din 6 iunie 2003. Până la 7 august 2003, hotelul a fost transferat noului său proprietar, Cancelaria de Stat (a se vedea paragraful 19 de mai sus).

28. La 29 iulie 2003, întreprinderea reclamantă a trimis titlul executoriu pentru executarea hotărârii din 6 iunie 2003 la Departamentul de Executare a Deciziilor Judecătorești. Ea a continuat să scrie la diverse autorități despre neexecutarea hotărârii judecătorești.

29. Departamentul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat a cerut o interpretare a textului hotărârii din 6 iunie 2003. De asemenea, întreprinderea reclamantă a cerut o interpretare și o re-evaluare a sumei, care i-a fost acordată prin acea hotărâre, pentru a lua în considerație efectele inflației asupra valorii sumei acordate.

30. La 8 octombrie 2003, Colegiul de apel al Judecătoriei Economice a dat o decizie explicativă în care a indicat Ministerul Finanțelor ca fiind responsabil de restituirea către întreprinderea reclamantă a prețului hotelului. De asemenea, el a respins pretenția întreprinderii reclamante de a re-evalua suma acordată, deoarece hotelul a fost cumpărat în lei moldovenești, și nu într-o valută străină, iar legislația nu prevedea acordarea compensațiilor pentru efectele inflației în cazuri precum cel examinat. Instanța de judecată a informat întreprinderea reclamantă despre dreptul de a înainta o pretenție separată pentru orice investiții făcute pentru reparația și mobilarea hotelului.

31. La 13 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a menținut acea hotărâre judecătorească. Totuși, ea a anulat, pe motiv de depășire a competențelor de a interpreta hotărârile judecătorești, explicația instanței judecătorești inferioare potrivit căreia acea parte a hotărârii judecătorești din 6 iunie 2003 putea fi executată chiar dacă întreprinderii reclamante nu i s-a restituit nicio parte din prețul hotelului. Hotelul a rămas în posesia statului.

32. La 3 decembrie 2003, având în vedere lipsa aparentă de resurse în bugetul de stat, care împiedica executarea hotărârii pronunțate în favoarea sa, întreprinderea reclamantă a cerut ca Departamentul de executare a deciziilor judecătorești să execute hotărârea prin vânzarea hotelului „Dacia” și a lotului de pământ aferent acestuia.

33. La 4 februarie 2004, titlul executoriu pentru executarea hotărârii judecătorești de interpretare din 8 octombrie 2003 a fost trimis Ministerului Finanțelor.

34. Hotărârea din 6 iunie 2003 a fost executată în întregime în rate în perioada între 13 aprilie și 27 octombrie 2004.

5. *Procedurile cu privire la recuperarea prejudiciilor cauzate întreprinderii reclamante*

35. Întreprinderea reclamantă a inițiat proceduri judecătorești împotriva Guvernului (inclusiv a Ministerului Privatizării și a Ministerului Finanțelor), pretinzând compensații pentru prejudiciul care i-a fost cauzat în calitatea sa de cumpărător de bună-credință al hotelului. Prejudiciile cerute în mărime de MDL 16,157,774 (echivalentul a EUR 979,259) includeau valoarea reparațiilor și a echipamentului nou, penalitățile pentru întârzierile de a restitui împrumuțul lui V., sumele de bani luate de la hotel când acesta a fost transferat statului și dobânda pentru folosirea timp de peste patru ani a MDL 20,150,000, precum și compensații pentru efectele inflației asupra acelei sume. Din sumele de mai sus au fost deduse profiturile obținute de întreprinderea reclamantă de la hotel pe parcursul perioadei relevante. Ea a declarat că statul a comis erori la care s-a făcut referire în hotărârea judecătorească din 6 iunie 2003 și că, prin urmare, statul trebuie să fie responsabil pentru consecințele acelor greșeli.

36. La 10 martie 2005, Colegiul de Apel al Judecătoriei Economice a Republicii Moldova a respins aceste pretenții. Instanța de judecată a constatat că întreprinderea reclamantă nu putea pretinde că a fost un dobânditor de bună-credință, deoarece ea nu a plătit pentru hotel în termen de șapte zile, după cum era prevăzut în Regulamentul cu privire la licitații. De asemenea, instanța de judecată a constatat că hotărârea din 6 iunie 2003 a stabilit complicitatea întreprinderii reclamante în „contribuirea la reducerea prețului hotelului” (fără a da detalii), care, astfel, excludea buna-credință a întreprinderii reclamante ca temei pentru solicitarea compensațiilor și că acest lucru era, de asemenea, aplicabil în ceea ce privește pretenția cu privire la dobânda la banii săi care se aflau în posesia statului.

37. Instanța de judecată a respins argumentul că statul a obținut o îmbogățire fără justă cauză, deoarece exista un temei legal pentru creșterea patrimoniului său – contractul cu întreprinderea reclamantă cu privire la cumpărarea hotelului. Argumentul că statul a oferit spre vânzare un obiect afectat de vicii juridice ascunse a fost, de asemenea, respins ca nefondat, în pofida omisiunii

autorităților de a respecta anumite reguli în timpul privatizării hotelului (cum ar fi obținerea acordului Cancelariei de Stat). Deoarece întreprinderea reclamantă a știut din regulamentul intern al hotelului că Cancelaria era fondatorul acestuia și deoarece ultimul nu și-a dat acordul pentru privatizare, întreprinderea reclamantă nu putea pretinde că ea nu a știut despre viciul juridic în cauză.

38. Întreprinderea reclamantă a depus recurs, însă nu a putut plăti taxa de stat în mărime de MDL 242,349 (aproximativ EUR 14,600). Ea a cerut să fie scutită de la plata taxei de stat până după pronunțarea hotărârii, deoarece ea a transferat creditorului său toți banii primiți de la Ministerul Finanțelor după hotărârea judecătorească din 6 iunie 2003 și că ea nu avea surse alternative de venit, după cum a confirmat prin declarațiile relevante de la bancă.

39. La 4 mai 2005, Curtea Supremă de Justiție a respins cererea întreprinderii reclamante pentru scutirea de la plata taxei de stat. Ea a informat întreprinderea reclamantă că recursul nu putea fi examinat din cauza neplății taxei de stat. Noul termen-limită pentru plata taxei de stat a fost 25 mai 2005; întreprinderea reclamantă nu s-a încadrat în acest termen-limită.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

40. Prevederile relevante ale Codului Civil, în vigoare în perioada relevantă, sunt următoarele:

Articolul 74

„Termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizațiile de stat, colhozuri și alte organizații cooperatiste și celelalte organizații obștești – de un an.”

Articolul 78

„Instanța judecătorească competentă ... aplică prescripția independent de cererea părților.”

Articolul 83

„Împlinirea termenului de prescripție înainte de intentarea acțiunii constituie un temei pentru respingerea acțiunii.

Dacă instanța judecătorească competentă ... constată că este întemeiat motivul, pentru care termenul de prescripție a fost depășit, dreptul încălcat va fi apărât.”

Articolul 86

„Prescripția nu se aplică:

...

2) cererilor organizațiilor de stat privitoare la restituirea bunurilor de stat, care se află în posesiunea nelegitimă a ... celorlalte organizații ... sau a cetățenilor;”

ÎN DREPT

41. Întreprinderea reclamantă s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de inechitatea procedurilor și de limitarea accesului său la o instanță. Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”.

42. De asemenea, întreprinderea reclamantă a pretins că drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție au fost încălcate ca rezultat al anulării privatizării hotelului său.

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA

43. Curtea notează că, în cererea sa inițială, întreprinderea reclamantă s-a referit la executarea întârziată a hotărârii judecătorești din 6 iunie 2003. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, ea a cerut Curții să nu continue examinarea acestei pretenții din cerere formulată în temeiul articolului 6 al Convenției. Curtea nu găsește vreun motiv de a o examina.

44. Guvernul a susținut că datorită executării depline a hotărârii din 6 iunie 2003, întreprinderea reclamantă nu mai poate pretinde că este victimă a unei violări a drepturilor sale garantate de Convenție.

45. Întreprinderea reclamantă nu a fost de acord și a pretins că ea a avut cheltuieli substanțiale atunci când a renovat și mobilat hotelul și că ea nu a primit vreo compensație pentru aceste cheltuieli precum și pentru alte pierderi.

46. Curtea notează că, drept urmare a executării hotărârii judecătorești din 6 iunie 2003, întreprinderea reclamantă a obținut prețul inițial plătit pentru hotel în lei moldovenești, însă nu a fost compensată pentru cheltuielile suplimentare pe care ea le-a avut între timp. Într-adevăr, pretenția principală a întreprinderii reclamante nu a vizat neexecutarea hotărârii din 6 iunie 2003 într-un termen rezonabil, ci, mai degrabă, s-a referit la pierderea hotelului său și primirea unei compensații insuficiente (a se vedea paragrafele 43 și 45 de mai sus).

47. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că întreprinderea reclamantă nu și-a pierdut statutul său de victimă a unei violări a drepturilor sale garantate prin Convenție.

48. De asemenea, Guvernul a susținut că atunci când a prezentat pretențiile sale în anul 2005, întreprinderea reclamantă nu s-a referit la efectele inflației asupra sumei pe care ea a plătit-o pentru hotel. Prin urmare, ea nu a invocat această pretenție concretă în fața instanțelor judecătorești naționale și, prin urmare, nu a epuizat căile de recurs interne în ceea ce privește această parte a pretențiilor sale. Întreprinderea reclamantă nu a fost de acord.

49. Curtea consideră că această chestiune este mai corespunzător de examinat prin prisma articolului 41 al Convenției. În orice caz, ea a observat că această parte a pretențiilor întreprinderii reclamante a fost examinată de către o instanță de judecată națională în anul 2003 (a se vedea paragraful 30 de mai sus) și a fost respinsă. Acea constatare a fost menținută printr-o hotărâre irevocabilă a Curții Supreme de Justiție. Prin urmare, rezultă că întreprinderea reclamantă a epuizat, în mod corespunzător, căile de recurs interne, care i-au fost disponibile, și că această obiecție a Guvernului urmează a fi respinsă.

50. Curtea consideră că pretențiile întreprinderii reclamante formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului lor și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

A. Argumentele părților

51. Întreprinderea reclamantă s-a plâns de o violare a dreptului său la proprietate, ca rezultat al anulării privatizării hotelului său în lipsa motivelor întemeiate. Ea consideră că a fost expropriată fără o compensație adecvată. Instanțele judecătorești naționale au invocat motive pur formale pentru anularea privatizării și nu au avut niciun temei pentru a declara că întreprinderea reclamantă a acționat cu rea-credință, deși ea s-a conformat pe deplin tuturor condițiilor stabilite de către autorități.

52. În esență, Guvernul a susținut că neexecutarea hotărârii din 6 iunie 2003 nu a constituit o ingerință în dreptul întreprinderii reclamante.

B. Aprecieria Curții

1. Dacă reclamantul a avut un bun

53. Nu se contestă de către părți faptul că reclamantul a avut un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, în temeiul contractului de cumpărare (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Curtea împărtășește această opinie.

2. Dacă a existat o ingerință

54. Conform jurisprudenței Curții, „articolul 1 al Protocolului nr. 1 cuprinde trei reguli distincte: prima regulă, prevăzută în prima propoziție a primului paragraf, este de natură generală și enunță principiul respectării bunurilor; a doua regulă, conținută în a doua propoziție a primului paragraf, se referă la lipsirea de proprietate și o supune unor anumite condiții; a treia regulă, prevăzută în al doilea paragraf, recunoaște că Statele Contractante sunt în drept, *inter alia*, să reglementeze folosința bunurilor conform interesului general. Totuși, cele trei reguli nu sunt distincte, în sensul că nu au vreo legătură între ele. A doua și a treia regulă se referă la situațiile specifice de ingerință în dreptul la protecția proprietății și, prin urmare, ar trebui interpretate în lumina principiului general enunțat în prima regulă” (a se vedea, printre altele, *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, hotărâre din 23 septembrie 1982, Seria A nr. 52, § 61; *James and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 21 februarie 1986, Seria A nr. 98, § 37; și *Broniowski v. Poland* [GC], nr. 31443/96, § 134, ECHR 2004-V).

55. Curtea reamintește că, la stabilirea faptului dacă a avut loc o lipsire de proprietate în sensul celei de-a doua „reguli”, este necesar nu numai de a examina dacă a avut loc o lipsire formală sau o expropriere de proprietate, ci și de a analiza aparențele și a investiga realitățile situației de care s-a plâns reclamantul. Deoarece Convenția are scopul de a garanta drepturi care sunt „practice și efective”, trebuie de stabilit faptul dacă situația a constituit *de facto* o expropriere (a se vedea *Sporrong and Lönnroth*, citată mai sus, § 63, și *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, § 76, ECHR 1999-VII).

56. Curtea observă că în urma mai multor hotărâri judecătorești în această cauză reclamantul și-a pierdut proprietatea asupra hotelului său și a lotului de pământ pe care este situat acesta, precum și diferite investiții legate de hotel și a primit, în schimb, doar prețul inițial al hotelului. În aceste circumstanțe, a avut loc o ingerință în drepturile de proprietate ale reclamantului, care trebuie considerată ca o lipsire de proprietate față de care se aplică, prin urmare, cea de-a doua regulă a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

3. Dacă ingerința a fost justificată

57. Rămâne a fi stabilit dacă ingerința constatată de către Curte a constituit sau nu o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1. Curtea reamintește că „o lipsire de proprietate în sensul celei de-a doua reguli poate fi justificată dacă se dovedește că aceasta este, *inter alia*, „în interes public” și „în condițiile prevăzute de lege”. Mai mult, orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie, de asemenea, să corespundă cerinței de proporționalitate. După cum Curtea a declarat, în mod repetat, trebuie de asigurat un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și cerințele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei, găsirea unui astfel de echilibru just fiind inerentă întregii Convenții. În continuare, Curtea reamintește că echilibrul necesar nu va fi atins dacă persoana în cauză poartă o povară individuală și excesivă” (a se vedea *Sporrong and Lönnroth*, citată mai sus, §§ 69-74, și *Brumărescu*, citată mai sus, § 78).

58. Curtea face referire la constatarea sa de mai jos că prevederile legislației naționale prin care se permite statului să intenteze o acțiune împotriva întreprinderii reclamante în pofida expirării termenului general de prescripție sunt contrare articolului 6 al Convenției, deoarece ele permit instanțelor judecătorești să continue examinarea unei cauze, chiar dacă orice pretenție a unei entități private înaintată în circumstanțe identice ar fi lăsată fără examinare (a se vedea paragraful 76 de mai jos).

59. Deși, în astfel de circumstanțe, se ridică chestiunea dacă exproprierea proprietății reclamantului a fost „în condițiile prevăzute de lege” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, Curtea nu consideră necesar de a decide acest lucru, având în vedere constatările sale de mai jos.

60. Curtea reamintește că cele trei motive pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale atunci când au dispus anularea privatizării hotelului întreprinderii reclamante au fost: reducerea prețului inițial al hotelului, omisiunea de a obține acordul administratorului hotelului și omisiunea de a plăti prețul hotelului în termen de șapte zile de la câștigarea licitației (a se vedea paragraful 20 de mai sus). De asemenea, s-a mai constatat că decizia Comisiei pentru organizarea licitației de a extinde perioada pe parcursul căreia S. a putut plăti pentru hotel a fost luată *ultra vires* și că reclamantul a acționat cu rea-credință.

61. Curtea nu vede vreun element de rea-credință în comportamentul reclamantului pe parcursul privatizării. În ceea ce privește primul temei pentru anularea privatizării, Curtea notează că autoritățile au stabilit prețul inițial al hotelului în mărime de MDL 20 de milioane și că reclamantul a plătit suplimentar MDL 150,000. Deși instanțele judecătorești au făcut referire la o altă decizie în care hotelul era evaluat la MDL 25 de milioane, Guvernul nu a prezentat Curții o copie a unei astfel de decizii. Mai mult, deși diminuarea prețului proprietății de stat pentru a o vinde constituie o acuzație în comiterea unei infracțiuni grave, procuratura a constatat deja că nu au fost comise acțiuni ilegale în timpul privatizării hotelului (a se vedea paragraful 13 de mai sus). Prin urmare, rezultă că nu s-a dovedit faptul

că întreprinderea reclamantă a jucat vreun rol în pretinsa reducere a prețului inițial, fapt care ținea exclusiv de competența autorităților. Nu există probe că întreprinderea reclamantă a cunoscut „prețul real”, iar prețul plătit de către aceasta nu pare atât de nerezonabil de mic în circumstanțele date încât să trezească îndoieli legitime cu privire la îmbogățirea fără justă cauză. *In fine*, Curtea notează în acest sens că autoritățile nu au încercat vreodată să pretindă diferența dintre prețul de la privatizare și pretinsul preț real pentru a repara orice prejudiciu pretins adus interesului public, ci, mai degrabă, a cerut anularea în întregime a privatizării.

62. În ceea ce privește cel de-al doilea temei pentru anularea privatizării, este adevărat faptul că Cancelaria de Stat nu și-a dat acordul său formal pentru acest lucru. Totuși, Cancelaria de Stat făcea parte din Guvernul care a oferit hotelul spre vânzare, o vânzare prevăzută de o lege care a fost publicată în Monitorul Oficial. În calitatea sa de administrator al hotelului, ea trebuia să fi știut, de asemenea, că altcineva conducea hotelul din anul 1999. Cu toate acestea, ea nu s-a plâns unei instanțe de judecată până în anul 2003.

63. În ceea ce privește ultimul temei de anulare a privatizării, trebuie notat faptul că, deși au considerat că Comisia pentru organizarea licitației a acționat *ultra vires* atunci când a prelungit termenul limită pentru plata de către reclamant a prețului licitației (a se vedea paragraful 9 de mai sus), nicio instanță de judecată nu a anulat acea decizie. Chiar dacă se presupune că Comisia pentru organizarea licitației și-a depășit de fapt competența sa, Curtea trebuie să examineze faptul dacă doctrina *ultra vires*, care „asigură o protecție importantă împotriva abuzului de putere din partea autorităților locale sau constituționale care acționează în afara competenței acordate lor prin legislația națională” (a se vedea *Stretch v. the United Kingdom*, nr. 44277/98, § 38, 24 iunie 2003), a fost aplicată în mod proporțional în circumstanțele acestei cauze.

64. Curtea notează că hotelul a rămas în posesia statului până la plata integrală, fapt care a exclus orice acțiune abuzivă în ceea ce privește acea proprietate. Mai mult, întreprinderea reclamantă a plătit o garanție în mărime de MDL 1 milion în contul Departamentului (a se vedea paragraful 7 de mai sus), sumă care putea fi folosită drept compensație în cazul neplății prețului integral în cadrul termenului care a fost extins și stabilit de către Comisie. Mai mult, dacă Comisia pentru organizarea licitației ar fi anulat rezultatele licitației în loc să extindă termenul limită pentru plata de către întreprinderea reclamantă a prețului deplin, ar fi avut loc o și mai mare întârziere până când următoarea licitație ar fi putut fi organizată, iar statul ar fi suportat cheltuieli suplimentare pentru a o organiza. De asemenea, Curtea notează că instanțele judecătorești naționale nu au identificat vreun prejudiciu sau risc de prejudiciu cauzat prin întârzierea întreprinderii reclamante de a plăti prețul hotelului. În același timp, nu poate fi contestat faptul că întreprinderea reclamantă avea nevoie de timp pentru a obține resursele financiare necesare, după cum a fost evident din propriile dificultăți ale Guvernului de a plăti integral aceeași sumă, fapt pe care acesta l-a făcut abia după 16 luni după ce acest lucru a fost dispus de către o instanță de judecată (a se vedea paragraful 34 de mai sus).

65. *In fine*, Curtea observă că hotelul a fost propus spre vânzare de către autoritățile de stat, care au stabilit regulile, au determinat prețul inițial și au desfășurat licitația. Întreprinderea reclamantă s-a aflat într-o poziție de inegalitate când a acceptat toate condițiile stabilite de către stat, condiții pe care ea le-a acceptat. Totuși, după patru ani de la privatizare, autoritățile au considerat vânzarea incorectă, iar prețul, subevaluat, și au inițiat procedurile de anulare a tranzacției. Din circumstanțele cauzei, se pare că autoritățile au avut o discreție nelimitată de a revizui și anula tranzacțiile pe care ele le-au inițiat și încheiat cu ani mai devreme. Prin urmare, autoritățile nu „au acționat la timpul potrivit, într-un mod corespunzător și cu maximă consecvență” (a se vedea, în legătură cu aceasta, *Beyeler v. Italy* [GC], nr. 33202/96, § 120, ECHR 2000-I). Acești factori trebuie, de asemenea, să aibă o pondere grea atunci când se examinează faptul dacă deciziile instanțelor judecătorești naționale au asigurat un echilibru just în cauza reclamantului.

66. În aceste circumstanțe, având în vedere, în special, că iregularitățile în privatizarea hotelului au fost de natură formală și nesuținute și nu erau imputabile întreprinderii reclamante, și chiar prezumând faptul că lipsirea acesteia de proprietate putea fi dovedită ca fiind în interes public, Curtea constată că a fost încălcat echilibrul just și că întreprinderea reclamantă a purtat și continuă să poarte o povară individuală și excesivă. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

1. Argumentele părților

67. Întreprinderea reclamantă a susținut că dreptul său la un proces echitabil, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, a fost încălcat. Mai întâi de toate, ea s-a referit la motivele insuficiente aduse de către instanțele judecătorești, care au fost în contradicție cu circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei.

68. De asemenea, întreprinderea reclamantă a pretins că principiul „egalității armelor” a fost încălcat prin două aspecte separate ale procedurilor. Mai întâi de toate, atunci când a intentat acțiunea împotriva întreprinderii reclamante, Procurorul General nu a trebuit să plătească taxa de stat, spre deosebire de întreprinderea reclamantă atunci când ea a depus recursul și cererea sa pentru obținerea compensației. În al doilea rând, Procurorul General a depus cererea după expirarea termenului general de prescripție stabilit în vechiul Cod Civil (a se vedea paragraful 40 de mai sus). Acest lucru a fost posibil în conformitate cu articolul 86 al Codului, care acorda un avantaj nejustificat statului și care contravenea principiului securității raporturilor juridice. Noul Cod Civil al Republicii Moldova nu conține vreo prevedere similară.

69. *In fine*, întreprinderea reclamantă s-a plâns de o violare a dreptului său de acces la o instanță, având în vedere refuzul Curții Supreme de Justiție de a examina recursul său pe motiv de neplată a taxei de stat.

70. Guvernul a considerat că cerințele prevăzute de articolul 6 al Convenției au fost respectate în această cauză. Cauza a fost examinată de către instanțe judecătorești independente și imparțiale, care au pronunțat hotărâri pe deplin motivate în conformitate cu legea. Guvernul a considerat că procedurile nu au fost tardive, după cum rezulta clar din formularea articolului 86 al Codului Civil, pe care s-a bazat Procurorul General atunci când a depus cererea sa.

71. Guvernul a declarat că dreptul de acces la o instanță nu este absolut și că articolul 6 al Convenției nu interzice stabilirea unor restricții, inclusiv a taxei de stat. Instanțele judecătorești au acordat întreprinderii reclamante timp pentru a se conforma obligației de a plăti taxa de stat, însă au refuzat să examineze recursul atunci când întreprinderea reclamantă nu a plătit.

2. *Aprecierea Curții*

72. Curtea reamintește că principiul egalității armelor „cere ca fiecărei părți să-i fie oferită o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să n-o plaseze într-un dezavantaj substanțial față de oponentul său” (a se vedea *De Haes and Gijssels v. Belgium*, hotărâre din 24 februarie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I, § 53).

73. În această cauză, Curtea notează că entităților statale, inclusiv Cancelariei de Stat, li se permitea prin lege să înainteze pretenții pentru restituirea proprietății de stat fără nicio limită de timp, deoarece termenul de prescripție nu se aplica acestora (a se vedea paragraful 40 de mai sus).

74. Curtea observă că autoritățile erau pe deplin conștiente de toate circumstanțele privatizării hotelului de către întreprinderea reclamantă, cu atât mai mult cu cât au verificat legalitatea acesteia în cadrul unei urmăriri penale (a se vedea paragraful 13 de mai sus). Procurorul General a intentat acțiunea în interesul Cancelariei de Stat în luna ianuarie 2003, după aproape patru ani de la privatizare. Această acțiune ar fi fost în afara termenului de prescripție, dacă termenul general de prescripție se aplica (a se vedea paragraful 40 de mai sus).

75. Curtea consideră că, la îndeplinirea acțiunilor procedurale, respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Rolul jucat de termenele de prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante (a se vedea *Brumărescu v. Romania*, [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

76. Curtea nu pune la îndoială competența legislatorului de a stabili diferite termene de prescripție pentru diferite tipuri de litigii. Totuși, în această cauză nu au fost aduse motive pentru a scuti organizațiile de stat, atunci când cer restituirea proprietății de stat, de obligația de a respecta termenele de prescripție stabilite, care ar bloca examinarea unor astfel de pretenții înaintate de către orice persoană sau companie privată. Acest lucru are potențialul de a interveni în numeroase raporturi juridice, care se bazează pe o situație deja stabilită și

acordă statului un avantaj discriminatoriu fără motive convingătoare. Prin urmare, Curtea constată că articolul 86 alin. 2 al vechiului Cod Civil (a se vedea paragraful 40 de mai sus) care scutea entitățile statale de termenul general de prescripție era, în sine, contrar articolului 6 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Platakou v. Greece*, nr. 38460/97, § 48, ECHR 2001-I).

77. *In fine*, instanțele judecătorești naționale i-au permis Procurorului General, care a acționat în numele Cancelariei de Stat, să intenteze acțiunea sa împotriva întreprinderii reclamante, deși termenul general de prescripție a expirat. Instanțele judecătorești naționale au examinat litigiul, care a avut ca rezultat pierderea de către întreprinderea reclamantă a hotelului său. Mai mult, Curtea consideră că înrăutățirea unei situații juridice, care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care – după cum este în această cauză – ar fi trebuit să devină irevocabilă dacă termenul de prescripție s-ar fi aplicat fără discriminare în favoarea statului, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Popov v. Moldova* (no. 2), nr. 19960/04, § 53, 6 decembrie 2005).

78. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în această cauză.

79. Curtea consideră că, având în vedere constatările sale de mai sus, nu este necesar de a examina separat cealaltă pretenție formulată prin prisma articolului 6 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

80. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

81. Întreprinderea reclamantă a pretins EUR 2,263,951 cu titlu de prejudiciu material, EUR 50,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,255 cu titlu de costuri și cheltuieli.

82. Guvernul a declarat că legislația națională nu prevedea acordarea compensațiilor pretinse de către întreprinderea reclamantă, care, mai mult, a acționat cu rea-credință.

83. Curtea consideră că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției nu este gata pentru decizie. Prin urmare, chestiunea trebuie rezervată, iar procedura ulterioară trebuie fixată având în vedere posibilitatea ajungerii la un acord între Guvernul Republicii Moldova și întreprinderea reclamantă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* în unanimitate cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* în unanimitate că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște* cu cinci voturi pentru și două împotriva că a avut loc o violare a articolului 6 al Convenției din cauza încălcării principiilor egalității armelor și al securității raporturilor juridice;
4. *Hotărăște* în unanimitate că nu este necesar de a examina separat cealaltă pretenție a reclamantului formulată în temeiul articolului 6 al Convenției;
5. *Hotărăște* în unanimitate că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției nu este gata pentru decizie;
prin urmare,
 - (a) rezervă chestiunea respectivă;
 - (b) invită Guvernul Republicii Moldova și reclamantul să prezinte, în decursul următoarelor trei luni, observațiile lor scrise cu privire la chestiunea respectivă și, în special, să notifice Curtea cu privire la orice acord la care ei ar putea ajunge;
 - (c) rezervă procedura ulterioară și deleghează Președintelui Camerei competența de a stabili același lucru dacă va fi necesar.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 18 martie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial disidentă a Judecătorului Bratza, la care s-a alăturat Judecătorul Pavlovschi, este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI BRATZA, LA CARE S-A ALĂTURAT JUDECĂTORUL PAVLOVSCHI

1. La baza acestei cauze se află cererea întreprinderii reclamante potrivit căreia, după ce în anul 1999 ea a cumpărat hotelul „Dacia” în cadrul unei licitații publice în schimbul unei sume care a depășit prețul inițial stabilit de către Comisia pentru organizarea licitației și a plătit în întregime prețul de cumpărare în cadrul termenului extins, care a fost stabilit de către Comisia respectivă și, ulterior, a investit sume substanțiale în renovarea și remobilarea proprietății, ea a fost lipsită, circa patru ani mai târziu, de titlul său de proprietate asupra hotelului, atunci când contractul de vânzare a fost anulat de către Judecătoria Economică a Republicii Moldova. Întreprinderii nu numai că i s-a cerut să restituie hotelul către Cancelaria de Stat, fostul administrator al acestuia, dar ea a recuperat doar prețul inițial de cumpărare, o sumă care a fost, în ultimă instanță, pe deplin restituită abia peste aproape 16 luni după anularea contractului.

2. Din motivele expuse în hotărâre, eu consider că drepturile întreprinderii garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 au fost încălcate. Chiar presupunând faptul că anularea și lipsirea ulterioară a reclamantului de proprietate sa ar putea fi considerate că au servit interesului public, întreprinderea reclamantă a trebuit să poarte o povară individuală și excesivă, astfel încât nu a fost asigurat un echilibru just.

3. O parte importantă a motivării Curții, atunci când ea a ajuns la această concluzie, se referă la faptul că autoritățile de stat au fost cele care în anul 1999 au pregătit hotelul pentru vânzare, au stabilit regulile pentru licitații, au determinat prețul inițial și au desfășurat licitația (paragraful 65). Totuși, în anul 2003 aceleași autorități de stat, care au acționat prin intermediul Procuraturii Generale, au cerut anularea contractului de vânzare pe motiv că cerințele formale pentru vânzare nu au fost întrunite, că prețul de cumpărare a fost mai mic decât valoarea reală a hotelului și că prețul nu a fost plătit în termen de 7 zile de la data licitației. Deși autoritățile trebuiau să fie conștiente de fiecare din aceste pretinse temeuri pentru anularea contractului încă de la început sau, cel puțin, până la 30 august 2000, când urmărirea penală cu privire la pretinsa privatizare ilegală a hotelului a fost încetată, nu a fost oferită nicio explicație de ce s-a permis să treacă 4 ani înainte ca procedurile de anulare să înceapă. La fel ca și în cauza *Beyeler* (*Beyeler v. Italy* [GC], nr. 33202/96, § 120, ECHR 2000-I), această omisiune a autorităților de a acționa „la timpul potrivit, într-un mod corespunzător și cu maximă consecvență” a fost, în opinia mea, un factor de o importanță principală la evaluarea rezonabilității și proporționalității ingerinței în drepturile de proprietate ale întreprinderii reclamante.

4. Ajungând la concluzia că drepturile reclamantului garantate prin Protocol au fost încălcate, majoritatea judecătorilor Curții a constatat o violare suplimentară a articolului 6 § 1 pe motiv că a fost contrar principiului egalității armelor faptul ca autorităților statului să li se permită, în temeiul articolului 86 al Codului Civil, să intenteze acțiuni în afara termenului de prescripție de 3 ani aplicabil persoanelor private. S-a spus faptul că nu au fost aduse motive pentru scutirea anumitor părți aflate în litigiu, cum ar fi autoritățile de stat, de obligația de a respecta termenele de prescripție stabilite și că această scutire a acordat statului un avantaj discriminatoriu (paragraful 76). În continuare, s-a spus (paragraful 77), făcându-se referire la hotărârea Curții în cauza *Popov (Popov v. Moldova)* (No. 2), nr. 19860/04, § 53, 6 decembrie 2005), că înrăutățirea unei situații juridice, care ar fi trebuit să devină irevocabilă, dacă termenul de prescripție s-ar fi aplicat fără discriminare, a fost incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice.

5. Eu regret faptul că nu pot să susțin această concluzie a majorității. Întreprinderea reclamantă nu a înaintat vreo pretenție cu privire la tratamentul discriminatoriu în temeiul articolului 14 al Convenției. Deși ea, în mod sigur, a pretins o încălcare a principiului egalității armelor, eu am dubii considerabile în ceea ce privește aplicabilitatea acestui principiu în această cauză în care întreprinderea se plânge nu de faptul că i s-a negat posibilitatea în proceduri de a-și prezenta cauza în condiții care nu au plasat-o într-un dezavantaj esențial față de autoritățile de stat, dar de faptul că legislația națională permitea, nemijlocit, autorităților de stat să intenteze acțiuni. De asemenea, eu nu sunt convins de faptul că termenul de prescripție de 3 ani, care nu s-a aplicat pentru a împiedica apărarea dreptului, a fost, în mod necesar, incompatibil cu articolul 6 pe motiv că acest lucru constituia o încălcare a principiului securității raporturilor juridice, un principiu care a fost dezvoltat (la fel ca și în cauza *Popov*) în contextul casării unei hotărâri judecătorești irevocabile.

6. Totuși, la sfârșit, eu aș prefera să las aceste chestiuni fără o decizie, deoarece eu consider că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 6 al Convenției este, în mod efectiv, absorbită de constatarea Curții cu privire la o violare a articolului 1 al Protocolului. După cum am declarat mai sus, problema esențială invocată în această cauză nu este faptul că legislația națională permitea autorităților de stat să inițieze proceduri de anulare după mai mult de 3 ani după încheierea contractului, ci faptul că aceste autorități au întârziat nerezonabil înainte de a începe acele proceduri. Deoarece Curtea a luat deja în considerație acest factor atunci când a constatat o violare a Protocolului, nu a fost necesar, în opinia mea, de a examina separat chestiunile ridicate prin prisma articolului 6 al Convenției.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ROȘCA, SECĂREANU ȘI ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 25230/02, 25203/02, 27642/02, 25234/02 și 25235/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 martie 2008

DEFINITIVĂ

27/06/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Roșca, Secăreanu și Alții c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku, *judecători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 martie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cinci cereri (nr. 25230/02, 25203/02, 27642/02, 25234/02 și 25235/02) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Iurie Roșca, Ștefan Secăreanu, Petru Buburuz, Anatol Roșcovan și Anatol Eremia („reclamanții”) la 10 iulie, 28 mai, 17 iunie 2002, 24 martie 2003 și, respectiv, 16 aprilie 2002.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl V. Nagacevski, dl V. Gribincea și dl V. Constantinov, avocați din Chișinău și membri ai organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamanții au pretins, în special, că dreptul lor la libertatea de întrunire a fost încălcat ca rezultat al sancțiunilor ce le-au fost aplicate pentru organizarea și/sau participarea la o întrunire neautorizată.

4. La 30 noiembrie 2004, Curtea a decis să conexeze cererile și să le comunice Guvernului. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererilor să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acestora.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții sunt membri și/sau simpatizanți ai Partidului Popular Creștin Democrat („PPCD”), un partid politic parlamentar din Republica Moldova care, la momentul evenimentelor, era în opoziție.

1. *Contextul cauzei*

6. La sfârșitul anului 2001, Guvernul Republicii Moldova și-a exprimat public intenția de a introduce în școli studiarea obligatorie a limbii ruse pentru copiii cu vârsta de la șapte ani în sus.

7. Această inițiativă a determinat critica vehementă din partea opoziției și a generat o dezbatere publică aprinsă.

8. La 26 decembrie 2001, fracțiunea parlamentară a PPCD a informat Consiliul municipal Chișinău despre intenția sa de a organiza o întâlnire cu alegătorii săi la 9 ianuarie 2002, în Piața Marii Adunări Naționale, în fața clădirii Guvernului. El a declarat că întâlnirea va viza introducerea studierii obligatorii a limbii ruse în școli. El s-a bazat pe articolul 22 al Legii despre statutul deputatului în Parlament (a se vedea paragraful 33 de mai jos), care, potrivit PPCD, nu cere membrilor Parlamentului să obțină o autorizație prealabilă pentru întâlnirile cu alegătorii săi.

2. *Deciziile Consiliului municipal*

9. Printr-o decizie din 3 ianuarie 2002, Consiliul municipal a calificat adunarea care urma să aibă loc la 9 ianuarie 2002 drept o „demonstrație”, în sensul articolelor 4, 8, 12 și 13 ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor (a se vedea paragraful 33 de mai jos), și a autorizat grupul parlamentar al PPCD să o desfășoare în scuarul Operei Naționale. El nu a motivat în vreun fel schimbarea locului desfășurării întrunirii.

10. Mai târziu, la 23 ianuarie 2002, Consiliul municipal a adresat o scrisoare Ministerului Justiției, informându-l că exista o discrepanță între prevederile Legii despre statutul deputatului în Parlament și cele ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor și că Consiliul nu știa pe care dintre ele s-o aplice. El a declarat, *inter alia*, că numeroși juriști cu renume susțineau ideea că deputații PPCD aveau dreptul să organizeze întâlniri cu alegătorii lor în Piața Marii Adunări Naționale în temeiul prevederilor articolelor 22 și 23 ale Legii despre statutul deputatului în Parlament, fără a obține autorizație prealabilă. În acest sens, el a citat opinia unui Ombudsman, care considera că, deoarece articolul 23 al Legii despre statutul deputatului în Parlament declara dreptul deputatului să ceară la fața locului încetarea încălcării legii, deputații în Parla-

ment ai PPCD erau în drept să ceară încetarea pretinselor încălcări privitor la introducerea studierii obligatorii a limbii ruse în fața clădirii Guvernului, deoarece aici se afla și Ministerul Educației. Prin urmare, Consiliul municipal a cerut Ministerului Justiției să solicite Parlamentului o interpretare oficială a legislației în cauză.

11. La 26 ianuarie 2002, Consiliul municipal a emis o decizie care prevedea, *inter alia*, următoarele:

„Luând în considerație faptul că prevederile legislației naționale în privința adunărilor organizate de PPCD și opiniile experților legali sunt contradictorii, precum și având în vedere impactul social considerabil al unei posibile decizii cu privire la această chestiune și consecințele pe care le poate avea, Consiliul municipal a cerut Ministerului Justiției să solicite Parlamentului o interpretare oficială și urgentă a legislației în cauză. ... Prin urmare, decizia Consiliului municipal din 3 ianuarie 2002 este suspendată până la interpretarea oficială a Parlamentului.”

3. Întrunirile organizate de către deputații în Parlament ai PPCD

12. Între timp, la 9 ianuarie 2002, grupul parlamentar al PPCD a desfășurat o întrunire în Piața Marii Adunări Naționale, în fața sediului Guvernului. Acesta a mai desfășurat întruniri la 11, 13, 15, 16 și 17 ianuarie 2002. PPCD a informat Consiliul municipal din timp despre fiecare adunare; totuși, el nu a cerut autorizarea lor în baza Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor.

4. Scrisoarea de avertizare de la Ministerul Justiției și răspunsul PPCD

13. La 14 ianuarie 2002, Ministerul Justiției a emis o avertizare oficială în adresa PPCD, în temeiul articolului 27 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice (a se vedea paragraful 33 de mai jos). El a menționat, *inter alia*, că PPCD a încălcat prevederile articolului 6 al Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor prin organizarea întrunirilor în Piața Marii Adunări Naționale la 9, 10, 11 și 13 ianuarie 2002, în pofida autorizației emise de Consiliul municipal, care a permis organizarea demonstrației doar la 9 ianuarie 2002 în scuarul Operei Naționale. Ministerul Justiției a cerut încetarea imediată a acțiunilor pe care le considera ilegale și neconstituționale și care, potrivit acestuia, nu erau întâlniri cu alegătorii, în sensul Legii despre statutul deputatului în Parlament, ci demonstrații care cădeau sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor. El a solicitat PPCD să prezinte explicații scrise în termen de trei zile și l-a avertizat că, dacă nu se va conforma avertizării, ministerul va suspenda activitatea partidului în temeiul articolului 29 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice (a se vedea paragraful 37 de mai jos).

14. La 17 ianuarie 2002, președintele PPCD a adresat Ministerului Justiției o scrisoare, în care a declarat că întrunirile nu au fost organizate de către PPCD, ci de membrii grupului său parlamentar și că, prin urmare, deputații în

cauză erau responsabili, nu partidul. De asemenea, el a invocat articolul 22 al Legii despre statutul deputatului în Parlament, susținând că această lege era una specială, aplicabilă întâlnirilor dintre deputații în parlament și alegători, în timp ce Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor avea un caracter general. *In fine*, el a afirmat că amenințarea cu suspendarea activității partidului constituie o măsură politică luată de Partidul Comuniștilor în scopul reprimării opoziției.

5. Suspendarea activității PPCD

15. La 18 ianuarie 2002, în temeiul articolului 29 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice, Ministerul Justiției a emis o decizie prin care a dispus suspendarea activității PPCD pentru o lună.

16. Măsura a fost impusă ca urmare a organizării de către PPCD a întrunirilor neautorizate la 9, 10, 11, 13, 15, 16 și 17 ianuarie 2002.

17. Ministerul Justiției a respins argumentul președintelui PPCD, potrivit căruia partidul nu era responsabil. El a declarat, *inter alia*, că adunările organizate de PPCD pe datele de mai sus au reprezentat, de fapt, demonstrații și marșuri, și, prin urmare, cad mai degrabă sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, decât sub incidența Legii despre statutul deputatului în Parlament, după cum a pretins PPCD.

18. Conform deciziei, PPCD a încălcat prevederile articolelor 5, 6, 7, 8, 9 și 11 ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, prin faptul că nu a obținut o autorizație prealabilă de la Consiliul municipal pentru organizarea demonstrațiilor și deoarece a blocat drumurile publice.

19. Participarea minorilor în demonstrațiile PPCD a avut loc cu încălcarea articolului 15 al Convenției Internaționale cu privire la Drepturile Copilului, articolului 13 (3) al Legii privind drepturile copilului și articolului 56 (g) al Legii educației.

20. De asemenea, acțiunile PPCD au constituit o violare a articolelor 27 și 29 ale Legii privind partidele și alte organizații social-politice, articolului 15 alin. 1 și 2 al Legii despre statutul deputatului în Parlament și articolul 32 al Constituției. Folosirea unor astfel de sloganuri precum „*Mai bine mort decât comunist*” ar putea fi interpretată ca o chemare la violență publică și un act care subminează ordinea legală și constituțională.

6. Procedurile privind contestarea suspendării activităților partidului și revocarea suspendării

21. La 24 ianuarie 2002, PPCD a contestat decizia Ministerului Justiției, susținând, *inter alia*, că întrunirile au reprezentat întâlniri cu alegătorii, în sensul Legii despre statutul deputatului în Parlament, și nu întruniri care cad sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor.

22. La 8 februarie 2002, Ministerul Justiției a emis o decizie prin care a revocat suspendarea activității PPCD. El a subliniat că PPCD a încălcat toate legile menționate în decizia din 18 ianuarie 2002 și că suspendarea temporară a fost necesară și justificată. Totuși, ca urmare a solicitării Secretarului General al Consiliului Europei, adresată în temeiul articolului 52 al Convenției, și având în vedere apropiatele alegeri locale, PPCD a fost autorizat să-și reia activitatea. Decizia din 8 februarie 2002 nu a anulat însă decizia din 18 ianuarie 2002.

23. La 7 martie 2002, Curtea de Apel a decis în favoarea Ministerului Justiției și a constatat că decizia din 18 ianuarie 2002 a fost legală. Ea a respins argumentul PPCD, potrivit căruia partidul nu era responsabil pentru acțiunile membrilor săi, și anume ale grupului său parlamentar. Ea a constatat că întrunirile organizate de PPCD au reprezentat de fapt demonstrații, întâlniri și marșuri, care cădeau sub incidența prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, și nu întâlniri cu alegătorii. Chiar dacă s-ar presupune că adunările au fost gândite ca întâlniri cu alegătorii, acestea au fost transformate dreptat în demonstrații și, prin urmare, PPCD avea nevoie de autorizație pentru a le organiza. De asemenea, instanța a declarat că, în urma demonstrațiilor, compania de transport public a suferit pierderi în mărime de 12,133 lei moldovenești (MDL) (1,050 euro (EUR) la acea dată). Participarea minorilor la demonstrații a avut loc cu violarea Convenției Internaționale cu privire la Drepturile Copilului, Legii privind drepturile copilului și Legii educației.

24. PPCD a depus recurs împotriva acestei decizii la Curtea Supremă de Justiție, bazându-se, *inter alia*, pe articolele 10 și 11 ale Convenției.

25. La 17 mai 2002, un colegiu al Curții Supreme de Justiție a pronunțat decizia sa prin care a respins recursul depus de PPCD. El a reiterat argumentele Curții de Apel și a constatat, *inter alia*, că, deoarece demonstrațiile organizate de PPCD erau ilegale, sancțiunea care i-a fost aplicată nu a fost disproporțională. El a stabilit, de asemenea, că în orice caz, decizia Ministerului Justiției nu a avut efecte negative asupra PPCD, deoarece ea nu a fost executată, conturile bancare ale PPCD nu au fost blocate, iar partidul putea să-și continue activitatea în mod nestingherit.

7. *Procedurile Guvernului privind declararea ilegală a adunărilor organizate de PPCD și solicitarea deciziei privind încetarea lor*

26. Ministerul Justiției nu a răspuns la cererea Primăriei din 23 ianuarie 2002 privind interpretarea legii și nu a adresat Parlamentului vreo solicitare. Totuși, la 21 februarie 2002, Guvernul a depus o cerere la Curtea Supremă de Justiție, solicitând acesteia, *inter alia*, să declare demonstrațiile organizate de PPCD drept ilegale și să dispună încetarea lor.

27. La 25 februarie 2002, Curtea Supremă de Justiție a decis în favoarea Guvernului și a declarat întrunirile drept ilegale. Ea a constatat, *inter alia*, că:

„Chiar dacă se acceptă faptul că PPCD a planificat inițial organizarea întâlnirilor cu alegătorii, acestea au fost transformate treptat în demonstrații, marșuri, procesiuni și pichetări, care cad sub incidența prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor. În aceste circumstanțe, liderii PPCD erau obligați să respecte prevederile Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor ...”

28. PPCD a depus recurs, însă, la 15 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul, iar decizia din 25 februarie 2002 a devenit irevocabilă.

8. *Procedurile contravenționale împotriva reclamanților*

29. La date nespecificate, poliția de sector a întocmit dosare contravenționale în legătură cu participarea reclamanților la demonstrații neautorizate. Dosarele au fost transmise Judecătoriei sectorului Buiucani.

30. Prin hotărârile sale din 21 februarie 2002, 21 februarie 2002, 24 ianuarie 2002, 29 ianuarie 2002 și, respectiv, 24 ianuarie 2002, Judecătoria sectorului Buiucani a constatat că reclamanții sunt vinovați de participarea la demonstrații neautorizate, abatere prevăzută de articolul 174/1 al Codului cu privire la contravențiile administrative. În special, instanța judecătorească a constatat că dl Roșca și dl Secareanu sunt vinovați de organizarea și participarea activă în demonstrațiile PPCD în perioada între 9 și 31 ianuarie 2002. Ea a constatat vinovăția dlui Buburuz în participarea lui la demonstrația PPCD din 15 ianuarie 2002, iar a dlui Roșcovan și dlui Eremia pentru participarea la demonstrațiile din 20 și, respectiv, 13 ianuarie 2002. Instanța judecătorească a obligat reclamanții să plătească amenzi contravenționale în mărime de MDL 450 (EUR 40), MDL 450 (EUR 40), MDL 90 (EUR 8), MDL 90 (EUR 8) și, respectiv, MDL 90 (EUR 8).

31. Reclamanții au contestat hotărârile judecătorești de mai sus, pretinzând, *inter alia*, încălcarea dreptului lor la libertatea de exprimare, garantat de articolul 10 al Convenției, și a dreptului lor la libertatea întrunirilor, garantat de articolul 11 al Convenției.

32. Prin deciziile sale din 30 aprilie 2002, 30 aprilie 2002, 13 februarie 2002, 28 februarie 2002 și, respectiv, 13 februarie 2002, Tribunalul Chișinău a respins plângerile. Deciziile nu au fost motivate.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

33. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Christian Democratic Poeploe's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, §§ 34-41, ECHR 2006-... .

ÎN DREPT

34. Reclamanții au pretins că obligarea lor la plata amenzilor contravenționale a constituit o încălcare a dreptului lor la libertatea de exprimare, garantat de articolul 10 al Convenției, și a dreptului lor la libertatea de întrunire, garantat de articolul 11 al Convenției. Prevederile invocate de către reclamanți sunt următoarele:

„Articolul 10 al Convenției

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. ...

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Articolul 11 al Convenției

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

35. În cererea lor inițială, reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, de inechitatea procedurilor contravenționale inițiate împotriva lor. Totuși, în observațiile lor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, ei au cerut Curții să nu continue examinarea acestei pretenții. Curtea nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării acesteia.

36. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamanților ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară restul cererii admisibil. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Conven-

ției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul părții rămase a cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 11 AL CONVENȚIEI

37. Reclamanții au susținut că sancționarea lor pentru organizarea și/sau participarea la adunările PPCD a constituit o încălcare a dreptului lor la libertatea de întrunire, garantat de articolul 11 al Convenției. Potrivit lor, această cauză urma a fi distinsă de cauza *Ziliberberg v. Moldova* ((dec.), nr. 61821/00, 4 mai 2004), deoarece întrunirile PPCD au fost pașnice, s-au referit la o chestiune de interes public major, au contribuit la dezbateri publice, și deoarece în privința lor au fost aplicate cele mai mari amenzi posibile prevăzute de lege.

38. Guvernul a reiterat argumentele sale expuse în hotărârea Curții în cauza *Christian Democratic Poeploe's Party v. Moldova* (citată mai sus, § 57-61) și a atras atenția asupra asemănării cauzelor.

39. Curtea notează că reclamanții au fost amendați pentru participarea lor la demonstrații neautorizate organizate de PPCD (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Curtea reamintește că în cauza *Christian Democratic Poeploe's Party v. Moldova*, partidul reclamant a fost sancționat pentru organizarea acestor demonstrații. Prin urmare, acuzațiile aduse reclamanților care au participat la aceste întruniri nu pot fi dissociate de acuzațiile aduse PPCD în acea cauză. Din acest motiv, la examinarea acestei cauze Curtea se va baza pe constatările sale din hotărârea *Christian Democratic Poeploe's Party v. Moldova*.

40. În hotărârea *Christian Democratic Poeploe's Party v. Moldova*, Curtea a făcut următoarele constatări în privința sancțiunilor impuse PPCD:

„71. Curtea notează că, la momentul evenimentelor, PPCD era un partid parlamentar de opoziție minoritar, care deținea aproximativ zece procente din locurile din Parlament, în timp ce Partidul Comuniștilor, care era majoritar, avea aproximativ șaptezeci de procente din locuri. Suspendarea activității i-a fost impusă reclamantului ca rezultat al adunărilor pe care el le-a organizat pentru a-și exprima dezacordul și pentru a protesta împotriva planurilor Guvernului de a face obligatorie studierea limbii ruse în școli. La acel moment, acesta constituia subiectul unor dezbateri aprinse în societatea moldovenească. Ținând cont de interesul public pentru libera exprimare în aceste circumstanțe și faptul că reclamantul era un partid politic parlamentar de opoziție, Curtea consideră că marja de apreciere a statului a fost, prin urmare, limitată și că numai motive foarte convingătoare ar fi putut justifica ingerința în dreptul PPCD la libertatea de exprimare și de întrunire (a se vedea paragraful 68 de mai sus).

72. Ministerul Justiției și, ulterior, instanțele judecătorești naționale, atunci când au justificat suspendarea activității PPCD s-au bazat pe trei motive principale: că PPCD nu a obținut autorizație pentru adunările sale în conformitate cu Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, că la adunări au fost prezenți copii și că unele declarații făcute la adunări au constituit incitări la violență publică.

73. În ceea ce privește primul motiv, Curtea notează că a existat o dispută cu privire la aplicabilitatea prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor față de adunările PPCD. Consiliul municipal, care era unica autoritate împuternicită să elibereze autorizații în conformitate cu acea lege, a considerat legislația ca fiind neclară și a refuzat s-o aplice față de PPCD, până când Parlamentul nu va da interpretarea sa oficială Astfel, ar părea dubios faptul dacă nerespectarea legislației în acele circumstanțe ar fi justificat o asemenea măsură severă precum este suspendarea. Totuși, chiar prezumând faptul că legislația era clară, Curtea nu este convinsă că nerespectarea acelei legislații, care, de altfel, se pedepsea cu amendă administrativă în mărime de MDL 180 - 450 (EUR 16 - 40) ..., ar putea fi considerată un motiv relevant și suficient pentru a impune suspendarea activității unui partid de opoziție.

74. În ceea ce privește prezența copiilor, Curtea notează că nu a fost stabilit de către instanțele judecătorești naționale că ei se aflau acolo din cauza acțiunilor sau a politicii partidului reclamant. Deoarece adunările se desfășurau într-un loc public, oricine, inclusiv copiii, puteau să participe la ele. Mai mult, în opinia Curții, acest lucru constituia mai degrabă o chestiune de alegere personală a părinților de a decide dacă să permită copiilor lor să participe la acele adunări și ar părea contrar libertății de întrunire a părinților și a copiilor de a-i împiedica să participe la astfel de evenimente, care, trebuie de reamintit acest fapt, erau desfășurate pentru a protesta împotriva politicii Guvernului în domeniul educației. Prin urmare, Curtea nu este convinsă că acest motiv a fost relevant și suficient.

75. Referitor la cel de-al treilea motiv invocat pentru suspendarea activității, Curtea nu este convinsă că interpretarea unui cântec studentesc destul de moderat putea fi, în mod rezonabil, interpretată ca o instigare la violență publică. Nici Ministerul Justiției și nici instanțele judecătorești naționale n-au încercat să explice în ce mod versurile contestate ale refrenului cântecului au constituit o instigare la violență. Prin urmare, acest motiv, de asemenea, nu poate fi considerat relevant și suficient.

76. Curtea reiterează că doar încălcările foarte grave, precum cele care pun în pericol pluralismul politic sau principiile democratice fundamentale ar putea justifica interzicerea activităților unui partid politic. Deoarece adunările PPCD au fost totalmente pașnice, nu au existat instigări la răsturnarea violentă a Guvernului sau orice alte acțiuni care ar submina principiile pluralismului și ale democrației, nu poate fi în mod rezonabil susținut faptul că măsura aplicată a fost proporțională cu scopul urmărit și că a reprezentat „o necesitate socială imperioasă”.

41. În aceste circumstanțe, având în vedere faptul că reclamanții erau membri și/sau susținători ai PPCD care au organizat și/sau au participat la adunările pașnice ale acestuia, Curtea nu poate decât să ajungă la o concluzie similară celei din hotărârea *Christian Democratic People's Party*, și anume că ingerința în libertatea de întrunire pașnică nu a fost proporțională cu scopul urmărit și că nu a reprezentat „o necesitate socială imperioasă”.

Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 11 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

42. Reclamanții au mai pretins violarea articolului 10 al Convenției. Deoarece pretenția lor se referă la aceleași chestiuni ca cele examinate prin prisma articolului 11 al Convenției, Curtea nu consideră necesar de a o examina separat.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

43. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

44. Reclamanții au pretins compensații pentru amenzile pe care le-au plătit ca urmare a procedurilor contravenționale. Dl Iurie Roșca și dl Ștefan Secăreanu au pretins cu titlu de prejudiciu material câte MDL 450 (EUR 28 la 11 mai 2005), iar restul reclamanților au pretins câte MDL 90 (EUR 6 la 11 mai 2005).

45. Guvernul a susținut că nu există temeiuri pentru a acorda reclamanților vreun prejudiciu material.

46. Curtea consideră că pretenția reclamanților formulată cu titlu de prejudiciu material este întemeiată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

47. Dl Iurie Roșca și dl Ștefan Secăreanu nu au formulat vreo pretenție cu acest titlu. Dl Petru Buburuz, Anatol Roșcovan și Anatol Eremia au pretins EUR 6,000, EUR 5,000 și, respectiv, EUR 7,000.

48. Guvernul nu a fost de acord și a considerat că nu au fost prezentate probe privind cauzarea prejudiciului moral.

49. Având în vedere constatarea sa privind violarea articolului 11 al Convenției, Curtea consideră că acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă fiecăruia din cei trei reclamanți care au pretins satisfacția echitabilă câte EUR 2,000.

C. Costuri și cheltuieli

50. Dl Iurie Roșca și dl Ștefan Secăreanu au pretins câte EUR 1,620; dl Anatol Roșcovan și dl Anatol Eremia au pretins câte EUR 1,016 iar dl Petru Buburuz a pretins EUR 1,500.

În sprijinul pretențiilor lor, reclamanții au prezentat o listă detaliată a orelor lucrate de către avocații lor asupra cauzelor și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzelor. De asemenea, ei au prezentat copii ale contractelor semnate între ei și avocații lor.

51. Guvernul nu a fost de acord cu sumele pretinse, susținând că reclamanții nu au probat pretinsele cheltuieli de reprezentare. Potrivit lui, sumele pretinse de către reclamanți erau prea mari în raport cu salariul mediu lunar din Republica Moldova.

52. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

53. În această cauză, luând în considerație complexitatea cauzei, Curtea nu consideră suma pretinsă drept rezonabilă ca mărime și acordă reclamanților EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

54. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererile admisibile;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 11 al Convenției;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 28 (douăzeci și opt euro) dlui Roșca, EUR 28 (douăzeci și opt euro) dlui Secăreanu și EUR 6 (șase euro) fiecăruia din restul reclamanților, cu titlu de prejudiciu material, câte EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu moral fiecărui reclamant cu excepția dlui Roșca și dlui Secăreanu și suma totală de EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie

convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 martie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VACARENCU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 10543/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 martie 2008

DEFINITIVĂ

27/06/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Vacarencu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Giovanni Bonello,
Stanislav Pavlovschi,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku, *judcători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 martie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 10543/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Tudor Vacarencu („reclamantul”), la 16 noiembrie 2001.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către Elena Botnari, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. La 7 octombrie 2003, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

4. Reclamantul, dl Tudor Vacarencu, este un cetățean al Republicii Moldova născut în anul 1945 și care locuiește în satul Sociteni.

5. În anii 1970, reclamantul a cumpărat de la autoritățile locale o casă care a fost confiscată de către autoritățile sovietice de la o persoană terță după cel de-al doilea război mondial. În anul 1993, fostul proprietar a revendicat casa și, în conformitate cu Legea nr. 1225-XII, consiliul local a recunoscut dreptul lui de proprietate asupra casei. Reclamantul a fost evacuat din casă.

6. În același timp, consiliul local a promis reclamantului un spațiu locativ alternativ, promisiune care nu a fost respectată.

7. În martie 2000, reclamantul a inițiat proceduri judiciare civile împotriva consiliului local, solicitând compensații în locul casei promise.

8. La 14 noiembrie 2000, Judecătoria sectorului Ialoveni a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat consiliul local să-i plătească 52,797.00 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 5,000 euro (EUR)).

9. Cererea de recurs a consiliului local a fost respinsă prin decizia irevocabilă a Curții de Apel din 5 iunie 2001.

10. Reclamantul a obținut un titlu executoriu pe care executorul nu l-a executat.

11. În mai 2002, hotărârea judecătorească din 5 iunie 2001 a fost casată ca urmare a procedurilor de revizuire, iar procedurile au fost redeschise. Rejudecarea s-a finalizat cu o hotărâre judecătorească definitivă din 13 iulie 2004, prin care consiliul local a fost obligat să acorde reclamantului un spațiu locativ. Această hotărâre nu a fost executată nici până în prezent.

12. Din documentele prezentate de către părți, se pare că reclamantul are o locuință alternativă într-un sat învecinat, unde el locuiește cu familia sa.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

13. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

ÎN DREPT

14. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa la 5 iunie 2001 și 13 iulie 2004, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Printr-o scrisoare din 10 mai 2004, el s-a mai plâns, în temeiul acestor articole, de casarea abuzivă în mai 2002 a hotărârii judecătorești din 5 iunie 2001.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

15. De asemenea, reclamantul s-a plâns că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești din 5 iunie 2001 și 13 iulie 2004, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 3 al Convenției și articolul 8 al Convenției.

Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

Articolul 8 al Convenției prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în executarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

16. În ceea ce privește pretenția privind neexecutarea hotărârii judecătorești din 5 iunie 2001, Curtea notează că această hotărâre a fost casată în mai 2002 ca urmare a procedurilor de revizuire. Având în vedere jurisprudența sa cu privire la această chestiune (a se vedea, printre altele, *Timofeyev v. Russia*, nr. 58263/00, § 37, 23 octombrie 2003) și faptul că perioada de neexecutare a durat doar aproximativ zece luni, Curtea nu poate considera această perioadă drept excesiv de îndelungată. Mai mult, reclamantul nu a indicat vreun factor care ar putea fi considerat ca cerând o diligență specială și o executare mai rapidă. Prin urmare, Curtea constată că această pretenție nu relevă vreo aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (a se vedea, printre altele, *Osoian v. Moldova* (dec.), nr. 31413/03, 28 februarie 2006).

Prin urmare, această parte a cererii urmează a fi respinsă, ca fiind vădit nefondată, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

17. În ceea ce privește pretenția cu privire la casarea abuzivă a hotărârii judecătorești din 5 iunie 2001, Curtea notează că reclamantul a invocat-o pentru prima dată în scrisoarea sa din mai 2004, adică peste mai mult de șase luni de la casare. Prin urmare, această pretenție urmează a fi, de asemenea, declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

18. În ceea ce privește pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 3 și 8 ale Convenției, în lumina tuturor materialelor pe care le deține, și

în măsura în care chestiunile deplânse țin de competența sa, Curtea constată că acestea nu relevă vreo aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate prin Convenție. Prin urmare, această parte a cererii este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției, și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4.

19. În același timp, Curtea consideră că pretenția cu privire la neexecutarea hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004 ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 3 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

20. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004 pronunțat[în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

21. Guvernul a susținut că reclamantul a primit un teren în anul 1992. Mai mult, consiliul local s-a oferit să-i acorde ajutor în cazul în care el ar decide să construiască o casă pe acel teren. În opinia Guvernului, consiliul local a luat toate măsurile rezonabile în vederea executării hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004.

22. Chestiunile ridicate prin prisma acestor articole sunt identice cu cele care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan v. Moldova* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004).

23. Curtea nu poate fi de acord cu Guvernul precum că consiliul local a luat toate măsurile rezonabile în vederea executării hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în hotărârile de mai sus, că neexecutarea hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

24. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

25. Reclamantul a pretins EUR 10,283 cu titlu de prejudiciu material cauzat în urma neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lui și EUR 68,550 cu titlu de prejudiciu moral.

26. Guvernul a considerat suma pretinsă de reclamant excesivă și nerezonabilă.

27. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material și moral ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004. Luând în considerație metodologia folosită în cauza *Prodan* (citată mai sus, § 73) și circumstanțele acestei cauze, Curtea acordă reclamantului EUR 12,000.

B. Costuri și cheltuieli

28. Reclamantul a pretins EUR 875 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții.

29. Guvernul nu a fost de acord și a susținut că suma pretinsă este excesivă.

30. Curtea consideră această sumă rezonabilă și o acordă în întregime

C. Dobânda de întârziere

31. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile pretențiile formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește neexecutarea hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește neexecutarea hotărârii judecătorești din 13 iulie 2004;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași neexecutare;

4. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 12,000 (douăsprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 875 (opt sute șaptezeci și cinci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 27 martie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoş Aracı
Grefier-adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA GRĂDINAR c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 7170/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 aprilie 2008

DEFINITIVĂ

08/07/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Grădinar c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Lech Garlicki,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 martie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 7170/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dna Nina Grădinar („reclamantul”), la 28 noiembrie 2000.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl N. Arnăut, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul s-a plâns, în special, de omisiunea autorităților de a proteja viața soțului ei decedat și de inechitatea procedurilor penale pornite împotriva lui.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 11 aprilie 2006, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește în Comrat. Ea acționează în numele soțului ei decedat, dl Petru Grădinar („G.”).

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. *Contextul cauzei*

7. G. era în conflict cu mai mulți polițiști de la poliția din Comrat și, după cum se pretinde, era persecutat de către acei polițiști pentru critica adusă acestora și pentru acordarea ajutorului pretinselor victime ale abuzului din partea poliției. În anul 1993, după cum se pretinde, G. a fost răpit de către poliția din localitate, fiind cerută o răscumpărare. După ce a fost ținut timp de 15 zile în pădure, el a fost eliberat și, la 24 decembrie 1993, a depus o plângere împotriva câtorva polițiști din cadrul poliției din localitate, inclusiv împotriva lui D., vicecomisarul inspectoratului de poliție din Comrat. A fost pornită o urmărire penală, însă aceasta a fost încetată din lipsă de probe.

8. La 11 martie 1995, M., un subordonat al lui D., a depus o plângere împotriva lui G. pe motiv că ultimul nu s-a conformat cerințelor legale ale poliției. În aceeași zi, G. a depus o plângere împotriva lui D., M. și a unui alt polițist pe motiv că aceștia au abuzat de funcția lor, bătându-l în casa sa, și a cerut pornirea unei urmăriri penale. Judecătorul care a examinat cele două cauze a încetat prima cauză din lipsă de probe. Urmărirea penală cu privire la plângerea lui G. a fost încetată mai târziu.

9. La 4 mai 1995, angajații inspectoratului de poliție din localitate au scris o scrisoare către diferite autorități în sprijinul celor trei polițiști și împotriva lui D.C. (unul din cei trei co-acuzați în această cauză). Procurorul General a constatat că multe din declarațiile făcute de către polițiști în acea scrisoare erau nefondate și tendențioase și conțineau acuzații neîntemeiate împotriva lui G., a lui D.C. și a procurorului care a pornit urmărirea penală. Acolo se menționa despre niște discuții între polițiști despre o posibilă recurgere la „metode ilegale de luptă” împotriva bănușilor.

10. La 16 septembrie 1995, într-o pădure de lângă Comrat a fost găsită o mașină arsă. Poliția a găsit în portbagajul mașinii rămășițele unei persoane. A fost pornită o urmărire penală care a ajuns la concluzia că victima era D. Trei persoane au devenit principalii bănuși: frații C. (D.C. și G.C.) și G.

11. Potrivit acuzării, următoarele evenimente au dus la omorul lui D. în noaptea de 15 spre 16 septembrie 1995. În anul 1994, D. a pornit o urmărire penală împotriva lui G.C. pentru „huliganism agravat”. Frații C. și G. erau în conflict serios cu D. La 15 septembrie 1995, D. a vizitat un bar din Comrat, unde el s-a întâlnit cu frații C. și cu G., aceștia l-au insultat și l-au lovit în afara barului. Ei s-au înțeles să se întâlnească în jurul orei 4 dimineața la o intersecție cu sens giratoriu pentru a pune capăt conflictului.

12. Atunci când ei s-au întâlnit la ora 4 dimineața, frații C. împreună cu G. l-au bătut pe D. și, mai apoi, l-au împins în spatele mașinii de poliție a

acestuia și au condus până într-o pădure, fiind urmați de către G. în mașina personală a acestuia. În pădure, ei au continuat să-l bată pe D. și, ulterior, l-au închis în portbagajul mașinii acestuia, au stropit-o peste tot cu benzină și i-au dat foc.

Reclamantul a contestat această versiune cu privire la evenimente.

13. La 20 mai 1997, Tribunalul Chișinău i-a achitat pe toți cei trei acuzați. La 21 octombrie 1997, Curtea de Apel a menținut acea hotărâre.

14. La 5 decembrie 1997, lângă casa lui G. a explodat o bombă, însă nimeni nu a fost rănit. G. a depus o plângere și a cerut măsuri de protecție. Urmărirea penală pornită la cererea sa nu a putut identifica persoanele care au pus bomba și a fost încetată în luna februarie 1998. Ministerul Afacerilor Interne a refuzat să aplice măsuri de protecție față de el, deoarece el nu a primit amenințări și nu a existat vreun motiv de a se aștepta la repetarea atacului cu bombă.

15. La 12 ianuarie 1998, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârile instanțelor judecătorești inferioare din 20 mai și 21 octombrie 1997 și a dispus rejudecarea cauzei.

16. La 11 iunie 1999, G. împreună cu fiul său au fost omorâți în mașina lor de persoane înarmate. Urmărirea penală pornită ulterior nu a stabilit identitatea ucigașilor. La 6 iulie 1999, reclamantul a insistat asupra continuării rejudecării cauzei soțului ei decedat pentru a dovedi nevinovăția acestuia. Ea a fost recunoscută ca reprezentant legal al acestuia și i s-a permis să aducă argumente în fața instanțelor judecătorești suplimentar celor prezentate de către avocatul pe care l-a angajat ea.

2. *Constatările Tribunalului Chișinău (hotărârea din 16 septembrie 1999)*

17. La 16 septembrie 1999, Tribunalul Chișinău („prima instanță”), singura instanță care a examinat nemijlocit declarațiile martorilor în această cauză (cu excepția lui P.O., medicul spitalului închisorii), a constatat următoarele fapte:

(a) **Procedurile administrative împotriva lui D.C. și a lui G.**

18. La 17 septembrie 1995, D.C. a fost dus la inspectoratul de poliție din localitate și interogat în calitate de martor cu privire la evenimentele din noaptea de 15 spre 16 septembrie 1995. La 18 septembrie 1995, G. a fost, de asemenea, dus la același inspectorat de poliție și a fost interogat în calitate de martor cu privire la aceleași evenimente.

19. Ei nu au fost informați despre drepturile lor și nu au fost asistați de către avocați. În timpul interogatoriului, ei erau încâtușați. După interogare, au fost deschise dosare administrative în baza pretinselor insulte aduse lui D. de către ei în bar, iar ca sancțiune administrativă un judecător a dispus arestarea lor pe un termen de zece zile. În timpul arestului administrativ au mai avut loc

interogări ulterioare și au fost întreprinse alte măsuri procesuale, care au avut ca rezultat acumularea de probe, care au fost folosite mai târziu în cauza penală pornită împotriva acestora. În special, pe parcursul acestei perioade (18-22 septembrie 1995), G. și D.C. au recunoscut că l-au omorât pe D.

20. Instanța de judecată a constatat că procesele-verbale, care au servit ca bază pentru arestul administrativ, au fost întocmite cu încălcarea procedurilor corespunzătoare. Nu au existat temeuri pentru arestul administrativ, deoarece cei doi bărbați erau bănuți într-o cauză penală și detenția trebuia dispusă în baza acestui temei.

21. La 19 septembrie 1995, G. și D.C. au fost duși într-un izolator de detenție provizorie din Chișinău unde ei au fost din nou interogați până la 21 septembrie 1995 în calitate de martori și fără vreo asistență juridică. În timpul interogatoriului, ei au făcut declarații prin care și-au recunoscut vinovăția lor.

22. La 21 septembrie 1995, ei au fost interogați, pentru prima dată, în calitate de bănuți (și nu în calitate de martori), însă nici de această dată lor nu li s-au explicat drepturile lor și nu au avut acces la un avocat.

(b) Pretinsa maltratare

23. La 9 octombrie 1995, atât D.C. cât și G. au fost interogați, pentru prima dată, în prezența avocaților lor și fiecare din ei a recunoscut că a săvârșit infracțiunea. Totuși, atunci când ei au semnat procesul-verbal de audiere, fiecare a scris că nu și-a recunoscut vina. Același lucru s-a întâmplat la 7 noiembrie 1995 în ceea ce-l privește pe G.C., care a fost reținut în Rusia și extrădat în Republica Moldova. În declarația sa, G.C. a menționat că G. și D. s-au bătut în pădure și au căzut ambii la pământ înainte ca D. să fie imobilizat și ars în mașina lui. D.C. a notat că după ce a dus-o pe C.S. la spital, unde ea a lucrat după ora 3 dimineața, ei s-au întors înapoi cu mașina, trecând pe lângă clădirea inspectoratului de poliție și prin intersecția cu sens giratoriu. Totuși, instanța de judecată a constatat că acest lucru a fost contrazis de către polițistul P.V., care se afla într-o mașină de poliție parcată lângă inspectoratul de poliție și care nu a văzut vreo mașină trecând la acea oră pe lângă inspectorat.

24. La începutul lunii octombrie 1995, G. a depus două plângeri cu privire la maltratarea de către poliție. La 15 decembrie 1995, judecătorul care examina cauza a cerut procurorului să investigheze acuzațiile. La 1 martie 1996, procurorul a răspuns la una din plângeri că faptele nu s-au confirmat, însă nu a anexat vreun document al cercetării, după cum era prevăzut de lege. Nu există probe cu privire la vreo investigație desfășurată pe marginea celei de-a doua plângeri.

25. În luna octombrie 1995, G. a fost internat într-un spital pentru deținuți, unde a fost examinat, la 13 octombrie 1995, de către dr. P.O. Dr. P.O. a declarat

în instanța de judecată că G. s-a plâns lui că a fost maltratat de către poliție, însă deoarece nu existau semne vizibile, acest lucru nu a fost înscris în raportul de examinare medicală. Instanța de judecată a notat că raportul medical a fost întocmit după aproape o lună de la pretinsa maltratare, ceea ce a împiedicat verificarea acuzațiilor. Totuși, raportul medical al lui G. arăta că el s-a plâns de durere la rinichi și de coaste rupte și că el a fost tratat de răni la cap și la picioare („nevrită post-traumatică la piciorul drept”). Dr. P.O. a declarat că astfel de răni la picior puteau, în mod normal, apărea ca rezultat al loviturilor sau contuziilor în acea parte a corpului. Concluzia medicului că nu au fost găsite fracturi ale coastelor nu a fost susținută prin probe de radiografie, după cum era cerut prin lege. Fotografii ulterioare ale radiografiei erau de o calitate prea proastă pentru a stabili faptul dacă oasele erau intacte.

26. La 20 martie 1996, la cererea ofițerului de urmărire penală, a fost efectuată o altă examinare a lui G. Deși nu au fost găsite semne de maltratare, diagnosticul a fost „consecințe ușoare ale unei traume cranio-cerebrale cu sindrom hipertonic”, iar lui G. i s-a prescris un tratament în condiții de staționar. El a refuzat, însă, în luna mai 1996, el a fost internat în spital ca rezultat al traumelor cranio-cerebrale și nevritei la picior. El a stat în spital până în luna decembrie 1996.

27. De asemenea, instanța de judecată a constatat că, datorită diferitelor încălcări ale prevederilor codului de procedură penală, inclusiv folosirea maltratării cu scopul de a obține recunoașterea vinovăției, declarațiile auto-incriminatorii făcute de către cel de-al treilea bănuț, G.C., care a fost reținut în Rusia, nu puteau fi acceptate ca probe. Autoritățile Republicii Moldova nu au făcut o cerere corespunzătoare către omologii acestora din Rusia pentru interogarea lui G.C., iar acesta nu putea fi interogat, în mod corespunzător, de către autoritățile ruse, deoarece el nu era cetățean al Rusiei.

28. Instanța de judecată a constatat că în toate declarațiile făcute de către bănuți nu au existat fapte pe care procuratura nu le cunoștea deja înainte de interogare. Mai mult, plângerea lui G. că lui i s-a arătat înregistrarea video a declarațiilor lui D.C., inclusiv cele făcute în timpul cercetării la fața locului, a fost făcută în perioada în care el era încă martor și nu avea dreptul de a avea acces la dosar; el nici nu putea să știe despre existența înregistrării video. Instanța de judecată a conchis că singurul mod ca G. să știe despre înregistrare a fost ca el să fi văzut acea înregistrare, ceea ce a confirmat plângerea sa că lui i-a fost arătată înregistrarea video pentru a se asigura ca declarațiile lui să coincidă cu cele ale lui D.C.

29. În baza tuturor probelor, instanța de judecată a constatat că declarațiile făcute de bănuți în timpul interogatoriului nu au fost făcute în mod voluntar, dar au fost luate de la ei, în mod ilegal, sub constrângere și nu puteau constitui probe valabile.

(c) Declarațiile martorilor

30. Ulterior, instanța de judecată a examinat declarațiile martorilor. Martorii au dat declarații cu privire la trei chestiuni: (i) cearta din bar; (ii) existența unor relații neprietenoase între acuzat și D. (motivul crimei); și (iii) evenimentele care au avut loc în jurul orei 4 dimineața în casa părinților fraților C. (alibiul lui G.).

(i) Declarațiile martorilor cu privire la cearta din bar

31. Instanța de judecată a audiat mai mulți martori, ale căror declarații scrise, făcute la inspectoratul de poliție, cu privire la evenimentele care au avut loc în bar, aparent, au confirmat că acuzatul a început cearta și a fost agresiv față de D. Mai mulți din acei martori au declarat în instanța de judecată că ei au fost amenințați sau forțați de către poliție să semneze declarațiile martorilor, deși ei nu au fost martori la evenimentele descrise în declarații. Unul din acei martori, a fost C.E., care a declarat că, fiind presat de către poliție, el a semnat o declarație falsă potrivit căreia el a văzut cum mașina acuzatului era condusă în jurul orei 3 dimineața la data la care a fost comisă crima în direcția intersecției cu sens giratoriu.

32. Declarațiile luate de către poliție de la alți șapte martori în anul 1995 au fost citite în instanța de judecată, inclusiv cele ale lui M.E., care a fost împreună cu C.E. și care a confirmat declarațiile acestuia (a se vedea paragraful precedent). Ei s-au referit, în special, la evenimentele care au avut loc în bar. Deoarece acești martori nu au putut fi contactați, ei aflându-se în străinătate, iar acuzatul nu a putut să-i confrunte și să le conteste declarațiile, în mod corespunzător, și având în vedere garanțiile prevăzute în articolul 6 al Convenției, instanța de judecată nu a recunoscut declarațiile acestora ca probe.

33. Un alt martor, un fost coleg al lui D., care a fost acuzat de către G. că l-ar fi bătut în anul 1995, și-a confirmat declarațiile sale inițiale atribuind acuzatului declanșarea certei. El s-a dus împreună cu D. la inspectoratul de poliție și, nevorbind despre vreo revenire ulterioară pentru a se întâlni, ei s-au înțeles să se ducă acasă după vizitarea inspectoratului de poliție. Martorul C.S. a declarat în instanța de judecată că ea a văzut o parte din cearta care a avut loc în bar între acuzat și D., dar că, mai târziu (în jurul orei 3:30 dimineața), când ea a fost dusă la serviciu de către acuzați cu mașina acestora, ei erau calmi și nu au vorbit despre polițiști.

34. Instanța de judecată a constatat că niciun martor, inclusiv colegii lui D., nu au confirmat versiunea acuzării că D. și bănuții s-au înțeles după incidentul din bar să se întâlnească mai târziu la intersecția cu sens giratoriu pentru a continua cearta.

35. Câțiva polițiști au declarat că G.C. l-a amenințat pe D. cu violența, din cauza dosarului administrativ deschis împotriva lui. Instanța de judecată nu a examinat de ce în astfel de circumstanțe, după ce a fost aparent amenințat în aceeași noapte de către bănuții, D. ar fi fost de acord să se întoarcă pentru a se

certa, singur și fără a preîntâmpina pe cineva, inclusiv pe polițistul de serviciu de la inspectoratul de poliție și fără a-și lua arma sa din safeu.

36. Colegul lui D., un polițist care a fost prezent în timpul tuturor evenimentele din bar, nu și-a informat superiorii săi despre o astfel de întâlnire, chiar dacă el era obligat să raporteze orice lucru care era suspect. Într-adevăr, după ce el și-a sunat soția de la inspectoratul de poliție, el a ieșit afară ca să fie dus acasă de către D. cu mașina acestuia, însă el nu l-a văzut pe D. sau mașina de poliție a acestuia. El a alergat în vale pe stradă cu speranța de a-l vedea, însă, când a trecut pe lângă intersecția cu sens giratoriu câteva minute mai târziu, el nu l-a văzut pe D. sau pe oricine altcineva acolo.

37. Concluzia instanței de judecată a fost că incidentul din bar, în măsura în care el s-a întâmplat, s-a sfârșit acolo.

(ii) Declarațiile martorilor cu privire la existența unor relații neprietenești între acuzat și D. (motivul crimei)

38. Alte declarații ale martorilor se refereau la pretinsele motive ale crimei, spre exemplu, că relațiile între bănuți și D. erau ostile din cauza dosarului penal pornit împotriva lui G.C. și că D. era îngrijorat de răzbunarea din partea acestora. Totuși, instanța de judecată nu a găsit o confirmare obiectivă a unor astfel de temeri. Dimpotrivă, D. a declarat în timpul interogatoriului în cauza în care G. l-a acuzat pe el de răpire în anul 1993 că el era în relații bune cu G.

39. Mai mult, deși D. a pornit o urmărire penală împotriva lui G.C. la 16 iunie 1994, el nu a întreprins nicio măsură în legătură cu acesta, înainte de a transmite cauza unui alt anchetator la 1 iulie 1994. Nu au existat probe în dosar care să sugereze că G.C. a văzut materialele din dosar și, astfel, a aflat despre implicarea lui D. în cauză, iar cauza a fost închisă de către un alt anchetator în luna decembrie 1994, după ce G.C. a recunoscut că a comis huliganismul. Astfel, instanța de judecată nu a găsit niciun motiv rezonabil pentru răzbunarea lui G.C. pentru acea urmărire penală.

40. Alți martori chemați de către acuzare nu numai că au negat declarația că G.C. le-a spus despre omorul lui D. în timp ce ei călătoreau în Rusia, însă ei au declarat că ei au văzut cum G.C. era bătut pentru a se obține de la el recunoașterea vinovăției. La fel, instanța de judecată a respins declarațiile unui fost polițist de la inspectoratul de poliție din Comrat, unde lucra D., potrivit cărora lui i s-a spus de către G.C. despre omor și detaliile acestuia. Instanța de judecată a constatat că martorul nu a fost imparțial.

(iii) Declarațiile martorilor cu privire la evenimentele care au avut loc în jurul orei 4 dimineața în casa părinților fraților C. (alibiul lui G.)

41. Un alt grup de martori a dat declarații cu privire la evenimentele din casa părinților fraților C. Acești martori (nu doar părinții) au declarat că ei au tăiat și porționat un porc timp de aproape două ore, iar, ulterior, au dus carnea

la piață în jurul orei 5.30 dimineața. Doi dintre ei au declarat că ei au fost forțați să semneze declarații care nu corespundeau în întregime celor pe care ei le-au dat, în special, că au fost presați de către poliție să indice că tăierea porcului a început la o altă oră și să declare că G. nu a fost prezent. Un vânzător de carne de la piață a confirmat faptul că în jurul orei 5.30 dimineața el a primit carnea de la G.C. și că, judecând după greutatea acesteia, tăierea și porționarea porcului au luat între o oră jumătate și două ore.

42. Luând în considerație toate declarațiile de mai sus ale martorilor, instanța de judecată a constatat că în jurul orei 4.30 dimineața, ora la care potrivit acuzații a avut loc omorul, bănuții se aflau în casa părinților fraților C. și că ei nu puteau fi în pădure pentru a comite crima, după cum se pretindea.

(d) Procesul-verbal de cercetare la fața locului

43. Procesul-verbal de cercetare la fața locului, împreună cu o înregistrare video a cercetării, îi arăta pe fiecare din acuzați care arătau locul și descriau modul în care ei, după cum se pretinde, au comis crima. Potrivit declarațiilor unui polițist care a participat, cercetarea a fost desfășurată la 18 septembrie 1995.

44. Instanța de judecată a constatat mai multe încălcări ale prevederilor codului de procedură penală în timpul cercetării la fața locului. În special, procesul-verbal a fost semnat și anexat la dosar la o etapă foarte târzie, deși în conformitate cu legea, el trebuia semnat în timpul sau imediat după cercetare. Martorii care au participat la cercetarea la fața locului au confirmat că ei au semnat procesul-verbal, însă că lor nu li s-a permis să se apropie de locul crimei și că ei au văzut mașina arsă doar de la distanță. Contrar cerințelor legale, lor nu li s-au explicat drepturile și obligațiile lor în calitate de martori, ei nu au văzut ce a găsit poliția la locul crimei și ei nu au văzut înregistrarea video a evenimentelor înainte de a semna procesul-verbal și schema.

45. Mai mult, deși la locul crimei s-a găsit o urmă de la un cauciuc de mașină, nu a fost luată vreo mostră. Documentele lui D., care au fost găsite intacte și „care se aflau, în mod evident,” în apropiere, nu au fost examinate pentru amprente, deși ele aveau un înveliș din plastic, care putea să conțină amprente.

46. O bucată de stofă găsită pe un arbust a fost descrisă, însă nu a fost localizată pe schemă și nu a fost supusă expertizei. Examinarea hainelor bănuților, pe care aceștia le-au purtat în acea noapte, nu a dezvăluit vreun element care să sugereze că ei au fost la locul crimei.

O canistră de benzină găsită la fața locului, de asemenea, nu a fost examinată de către experți.

47. Acuzația nu a prezentat instanței judecătorești înregistrarea video a cercetării la fața locului. Schema care a fost desenată nu a indicat exact poziția mai multor elemente și urme notate în procesul-verbal ca fiind găsite la locul crimei. Acest lucru a făcut să fie imposibil pentru instanța de judecată să verifice dacă ceea ce a indicat acuzatul la locul crimei a coincis cu schema și urmele găsite.

48. Procesul-verbal de cercetare a descris găsirea unui tub din plastic în luna septembrie 1995, însă nu au fost date detalii sau parametri. Abia la 28 februarie 1996, anchetatorul a prezentat ca probă un tub din plastic care, după cum se pretindea, a fost găsit la locul crimei și a fost folosit pentru a lua benzină din automobilul lui D. pentru a da foc mașinii. Instanța de judecată a respins acea probă împreună cu expertiza efectuată, care susținea doar posibilitatea de a evacua benzină din rezervorul mașinii în acel mod.

49. În lumina acestor constatări, instanța de judecată a exclus în întregime procesul-verbal de cercetare la fața locului ca probă din cauza încălcărilor procedurale grave.

(e) Un indiciu alternativ care nu a fost explorat

50. Instanța de judecată a examinat fapte suplimentare, care au fost stabilite în timpul urmăririi penale. Un martor a declarat că el a lucrat ca paznic într-o cafenea de lângă intersecția cu sens giratoriu și a văzut o mașină de poliție și o altă mașină care au oprit acolo, iar între pasagerii acestora a avut loc o încăierare. Ulterior, ei toți s-au întors în mașinile lor și s-au auzit împușcături. O mașină a plecat, fiind urmată de mașina de poliție, în direcția orașului Chișinău. El nu a văzut ca vreuna din cele două mașini să întoarcă în direcția pădurii, unde a fost găsită mai târziu mașina arsă.

51. Alți martori au confirmat în instanță că ei au auzit împușcături în acea noapte, însă nu au putut confirma localizarea acestora.

52. Apărarea a pretins că, după o cercetare inițială scurtă a împușcăturilor, inclusiv a expertizei balistice, probele relevante au fost retrase și examinate într-o nouă cauză penală, pentru a împiedica examinarea indiciilor alternative în cauza acuzatului. Instanța de judecată nu a găsit probe cu privire la vreo expertiză balistică, însă a notat prezența înregistrărilor interogatoriilor martorilor care au auzit împușcăturile. Mai mult, în mașina lui D. a fost găsită o geantă, originea căreia nu a fost explicată. Instanța de judecată a conchis că inițial a existat un alt indiciu în cauză, care nu a fost pe deplin cercetat.

53. Instanța de judecată a mai examinat probele cu privire la identificarea rămășițelor umane găsite în mașină și a decis că identitatea victimei nu a fost stabilită.

54. De asemenea, instanța de judecată a constatat, în baza declarațiilor mai multor martori, inclusiv polițiști, că presupunerea că cei trei bănuți au comis crima a apărut imediat și a rămas nu doar versiunea principală care a fost examinată, ci, de fapt, singura versiune examinată pe parcursul întregii urmăriri. În opinia instanței de judecată, acest lucru a fost confirmat prin omisiunea de a examina în detaliu împușcăturile – un fapt care a fost stabilit – care au avut loc în regiunea intersecției cu sens giratoriu.

55. De asemenea, instanța de judecată a notat atitudinea generală a polițiștilor din localitate față de bănuți, care a fost descrisă în scrisoarea acestora din 4 mai 1995 (a se vedea paragraful 9 de mai sus), care au determinat-o să conchidă că poliția din localitate și-a format o atitudine foarte negativă față de bănuți, chiar înainte de a fi comisă crima. Pe lângă aceasta a fost și pierderea suferită de inspectoratul de poliție, și anume mașina de poliție care a fost distrusă. Instanța de judecată a conchis că acel inspectorat de poliție nu trebuia să fi fost implicat deloc în investigarea crimei. Cu toate acestea, cele mai multe măsuri procesuale întreprinse la faza inițială a investigării cauzei au fost efectuate de către polițiștii de la acel inspectorat de poliție.

(f) Expertizele

56. Instanța de judecată a examinat expertizele cu privire la diferite elemente găsite în mașină și în jurul acesteia. Ea a conchis că majoritatea acestor expertize a fost efectuată cu încălcări grave ale normelor de procedură penală (în special, identitatea prezumată a rămășițelor umane găsite în mașina arsă fusese deja scrisă în materialele prezentate experților, care au avut impresia că faptul respectiv fusese deja stabilit) sau au fost serios afectate de modalitatea necorespunzătoare în care au fost obținute mostrele în timpul cercetării la fața locului.

57. Instanța a conchis că aceste expertize nu au confirmat și nici nu au infirmat identitatea victimei. Obiectele găsite în mașină și identificate ca bunuri ale pretinsei victime nu erau bunuri neseperabile de aceasta și puteau fi puse acolo. Mai mult, acuizarea nu a dat explicații cu privire la faptul de ce cei care au comis crima, luând toate măsurile pentru a distruge urmele, au lăsat documentele personale ale lui D. neatinse și într-un spațiu deschis din apropiere, fiind „lăsate, în mod evident,” având fotografia acestuia anexată.

(g) Concluzia Tribunalului Chișinău

58. Instanța de judecată a considerat că declarațiile făcute de acuzați, precum că împotriva lor au fost folosite forme ilegale de constrângere, și declarațiile făcute de câțiva martori, precum că ei au fost forțați de către poliție să dea declarații false, puteau fi considerate credibile.

59. De asemenea, instanța a constatat că urmărirea penală împotriva bănuților a fost efectuată în mod unilateral și părtinitor. Ea a constatat că nu a fost dovedit faptul că rămășițele din mașina arsă aparțineau pretinsei victime. Deși s-a dovedit faptul că a fost comisă o crimă prin arderea mașinii și a unei persoane neidentificate din aceasta, nu existau probe care să dovedească că bănuții erau autorii crimei. Majoritatea probelor adunate nu era credibilă din cauza încălcărilor codului de procedură penală și nu puteau fi puse la baza unei condamnări. În baza constatărilor sale, instanța de judecată i-a achitat pe toți cei trei bănuți.

3. *Decizia Curții de Apel a Republicii Moldova (31 ianuarie 2000)*

60. La 31 ianuarie 2000, Curtea de Apel a casat hotărârea Tribunalului Chișinău și a pronunțat o nouă hotărâre prin care i-a condamnat pe D.C., G.C. și pe G. Ea nu l-a sancționat pe G. din cauza decesului acestuia în anul 1999.

61. Instanța de judecată a reexaminat în detaliu cronologia evenimentelor, după cum acestea au fost prezentate de către acuzare. Ulterior, ea a examinat argumentele părților și materialele din dosar și a audiat un martor (Dr. P.O.). Instanța a notat conținutul interogatoriilor fiecărui acuzat în timpul urmăririi penale (ale lui G.C. din 1 și 7 noiembrie 1995, ale lui D.C. din 17 și 20 septembrie, 9 octombrie și 10 noiembrie 1995 și ale lui G., fără a specifica date specifice în cazul acestuia, ci doar a declarat că el și-a recunoscut cu adevărat vina „în timpul urmăririi penale”).

62. Ea a constatat că cei trei bănuți, de mai multe ori, și-au recunoscut vina în prezența avocaților lor și că G.C. și-a recunoscut el însuși, în scris, vinovăția sa. Recunoașterea de către D.C. a vinovăției sale la 19 și 20 septembrie 1995 a fost filmată.

63. Instanța a considerat că cele menționate mai sus au exclus posibilitatea maltratării și că recunoașterea vinovăției de către bănuți a fost incorect exclusă ca probă de către prima instanță. Bănuții și-au schimbat depozițiile lor la sfârșitul urmăririi penale, doar pentru a evita răspunderea penală.

64. În opinia instanței, nu au existat probe cu privire la maltratarea acuzaților. Polițiștii interogați cu privire la acest fapt au negat toți că ar fi aplicat un astfel de tratament și că fișa medicală personală a lui G., întocmită în timpul tratamentului său în spital, în luna octombrie 1995, nu conținea vreo probă cu privire la maltratare. Dr. P.O. nu a confirmat maltratarea.

65. Polițistul care l-a interogat pe G.C. după ce l-a reținut în Rusia a declarat faptul că G.C. a fost interogat în conformitate cu legea și că acesta nu a fost supus vreunei forme de maltratare. Deoarece G.C. avea în pașaportul său aplicat permis de ședere în Rusia în anul 1995, organele de urmărire penală ruse l-au tratat ca pe un cetățean rus și, astfel, nu a fost necesară vreo cerere specială în acest sens din partea unei autorități moldovenești.

66. Instanța a notat că toți cei trei bănuți au dat declarații similare, care se deosebeau doar în ceea ce privește rolurile lor respective în săvârșirea crimei. Instanța a considerat că negarea ulterioară de către aceștia că ei ar fi comis crima și deosebirile ne semnificative în versiunile lor cu privire la evenimente au constituit o încercare de a evita răspunderea penală.

67. Cercetarea la fața locului s-a desfășurat în prezența martorilor și a avocatului lui G. și a fost filmată. Atât D.C. cât și G. au putut să indice, în mod clar, locul și modul în care a fost omorât D.

68. Soția lui D. a identificat obiectele găsite în mașina arsă și a declarat că acuzatul deseori l-a amenințat pe soțul ei și pe familia lor din cauza unei urmăririi penale pornite de către soțul ei împotriva lui G.C. La 17 septembrie 1995, poliția

din localitate a sunat-o pentru a o informa că corpul soțului ei a fost găsit ars în pădure, împreună cu cheile și documentele acestuia. Instanța a constatat că D. într-adevăr a pornit o urmărire penală împotriva lui G.C. la 16 iunie 1994.

69. Mașina găsită la locul crimei aparținea inspectoratului de poliție din localitate. Mostrele de sânge din jurul mașinii coincideau cu grupa de sânge a lui D. Mai mult, în perioada relevantă, în regiune nu au fost raportate alte dispariții. În opinia Curții de Apel, nu exista vreo îndoială că cadavrul găsit în mașină era al lui D.

70. Instanța a susținut, fără a da alte detalii, că mai mulți martori au „indicat în mod direct și indirect că acuzații aveau legătură cu crima”. Declarațiile altor doi martori, care au fost excluse ca probe de către prima instanță, au fost declarate admisibile de către Curtea de Apel, deși aceasta nu a specificat din ce motiv sau ce anume conțineau acele declarații.

71. Mai mult, declarațiile martorilor M.F. și S.P. au fost citite în instanță, însă au fost excluse ilegal ca probe de către prima instanță.

72. De asemenea, instanța a constatat că prima instanță nu a adus motive pentru decizia sa de a exclude din dosar câteva probe. Instanța a respins ca nesusținute, fără a da vreo explicație, toate celelalte probe, care au fost luate în considerație de către prima instanță la achitarea acuzaților. Ea a găsit fiecare acuzat, inclusiv pe G., vinovat de acuzațiile aduse și a decis să înceteze procedurile împotriva lui G. din cauza decesului acestuia.

4. *Decizia Curții Supreme de Justiție (30 mai 2000)*

73. La 30 mai 2000, Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia Curții de Apel.

74. Mai întâi de toate, instanța de judecată a reexaminat în detaliu versiunea acuzării cu privire la evenimente, constatările instanțelor judecătorești inferioare în cauză și argumentele invocate de către apărare, inclusiv un alibi al acuzaților.

75. Instanța a declarat că ea a acceptat doar probele obținute legal ca bază pentru decizia sa, probe pe care ea le-a considerat „suficiente pentru a confirma vinovăția acuzaților [G.C.], [D.C.] și [G.] în comiterea acțiunilor de care ei au fost acuzați”. Ea s-a referit la conținutul declarațiilor auto-incriminatorii făcute de către acuzați la 9 octombrie și 7 noiembrie 1995 și a notat că aceste declarații au fost făcute în prezența avocaților acestora. Ea a confirmat admiterea de către Curtea de Apel a declarațiilor auto-incriminatorii ca „probe decisive” pentru cauză. Acuzații au dat declarații similare; discrepanțele cu privire la rolul fiecăruia în comiterea crimei erau rezultatul încercării lor de a transfera vina către ceilalți.

76. Instanța a mai constatat că acuzații nu și-au retras declarațiile lor până la 6 martie 1996, când ei au declarat că au fost maltratați. Prima instanță:

„a considerat credibile declarațiile acuzaților, chiar dacă acestea nu au fost probate, deși a decis, fără vreun temei, că martorii care au declarat că nu a existat maltratare au fost persoane interesate și, din acest motiv, a exclus declarațiile lor.”

77. De asemenea, instanța a notat declarațiile câtorva martori, care au confirmat că cearta din bar a avut loc, că acuzații au declanșat-o și că ei au plecat la spital, iar D. a plecat la inspectoratul de poliție după ora 3 dimineața. În ceea ce privește timpul și cronologia evenimentelor, declarațiile coincideau mult cu declarațiile inițiale ale acuzaților.

78. Martorul C.S. a confirmat că acuzații au dus-o la spital cu mașina după ora 3 dimineața și a confirmat cearta din bar. Declarațiile ei coincideau mult cu cele date de D.C. la 17 septembrie 1995. Martorii C.E. și M.E. au declarat că ei i-au văzut pe acuzați în mașina lor și mașina poliției, conducând spre intersecția cu sens giratoriu la scurt timp după ora 3 dimineața.

79. Polițistul care, în acea noapte, era de gardă la inspectoratul de poliție a notat că D. și colegul acestuia, M., au venit la inspectorat în jurul orei 3.22 dimineața și că cu câteva minute mai târziu D. a plecat spre mașină.

80. Polițistul M. (a se vedea paragraful 8 de mai sus) și-a amintit că unul din acuzați a strigat în limba găgăuză „eu te voi arde”. Polițistul nu vorbea aceea limbă, însă și-a amintit cuvântul și, mai târziu, a aflat semnificația acestuia.

81. Instanța a notat că D. a pornit o urmărire penală împotriva lui G.C., ceea ce putea constitui un motiv pentru răzbunare.

82. Instanța a examinat mai multe probe care, în opinia ei, au dovedit că rămășițele umane găsite la locul crimei erau ale lui D.: o expertiză a constatat că, cel mai probabil, cadavrul era al unui bărbat; urmele de sânge găsite coincideau cu grupa de sânge a lui D.; obiectele găsite în și în jurul mașinii, precum cheile și documentele, aparțineau lui D. și au fost recunoscute de către soția acestuia.

83. *In fine*, instanța a declarat că cele constatate mai sus și „alte probe luate în considerație de către Curtea de Apel” dovedeau vinovăția acuzaților. Nu au fost aduse alte detalii.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

84. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

Articolul 5

„Procesul penal nu poate fi pornit, iar procesul pornit trebuie să înceteze:

...

8) în privința unui decedat, cu excepția cazurilor, când procesul este necesar pentru reabilitarea decedatului...”

Articolul 55

„Probele obținute cu încălcarea prevederilor prezentului Cod sau neexamineate în modul cuvenit în ședință judiciară nu pot constitui temeiul sentinței sau al altor hotărâri judecătorești și documente procesuale.”

Articolul 59

„... Martorul, care refuză sau se sustrage de a face depoziții, poartă răspundere, conform articolului 197 din Codul penal, iar pentru darea cu bună știință a unor mărturii false, - conform articolului 196 din Codul penal.”

Articolul 62

„... Primul interogatoriu al bănuțitului reținut sau arestat este efectuat numai în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.”

Articolul 115/1

„Procesul-verbal privind un act de urmărire se întocmește în timpul efectuării acestui act sau imediat după terminarea lui... .

După terminarea interogatoriului înregistrarea sonoră și înregistrarea video se produc în întregime în fața persoanei interogate. ... Înregistrarea sonoră și înregistrarea video se încheie cu declarația persoanei interogate, care confirmă justetea lor.”

Articolul 365

»...

Cerere de revizuire poate introduce:

...

b) soțul și alte rude apropiate ale condamnatului, chiar și după decesul acestuia.”

85. Prevederile relevante ale Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (nr. 1545(1998)) sunt următoarele:

Articolul 3

„(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale ...;

b) condamnării ilegale ...;

...

d) supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale”

Articolul 7

„(1) Odată cu notificarea clasării dosarului ... ori în baza copiei sentinței de achitare ..., persoanei fizice (iar în cazul decesului acesteia - moștenitorilor ei) ... i se remite un aviz perfectat de formă tipizată, prin care i se stabilește dreptul și modul de reparare a prejudiciului.”

Articolul 12

„(1) Procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmării penale.

(2) Scuzele oficiale ale procurorului se aduc în cazul:

...

c) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

(3) Procurorul prezintă scuzele oficiale, în formă scrisă, victimei acțiunilor ilicite sau rudelor apropiate ale acesteia.”

ÎN DREPT

86. Reclamantul a pretins că statul era responsabil de omisiunea de a-l proteja pe soțul ei G. de atac, în pofida plângerilor acestuia împotriva poliției din localitate, ceea ce era contrar articolului 2 al Convenției, primul paragraf al căruia prevede următoarele:

„Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.”

87. De asemenea, ea s-a plâns de inechitatea procedurilor pornite împotriva lui G., pretinzând o încălcare a articolului 6 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.”

88. De asemenea, ea a considerat că omisiunea autorităților de a-l proteja pe soțul ei a constituit o violare a articolului 18 al Convenției, care prevede următoarele:

„Restrângerile care, în termenii [prezentei] Convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretențiile formulate în temeiul articolelor 2 și 18 ale Convenției

89. Curtea consideră că reclamantul nu și-a susținut prin probe pretențiile sale formulate în temeiul articolelor 2 și 18 ale Convenției. Ea notează că o urmărirea penală a fost pornită cu privire la atacul din anul 1997, însă că aceasta a trebuit încetată pe motiv de lipsă a informațiilor despre autorii atacului (a se vedea paragrafele 14 și 16 de mai sus). După acel atac, nu au mai existat urmăriri sau amenințări, sau orice altă informație cu privire la un atac iminent, sau o sursă concretă de pericol pentru G. O altă urmărirea penală a fost efectuată în ceea ce privește omorul lui G. Reclamantul nu a prezentat probe care să dovedească că vreuna din cele două urmăriri penale a fost superficială sau ineficientă. În astfel de circumstanțe, autoritățile nu pot fi considerate responsabile pentru omisiunea de a-l proteja pe G. (a se compara, spre exemplu, cu *Osman v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII).

Prin urmare, Curtea conchide că pretențiile formulate în temeiul articolelor 2 și 18 ale Convenției sunt vădit nefondate, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și urmează a fi respinse în temeiul articolului 35 § 4 al Convenției.

B. Pretențiile formulate în temeiul articolului 6 al Convenției

90. Curtea mai notează că această cerere a fost depusă de către reclamant după moartea soțului ei (G.). Ea reamintește că o persoană, organizație neguvernamentală sau un grup de particulari trebuie, pentru a putea să depună o cerere în temeiul articolului 34, să pretindă „că este victimă a unei încălcări ... a drepturilor recunoscute în Convenție ...”. Deși este adevărat faptul că regulile cu privire la admisibilitate prevăzute de articolul 35 trebuie aplicate cu un anumit grad de flexibilitate și fără un formalism excesiv, articolul 34 cere ca o persoană să pretindă că a fost efectiv afectată de violarea pretinsă (a se vedea *Karner v. Austria*, nr. 40016/98, § 25, ECHR 2003-IX și *Fairfield and others v. the United Kingdom* (dec.), 24790/04, 8 martie 2005).

91. Curtea a respins, în mod sistematic, ca fiind inadmisibile *ratione personae* cererile depuse de rudele persoanelor decedate în ceea ce privește pretențiile violări ale altor drepturi decât cele protejate prin articolele 2 și 3 ale Convenției (a se vedea, spre exemplu, *Fairfield*, citată mai sus, și *Biç and Others v. Turkey*, nr. 55955/00, § 24, 2 februarie 2006 și cealaltă jurisprudență menționată în acestea). În acest sens, ea a făcut distincție între cererile continuate de către rudele reclamanților care au depus personal cererile și care au decedat în timpul procedurilor în fața Curții (a se vedea *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, § 39, ECHR 1999-VI) și cele depuse de către rude după moartea reclamanților.

92. Totuși, în jurisprudența Curții s-a stabilit, de asemenea, că „dreptul la o bună reputație și dreptul ca o instanță să hotărască asupra justificării atacurilor aduse unei astfel de reputații trebuie considerate drepturi cu caracter civil, în sensul articolului 6 § 1 al Convenției” (*Werner v. Poland*, nr. 26760/95, § 33, 15 noiembrie 2001; *Kurzac v. Poland* (dec.), nr. 31382/96, ECHR 2000-VI). Prin urmare, articolul 6 al Convenției poate fi aplicat sub aspectul său civil procedurilor care afectează reputația unei persoane, chiar dacă, după cum s-a întâmplat în cauza *Kurzac*, procedurile se referă la temeinicia unei acuzații în materie penală îndreptată împotriva unei alte persoane.

93. În astfel de situații, este important de a verifica dacă a existat o „contestare” a dreptului cu caracter civil invocat, despre care se poate spune, cel puțin în baza unor motive temeinice, că este recunoscut prin legislația națională. Curtea trebuie, de asemenea, să verifice, dacă rezultatul procedurilor în cauză a fost direct decisiv pentru dreptul pretins (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Georgiadis v. Greece* hotărâre din 29 mai 1997, *Reports* 1997-III, p. 958-59, § 30, și *Rolf Gustafson v. Sweden* hotărâre din 1 iulie 1997, *Reports* 1997-IV, p. 1160, § 38).

94. De asemenea, Curtea reiterează constatarea sa din hotărârea *Nölkenbockhoff v. Germany* (nr. 10300/83, 25 august 1987, § 33) că:

„principiul prezumției nevinovăției are scopul de a proteja „orice persoană acuzată de o infracțiune” de un verdict de vinovăție pronunțat împotriva sa până ce vinovăția sa va fi legal stabilită. Totuși, acest lucru nu înseamnă că o decizie prin care nevinovăția unui bărbat „acuzat de o infracțiune” care este pusă în discuție după moartea acestuia nu poate fi contestată de văduva acestuia în temeiul articolului 25. Ea ar putea să aibă atât un interes material legitim în calitatea sa de moștenitor al defunctului, cât și un interes moral în nume propriu și al familiei sale de a obține absolvirea soțului ei defunct de orice constatare a vinovăției (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea *Deweer*, 27 februarie 1980, Seria A nr. 35, pp. 19-20, § 37)”.

95. Revenind la circumstanțele acestei cauze, Curtea notează că G., soțul defunct al reclamantului, a decedat înainte ca să fie trimisă spre rejudecare cauza sa și înainte ca hotărârile în noile proceduri să fie pronunțate. Deși G. a decedat, el a fost găsit vinovat de faptele de care a fost acuzat. Curtea consideră că această cauză se aseamănă cu cauza *Nölkenbockhoff*, citată mai sus, în ceea ce privește statutul de victimă al reclamantului, deoarece condamnarea post-mortem a lui G. a afectat direct reclamantul. În acest sens, Curtea notează că singurul temei pentru continuarea de către instanțele judecătorești a examinării acuzațiilor aduse lui G. a fost dorința expresă a văduvei acestuia de a dovedi că soțul ei defunct nu a comis vreo infracțiune. În observațiile sale suplimentare, din 10 septembrie 2007, Guvernul a confirmat acest lucru prin faptul că a declarat că scopul principal al procedurilor pornite împotriva lui G. după moartea acestuia a fost de a stabili adevărul și că, dacă s-ar fi stabilit în acele proceduri nevinovăția lui G., el ar fi fost pe deplin reabilitat, ceea ce ar fi avut consecințe importante pentru orice pretenții de drept privat.

96. Curtea trebuie să verifice dacă legislația națională acorda reclamantului drepturi concrete care puteau fi considerate „cu caracter civil”, în sensul articolului 6 al Convenției. Ea notează că legislația Republicii Moldova (a se vedea articolul 5 alin. 8 al Codului de procedură penală („CPP”), paragraful 84 de mai sus) interzicea pornirea sau continuarea urmăririi penale împotriva unei persoane decedate, cu excepția cazului când acest lucru era necesar pentru reabilitarea acesteia. Acesta, se pare, a fost cazul lui G. (a se vedea paragraful precedent).

97. Mai mult, Legea nr. 1545 (a se vedea paragraful 85 de mai sus) permitea reclamantului, dacă el reușea să dovedească nevinovăția soțului său defunct, să pretindă compensații și scuze oficiale de la procuratură pentru detenția și condamnarea ilicite ale lui G. Ambele aceste drepturi cad sub incidența conceptului de „drepturi cu caracter civil”, în sensul articolului 6 al Convenției.

98. Prin urmare, rezultă că legislația națională a acordat reclamantului drepturi distincte în nume propriu, atunci când ei i s-a permis să intervină în proceduri după moartea soțului său.

99. De asemenea, Curtea reamintește că interpretarea legislației naționale nu constituie sarcina sa primară. Ea notează că instanțele judecătorești naționale nu s-au opus statutului de victimă al reclamantului și i-au permis acestuia să intervină în proceduri, recunoscându-i mai multe drepturi procedurale, cum ar fi: dreptul de a contesta hotărârea judecătorească, de a prezenta probe și de a formula pretenții de drept privat. O astfel de recunoaștere a drepturilor reclamantului de către instanțele judecătorești creează *prima facie* prezumția că el într-adevăr a avut drepturile relevante și că, deoarece legislația națională i-a permis acestuia să obțină examinarea cauzei de către instanțele judecătorești, articolul 6 al Convenției este aplicabil (cf. *mutatis mutandis*, *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], nr. 63235/00, § 57, ECHR 2007-...).

100. Având în vedere prevederile legale clare, așa cum acestea au fost interpretate de către instanțele judecătorești naționale, în temeiul cărora reclamantul a putut să-și exercite drepturile sale cu caracter civil în cadrul procedurilor penale pornite împotriva lui G., Curtea conchide că reclamantul putea să se bazeze pe articolul 6 al Convenției sub aspectul său civil (a se vedea *Kurzac*, citată mai sus).

101. Mai mult, Curtea consideră că exercitarea drepturilor reclamantului, precum și protecția bunului nume al soțului defunct al reclamantului, împreună cu prezumția nevinovăției (la fel ca și în cauza *Nölkenbockhoff*, citată mai sus), au depins numai de rezultatul procedurilor penale pornite împotriva lui G. Constatarea vinovăției lui G. în acele proceduri a împiedicat formularea oricărei pretenții civile, deoarece toate aceste pretenții erau condiționate de dovedirea faptului că detenția sau condamnarea lui G. au fost ilicite (a se vedea paragraful 85 de mai sus), o chestiune care a devenit *res judicata* atunci când G. a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă. Prin urmare, Curtea

consideră că orice carențe din proceduri, care puteau să împiedice examinarea echitabilă a cauzei pornite împotriva soțului defunct al reclamantului și să aibă ca rezultat o condamnare inechitabilă, ar atrage după sine numai decât și încălcări ale drepturilor sale cu caracter civil, deoarece toate pretențiile sale erau condiționate de constatarea vinovăției sau nevinovăției lui G.

102. În continuare, Curtea notează că Guvernul Republicii Moldova nu a ridicat vreo obiecție cu privire la statutul de victimă al reclamantului sau lipsa acestuia.

103. În concluzie, Curtea consideră că, din motivele expuse mai sus și în circumstanțele excepționale ale acestei cauze, reclamantul are dreptul de a depune această cerere.

104. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 6 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului lor. Niciun temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

105. Reclamantul a pretins că procedurile penale pornite împotriva soțului său nu au fost echitabile. Ea a pretins că, pe parcursul urmăririi penale și a judecării cauzei, au fost încălcate peste o sută de prevederi legale diferite, după cum a fost pe deplin confirmat de către Tribunalul Chișinău.

106. Guvernul a susținut că instanțele judecătorești naționale au pronunțat hotărâri motivate adoptate în urma examinării tuturor probelor din dosar și a aprecierii depline a circumstanțelor cauzei. În opinia lui, Curtea nu poate să ia locul instanțelor judecătorești naționale prin reexaminarea probelor. Instanțele judecătorești naționale care au examinat cauza lui G. au fost „independente și imparțiale” în conformitate cu cerințele articolului 6 și au asigurat „egalitatea armelor” și alte garanții procedurale pentru reprezentanții lui G.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

107. Curtea reiterează că efectul articolului 6 § 1 este *inter alia* de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor

și probelor, fără a prejudicia aprecierea dată de instanță acestora sau relevanța acestora pentru decizia acesteia, având în vedere că nu este sarcina Curții să examineze dacă argumentele au fost, în mod adecvat, examinate (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I, și *Buzescu v. Romania*, nr. 61302/00, § 63, 24 mai 2005). Totuși, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele judecătorești să aducă motive pentru deciziile lor, acest lucru nu poate fi înțeles ca cerând un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk v. the Netherlands*, hotărâre din 19 aprilie 1994, Seria A nr. 288, p. 20, §§ 59 și 61, și *Burg v. France* (dec.), nr. 34763/02, ECHR 2003-II). Modul în care obligația de a aduce motive se aplică poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie stabilit în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija v. Spain* și *Hiro Balani v. Spain*, hotărâri din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A și 303-B, p. 12, § 29, și, respectiv, pp. 29-30, § 27, și *Helle v. Finland*, hotărâre din 19 decembrie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, § 55).

108. Spre exemplu, în cauza *Ruiz Torija v. Spain* (hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A, §§ 29 și 30) Curtea a constatat că omisiunea instanței judecătorești naționale de a examina argumentul reclamantului că acțiunea judiciară împotriva lui era prescrisă a constituit o violare a articolului 6 al Convenției. Omisiuni similare de a aduce motive suficiente au avut ca rezultat constatări ale violărilor articolului 6 al Convenției în hotărârile *Hiro Balani* (citată mai sus, §§ 27 și 28), *Suominen v. Finland* (nr. 37801/97, §§ 34-38, 1 iulie 2003), *Salov v. Ukraine* (nr. 65518/01, § 92, ECHR 2005-... (extracts), *Popov v. Moldova* (no. 2), (nr. 19960/04, §§ 49-54, 6 decembrie 2005), *Melnic v. Moldova* (nr. 6923/03, §§ 39-44, 14 noiembrie 2006) și în alte cauze similare.

2. Aplicarea acestor principii în această cauză

109. În această cauză, deși G. a decedat înainte de reexaminarea cauzei pornite împotriva sa, el a fost găsit vinovat de comiterea crimei de care a fost acuzat. Curtea are rezerve serioase față de un sistem de drept care permite judecarea și condamnarea persoanelor decedate, având în vedere imposibilitatea evidentă a unor astfel de persoane de a se apăra. Totuși, circumstanțele speciale ale acestei cauze vizează o cerere depusă de reclamant în calitate de rudă a persoanei decedate și de reprezentant legal de a continua procedurile pentru a dovedi nevinovăția acesteia. Având în vedere această cerere și constatările sale de mai jos, Curtea nu consideră necesar de a decide dacă condamnarea lui G. după moartea acestuia a constituit în sine o violare a articolului 6 al Convenției în această cauză.

110. Curtea notează că, în argumentele sale, reclamantul s-a bazat pe constatările Tribunalului Chișinău, care a confirmat pretinsele încălcări ale dreptului procedural național în timpul urmăririi penale. Prin urmare, ea va examina

dacă procedura în întregime, inclusiv modul în care instanțele judecătorești superioare au examinat constatările concrete ale instanței inferioare, a fost conformă articolului 6 § 1 al Convenției.

111. Curtea notează că mai multe constatări ale Tribunalului Chișinău nu au fost contrazise de constatările instanțelor judecătorești superioare și că, prin urmare, ele trebuie considerate ca fapte stabilite (a se vedea *Bimer S.A. v. Moldova*, nr. 15084/03, §§ 57-59, 10 iulie 2007). Acestea au inclus faptul că G. și ceilalți acuzați au fost reținuți și deținuți în baza unei contravenții administrative fabricate, perioadă de detenție în cursul căreia ei au fost interogați și au dat declarații auto-incriminatorii în lipsa oricăror garanții procedurale (a se vedea paragrafele 18-22 de mai sus). Nu a existat un răspuns la constatarea că lui G. i s-a arătat, în mod ilegal, înregistrarea video a declarației lui D.C. dată la locul crimei (a se vedea paragraful 28 de mai sus) pentru a obține declarații consecvente de la toți acuzații.

112. În continuare, Curtea notează că instanțele judecătorești superioare nu au examinat constatarea instanței inferioare că G. și celălalt co-acuzat au avut un alibi pentru presupusul timp al crimei (a se vedea paragrafele 41-42 de mai sus) și că mai multe încălcări procedurale grave au făcut majoritatea rapoartelor de expertiză necredibile (a se vedea paragrafele 56-57 de mai sus).

113. De asemenea, în cazul lui G. instanțele judecătorești superioare s-au bazat pe multe declarații ale martorilor. Totuși, Curtea observă că nu a fost comentată constatarea instanței inferioare că unele din acele declarații au fost fabricate de poliție (a se vedea paragrafele 31 și 41 de mai sus).

114. Curtea conchide că, deși au admis ca „probe decisive” (a se vedea paragraful 75 de mai sus) declarațiile auto-incriminatorii făcute de acuzați, instanțele judecătorești naționale au ales, pur și simplu, să păstreze tăcerea în ceea ce privește mai multe încălcări grave ale legii notate de către instanța inferioară și unele chestiuni fundamentale cum ar fi faptul că acuzații au avut un alibi pentru presupusul timp al omorului. Curtea nu a putut găsi vreo explicație unei astfel de omisiuni din hotărârile instanțelor judecătorești și nici Guvernul nu a oferit vreo clarificare în acest sens.

115. În lumina observațiilor de mai sus și luând în considerație procedura în întregime, Curtea consideră că instanțele judecătorești naționale nu au adus motive suficiente pentru condamnarea lui G. și, astfel, nu au respectat cerințele cu privire la echitate, după cum o cere articolul 6 al Convenției.

116. Curtea reamintește constatarea sa că procedurile împotriva lui G. vizau, în mod direct, propriile drepturi ale reclamantului (a se vedea paragraful 101 de mai sus). Ea conchide că condamnarea lui G. fără motive suficiente a încălcat, în mod necesar, dreptul reclamantului la un proces echitabil.

117. Prin urmare, Curtea constată că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

118. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

119. Fiind invitat de către Curte să prezinte pretenții cu titlu de satisfacție echitabilă în temeiul articolului 41 al Convenției, reclamantul nu a prezentat astfel de pretenții. Prin urmare, Curtea nu acordă nimic cu acest titlu.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* în unanimitate inadmisibile pretențiile formulate în temeiul articolelor 2 și 18 ale Convenției;
2. *Declară* cu cinci voturi pro și două împotriva admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției;
3. *Hotărăște* cu cinci voturi pro și două împotriva că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 aprilie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, următoarele opinii separate sunt anexate la această hotărâre:

- (a) opinia comună concurentă a judecătorilor Garlicki și Šikuta;
- (b) opinia disidentă a judecătorului Bratza, la care s-a alăturat judecătorul Pavlovschi;
- (c) opinia disidentă a judecătorului Pavlovschi.

N.B.
T.L.E

OPINIA COMUNĂ CONCURENTĂ A JUDECĂTORILOR GARLICKI ȘI ȘIKUTA

Deși, noi suntem de acord că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției, în opinia noastră, violarea rezultă din însuși faptul că rejudecarea cauzei lui G. a avut loc după moartea acestuia.

Noi putem accepta faptul că, în unele situații, ar putea fi necesară examinarea judiciară a acuzațiilor penale chiar și în ceea ce privește o persoană decedată. Acest lucru ar putea fi valabil, în special, în cazul așa-numitelor proceduri de reabilitare, al cărei scop este de a corecta o condamnare eronată.

Se pare că legislația Republicii Moldova este conformă cu cele menționate mai sus și ea prevede în articolul 5 alin. 8 al Codului de procedură penală: „Procesul penal nu poate fi pornit, iar procesul pornit trebuie să înceteze: ... în privința unui decedat, cu excepția cazurilor când procesul este necesar pentru reabilitarea decedatului...”.

Totuși, noi considerăm că continuarea procedurilor penale în ceea ce-l privește pe G. în această cauză nu pot fi considerate ca fiind proceduri „de reabilitare”, din următoarele motive.

Mai întâi de toate, procedurile de reabilitare pot avea loc doar într-o situație în care a existat o condamnare anterioară. În absența unei astfel de condamnări anterioare se aplică prezumția nevinovăției și nu poate fi vorba despre vreo reabilitare. În această cauză, G. nu a fost condamnat de vreo instanță de judecată până la moartea sa și, prin urmare, prezumția nevinovăției se aplică în cazul său.

În al doilea rând, reabilitare înseamnă restabilirea, repararea reputației care a fost pătată. Procesele de reabilitare sunt procese separate de cele care au ca rezultat condamnarea unei persoane. Deseori, procesele de reabilitare se referă la situații unde sub un fost regim totalitar o persoană a fost condamnată în baza unor reguli nedemocratice. Astfel de proceduri de reabilitare au ca rezultat obținerea unor verdictes prin care o persoană este reabilitată și achitată de toate acuzațiile aduse ei, iar reputația acesteia este restabilită, ea devenind o persoană fără antecedente penale. În această cauză, procedurile respective nu pot fi considerate proceduri de reabilitare. Mai degrabă, ele par să aibă scopul de a sfârși acele proceduri penale, care au fost pornite împotriva lui G. înainte de moartea sa.

In fine, orice continuare a unui proces penal în privința unei persoane decedate comportă în sine riscuri inerente de inechitate, deoarece persoana acuzată nu poate să-și exercite dreptul de a se apăra. Pe parcursul unui proces penal nu apar reînvieri. Astfel, atunci când un proces se sfârșește cu condamnarea unei persoane care – la momentul morții sale – avea dreptul de a fi prezumat nevinovat este *per se* incompatibil cu ansamblul de garanții acordate de articolul 6 § 1 al Convenției.

Este adevărat faptul că procesul lui G. a avut loc ca rezultat al unei dorințe exprese a văduvei acestuia și că o confirmare a achitării lui i-ar fi acordat acestuia dreptul la compensații. Însă, dacă singurul mod de a obține un astfel de drept a fost de a judeca o persoană decedată, un astfel de proces nu poate fi legitim și acest lucru, pur și simplu, denotă deficiența sistemului de recursuri interne.

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI BRATZA, LA CARE S-A ALĂTURAT JUDECĂTORUL PAVLOVSKI

1. Eu regret faptul că nu pot fi de acord cu majoritatea Camerei că cererea este admisibilă și că drepturile reclamantului garantate de articolul 6 au fost încălcate. În opinia mea, cauza trebuia declarată inadmisibilă, nu pe motiv că reclamantul nu putea pretinde că este victimă – o chestiune pe care, din motivele aduse mai jos, eu aș prefera s-o las deschisă – însă pe motiv că pretenția vizează, în esență, „a patra instanță”, reclamantul neputând să dovedească că soluționarea acuzației penale aduse soțului ei, G., a fost viciată de inechitate sau că, în baza materialelor de care dispune Curtea, condamnarea acestuia poate fi calificată drept arbitrară sau nerezonabilă.

(i) Statutul de victimă

2. La momentul morții sale în luna iunie 1999, G. și ceilalți doi co-inculpați (D.C. și G.C.) fuseseră achitați de omorul lui D. de către Tribunalul Chișinău, iar această achitare a fost menținută de către Curtea de Apel. În luna ianuarie 1999, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârile instanțelor judecătorești inferioare și a dispus rejudecarea cauzei. Moartea lui G. ar fi însemnat, în principiu că procedurile împotriva lui urmau să fie încetate în temeiul articolului 5 alin. 8 al Codului de procedură penală. Totuși, aparent la insistența văduvei sale (reclamantul), cauza lui G. a fost rejudecată împreună cu cea a celor doi frați C. Se pare că reclamantul a fost recunoscut de către Tribunalul Chișinău ca „reprezentant legal” al lui G. în procedurile penale și că ei i s-a permis să prezinte argumente în fața diferitelor instanțe judecătorești care au examinat cauza, suplimentar celor aduse de către avocatul pe care ea l-a angajat.

3. După ce în urma rejudecării cauzei el a fost achitat în prima instanță de către Tribunalul Chișinău, G. a fost găsit vinovat de către Curtea de Apel la 31 ianuarie 2000 și această constatare a fost menținută de către Curtea Supremă de Justiție la 30 mai 2000. În decizia sa, Curtea de Apel după ce l-a găsit vinovat pe G. de comiterea infracțiunilor de care el a fost condamnat, a încetat procedurile împotriva acestuia în temeiul articolului 5 alin. 8 al Codului de procedură penală din cauza morții acestuia.

4. Anume în ceea ce privește procedurile în fața celor două instanțe superioare, reclamantul pretinde că acestea au fost inechitabile și i-au încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 al Convenției. Chestiunea principală în cauză este dacă ea poate pretinde că este „victimă a unei încălcări” a drepturilor sale în sensul articolului 34 al Convenției, adică, dacă ea poate pretinde că a fost personal afectată de prinsa lipsă de echitate a procedurilor penale pornite împotriva soțului ei decedat.

5. Deși a avut statutul de „reprezentant legal” al soțului ei în procedurile naționale, reclamantul însuși nu a fost la nicio etapă a procedurilor subiect al „unei acuzații în materie penală” în sensul articolului 6 și nu poate pretinde că ar fi fost direct afectată de vreo pretinsă inechitate a procedurilor penale. De asemenea, deoarece G. a decedat înainte ca vreo cerere să fie depusă la Curte, reclamantul nu poate pretinde că continuă în numele soțului ei procedurile începute deja de către acesta. După cum este notat în hotărâre (§ 91), Curtea a făcut în acest sens o distincție între cauzele în care rudele cer continuarea examinării unei cereri depuse, în mod corespunzător, de către un reclamant care a decedat în timpul procedurilor în fața Curții (așa cum a fost în cauza *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, ECHR 1999-VI) și cele în care cererea în sine a fost depusă de către rude după moartea pretinsei victime (cum a fost în cauzele *Biç and Others v. Turkey*, nr. 55955/00 și *Fairfield and Others v. the United Kingdom* (dec.) 24790/04, 8 martie 2005). În prima cauză, Curtea a dat curs, în mod normal, unei cereri din partea rudelor de a continua procedurile în fața Curții, în cea de-a doua, cu excepția cauzelor în care se invocă pretinse violări ale articolelor 2 și 3 ale Convenției, practica constantă a Curții a fost de a respinge cererea ca fiind inadmisibilă *ratione personae*, chiar și într-o cauză precum este și această cauză unde rudelor le-a fost dat dreptul în fața instanțelor naționale de a acționa în numele pretinsei victime (a se vedea, spre exemplu, cauza *Fairfield and Others*, citată mai sus).

6. Atunci când a conchis în această cauză că reclamantul poate pretinde că este o victimă a violării articolului 6, majoritatea Camerei s-a bazat mai degrabă pe aspectul civil al articolului 6 decât pe cel penal. În primul rând, s-a declarat faptul că dreptul de a se bucura de o reputație bună este un drept cu caracter civil și că articolul 6 ar putea să se aplice sub aspectul său civil față de procedurile care afectează reputația unui reclamant, chiar dacă acele proceduri implică o acuzație în materie penală împotriva unei alte persoane, în această cauză soțul reclamantului. În al doilea rând, accentul s-a pus pe faptul că reclamantul, în calitate de văduvă a lui G., a avut un interes legitim, moral și material în procedurile împotriva lui G., și că dacă G. ar fi fost găsit nevinovat, el ar fi fost reabilitat, ceea ce ar fi avut consecințe importante pentru orice pretenții de drept privat, în special, pretenția de a obține compensații și scuze oficiale pentru detenția și condamnarea ilicite ale lui G. În sprijinul motivării majorității, sunt invocate, în principal, două precedente – decizia Curții prin care cauza *Kurzac v. Poland* ((dec.), nr. 31382/96, ECHR 2000-VI) a fost declarată admisibilă și hotărârea Curții în cauza *Nölkenbockhoff v. Germany* (hotărâre din 25 august 1987, Seria A nr. 123).

7. În pofida valorii importante a acestor hotărâri, eu am dubii serioase că acestea oferă o bază suficient de puternică pentru constatarea statutului de victimă al reclamantului în această cauză.

Cauza *Kurzac* se referă la prevederile speciale ale unei legi poloneze care acorda, în mod expres, dreptul rudelor apropiate ale unei victime decedate a represieiilor

politice de a cere o revizuire a condamnării penale a acesteia în numele acesteia și în aceleași condiții ca și cele prevăzute pentru victima însăși. După cum Curtea a observat, legea „recunoștea și proteja un drept de a obține, retroactiv, achitarea unui membru decedat al unei familii dacă condamnarea nu a fost, de fapt, rezultatul unei constatări legale că el a fost vinovat de comiterea unei infracțiuni, ci o formă de persecutare din partea statului pentru activități împotriva sistemului totalitar”. Este adevărat faptul că Curtea a declarat că, deși reclamantul, în calitate de rudă apropiată a victimei decedate, nu avea dreptul la vreo reparație financiară ca rezultat al achitării, drepturile sale cu caracter civil au fost afectate, deoarece o achitare i-ar fi permis acestuia „să reabiliteze numele fratelui său” și „să restabilească onoarea și reputația familiei sale”, care au fost timp îndelungat, în mod inevitabil, pătate și plasate în dizgrație prin condamnarea eronată a fratelui lui”. Totuși, eu consider că această declarație trebuie citită în contextul specific în care ea a fost făcută, care a implicat intentarea unor proceduri cu scopul specific de a reabilita victimele represiunilor politice. În opinia mea, declarația Curții nu poate fi aplicată în mod general astfel încât să ofere statutul de victimă unei văduve care pretinde că soțul ei decedat a fost condamnat pentru comiterea unei infracțiuni în urma unui proces inechitabil, după cum este în această cauză, unde, la momentul morții sale, G. nu fusese condamnat pentru comiterea vreunei infracțiuni.

8. Se pare că majoritatea a considerat procedurile de rejudecare în această cauză ca fiind proceduri de reabilitare (§ 96) și, în acest sens, au găsit sprijin în declarațiile guvernului pârât, unde s-a afirmat faptul că scopul principal al procedurilor împotriva lui G. după moartea acestuia a fost de a stabili adevărul și că, „dacă s-ar fi stabilit în acele proceduri nevinovăția lui G., el ar fi fost pe deplin reabilitat, ceea ce ar fi avut consecințe importante pentru orice pretenții de drept privat (§ 95)”. Eu împărtășesc îndoielile Judecătorilor Garlicki și Šikuta din opinia lor comună concurentă în ceea ce privește faptul dacă procedurile pornite împotriva lui G. pot, în orice caz, fi considerate ca proceduri de reabilitare, proceduri care, după cum ei au notat în mod corect, se aplică doar în cazul în care a existat o condamnare anterioară. Mai mult, în hotărârile judecătorești ale instanțelor naționale nu există nimic care să sugereze că procedurile împotriva lui G. erau considerate proceduri de reabilitare, iar faptul că Curtea de Apel a invocat articolul 5 alin. 8 al Codului de procedură penală pentru a înceta procedurile împotriva lui G., pe motiv că el a decedat, sugerează, într-adevăr, contrariul. Prin urmare, eu nu consider că decizia *Kurzac* oferă un suport real acestei cauze.

9. Același lucru se referă și la o hotărâre mai recentă a Curții adoptată în cauza *Brudnicka and Others v. Poland* (nr. 54723/00, ECHR 2005-II), care, în mod similar, a ridicat o chestiune cu privire la statutul de victimă al părților reclamante în cadrul unei proceduri speciale. Reclamanții erau succesorii membrilor unui echipaj care au decedat în urma unui naufragiu, iar procedurile în cauză au avut loc în fața colegiilor maritime, instituții administrative ale căror

funcție era, *inter alia*, de a stabili cauza accidentului. Reclamanții au participat în procedurile în care membrii echipajului au fost criticați de către colegiile maritime, constatându-se faptul că ei au fost parțial vinovați de accident. În calitate de succesori ai membrilor decedați ai echipajului, reclamanților le-a fost recunoscut de către Curte statutul de victimă pentru ca, în temeiul articolului 6, să pretindă că colegiile maritime nu au fost instanțe independente și imparțiale. Deși, atunci când a ajuns la această concluzie, Curtea s-a bazat din nou pe dreptul civil al reclamanților de a-și apăra reputația lor și pe cea a rudelor lor decedate, eu nu consider că motivarea Curții poate fi extinsă dincolo de contextul specific, pentru a acoperi procedurile penale, care au ca rezultat condamnarea rudei reclamantului.

10. La prima vedere, se pare că hotărârea *Nölkenbockhoff* este de o relevanță mai mare pentru reclamant, deoarece ea se referă la dreptul unei văduve de a se plânde de procedurile penale pornite împotriva soțului ei. În pasajul cotelat în paragraful 94 al acestei hotărâri dreptul reclamantului, în calitate de văduvă, de a sesiza Curtea se bazează pe două temeuri – „interesul material legitim” al văduvei, în calitatea sa de succesori al defunctului, și „interesul moral în nume propriu și al familiei ei de a-l exonera pe soțul ei decedat de orice constatare a vinovăției”. Totuși, acest pasaj al hotărârii Curții trebuie, de asemenea, examinat în contextul factologic al acelei cauze.

Soțul decedat al reclamantului a fost găsit vinovat de comiterea câtorva infracțiuni de înșelăciune, insolvabilitate criminală și fraudă, fiindu-i aplicată o pedeapsă privativă de libertate. El a contestat sentința, însă a decedat înainte ca vreo decizie să fi fost pronunțată pe marginea cererii sale. Văduva sa s-a adresat tribunalului regional pentru o încheiere ca trezoreria să suporte costurile angajate de către soțul ei în legătură cu procedurile care au avut ca rezultat condamnarea acestuia și ca, în mod alternativ, o decizie cu privire la cererea sa să fie amânată până când va fi dată o hotărâre cu privire la apelul depus de către unul din co-inculpații în cauza soțului ei. Tribunalul regional a respins cererea ei și, în hotărârea sa, a notat că „dacă soțul ei nu ar fi decedat, el ar fi fost aproape sigur condamnat sau condamnarea acestuia ar fi fost aproape sigur menținută”. Reclamantul a contestat decizia la Curtea de Apel, plângându-se că constatarea tribunalului regional făcută înainte ca hotărârea pronunțată împotriva soțului ei să devină irevocabilă a încălcat legea fundamentală și prezumția nevinovăției. Curtea de Apel a respins cererea ei, iar Curtea Constituțională a refuzat să examineze plângerea constituțională a reclamantului.

11. În procedurile de la Strasbourg reclamantul în cauza *Nölkenbockhoff* s-a plâns de mai multe violări ale Convenției. Acestea au inclus o pretenție că procedurile penale împotriva soțului ei au fost inechitabile și nerezonabil de lungi, ceea ce constituia o violare a articolului 6 § 1, și că refuzul de a rambursa costurile și cheltuielile soțului ei a încălcat principiul prezumției nevinovăției,

garantat de articolul 6 § 2, deoarece acestea s-au bazat pe motivarea că soțul ei ar fi fost sau ar fi rămas condamnat. Primele pretenții au fost declarate inadmisibile, Comisia susținând, *inter alia*, că „... aceste pretenții sunt strâns legate de soțul decedat al reclamantei personal și că reclamantul ... însuși ... nu are un interes legitim suficient pentru a justifica examinarea acestora în numele ei.” (DR 50, pagina 187).

Pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 2 a fost declarată admisibilă de către Comisie pe motiv că „... rudele apropiate ale unei persoane acuzate, în special, soțul și copiii acesteia, au un interes propriu ca principiul prezumției nevinovăției să fie respectat în cazul în care persoana acuzată decedează până la o condamnare irevocabilă, deoarece orice declarații care încalcă acest principiu afectează nu doar reputația persoanei acuzate ci și, într-o anumită măsură, pe cea a familiei acesteia.” (ibid.).

Anume această ultimă pretenție a fost examinată de către Curte atunci când a recunoscut statutul de victimă al reclamantului în pasajul cotelat.

12. În pofida similitudinii superficiale între aceste două cauze, eu nu sunt convins că motivarea Curții din cauza *Nölkenbockhoff* are o aplicabilitate directă în această cauză. Deși hotărârea Camerei în această cauză pare să le asimileze pe cele două aspecte, prin declararea că reclamantul dorea să protejeze bunul nume al soțului său „conform prezumției nevinovăției” (§ 101), articolul 6 § 2 nu a fost invocat în această cauză. Pretenția reclamantului nu este că prezumția nevinovăției lui G. a fost încălcată, fără ca vinovăția sa să fi fost stabilită, ci, dimpotrivă, că vinovăția lui a fost stabilită în cadrul unui proces care nu a fost echitabil, o pretenție care a fost declarată inadmisibilă chiar în cauza *Nölkenbockhoff*. Eu am îndoieli asemănătoare referitor la faptul că majoritatea s-a bazat pe „interesul material legitim al reclamantului”, în calitatea sa de succesori al lui G., pentru a dovedi nevinovăția soțului ei, argumentul fiind că, într-un astfel de caz, ea ar fi avut dreptul să pretindă compensații de la procuratură pentru detenția și condamnarea ilicite ale lui G. Deși, așa cum s-a notat mai sus, se pare că Guvernul a declarat că, dacă G. ar fi fost achitat acest lucru ar fi avut „consecințe importante pentru orice pretenție de drept privat”, eu rămân sceptic dacă acest lucru este chiar așa. În cauza *Nölkenbockhoff*, achitarea irevocabilă a soțului reclamantului ar fi acordat acesteia dreptul de a recupera costurile și cheltuielile angajate de către soțul ei în proceduri; în această cauză mie nu-mi este deloc clar dacă achitarea lui G. în urma rejudecării cauzei sale i-ar fi acordat acestuia sau succesorilor acestuia dreptul de a obține compensarea prejudiciului material sau moral în temeiul Legii nr. 1545, o astfel de compensație fiind acordată în cauzele unde detenția sau condamnarea au fost „ilicite”.

13. Caracterul speculativ al oricărui interes pecuniar pe care l-ar putea avea reclamantul față de rezultatul rejudecării cauzei soțului ei distinge această cauză și de cauza *Ressegatti v. Switzerland* (nr. 17671/02, hotărâre din 13 iulie 2006), în care o Cameră a constatat că succesorii unui reclamant, care a decedat după

ce a pretins fără succes o cotă-parte din profiturile obținute în urma exploatării unui vas maritim, în cadrul unor proceduri juridice, au putut pretinde că sunt victime ale unei violări a articolului 6 pe motiv că procedurile au avut un efect direct asupra drepturilor lor succesoriale, dat fiind faptul că ei erau limitați printr-o hotărâre judecătorească și nu puteau, în virtutea principiului *res judicata* să ceară obținerea unui rezultat diferit.

14. Din aceste motive, eu am mari dubii dacă, în pofida caracteristicilor neobișnuite ale procedurii urmate în această cauză, circumstanțele sunt astfel încât să justifice Curtea de a se abate de la jurisprudența sa constantă prin care a respins cereri depuse de către rudele pretinselor victime ale unei violări a articolului 6 care au decedat. Totuși, eu notez că Guvernul nu numai că nu a ridicat vreo obiecție cu privire la statutul de victimă al reclamantului, ci, se pare, chiar a încurajat Curtea să accepte faptul că reclamantul are un astfel de statut. Acestea fiind spuse, eu aș prefera la sfârșit să las chestiunea deschisă și să bazez decizia mea, în ceea ce privește admisibilitatea pretenției, pe chestiuni ce țin de fondul cauzei.

(ii) Echitatea procedurilor

15. Eu aș vrea să spun de la început că eu am o oarecare simpatie față de opinia Judecătorilor Garlicki și Šikuta exprimată în opinia lor comună concurrentă că procesul penal împotriva unei persoane care a decedat este, prin însăși natura sa, inequitabil și contrar articolului 6 al Convenției. Totuși, eu nu pot să urmez abordarea lor în această cauză, deoarece aceasta nu reprezintă esența pretenției reclamantului; și nici nu putea fi, deoarece în urma insistenței proprii a reclamantului, cauza soțului ei a fost rejudecată.

16. Atunci când au conchis că articolul 6 a fost violat, ceilalți membri ai Camerei, care au constituit majoritatea, s-au bazat pe insuficiența motivelor aduse de instanțele de apel și recurs pentru a-l condamna pe G., care a avut drept rezultat, în opinia lor, faptul că procedurile nu au întrunit cerințele echității.

17. Eu sunt de acord cu expunerea principiilor generale, cu privire la motivarea hotărârilor, care se conține în paragrafele 107 și 108 ale hotărârii. În special, eu accept că articolul 6 § 1 a fost interpretat ca obligând instanțele judecătorești să aducă motive pentru deciziile lor. Totuși, după cum este corect subliniat în hotărâre, articolul nu poate fi înțeles ca cerând un răspuns detaliat la fiecare argument. Tot atât de important este și faptul că modul în care obligația de a aduce motive, în mod inevitabil, va varia în funcție de natura deciziei în cauză și de circumstanțele specifice ale cauzei. Mai mult, deși echitatea cere ca o instanță să efectueze o examinare corespunzătoare a argumentelor și probelor prezentate ei, este sarcina instanței să aprecieze măsura în care acestea sunt relevante pentru decizia sa, iar Curtea, în principiu, intervine doar în cazul în care acea apreciere este vădit arbitrară sau nerezonabilă.

18. Atunci când s-a conchis faptul că au fost aduse motive insuficiente pentru condamnarea lui G., majoritatea s-a bazat, în principal, pe patru caracteristici ale deciziilor instanțelor de apel și recurs: omisiunea acestor instanțe judecătorești de a contesta constatările tribunalului, care nu au fost contrazise, potrivit cărora G. a fost reținut în baza „unei contravenții administrative fabricate” și a făcut declarații auto-incriminatorii în lipsa garanțiilor procedurale și că lui, în mod ilegal, i-a fost arătată înregistrarea video a declarației lui D.C. făcute la locul crimei; omisiunea instanțelor de a examina constatarea tribunalului că G. a avut un alibi în timpul în care se presupune că s-a comis infracțiunea și pretinsa lipsă de credibilitate a rapoartelor de expertiză; lipsa comentariilor cu privire la constatarea instanței inferioare că unele din declarațiile martorilor au fost fabricate; și omisiunea de a comenta asupra „mai multor violări grave ale legislației notate de către instanța inferioară”.

19. Deși nu a fost satisfăcut de rezultatul procedurilor în apel și recurs, reclamantul nu s-a plâns de inechitatea procedurilor în fața Curții de Apel și a Curții Supreme de Justiție. Toți inculpații au fost reprezentați judiciar în ambele instanțe și nu se sugerează faptul că a avut loc vreo încălcare a principiului egalității armelor, sau că reclamantul nu a putut să prezinte astfel de argumente și probe prin intermediul avocatului său, așa cum a dorit ea.

20. Din decizia Curții de Apel nu este clar care a fost importanța, dacă aceasta a existat, acordată de către inculpați diferitelor constatări ale tribunalului, la care s-a făcut referire în paragraful 18 de mai sus. Ceea ce este clar din decizie este faptul că principala atenție acordată de acea instanță în apel, precum și de Curtea Supremă de Justiție, a fost asupra declarațiilor făcute de fiecare dintre reclamanți, prin care ei au recunoscut implicarea lor în omorul lui D., care au fost considerate de către Curtea de Apel ca fiind „probe decisive în această cauză”. În acele declarații, inculpații au enumerat în detaliu evenimentele din noaptea de 15 spre 16 septembrie 1995 – cearta cu D., care a avut loc în barul din Comrat, înțelegerea avută cu D. de a se întâlni din nou mai târziu în aceea noapte; reținerea forțată a lui D. de către inculpați la intersecția cu sens giratoriu și ducerea acestuia cu automobilul poliției în pădurea din Ferapontievca; bătaia lui D. și incendierea mașinii acestuia în pădure.

21. Tribunalul a constatat că declarațiile inculpaților nu au fost date în mod voluntar, ci au fost luate prin constrângere și că au fost inadmisibile ca probe. Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție au respins această constatare și au conchis, în baza probelor prezentate lor, că cei trei inculpați au dat, de câteva ori, declarații adevărate și consecvente obținute legal prin care aceștia și-au recunoscut vina. Atunci când au ajuns la această concluzie, instanțele de apel și recurs s-au bazat, în special, pe mai mulți factori:

(i) G. și D.C. au dat mai întâi declarații prin care și-au recunoscut vina la 19 și 20 septembrie 1995, declarațiile lui D.C. fiind filmate. Ei și-au recunoscut

din nou vina în declarațiile lor făcute în prezența avocaților lor la 9 octombrie 1995. G.C., care a fost reținut în Rusia, de asemenea, și-a recunoscut vina în declarațiile făcute la 1 și 7 noiembrie 1995, în prezența unui avocat, și a scris singur una din declarații.

(ii) Nu au existat probe cu privire la vreo maltratare a inculpaților. Cei șapte polițiști care i-au interogat pe G. și D.C. și care au dat depoziții în judecată și ale căror depoziții au fost excluse de către tribunal, pe motiv că ei erau persoane interesate, au negat cu toții aplicarea unui astfel de tratament. Mai mult, fișa medicală a lui G., după internarea lui în spital, nu conținea vreo probă cu privire la maltratare. Acuzațiile reclamantului cu privire la maltratare nu au fost confirmate de către dr. P.O., care a fost chemat să dea depoziții în mod repetat în fața Curții de Apel. Abia la 6 martie 1996 inculpații au cerut pentru prima dată retragerea declarațiilor lor, pe motiv că acestea au fost obținute prin maltratare.

(iii) Declarațiile inculpaților, în ceea ce privește încăierarea din bar, au fost confirmate prin declarațiile câtorva martori; alți martori au dat declarații potrivit cărora ei i-au văzut pe inculpați conducând mașina în direcția intersecției cu sens giratoriu în jurul orei 3 dimineața, că D., după ce s-a întors de la bar la inspectoratul de poliție, a plecat din nou cu mașina la scurt timp după ora 3 dimineața.

(iv) Cercetarea la fața locului a fost efectuată în prezența martorilor și a avocatului lui G. și a fost filmată. D.C. și G. au putut să indice clar locul și modul de omorâre a lui D.

(v) Declarațiile soției lui D. au confirmat că inculpații l-au amenințat deseori pe soțul ei și pe familia lor din cauza unei urmăririi penale care a fost pornită de către soțul ei împotriva lui G.C. Curtea de Apel a confirmat că D. a pornit o astfel de urmărire în luna iunie 1994.

22. În baza materialelor prezentate Curții, concluzia unanimă a instanțelor de apel și de recurs că recunoașterea de către G. că a comis infracțiunea a fost adevărată și făcută în mod benevol nu poate, în opinia mea, fi considerată arbitrară sau nerezonabilă. Mai mult, contrar opiniei majorității Camerei, motivele aduse de către instanța de apel au fost, în opinia mea, suficiente pentru a justifica condamnarea lui G. Deși este adevărat faptul că Curtea Supremă de Justiție nu s-a referit în mod expres la fiecare din plângerile făcute de către avocații inculpaților și, deși ar fi fost de dorit ca ea să fi făcut acest lucru, eu nu sunt convins că această omisiune a constituit o violare a articolului 6. Deoarece instanțele de apel și recurs au explicat de ce ele au acceptat validitatea declarațiilor făcute de inculpați, contrar opiniei tribunalului, în opinia mea nu a fost necesar de a examina fiecare din celelalte chestiuni pe care s-a bazat tribunalul și au fost invocate de către inculpați în procedurile de apel și recurs.

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSKI

Regret foarte mult faptul că nu pot să împărtășesc constatarea majorității că, în această cauză, a avut loc o violare a articolului 6.

Sunt pe deplin de acord cu poziția Judecătorului Bratza exprimată în opinia lui disidentă, la care m-am alăturat.

În același timp, eu consider necesar să adaug câteva cuvinte proprii cu privire la caracterul celei de-a patra instanțe a acestei cereri.

Este general acceptat faptul că standardul de probațiune aplicabil în procedurile penale, atunci când o persoană este găsită vinovată, este „în afara unui dubiu rezonabil”. Acesta este standardul pe care judecătorii trebuie să-l aplice după ce vor efectua o examinare judiciară corespunzătoare a cauzei.

Nu ține de sarcina judecătorilor internaționali să dea o nouă apreciere faptelor și dreptului în locul instanțelor judecătorești naționale, deoarece judecătorii internaționali nu au posibilitatea de a examina pe deplin acuzațiile aduse unei persoane bănuite, deoarece ei nu cunosc suficient limba statului membru sau legislația națională a acestuia și aplicarea practică a acesteia. Examinarea acestei chestiuni *in abstracto* ar fi, în opinia mea, contrară principiilor fundamentale ale justiției.

În măsura în care pretenția reclamantului poate fi percepută ca vizând evaluarea probelor și a rezultatului procedurilor din instanțele judecătorești naționale, este necesar de a reitera că, potrivit articolului 19 al Convenției, datoria Curții este de a asigura respectarea angajamentelor ce decurg pentru Înaltele Părți Contractante din Convenție. În special, nu ține de funcția acesteia să examineze erorile de fapt sau de drept care se pretinde că au fost comise de către o instanță judecătorească națională, decât dacă și în măsura în care acestea au încălcat drepturile și libertățile protejate prin Convenție. Mai mult, deși articolul 6 al Convenției garantează dreptul la un proces echitabil, el nu instituie reguli cu privire la admisibilitatea probelor sau modul în care acestea trebuie evaluate, ceea ce, prin urmare, reprezintă chestiuni care trebuie, în primul rând, să fie reglementate de legislația națională și de instanțele judecătorești naționale (a se vedea *García Ruiz v. Spain* [GC], nr. 30544/96, § 28, ECHR 1999-I).

Iată de ce nu este întâmplător faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a refuzat, în mod constant, să acționeze ca o „a patra instanță”.

Aceeași chestiune apare în fața noastră încă o dată în cauza *Grădinar v. Moldova*.

În esență, reclamantul s-a plâns în principal de aprecierea probelor și de rezultatul procedurilor din instanțele judecătorești naționale. Această Curte a susținut deja de multe ori că nu ține de sarcina ei să acționeze ca o „a patra instanță”, punând la îndoială rezultatul procedurilor naționale. Instanțele judecătorești naționale sunt cel mai bine plasate pentru a aprecia credibilitatea martorilor și relevanța probelor pentru cauză și a interpreta și aplica normele de drept mate-

rial și procedural (a se vedea, printre multe altele, *Vidal v. Belgium*, hotărâre din 22 aprilie 1992, Seria A nr. 235-B, pp. 32-33, § 33).

În timpul procedurilor naționale, reclamantul a avut parte de un proces contradictoriu. Ea a fost reprezentată judiciar pe parcursul procesului și a putut să-și prezinte poziția sa și să cheme martori în susținerea cauzei sale. Ea nu a prezentat nici măcar o singură probă că autoritățile judiciare naționale i-au restrâns în vreun fel drepturile sale sau că au acționat arbitrar în orice alt mod.

Instanțele judecătorești naționale au avut ședințe cu privire la fondul cauzei, au audiat declarații de la toți martorii necesari și de la acuzat și au examinat și apreciat toate probele de care dispuneau. Mai mult, motivele de fapt și de drept pentru constatările instanțelor judecătorești naționale au fost descrise pe larg atât în decizia Curții de Apel din 31 ianuarie 2000, cât și în cea a Curții Supreme de Justiție din 30 mai 2000. În hotărârile lor, autoritățile judiciare naționale au dat o analiză foarte convingătoare și detaliată tuturor circumstanțelor relevante ale cauzei. Constatările lor nu pot fi, în niciun caz, considerate „arbitrare sau nerezonabile”.

Mai mult, chiar și majoritatea, în constatarea cu privire la o violare în această cauză, nu pretinde că condamnarea lui G. a fost „arbitrară sau nerezonabilă”.

În măsura în care deciziile naționale relevante nu relevă vreo motivare vădit arbitrară, eu consider că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 6 § 1 este vădit nefondată și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției, sau, alternativ, să nu fie constatată o violare în această cauză.

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MEGADAT.COM S.R.L. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 21151/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 aprilie 2008

DEFINITIVĂ

08/07/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Megadat.com S.R.L. c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 martie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 21151/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Megadat.com S.R.L. („compania reclamantă”), o companie înregistrată în Republica Moldova, la 8 iunie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dna J. Hanganu, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că închiderea companiei a constituit o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și că tratamentul discriminatoriu aplicat față de compania reclamantă a constituit o violare a articolului 14 al Convenției combinat cu articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. La 5 decembrie 2006, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovschi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la judecarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curții) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 8 februarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curții, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales și a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Președintelui Camerei. La 18 septembrie 2007, Președintele l-a desemnat pe judecătorul Šikuta să participe la judecarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul, Megadat.com S.R.L., este o companie înregistrată în Republica Moldova.

1. *Contextul cauzei*

7. La momentul evenimentelor, compania reclamantă era cel mai mare internet provider din Republica Moldova. Potrivit acesteia, ea deținea aproximativ șaptezeci de procente din piața serviciilor de internet. Deși Guvernul a fost de acord cu faptul că compania reclamantă era cel mai mare internet provider din țară, el a contestat cota ei de pe piață, fără însă a oferi vreo cifră alternativă.

8. Compania reclamantă activa în baza a două licențe pentru prestarea serviciilor de internet și de telefonie fixă eliberate de Agenția Națională pentru Reglementări în Telecomunicații și Informatică (ANRTI). Licențele erau valabile până la 18 aprilie 2007 și, respectiv, 16 mai 2007, iar adresa str. Armenească nr. 55 era indicată în calitate de adresă oficială a companiei reclamante.

9. Compania avea trei birouri în Chișinău. La 11 noiembrie 2002, administrația companiei s-a mutat din biroul de pe strada Armenească în cel de pe bulevardul Ștefan cel Mare. Schimbarea adresei a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat și adusă la cunoștința Inspectoratului Fiscal. Compania reclamantă nu a solicitat însă ANRTI să-i modifice adresa în textul licențelor sale.

10. La 20 mai 2003, compania reclamantă a cerut ANRTI eliberarea celei de-a treia licențe, indicând în cerere noua adresă a administrației. ANRTI a eliberat licența menționând în ea adresa veche, fără însă a explica neindicarea adresei noi.

2. *Invalidarea licențelor companiei reclamante*

11. La 17 septembrie 2003, ANRTI a avut o ședință. Potrivit procesului-verbal al ședinței, ANRTI a constatat că 91 de companii din domeniul telecomunicațiilor, inclusiv compania reclamantă, nu au plătit taxa anuală de reglementare și/sau nu au prezentat informații despre schimbarea adresei în termenul stabilit. ANRTI a solicitat acestor companii să elimine iregularitățile în termen de 10 zile, avertizându-le că în caz contrar licențele lor de activitate ar putea fi suspendate.

12. La date nespecificate, celor nouăzeci și una de companii, inclusiv companiei reclamante, le-au fost expediate notificări, solicitându-li-se să execute cerințele în termen de zece zile de la data primirii notificării. Ele au

fost, de asemenea, avertizate că licențele lor ar putea fi suspendate în cazul nerespectării cerințelor punctului 3.4 al Regulamentului ANRTI privind eliberarea licențelor în domeniul telecomunicațiilor și informaticii (Regulamentul ANRTI). Companiei reclamante i s-a expediat o asemenea scrisoare pe 24 septembrie 2003.

13. Ca urmare a notificărilor ANRTI, doar 32 de companii, inclusiv compania reclamantă, s-au conformat cerințelor.

14. La 29 și 30 septembrie 2003, compania reclamantă a depus la ANRTI documentele în care era indicată adresa sa nouă, a solicitat modificarea licențelor sale în modul corespunzător și a achitat taxa de reglementare.

15. Vineri, 3 octombrie 2003, ANRTI a informat compania reclamantă că are câteva întrebări privind documentele prezentate ei, și anume cu privire la contractul de închiriere a noului sediu central și denumirea companiei reclamante. ANRTI a informat compania reclamantă că examinarea solicitării sale privind modificarea licențelor va fi suspendată până la prezentarea informației solicitate.

16. Luni, 6 octombrie 2003, ANRTI a avut o ședință la care a adoptat o decizie cu privire la compania reclamantă. În special, aceasta a citat articolul 15 al Legii privind licențierea unor genuri de activitate și punctul 3.5.7. al Regulamentului ANRTI, potrivit căruia licențele care nu au fost reperfectate în termen de 10 zile urmează a fi declarate nevalabile. ANRTI a constatat că aceste prevederi erau aplicabile situației companiei reclamante și că, prin urmare, licențele sale nu erau valabile.

17. La aceeași dată, ANRTI a scris la Procuratura Generală, Inspectoratul Fiscal de Stat, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) și Ministerul Afacerilor Interne despre faptul că, la 16 noiembrie 2002, compania reclamantă și-a schimbat adresa, dar nu a cerut ANRTI introducerea modificărilor respective în licențele sale. În asemenea condiții, compania reclamantă a activat 11 luni cu o licență nevalabilă. ANRTI a cerut autorităților să verifice dacă, potrivit legii, compania reclamantă trebuie sancționată.

18. La 9 octombrie 2003, ANRTI a modificat Regulamentul cu privire la eliberarea licențelor și a introdus o prevedere potrivit căreia o companie a cărei licență a fost retrasă putea cere eliberarea unei noi licențe doar peste șase luni.

19. La 21 octombrie 2003, ANRTI a avut o ședință la care a constatat că cincizeci și nouă din nouăzeci și una de companii pe care le-a avertizat prin decizia sa din 17 septembrie 2003 nu s-au conformat avertizării. Ea a decis să suspende licențele lor pentru o perioadă de trei luni și le-a avertizat că, în cazul neconformării cu aceste cerințe în perioada suspendării, licențele lor vor fi retrase. Din documentele prezentate de către părți, reiese că compania reclamantă a fost unica ale cărei licențe au fost declarate nevalabile.

3. Procedurile judiciare dintre Megadat.com și ANRTI

20. La 24 octombrie 2003, compania reclamantă a inițiat o acțiune în conțencios administrativ împotriva ANRTI, susținând, *inter alia*, că măsura ce i-a fost aplicată era ilegală și disproporțională, deoarece compania reclamantă avea întotdeauna trei oficii diferite în Chișinău despre care ANRTI știa. Schimbarea adresei a avut loc doar din cauza că oficiul central al companiei reclamante a fost transferat din unul din aceste oficii în altul. Autoritățile fiscale au fost imediat informate despre această schimbare și, astfel, schimbarea adresei nu a dus la neplata impozitelor sau la diminuarea calității serviciilor prestate de către compania reclamantă. Mai mult, decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 a fost adoptată cu încălcarea procedurii, deoarece compania reclamantă nu a fost invitată la ședință, iar ANRTI a încălcat indicațiile proprii date companiei reclamante la 3 octombrie 2003.

21. La 25 noiembrie 2003, Curtea de Apel a dispus suspendarea executării deciziei ANRTI din 6 octombrie 2003. De asemenea, ea a stabilit data primei ședințe în acest caz pentru 16 decembrie 2003. Ulterior, la cererea ANRTI, această dată a fost modificată cu 2 decembrie 2003.

22. La 1 decembrie 2003, reprezentantul companiei reclamante a solicitat amânarea ședinței din 2 decembrie, pe motiv că, la aceeași dată și la aceeași oră, el trebuia să participe la o ședință fixată anterior într-o altă instanță judecătorească.

23. La 2 decembrie 2003, Curtea de Apel a desfășurat o ședință judiciară în lipsa reprezentantului companiei reclamante și a respins cererea acesteia. Instanța a decis, *inter alia*, că, deoarece compania reclamantă nu a informat ANRTI despre modificarea adresei, prevederile punctului 3.5.7. al Regulamentului ANRTI erau aplicabile.

24. Compania reclamantă a depus recurs împotriva acestei hotărâri judecătorești, susținând, *inter alia*, că nu i s-a acordat posibilitatea să participe la ședința judiciară din prima instanță. Ea a susținut că, potrivit Codului de procedură civilă, instanța judecătorească era în drept să scoată cererea de pe rol, dacă considera că reclamantul nu s-a prezentat în fața instanței fără o justificare plauzibilă, însă nu putea să examineze cauza în absența acestuia. De asemenea, ea a declarat că, prin declararea licențelor nevalabile, ANRTI a încălcat decizia sa din 17 septembrie 2003. Era o practică obișnuită ca ANRTI să solicite informații cu privire la modificarea adreselor și să sancționeze companiile care nu s-au conformat cerințelor prin suspendarea licențelor lor. Compania reclamantă a atras atenția la alte două decizii de acest fel din 12 iunie 2003 și 17 iulie 2003. În această cauză, totuși, compania reclamantă s-a conformat pe deplin deciziei ANRTI din 17 septembrie 2003, prezentând informații despre noua sa adresă în termenul stabilit. Cu toate acestea, ANRTI a solicitat informații suplimentare vineri, 3 octombrie 2003, și, fără să aștepte ca acestea să-i fie prezentate de către compania reclamantă, a decis luni, 6 octombrie, să declare aceste licențe nevalabile.

Compania reclamantă a mai susținut că decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 a fost adoptată cu încălcări grave de procedură, deoarece compania reclamantă nu a fost informată cu trei zile înainte despre ședința din 6 octombrie 2003 și nu a fost invitată la aceasta.

In fine, compania reclamantă a susținut că decizia ANRTI privind declararea licențelor sale nevalabile a fost discriminatorie, deoarece în privința celorlalte nouăzeci de companii enumerate în decizia ANRTI din 17 septembrie 2003 nu au fost aplicate sancțiuni atât de severe.

25. La 3 martie 2004, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul companiei reclamante și a constatat, *inter alia*, că aceasta a fost citată pentru ședința din 2 decembrie 2003 și că cererea sa cu privire la amânare nu putea crea o obligație pentru Curtea de Apel de a amâna ședința judiciară. Mai mult, decizia din 6 octombrie 2003 era legală, deoarece chiar compania reclamantă a recunoscut faptul că și-a schimbat adresa, și, conform punctului 3.5.7 al Regulamentului ANRTI, nesolicitarea modificării adresei din licență a dus la invalidarea acesteia. Curtea Supremă de Justiție nu s-a referit însă la argumentele companiei reclamante cu privire la tratarea discriminatorie a acesteia, practica obișnuită a ANRTI de a solicita informații despre schimbarea adresei și încălcarea de către ANRTI a deciziei sale din 17 septembrie 2003.

26. Unul din judecătorii Curții Supreme de Justiție, judecătorul D. Visterniceanu, nu a fost de acord cu opinia majorității și a formulat o opinie separată. El a susținut, *inter alia*, că prima instanță nu s-a pronunțat asupra tuturor argumentelor companiei reclamante și că a examinat în mod ilegal cauza în lipsa acesteia. Mai mult, a fost aplicată doar o singură prevedere din Regulamentul ANRTI, în timp ce era necesar de a examina cauza în ansamblu și de a aplica toată legislația relevantă. În final, decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 venea în contradicție cu decizia ei din 17 septembrie 2003. Potrivit judecătorului Visterniceanu, Curtea Supremă de Justiție trebuia să caseze hotărârea primei instanțe și să trimită cauza la reexaminare.

4. *Încercările companiei reclamante de a-și salva afacerea și consecințele invalidării licențelor sale*

27. Între timp, compania reclamantă a transferat toate contractele sale cu clienții la o companie care făcea parte din același grup de companii, Megadat.com International, și ale cărui licențe erau valabile. Totuși, Moldtelecom, întreprinderea de stat care deținea monopolul în telecomunicații, a refuzat să semneze contracte cu această companie și a făcut imposibilă continuarea prestării serviciilor de către aceasta.

28. La 16 martie 2004, ANRTI și Moldtelecom au informat clienții companiei reclamante că, din 17 martie conectarea la internet va fi oprită și le-au oferit servicii internet de la Moldtelecom fără taxă de conectare.

29. La 17 martie 2004, Moldtelecom a deconectat compania reclamantă și compania Megadat.com International de la conexiunea internet, iar echipamentul lor din clădirea Moldtelecom a fost deconectat de la energia electrică.

30. În iulie 2004, licențele companiei Megadat.com International au fost retrase de către ANRTI.

31. În urma celor de mai sus, compania reclamantă și Megadat.com International au fost forțate să-și închidă afacerile și să vândă toate bunurile pe care le aveau. O săptămână mai târziu, dl Eduard Mușuc, directorul companiei reclamante, a fost reținut pentru organizarea unei demonstrații pașnice la care protesta împotriva închiderii companiei sale.

32. Ca urmare a scrisorii ANRTI din 6 octombrie 2003 (a se vedea paragraful 17 de mai sus), Inspectoratul Fiscal a obligat compania reclamantă să plătească o amendă pentru faptul că a activat timp de 11 luni fără o licență valabilă, iar CCCEC a inițiat o investigație, în urma căreia au fost ridicate toate documentele contabile ale companiei reclamante.

5. *Reacțiile internaționale*

33. La 18 martie 2004, ambasadele Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii, Franței, Germaniei, Poloniei, României și Ungariei, precum și misiunile Consiliului Europei, FMI și Băncii Mondiale în Moldova au emis o declarație comună prin care și-au exprimat îngrijorarea față de evenimentele legate de închiderea companiei reclamante. Declarația menționa, *inter alia*, următoarele: „Încălările pretinse în procesul de înregistrare nu par să justifice decizia de a stopa activitatea unei companii comerciale. ... Îndemnăm Moldtelecom și autoritățile relevante să reexamineze această chestiune. Aceasta este cu atât mai important având în vedere angajamentele autorităților din Moldova de a respecta normele și valorile europene.”

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

34. Punctul 3.4 al Regulamentului ANRTI prevede că, în cazul în care beneficiarul licenței nu respectă condițiile stabilite în licență, licența poate fi suspendată pentru o perioadă de trei luni. Când ANRTI constată o astfel de încălcare, ea avertizează beneficiarul licenței despre acest fapt și îi acordă termen pentru înlăturarea încălcării. Dacă chestiunea nu este remediată în această perioadă, ANRTI poate suspenda licența pentru o perioadă de trei luni.

35. La 12 iunie 2003, ANRTI a avertizat câteva companii privind neplata taxelor de reglementare și/sau neinformarea acestora despre schimbarea adresei lor sale. Companiilor le-au fost acordate zece zile pentru a înlătura încălcările. Deoarece unele din ele nu s-au conformat, la 17 iulie 2003, ANRTI a decis să suspende licențele acestora pentru o perioadă de trei luni.

36. În perioada evenimentelor, prevederile relevante ale Regulamentului ANRTI cu privire la modificarea licențelor erau similare prevederilor articolului 15 al Legii privind licențierea unor genuri de activitate și sunt următoarele:

„3.5.1 Temeiurile pentru reperfectarea licenței sînt schimbarea denumirii titularului de licență și modificarea altor date ce se conțin pe blancheta licenței;

3.5.2 La apariția temeiurilor pentru reperfectarea licenței titularul acesteia este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare, să depună la ANRTI o cerere de reperfectare a licenței

3.5.7 Licența care nu a fost reperfectată în termenul stabilit nu este valabilă.”

37. La 9 octombrie 2003, Regulamentul a fost completat cu următoarea prevedere:

„3.8.6 Foștii titulari cărora le-au fost retrase licențele ... pot solicita alte licențe pentru același gen de activitate numai după o perioadă de 6 luni de la data adoptării hotărârii de retragere a licenței.”

38. La 24 septembrie 2004, punctul 3.5.7 al Regulamentului a fost modificat după cum urmează:

„3.5.7 În cazul nereperfectării licenței în termenul stabilit, Comisia este în drept de a lua decizia de a aplica în modul stabilit sancțiuni administrative sau de retragere parțială sau totală a licenței.”

ÎN DREPT

39. Compania reclamantă a pretins că, prin invalidarea licențelor sale, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

40. În continuare, compania reclamantă a pretins că a fost victimă a discriminării ca urmare a deciziei autorităților de a invalida licențele sale, deoarece ele l-au tratat diferit de celelalte nouăzeci de companii care se aflau într-o situație similară. Ea a invocat articolul 14 al Convenției, care prevede următoarele:

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie,

opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

41. În cererea sa inițială, compania reclamantă a mai formulat o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției. Totuși, în observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, ea a solicitat Curții să nu continue examinarea acestei pretenții. Curtea nu găsește vreun temei pentru a o examina.

42. În același timp, Curtea consideră că restul pretențiilor companiei reclamante ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că nici un temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această parte a cererii admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

A. Argumentele părților

43. Compania reclamantă a susținut că licențele pentru afacerea sa au reprezentat bunuri, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, și că decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 a reprezentat o ingerință în dreptul său la proprietate.

44. Potrivit companiei reclamante, sancțiunea care i-a fost aplicată nu a fost legală, deoarece ANRTI a încălcat decizia proprie din 17 septembrie 2003. În special, la 17 septembrie 2003, ANRTI a decis să acorde zece zile celor nouăzeci și una de companii pentru a le permite, *inter alia*, să prezinte informații despre schimbarea adreselor lor. Totuși, deși compania reclamantă a respectat termenul limită și a prezentat toată informația necesară, ANRTI a decis să nu ia în considerație decizia sa și să invalideze licențele acesteia.

45. Referindu-se la interesul general urmărit prin această ingerință, compania reclamantă a declarat că este de acord că, în termeni generali, statul era justificat în intenția sa de a asigura cetățenilor săi servicii de telecomunicație rapide și eficiente și la un preț rezonabil. Prin urmare, compania reclamantă a acceptat că se poate spune că această ingerință urmărea un interes general.

46. În opinia companiei reclamante, măsura nu era proporțională preținsului interes general protejat. Potrivit acesteia, invalidarea licențelor a avut con-

secințe extrem de serioase și a rezultat în final în închiderea afacerii sale. Mai mult, compania a început să fie persecutată de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și autoritățile fiscale. Ca urmare a eforturilor comune ale autorităților de stat și Moldtelecom, companiile care fac parte din grupul Megadat.com au fost împiedicate să-i preia afacerea, iar clienții acesteia au fost preluați în mod abuziv de către Moldtelecom. Ca rezultat, reputația și valoarea companiei au avut de suferit serios.

47. Compania reclamantă a recunoscut că a încălcat reglementările ce țin de obligația sa de a informa ANRTI în termen de zece zile despre schimbarea adresei sale. Totuși, aceasta a fost o încălcare minoră care nu a avut consecințe negative. În special, adresa a fost schimbată din unul din oficiile sale în altul, iar Camera Înregistrării de Stat și Inspectoratul Fiscal au fost informate imediat despre acest fapt. Prin urmare, o astfel de încălcare tehnică minoră nu putea să justifice o sancțiune atât de severă.

48. Faptul că sancțiunea a fost disproporțională a fost, de asemenea, confirmat de modificarea ulterioară a punctului 3.5.7 al Regulamentului ANRTI (a se vedea paragraful 38 de mai sus), care a avut loc după un an de la invalidarea licențelor companiei reclamante.

49. Mai mult, autoritățile au făcut tot posibilul pentru a împiedica compania reclamantă să-și obțină licențe noi. În special, autoritățile au modificat Regulamentul ANRTI, astfel încât compania reclamantă să nu poată solicita licențe noi mai devreme decât peste șase luni (a se vedea paragraful 37 de mai sus).

50. În răspuns la argumentul Guvernului, potrivit căreia compania reclamantă putea să solicite o nouă licență (a se vedea paragraful 58 de mai jos), reclamantul a expediat Curții procesul-verbal al ședințelor ANRTI, conform căruia licența companiei S. de a administra un internet-cafe a fost declarată nevalabilă la 8 decembrie 2003, iar cererea sa pentru eliberarea unei licențe noi a fost respinsă de către ANRTI la 26 decembrie 2003 în temeiul punctului 3.8.6 al Regulamentului. Cererea companiei S. pentru o nouă licență a fost admisă abia la 8 iunie 2004.

51. În lumina celor de mai sus, compania reclamantă și-a exprimat opinia că comportamentul autorităților a demonstrat că acesta nu a fost dictat de politici veritabile.

52. În declarațiile sale privind pretinsa violare a articolului 14 al Convenției, compania reclamantă a mai atras atenția asupra faptului că niciuna din cele nouăzeci și una de companii care au fost avertizate de ANRTI la 24 septembrie 2003 nu a fost tratată ca și ea.

53. Reclamantul a contestat argumentul Guvernului potrivit căruia situația lui era diferită de situația celorlalte nouăzeci de companii (a se vedea paragraful 59 de mai jos) și a susținut că, deși ANRTI nu a menționat în procesul-verbal al ședințelor sale iregularitățile concrete comise de către fiecare companie din

lista celor nouăzeci și una de companii, era clar că licențele a cel puțin două din aceste companii au fost suspendate la 21 octombrie 2003 din cauza neprezentării de către acestea a informației despre schimbarea adreselor lor. Reclamantul a expediat Curții copia unui document emis de ANRTI care susținea declarația de mai sus, iar autenticitatea acestuia nu a fost contestată de către Guvern.

54. Referindu-se la declarațiile Guvernului cu privire la companiile A., N. și S. (a se vedea paragraful 60 de mai jos), compania reclamantă nu a fost de acord și, bazându-se pe documentele oficiale de la ANRTI, a susținut că, fiind parte a grupului de nouăzeci și una de companii și spre deosebire de situația proprie, compania A. nu s-a conformat avertizării ANRTI. Cu toate acestea, licența ei a fost declarată nevalabilă în baza punctului 3.5.7 al Regulamentului ANRTI abia la 13 august 2004.

În ceea ce privește compania N., reclamantul a declarat că licența acesteia a fost suspendată împreună cu licențele celorlalte cincizeci și nouă de companii la 21 octombrie 2003 (a se vedea paragraful 18 de mai sus) deoarece nu s-a conformat indicațiilor ANRTI. Suspendarea de trei luni a fost revocată la 25 mai 2004.

Referindu-se la compania S., compania reclamantă a declarat că ea nu era într-o situație similară nici cu aceasta. În primul rând, ea nu era pe lista celor nouăzeci și una de companii avertizate de către ANRTI. În al doilea rând, Guvernul nu a prezentat vreo informație pentru a arăta dacă aceasta a fost avertizată în același mod ca și Megadat.com și dacă acesteia i-au fost acordate zece zile pentru a se conforma. Mai mult, compania S. administra un internet-café, ceea ce nu se compară cu afacerea companiei reclamante.

55. Guvernul nu a contestat faptul că licențele au reprezentat bunuri, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. De asemenea, el nu și-a exprimat în mod expres dezacordul cu poziția reclamantului în ceea ce privește existența unei ingerințe în dreptul lui la proprietate. Totuși, Guvernul considera că nimeni nu a retras licențele reclamantului; mai degrabă licențele au devenit nevalabile prin efectul legii cu mult timp înainte de 6 octombrie 2003. Prin urmare, potrivit Guvernului, licențele au devenit nevalabile fără implicarea ANRTI, la momentul expirării termenului limită de zece zile prevăzut de punctul 3.5.2 al Regulamentului, adică cu zece sau unsprezece luni înainte de decizia din 6 octombrie 2003.

În același timp, Guvernul a susținut că ANRTI a atras atenția companiei reclamante asupra acestei iregularități și, prin notificările din 11 iulie 2003 și 22 august 2003, a solicitat acesteia să o remedieze. Guvernul nu a prezentat însă copiile acestor notificări.

56. Guvernul a susținut că măsura a fost luată în conformitate cu punctul 3.5.7 al Regulamentului ANRTI, care stabilește în mod clar că omisiunea de a cere rectificarea adresei într-o licență în termenul de zece zile de la data schimbării adresei duce la invalidarea licenței.

57. În continuare, Guvernul a susținut că compania acorda servicii de internet unui număr mare de utilizatori și clienții săi aveau dreptul să beneficieze de servicii de calitate. Neoferirea însă clienților a unor informații adecvate și prompte a dat motive de a se bănui despre existența unor acte ilegale. Punctul 3.5.7 al Regulamentului ANRTI a fost introdus pentru a atinge un interes general și anume reducerea și eliminarea încălcărilor legii de către companiile care operează în domeniul serviciilor de internet. Măsura aplicată de către ANRTI era în interes general, deoarece ANRTI trebuia să cunoască adresa la care putea contacta compania reclamantă în cazul în care clienții depuneau o plângere împotriva acesteia.

58. Guvernul a susținut că compania reclamantă putea să solicite o nouă licență. Potrivit acestuia, noul punct 3.8.6 se referea doar la situații în care licența a fost retrasă, dar nu și invalidată. El a adus drept exemplu compania S., care, potrivit lui, fiind în exact aceeași situație ca și compania reclamantă, a obținut o nouă licență în termen de o lună.

59. Potrivit Guvernului, situația companiei reclamante era diferită de cea a celorlalte nouăzeci de companii care au fost avertizate de către ANRTI la 24 septembrie 2003. Potrivit Guvernului, celelalte companii au fost avertizate în privința altor iregularități, și anume neprezentarea rapoartelor anuale către ANRTI și neplata taxei de reglementare.

60. În susținerea poziției sale, precum că compania reclamantă nu a fost discriminată, Guvernul a adus drept exemplu companiile A., N. și S., care, potrivit lui, erau într-o situație similară, licențele acestora fiind, de asemenea, invalidate de către ANRTI.

61. Guvernul a invocat pentru prima dată în fața Curții noi motive pentru a explica cauza invalidării licenței companiei reclamante. În special, el a susținut că unul din motivele invalidării a fost faptul că compania reclamantă nu a informat ANRTI în timp util despre motivele modificării denumirii sale, prin adăugarea în față a literelor I.M.

B. Aprecierea Curții

1. *Dacă compania reclamantă avea un „bun”, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție*

62. Părțile nu au contestat faptul că licențele companiei reclamante constituiau un bun, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

63. Curtea notează că, potrivit jurisprudenței sale, sistarea licenței de administrare a unei afaceri constituie o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (a se vedea *Tre Traktörer AB v. Sweden*, hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 159, § 53, și *Bimer S.A. v. Moldova*, nr. 15084/03, § 49, 10 iulie 2007). Prin urmare, Curtea trebu-

ie să stabilească dacă măsura aplicată companiei reclamante de către ANRTI a constituit o ingerință în dreptul ei de proprietate.

2. *Dacă a avut loc o ingerință în bunurile companiei reclamante și calificarea situației prin prisma articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție*

64. Guvernul nu a susținut în mod expres că nu a avut loc o ingerință în bunurile companiei reclamante; totuși, el a declarat că decizia ANRTI a fost o simplă constatare a faptului care a apărut anterior și s-a referit la distincția dintre retragerea și invalidarea licențelor (a se vedea paragraful 55 de mai sus). În măsura în care aceste declarații pot fi interpretate ca însemnând că decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 nu a reprezentat o ingerință în bunurile companiei reclamante, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, Curtea nu poate să accepte acest punct de vedere. În primul rând, Curtea notează că, înainte de 6 octombrie 2003, compania reclamantă a activat în mod nestingherit. Mai mult, din cele prezentate de părți rezultă clar că ANRTI cunoștea bine, cu mult timp înainte de 6 octombrie 2003, că compania reclamantă nu a solicitat modificarea adresei în textul licențelor sale. ANRTI a fost informată de către compania reclamantă despre schimbarea adresei în mai 2003 (a se vedea paragraful 7 de mai sus), iar mai târziu compania chiar a solicitat o nouă licență cu indicarea adresei noi. Din motive necunoscute, ANRTI nu a considerat necesar de a declara nevalabile licențele companiei existente la acea dată și chiar i-a eliberat o nouă licență. Mai mult, Guvernul a recunoscut în mod implicit că ANRTI cunoștea situația, susținând că, în iulie 2003, aceasta a atras atenția companiei reclamante asupra iregularității și a somat-o să o remedieze (a se vedea paragraful 55 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate decât să noteze că decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 a avut un efect imediat și avea scopul să împiedice compania reclamantă să-și continue afacerea și să sisteze licențele existente ale acesteia. Faptul că autoritățile naționale au decis să aplice cu efect retroactiv decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 nu schimbă acest lucru. Prin urmare, Curtea consideră că decizia ANRTI din 6 octombrie 2003 a avut un efect identic sistării licențelor valabile și, astfel, a constituit o ingerință în dreptul companiei reclamante la protecția proprietății, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

65. Deși compania reclamantă nu putea să-și continue afacerea, ea și-a păstrat drepturile economice sub forma oficiilor și bunurilor sale. În aceste circumstanțe, ca și în cauza *Bimer v. Moldova*, sistarea licențelor trebuie privită nu ca o lipsire de proprietate, în sensul celei de-a doua propoziții a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ci ca o măsură de control a folosirii proprietății, care urmează a fi examinată prin prisma paragrafului 2 al acestui articol.

66. Pentru a se conforma cerințelor celui de-al doilea paragraf, trebuie arătat că măsura care reprezintă controlul folosirii era legală, că servea „interesului

general”, și că a existat o relație rezonabilă de proporționalitate între măsurile întreprinse și scopul urmărit (a se vedea *Bimer*, citată mai sus, § 52).

3. *Legalitatea și scopul ingerinței*

67. În ceea ce privește legalitatea măsurii, Curtea notează că aceasta este contestată de părți. Deși reclamantul pare a fi de acord că punctul 3.5.7 al Regulamentului ANRTI era accesibil și previzibil, reclamantul susține că măsura a fost contrară deciziei ANRTI din 17 septembrie 2003, prin care i s-au acordat zece zile pentru remedierea situației. În opinia Curții, acest factor este relevant pentru examinarea proporționalității măsurii. Prin urmare, Curtea va lăsa deschisă chestiunea legalității și se va concentra asupra proporționalității măsurii.

În ceea ce privește scopul legitim urmărit prin ingerință, în lumina constatărilor de mai jos, Curtea are dubii în privința faptului dacă măsurile luate de către autoritățile moldovenești împotriva companiei reclamante au urmărit un scop care servea interesului public. Totuși, în această cauză, Curtea va lăsa și această chestiune deschisă și va purcede la examinarea chestiunii privind proporționalitatea.

4. *Proporționalitatea ingerinței*

68. Pentru început, Curtea va examina natura și gravitatea încălcării comise de către compania reclamantă. Fără a subestima importanța controlului de stat în domeniul comunicațiilor prin internet, Curtea nu poate decât să noteze că Guvernul a citat ca consecințe negative ale neconformării reclamantului cu cerințele procedurale doar ipoteze teoretice și abstracte. Guvernul nu a putut să indice vreun detriment concret cauzat de omisiunea companiei reclamante de a modifica adresa în textul licenței. Într-adevăr, nu se dispută că ANRTI cunoștea foarte bine faptul modificării adresei companiei reclamante și că ea nu a avut dificultăți de a contacta Megadat.com la 24 septembrie 2003 (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Mai mult, nu este pus la îndoială nici faptul că compania reclamantă și-a păstrat vechea adresă și că orice încercare de a o contacta la acea adresă, cu siguranță, s-ar fi soldat cu succes. Imediat după schimbarea adresei, compania reclamantă a notificat despre aceasta Camera Înregistrării de Stat și Inspectoratul Fiscal (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Prin urmare, compania nu poate fi suspectată de intenția de evaziune fiscală prin omisiunea de a notifica ANRTI despre schimbarea adresei sale. În plus, nu a fost demonstrat faptul că cineva din clienții companiei ar fi avut probleme în a contacta compania ca urmare a schimbării adresei. De asemenea, este important de notat că compania reclamantă a informat ANRTI despre schimbarea adresei sale în mai 2003 și chiar a solicitat eliberarea celei de-a treia licențe, indicând noua adresă. Din motive care nu au fost indicate de către ANRTI la acea dată, a treia licență a fost eliberată cu indicarea adresei vechi.

69. Prin contrast, Curtea notează că măsurile aplicate față de compania reclamantă au fost atât de severe, încât compania, care era cea mai mare din Moldova în domeniul comunicațiilor prin internet, a fost nevoită să-și înceteze afacerea și să-și vândă bunurile peste câteva luni. Măsurile au avut efecte nu doar pentru viitor, ci au fost aplicate și retroactiv, astfel determinând sancțiuni și pornirea investigațiilor de către diferite autorități de stat, cum ar fi Inspectoratul Fiscal și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (a se vedea paragraful 32 de mai sus).

70. Curtea trebuie, de asemenea, să ia în considerație comportamentul ANRTI față de compania reclamantă. Ea notează în această privință că compania reclamantă a activat tot timpul, în pofida carențelor tehnice din licențele sale, cu acordul tacit al ANRTI. Ea reamintește că ANRTI a fost informată despre modificarea adresei în mai 2003, atunci când compania reclamantă a solicitat eliberarea celei de-a treia licență. Fără a aduce motive, ANRTI nu a luat în considerație schimbarea adresei și a eliberat companiei reclamante o nouă licență cu indicarea în aceasta a adresei vechi. Dacă ANRTI considera că carența din licență era o chestiune de importanță publică, ea ar fi putut să intervină la acea etapă. Ea însă nu a făcut acest lucru.

71. În continuare, Curtea notează că, prin scrisoarea ANRTI din 17 septembrie 2003, companiei reclamante i s-a dat de înțeles că ea va putea să continue activitatea sa dacă se va conforma cerințelor din scrisoare în termen de 10 zile. În aceste circumstanțe, se poate conchide că compania reclamantă, prin depunerea în termenul stabilit a cererii pentru modificarea licențelor sale, putea să se aștepte în mod rezonabil că nu va suferi daune. În pofida încurajărilor ANRTI adresate companiei reclamante, la 6 octombrie 2003, ultima a declarat nevalabile licențele companiei (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pine Valley Developments Ltd and Others v. Ireland*, hotărâre din 29 noiembrie 1991, Seria A nr. 222, § 51 și *Stretch v. the United Kingdom*, nr. 44277/98, § 34, 24 iunie 2003).

72. Curtea reiterează în această privință că, atunci când este vorba despre o chestiune de interes general, autoritățile publice trebuie să acționeze la timpul potrivit, într-un mod corespunzător și cu maximă consecvență (a se vedea *Beyeler v. Italy* [GC], nr. 33202/96, § 120, ECHR 2000-I). Nu se poate spune că comportamentul ANRTI a respectat aceste principii.

73. Curtea a mai luat în considerație garanțiile procedurale de care dispunea compania reclamantă pentru a-și apăra interesele sale. Ea notează, în primul rând, că companiei reclamante nu i s-a acordat posibilitatea să explice ANRTI poziția sa. Aparent, nici la etapa procedurilor judiciare garanțiile procedurale nu au fost respectate. Deși, conform legislației naționale, cauza nu trebuia examinată cu o promptitudine deosebită, Curtea de Apel pare să fi acționat cu o diligență specială în această privință. După stabilirea datei primei ședințe, Curtea de Apel a satisfăcut cererea ANRTI privind grăbirea examinării cauzei

și a schimbat data primei ședințe cu două săptămâni mai înainte (a se vedea paragraful 21 de mai sus). Curtea de Apel a examinat cauza în lipsa companiei reclamante, dar nici nu și-a motivat respingerea cererii de amânare depusă de reclamant. Curtea reamintește în această privință că chestiunea examinată de Curtea de Apel a afectat supraviețuirea economică a companiei reclamante (a se vedea paragraful 69 de mai sus).

74. Mai mult, instanțele judecătorești naționale nu au acordat atenția corespunzătoare câtorva argumente de importanță majoră invocate de către compania reclamantă în apărarea sa, cum sunt lipsa garanțiilor procedurale în fața ANRTI și pretinsul tratament discriminator. Examinarea efectuată de către instanțele judecătorești pare să fi fost extrem de formalistă și limitată la stabilirea faptului dacă compania reclamantă a informat sau nu ANRTI despre schimbarea adresei sale. Se pare că nu a fost examinată proporționalitatea între interesul general în cauză și sancțiunea aplicată companiei reclamante.

75. În continuare, Curtea notează argumentul companiei reclamante, potrivit căruia aceasta era singura din lista celor nouăzeci și una de companii în privința căreia a fost aplicată o măsură atât de severă. Guvernul a contestat această acuzație și a făcut două declarații contradictorii. Inițial, el a susținut că celelalte nouăzeci de companii au comis alte iregularități mai puțin grave, precum sunt, *inter alia*, neprezentarea rapoartelor anuale către ANRTI (a se vedea paragraful 59 de mai sus). Ulterior, el a susținut că cel puțin alte trei companii erau într-o situație similară și că au fost tratate ca și compania reclamantă.

76. Examinând ambele declarații ale Guvernului, Curtea nu le poate accepta. În ceea ce privește prima declarație, ea consideră că aceasta vine în contradicție cu procesul-verbal al ședinței ANRTI din 17 septembrie 2003, în care era stabilit în mod clar că companiile în cauză nu au plătit taxa de reglementare și/sau nu au prezentat informații despre schimbarea adreselor în termenul stabilit de lege (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Procesul-verbal nu face referire la iregularități precum neprezentarea rapoartelor anuale. Mai mult, acest argument a fost adus pentru prima dată de către Guvern în procedurile în fața Curții, și, prin urmare, trebuie tratat cu precauție, mai ales în lipsa justificării (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 82, 4 octombrie 2005). Se pare că ANRTI nu a invocat acest argument în cadrul procedurilor naționale, în ciuda declarației clare și explicite a companiei reclamante cu privire la tratamentul discriminatoriu (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Cu regret, Curtea Supremă de Justiție nu a luat în considerație argumentul companiei reclamante cu privire la discriminare, aparent, tratându-l ca irelevant.

77. În ceea ce privește cea de-a doua declarație a Guvernului, Curtea a examinat argumentele (a se vedea paragrafele 54 și 60 de mai sus) și probele prezentate de părți și consideră că Guvernul nu a demonstrat faptul că au existat și

alte companii care se aflau într-o situație similară companiei reclamante și care au fost tratate în același mod ca și compania reclamantă.

78. De asemenea, Curtea notează că constatările de mai sus nu par să fie incompatibile cu practica anterioară a ANRTI, care rezultă din procesele-verbale ale ședințelor sale din 12 iunie și 17 iulie 2003, când licențele câtorva companii au fost suspendate din cauza nerespectării prevederilor punctului 3.5.2 al Regulamentului (a se vedea paragraful 33 de mai sus). Guvernul nu a contestat existența unei asemenea practici.

79. Caracterul arbitrar al procedurilor, tratamentul discriminator aplicat față de compania reclamantă și măsura disproporționat de aspră aplicată acesteia au făcut Curtea să ajungă la concluzia că nu s-a demonstrat urmărirea de către autoritățile publice a unor politici veritabile și consecvente atunci când au fost invalidate licențele companiei reclamante. În pofida marjei de apreciere de care se bucură statul, în această cauză nu a fost respectată o balanță echitabilă, iar compania reclamantă a fost nevoită să suporte o povară individuală și excesivă, contrar articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 14 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

80. Compania reclamantă a mai pretins că, prin invalidarea licențelor sale, autoritățile au supus-o unui tratament discriminator în comparație cu alte companii aflate într-o situație similară. Deoarece această pretenție se referă la aceleași chestiuni ca și cele examinate prin prisma articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, Curtea nu consideră necesar de a o examina separat.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

81. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

82. Compania reclamantă a declarat că, deoarece documentele sale au fost ridicate de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, ea nu a putut să prezinte observații cu privire la prejudiciul material cauzat. Prin urmare, ea a cerut Curții rezervarea chestiunii cu privire la satisfacția echitabilă.

83. Curtea consideră că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției nu este gata pentru decizie. Prin urmare, chestiunea trebuie rezervată, iar procedura ulterioară trebuie fixată având în vedere posibilitatea ajungerii la un acord între Guvernul Republicii Moldova și reclamant.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 14 al Convenției combinat cu articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției nu este gata pentru decizie;
prin urmare,
 - (b) rezervă această chestiune;
 - (c) invită Guvernul Republicii Moldova și reclamantul să prezinte, în cursul următoarelor trei luni, observațiile lor scrise cu privire la chestiunea respectivă și, în special, să notifice Curtea cu privire la orice acord la care ei ar putea ajunge;
 - (d) rezervă procedura ulterioară și deleghează Președintelui Camerei competența de a stabili același lucru dacă va fi necesar.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 aprilie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MOLDOVAHIDROMAȘ c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 30475/03)

HOTĂRÂRE

(Satisfacție echitabilă – Reglementare amiabilă)

STRASBOURG

13 mai 2008

Această hotărâre este definitivă, însă poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Moldovahidromaș c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Lech Garlicki,
Stanislav Pavlovski,
Ljiljana Mijović,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 22 aprilie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 30475/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către S.A. „Moldovahidromaș”.

2. Printr-o hotărâre pronunțată la 27 februarie 2007 („hotărârea principală”), Curtea a hotărât că a avut loc o încălcare a drepturilor companiei reclamante garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (a se vedea *Moldovahidromaș v. Moldova*, nr. 30475/03, 27 februarie 2007).

3. În temeiul articolului 41 al Convenției, reclamantul a pretins o satisfacție echitabilă în mărime de 7,233,040 euro (EUR).

4. Deoarece chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției referitor la pretenția reclamantului cu privire la prejudiciul material și moral nu era gata pentru decizie, Curtea a rezervat-o și a invitat Guvernul și reclamantul să prezinte, în termen de trei luni, observațiile lor scrise cu privire la acea chestiune și, în special, să informeze Curtea despre orice acord la care ei ar putea ajunge.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul este o companie de naționalitate din Republica Moldova cu sediul în Chișinău.

6. Moldovahidromaș (M.) era o companie de stat care deținea în proprietate filiala Hidrotehnica (H.). În anul 1992, angajații H. au încercat să creeze o societate distinctă pe baza proprietății lui H.. Contractul privind crearea lui H. a fost ulterior declarat nul printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 22-23 octombrie 1992. În consecință, M. a păstrat dreptul de proprietate asupra lui H..

7. Compania reclamantă a fost creată ca urmare a privatizării companiei M. în anul 1994. În timpul privatizării, noii proprietari au cumpărat de la stat întreaga companie, inclusiv filiala H. a acesteia.

8. În anul 2002, la inițiativa angajaților filialei H., Procurorul General a solicitat casarea hotărârii judecătorești irevocabile din 22-23 octombrie 1992. La 24 aprilie și 24 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție a casat această hotărâre judecătorească și a dispus înregistrarea lui H. ca companie independentă.

9. Invocând hotărârea Curții din 27 februarie 2007, compania reclamantă a solicitat casarea hotărârilor judecătorești din 24 aprilie și 24 iulie 2003. La 19 iulie și 2 august 2007, Curtea Supremă de Justiție a casat aceste două hotărâri, restabilind compania reclamantă în drepturile sale. La 8 august 2007, Camera Înregistrării de Stat a introdus modificări în Registrul de stat al întreprinderilor și a eliberat companiei reclamante un certificat care confirma dreptul de proprietate al acesteia asupra filialei sale Hidrotehnica.

ÎN DREPT

10. La 1 octombrie 2007, Curtea a primit de la părți un document care conținea un acord de reglementare amiabilă ce prevedea, *inter alia*, următoarele:

„ținând cont de hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 27 februarie 2007 în cauza Moldovahidromaș v. Moldovei, prin care a fost constatată violarea articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca urmare a casării hotărârii Arbitrajului Republicii Moldova din 22-23 octombrie 1992;

... Ținând cont de decizia Curții Supreme de Justiție din 19 iulie 2007 prin care ... hotărârile judecătorești din 24 aprilie 2003 și 24 iulie 2003 au fost casate;

Ținând cont de decizia Curții Supreme de Justiție din 2 august 2007, prin care toate actele de creare a CTȘ Hidrotehnica ... au fost declarate nule de la data casării hotărârilor judecătorești din 24 aprilie și 24 iulie 2003; filiala Hidrotehnica a SA Moldovahidromaș

a fost repusă în drepturile sale și toate documentele de creare a filialei au fost restabilite; a fost dispusă radierea înregistrării lui CTȘ Hidrotehnica SA din Registrul de Stat al întreprinderilor, și înregistrarea lui CTȘ Hidrotehnica, filiala SA Moldovahidromaș, în Registrul sus-menționat;

Ținând cont de faptul că la 8 august 2007, Camera Înregistrării de Stat ... a decis înregistrarea lui CTȘ Hidrotehnica, filiala SA Moldovahidromaș, în Registrul de Stat al întreprinderilor, și a eliberat certificatul relevant;

Părțile au convenit după cum urmează:

1. Guvernul se obligă, în contextul reglementării amiabile în prezenta cauză, să contribuie în mod prioritar, prin toate mijloacele legale, la executarea integrală și eficientă a hotărârilor judecătorești adoptate de ... Curtea Supremă de Justiție la 19 iulie 2007 și 2 august 2007.

2. Hotărârile judecătorești adoptate la 19 iulie și 2 august 2007 de către ... Curtea Supremă de Justiție și decizia Camerei Înregistrării de Stat din 8 august 2007 constituie reglementarea definitivă a cauzei.

3. Compania reclamantă declară că nu are și nu va avea pretenții de ordin material, moral sau de alt gen față de Guvern pe marginea cererii nr. 30475/03 *Moldovahidromaș v. Moldova*.”

4. Părțile vor informa Curtea despre prezentul acord și vor solicita scoaterea cererii de pe rolul Curții. ...”

11. Curtea ia formal notă de acordul sus-menționat. Ea observă că scopul acestuia este soluționarea acestui litigiu. În continuare, ea observă că compania reclamantă și-a redobândit deja dreptul de proprietate asupra filialei sale H. și că, potrivit condițiilor acordului, Guvernul s-a angajat să contribuie la executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea companiei reclamante. În final, Curtea observă că compania reclamantă și-a retras toate pretențiile de compensare față de statul pârât formulate în fața Curții.

12. Examinând condițiile acordului la care s-a ajuns, Curtea consideră că acesta este echitabil, în sensul articolului 75 § 4 al Regulamentului Curții, și că este bazat pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoloalele sale (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției și articolul 62 § 3 al Regulamentului Curții) (a se vedea *Maurice v. France* (satisfacția echitabilă – reglementare amiabilă) [GC], nr. 11810/03, §§ 34-35, ECHR 2006-...).

13. Prin urmare, restul cauzei urmează a fi scos de pe rolul Curții (articolul 37 § 1 (b) al Convenției și articolul 43 § 3 al Regulamentului Curții).

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Ia formal notă de acord* la care au ajuns părțile și de măsurile întreprinse în vederea asigurării respectării angajamentelor asumate (articolul 43 § 3 al Regulamentului Curții);
2. *Decide* să scoată restul cauzei de pe rolul său.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 mai 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BOICENCO c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 41088/05)

HOTĂRÂRE
(Satisfacție echitabilă)

STRASBOURG

10 iunie 2008

DEFINITIVĂ

10/09/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Boicenco c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 20 mai 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 41088/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Nicolae Boicenco („reclamantul”), la 16 noiembrie 2005.

2. Printr-o hotărâre pronunțată la 11 iulie 2006 („hotărârea principală”), Curtea a constatat că reclamantul a fost agresat de către poliție și că autoritățile nu au efectuat o investigație adecvată a incidentului, contrar articolului 3 al Convenției. Curtea a mai constatat violarea articolului 3 al Convenției pe motiv de lipsă a îngrijiri medicale corespunzătoare în timpul detenției, câteva violări ale articolului 5 al Convenției și o violare a articolului 34 al Convenției (ECHR *Boicenco v. Moldova*, nr. 41088/05, 11 iulie 2006). Ea a acordat reclamantului 40,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 6,823 cu titlu de costuri și cheltuieli.

3. Deoarece chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției, în ceea ce privește prejudiciul material, nu era gata pentru decizie, Curtea a rezervat-o și a invitat Guvernul și reclamantul să prezinte, în termen de trei luni, observațiile lor scrise cu privire la acea chestiune și, în special, să informeze Curtea despre orice acord la care ei ar putea ajunge.

4. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații.

ÎN DREPT

5. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

6. Reclamantul a solicitat EUR 123,800 pentru a compensa prejudiciul material cauzat ca rezultat al violării articolului 3 al Convenției. El a prezentat câteva rapoarte medicale.

7. Într-un raport medical datat din 13 septembrie 2006 și semnat de medicul de familie al reclamantului, se menționează că reclamantul suferea de boala ischemică de inimă, angină pectorală, scleroză difuză a inimii, consecințele dereglării circulației sangvine cerebrale, diabet și obezitate. Pentru a stabili diagnoza precisă și, în caz de necesitate, a urma tratamentul necesar, reclamantului i s-a recomandat să treacă tomografia cu rezonanță magnetică a creierului. Reclamantului i s-a mai recomandat să urmeze o terapie de reabilitare neurologică.

8. Într-un raport medical din 9 octombrie 2006, același medic a repetat aceeași concluzie.

9. Între octombrie 2006 și februarie 2007, reclamantul a urmat diferite tipuri de terapie în instituțiile medicale din România și Ucraina. Reclamantul nu a prezentat Curții detalii cu privire la terapia și tratamentul urmat în acele instituții, ci doar a indicat că acestea au fost recomandate de medici.

10. La o dată nespecificată, reclamantul a trecut tomografia cu rezonanță magnetică a creierului într-un spital din Kiev. Într-un raport medical datat din 2 decembrie 2006 se indica că creierul reclamantului nu prezenta semne de devieri sau leziuni. De asemenea, se indica că reclamantul avea un cerc Willis deschis (*la baza creierului, arterele carotide și vertebrobazilare formează un cerc al arterelor de comunicare, cunoscut sub denumirea de cercul lui Willis*) și că el suferea de osteocondroză cervicală.

11. Într-un raport medical nedatat, întocmit de același spital, referindu-se la starea sănătății reclamantului, s-a indicat, *inter alia*, că reclamantul se afla în stare post-infarct al arterei interne carotide din dreapta, pe fondul sindromului cercului Willis deschis. El avea sistemul nervos slăbit (de gradul 3), inclusiv creierul, din cauza aterosclerozei, hipertensiunii și disfuncției metabolice, însoțit de sindromul disfuncției sistemului de echilibru și afectarea funcțiilor intelectuale și de memorie ale creierului pe fondul efectelor cerebrale post-traumatice descrise în fișa medicală a pacientului. De asemenea, el avea un chist al glandei pineale, hipertensiune (de gradul 3) de origine necunoscută (*criză hipertensivă provocată de administrarea preparatelor per orale*). De asemenea, reclamantul suferea de boală ischemică a inimii: angină pectorală (*provocată de exerciții*) de

gradul 1 și scleroză difuză a inimii. De asemenea, el avea o dereglare a coloanei vertebrale în partea cervicală (osteochondroză), diabet mellitus de gradul 2 de gravitate medie, sindromul bilateral al stării subacromiale (*o stare de durere în regiunea umărului*) și tenosinovită a articulațiilor umărului drept și stâng (*o anumită inflamație în articulațiile umerilor*).

12. Reclamantul a expediat Curții o listă detaliată a cheltuielilor angajate de el pentru terapie, investigații medicale și tratamentul în diferite instituții medicale din Republica Moldova, România și Ucraina în perioada între octombrie 2006 și februarie 2007 și costul estimativ al tratamentului viitor.

13. Guvernul a pus la îndoială argumentele reclamantului și a susținut că nu există o legătură cauzală între maltratarea la care a fost supus reclamantul și starea lui ulterioară. El a subliniat că înainte de incidentul din 20 mai 2005 reclamantul a suferit și alte câteva traume cerebrale. De asemenea, el a pretins că o parte semnificativă a tratamentelor și terapiilor, la care a fost supus reclamantul în România și Ucraina, era disponibilă și în Republica Moldova și era parțial acoperită de asigurarea medicală.

14. Curtea reamintește că în hotărârea principală ea nu a putut stabili o legătură cauzală directă între maltratarea și starea ulterioară de stupor a reclamantului (a se vedea paragraful 110 al hotărârii principale). Acum Curtea a primit probe medicale noi din surse independente; totuși ea nu poate să conchidă că starea neurologică și psihiatrică a reclamantului în perioada următoare maltratării a fost generată de maltratarea din 20 mai 2005. Într-adevăr, niciunul din rapoartele medicale de mai sus nu permit Curții să tragă o asemenea concluzie. Prin urmare, Curtea consideră necesar să respingă pretențiile reclamantului formulate cu titlu de prejudiciu material.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

Respinge restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă ce privesc prejudiciul material.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 10 iunie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA DUCA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 1579/02)

HOTĂRÂRE
(Radiere)

STRASBOURG

10 iunie 2008

DEFINITIVĂ

10/09/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Duca c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 20 mai 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 1579/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Eugenia Duca („reclamantul”), la 14 ianuarie 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Tănase, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul s-a plâns, *inter alia*, în temeiul articolului 8 al Convenției, de ingerința administrației închisorii în dreptul său la respectarea corespondenței sale cu avocații săi.

4. Printr-o decizie din 11 aprilie 2006, Curtea a declarat această pretenție admisibilă, iar restul cererii inadmisibil.

5. Guvernul, dar nu și reclamantul, a prezentat observații scrise (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții), iar Camera a decis, după consultarea părților, că o audiere cu privire la fondul cererii nu era necesară (articolul 59 § 3 *in fine* al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

6. Reclamantul s-a născut în anul 1953 și locuiește în Chișinău.

7. În perioada la care se referă cererea, dna Duca era conducătorul unei întreprinderi private. În anul 1998, doi angajați ai companiei au intentat o acțiune la Judecătoria sectorului Rîșcani, municipiul Chișinău, prin care au solicitat

recunoașterea lor ca fondatori ai companiei. În anul 2000, Curtea Supremă de Justiție, printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, a respins acțiunea lor.

8. În anul 1999, reclamantul din procesul sus-menționat au depus o plângere penală împotriva reclamantului, învinuindu-l de comiterea sustragerii în proporții deosebit de mari și de fals în acte publice. La 11 august 1999, Inspectoratul de poliție al municipiului Chișinău a pornit urmărirea penală împotriva reclamantului pe marginea învinuirii sus-menționate.

9. La 1 noiembrie 2002, reclamantul a fost condamnat la cinci ani de închisoare. La 12 decembrie 2002, Tribunalul Chișinău a casat în parte hotărârea primei instanțe. Procesul s-a terminat la 18 februarie 2003 cu adoptarea de către Curtea de Apel a unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care reclamantul a fost achitat.

10. În cadrul acestui proces, reclamantul s-a aflat de două ori în detenție: prima dată, sub arest preventiv, între 21 decembrie 2001 și 24 aprilie 2002, și a doua oară, după ce a fost condamnat, între 1 noiembrie 2002 și 12 decembrie 2002.

11. Potrivit reclamantului, în timpul primei sale detenții, administrația închisorii a cenzurat constant corespondența lui cu avocații săi.

12. După achitarea sa, reclamantul a intentat o acțiune civilă împotriva Guvernului în temeiul Legii nr. 1545 (a se vedea „Dreptul intern relevant”), solicitând despăgubiri în mărime de 461,800 euro (EUR) pentru acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

13. La 1 septembrie 2004, Judecătoria Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și i-a acordat suma totală de 150,000 lei moldovenești (echivalentul a EUR 10,289 la acea dată). Ea a menționat, *inter alia*, că:

„La 11 august 1999, împotriva reclamantului a fost pornită urmărirea penală. ...

...

[descrierea procedurilor]

...

La 18 februarie 2003, Curtea de Apel l-a achitat pe reclamant pe motiv că nu a fost comisă vreo infracțiune. Astfel, reclamantul a fost pus ilegal sub învinuire de patru ori. El s-a aflat sub obligația de a nu părăsi orașul, fiind astfel limitat în libertatea sa de circulație timp de 778 de zile. El a fost deținut ilegal în închisoare timp de 169 de zile și 7 ore, din care 111 zile s-a aflat în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne.

Este evident faptul că, în timp ce a fost învinuit ilegal de comiterea unei infracțiuni, reclamantul și familia sa au îndurat suferințe psihice.

Mai mult, avocatul reclamantului a declarat că reclamantul a fost deținut în condiții inumane în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne, fapt care a fost confirmat în raportul CPT din anul 2001.

Nu există îndoială că aceste circumstanțe au intensificat suferințele sale morale.”

14. La 1 decembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a confirmat această hotărâre judecătorească.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 8 al Convenției, de ingerința administrației închisorii în dreptul său la respectarea corespondenței sale cu avocații săi.

ÎN DREPT

Printr-o scrisoare din 29 ianuarie 2008, reclamantul a informat Curtea că el a decis să nu-și mai mențină cererea pe rolul Curții. În urma solicitării Curții de a fi informată despre motivele acestei decizii, la 22 aprilie 2008, reclamantul a comunicat în scris că a primit o compensație suficientă din partea instanțelor judecătorești naționale și că, mai mult, el nu a prezentat observațiile privind fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

15. Curtea ia notă de lipsa de intenție a reclamantului de a-și menține cererea și de solicitarea lui de a scoate cererea de pe rol (Articolul 37 § 1 (a) al Convenției). Ea consideră că respectarea drepturilor omului, garantate prin Convenție și Protocoalele sale, nu cere continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, restul cererii urmează a fi scos de pe rol.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

Decide să scoată restul cererii de pe rolul său.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 10 iunie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ISTRATE (nr. 2) c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 28790/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

10 iunie 2008

DEFINITIVĂ

10/09/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Istrate (nr. 2) c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte,*

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Mihai Poalelungi, *judcători,*

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii,*

Deliberând la 20 mai 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 28790/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Andrei Istrate („reclamantul”), la 29 august 2003.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că prin refuzul de a examina recursul său, Curtea Supremă de Justiție a încălcat dreptul său de acces la o instanță garantat de articolul 6 § 1 al Convenției.

4. La 13 februarie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1937 și locuiește în Chișinău. El este pensionar.

6. La o dată nespecificată, el a inițiat proceduri judiciare civile împotriva consiliului local Strășeni, solicitând compensații în mărime de 195,500 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 14,000 euro (EUR)) pentru pretinsa confiscare ilegală de către autoritățile sovietice a casei familiei sale în anul 1949.

7. La 26 decembrie 2002, după scutirea reclamantului de la plata taxei de stat, Judecătoria sectorului Strășeni a examinat fondul acțiunii și a respins-o ca nefondată.

8. La 7 mai 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul reclamantului pe aceleași motive. Tribunalul a procedat astfel după scutirea reclamantului de la plata taxei de stat.

9. Reclamantul a depus recurs și a solicitat, *inter alia*, să fie scutit de la plata taxei de stat pe motiv că situația sa financiară era proastă. El a prezentat probe potrivit cărora, după plata tuturor serviciilor comunale, el rămânea cu doar 2 MDL din pensia sa lunară.

10. La 12 august 2003, Curtea Supremă de Justiție a refuzat să examineze recursul reclamantului pe motivul neplății taxei de stat. Ea a declarat că scutirea de la plata taxei de stat la etapa recursului era imposibilă.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 85. Scutirile de taxă de stat

»...

(4) În funcție de situația materială, persoana fizică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.”

Articolul 437. Cuprinsul cererii de recurs

»...

(2) La cererea de recurs trebuie să se anexeze dovada de plată a taxei de stat, dispozițiile articolelor 85 ... neavând incidență.”

12. Potrivit articolului 98 al Codului de procedură civilă, taxa de stat se încasează de la partea care a pierdut procesul.

13. Potrivit Legii taxei de stat, nr. 1216/92, taxa de stat pentru cererile privitor la cauzele similare acestei cauze constituie 3% din valoarea acțiunii. Taxa de stat pentru cererile de apel constituie 75% din taxa inițială, iar pentru cererile de recurs - 50% din taxa inițială.

ÎN DREPT

14. Reclamantul a pretins că dreptul său de acces la o instanță, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, a fost încălcat ca rezultat al refuzului Curții Supreme de Justiție de a examina cererea sa de recurs din cauza neplății taxei de stat.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

15. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 2 al Convenției, că dreptul său la viață a fost încălcat de către stat și a susținut că persoane necunoscute au încercat să spargă apartamentul său și să-l omoare. Reclamantul este convins că aceste persoane erau agenți ai statului. Mai mult, reclamantul a susținut că statul a încercat să-l omoare prin faptul că a mărit continuu prețurile la bunuri, menținând, în același timp, pensia sa la un nivel foarte jos. Curtea consideră că această pretenție este vădit nefondată. Prin urmare aceasta urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

16. În același timp, Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 AL CONVENȚIEI

17. Reclamantul a pretins că dreptul său de acces la o instanță, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, a fost încălcat ca rezultat al refuzului Curții Supreme de Justiție de a examina cererea lui de recurs din cauza neplății taxei de stat.

18. Guvernul a susținut că pretenția reclamantului este vădit nefondată și că limitarea accesului la al treilea grad de jurisdicție, în scopul asigurării unei administrări eficiente a justiției, a fost rezonabilă.

19. Curtea notează că chestiunile ridicate în această cauză sunt identice celor care au dus la violarea articolului 6 al Convenției în hotărârea Curții în

cauza *Clionov v. Moldova* (nr. 13229/04, § 41, 9 octombrie 2007). În acea cauză, Curtea a constatat, *inter alia*, că prevederea Codului de procedură civilă, care instituia o interdicție de blanchetă de a scuti de la plata taxei de stat în recurs, a ridicat în sine o chestiune prin prisma articolului 6 § 1 al Convenției. Având în vedere că aceeași prevedere a Codului de procedură civilă a fost aplicată și în această cauză de către Curtea Supremă de Justiție pentru a refuza examinarea recursului reclamantului, Curtea nu găsește vreun motiv care i-ar permite să se abată de la concluzia la care ea a ajuns în cauza *Clionov*.

20. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

21. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

22. Reclamantul a pretins EUR 30,010 cu titlu de prejudiciu material cauzat și EUR 20,000 cu titlu de prejudiciu moral.

23. Guvernul a considerat că sumele pretinse de reclamant erau excesive și nerezonabile.

24. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi suferit un prejudiciu moral ca urmare a violării constatate mai sus. Făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 1,000. În ceea ce privește pretenția formulată cu titlu de prejudiciu material, Curtea consideră că nu există o legătură causală între violarea constatată și pretinsul prejudiciu material și, prin urmare, o respinge.

B. Costuri și cheltuieli

25. Reclamantul a mai pretins EUR 100 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții.

26. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, considerând că aceasta este excesivă și că reclamantul nu a probat pretensele cheltuieli de reprezentare.

27. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi avut cheltuieli de secretariat pe durata procedurilor pe care ea le examinează. Prin urmare, Curtea acordă reclamantului întreaga suma pretinsă.

C. Dobânda de întârziere

28. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 1,000 (o mie de euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 100 (o sută de euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 10 iunie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VICTOR SAVIȚCHI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 81/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

17 iunie 2008

DEFINITIVĂ

17/09/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Victor Savițchi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 27 mai 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 81/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Victor Savițchi („reclamantul”), la 26 noiembrie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevschi, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru Drepturile Omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că a fost maltratată în timpul reținerii sale, că convorbirile lui telefonice au fost interceptate ilegal și că procedurile penale pornite împotriva lui au fost inechitabile.

4. La 16 februarie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții, căreia i-a fost alocată cauza, a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul, dl Victor Savițchi, este un cetățean al Republicii Moldova născut în anul 1954. El lucra în calitate de inspector al poliției economice din

cadrul secției de poliție Fălești. La 3 august 2000, el a fost reținut, fiind suspectat că a luat mită 4,000 dolari SUA (USD) în schimbul acordării unui favor într-o cauză de care se ocupa.

1. *Reținerea în flagrant delict*

6. Reținerea în flagrant delict a fost filmată de două camere video din diferite unghiuri. Ambele înregistrări video au fost anexate la dosarul penal național și au fost expediate Curții de către Guvern.

7. Una din înregistrările video arată un grup de ofițeri de poliție îmbrăcați în civil care au intrat într-o cameră care arată ca un mic bar, unde reclamantul bea bere cu persoana care a dat mită. La vederea ofițerilor de poliție, reclamantul și-a muiat degetele în halba cu bere, după care a fost imediat apucat și imobilizat de către ofițerii de poliție. Deoarece reclamantul a încercat să se aplece, trei ofițeri de poliție țineau mâinile lui la spate, în timp ce altul ținea capul lui sus. Ulterior, un alt ofițer de poliție s-a alăturat celorlalți patru. Un alt ofițer de poliție s-a apropiat de reclamant și a verificat buzunarele pantalonilor acestuia. Reclamantul a fost stropit cu bere și apă, aparent în încercarea de a-l calma, iar unul din ofițerii de poliție care îl ținea a comentat că el încerca să se aplece. În final, el a fost încătușat forțat și așezat pe un scaun. După aproximativ patru minute de rezistență, reclamantul s-a liniștit. După aproximativ cinci minute, unul din ofițerii de poliție i-a anunțat pe ceilalți că a oprit filmarea, deoarece caseta video s-a terminat.

8. A doua înregistrare video se începe imediat după ce ofițerii de poliție îl apucă și îl țin pe reclamant. Se poate vedea cum bărbatul care ținea camera video îl lovește pe reclamant în piept. Se pare că bărbatul care îl lovea pe reclamant era ofițerul de poliție care filma cealaltă înregistrare video (a se vedea paragraful precedent). Imediat după această scenă, imaginea se îndreaptă într-un perete; totuși, din spate se auzeau sunete asemănătoare cu două lovituri. După aproximativ douăzeci de secunde, aceeași persoană l-a lovit pe reclamant de două ori în partea posterioară. Un alt ofițer de poliție s-a apropiat de reclamant și i-a făcut ceva; totuși, se poate vedea doar spatele acestuia. Mai târziu, reclamantul, care a continuat să opună rezistență, a fost stropit cu bere și apă, aparent în încercarea de a-l calma. Unul din ofițerii de poliție care-l ținea a comentat că reclamantul încerca să se aplece. După ce a fost așezat forțat pe un scaun, reclamantul s-a liniștit și un ofițer de poliție i-a verificat mâinile cu o lampă specială pentru a detecta praful special cu care au fost prelucați banii. Ulterior, buzunarele lui au fost verificate și din buzunarul cămășii lui au fost scoase USD 4,000. Se pare că banii au fost marcați cu praf special și aveau inscripția „Mită Savițchi 2000”. Reclamantul a declarat că banii nu sunt ai lui și că el nu știa cum ei au ajuns în buzunarul său. El a declarat că în acel buzunar el avea documente și un stilou, care, în mod misterios, apar pe masă.

2. *Procedurile împotriva ofițerilor de poliție care l-ar fi maltratat pe reclamant în timpul reținerii*

9. La o dată nespecificată, reclamantul a depus o plângere la Procuratura Generală privind pretinsa sa maltratare de către polițiștii care l-au reținut la 3 august 2000.

10. La 24 noiembrie 2000, Procuratura Generală a refuzat să pornească urmărirea penală împotriva ofițerilor de poliție, pe motiv că plângerea reclamantului era nefondată. În decizia privind respingerea plângerii reclamantului se indica, *inter alia*, că câțiva ofițeri de poliție care au participat la reținerea reclamantului au fost interogați și au respins acuzațiile reclamantului precum că el a fost bătut.

11. La 17 mai 2004, reclamantul s-a adresat Judecătoria Rîșcani împotriva refuzului procuraturii de a porni urmărirea penală împotriva ofițerilor de poliție care l-au maltratat. În sprijinul cererii sale, reclamantul a invocat înregistrarea video a reținerii sale (a se vedea paragraful 8 de mai sus) și constatările din sentința Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001 (a se vedea paragraful 14 de mai jos).

12. La 18 iunie 2004, Judecătoria Rîșcani, fără a viziona înregistrarea video, a examinat fondul plângerii și, printr-o hotărâre succintă, a respins plângerea ca nefondată.

3. *Procedurile penale pornite împotriva reclamantului*

13. Reclamantul a fost deținut pe parcursul procedurilor judiciare între 4 august 2000 și 5 iunie 2001.

14. La 5 iunie 2001, Tribunalul Bălți l-a achitat pe reclamant. În hotărârea sa instanța a notat, *inter alia*, următoarele:

„Articolul 109 al Codului de procedură penală prevede că ancheta preliminară se efectuează numai după pornirea procesului penal. ... Cauza penală a fost pornită la 3 august 2000. ...

Învinuirea se bazează pe un șir probe dobândite până la pornirea procesului penal, și anume: actul de instalare a aparatului special de imprimare a convorbirilor, din 2 august 2000; procesul-verbal privind marcarea banilor, din 2 august 2000; imprimarea video din 2 august 2000, și câteva imprimări audio. ...

...

Conform articolului 156/1 al Codului de procedură penală, ascultarea convorbirilor, care se fac prin telefon și prin alte instalații de intercomunicații, de către bănuțit ... poate fi înfăptuită în legătură cu acțiunile penale intentate, conform hotărârii organului de cercetare penală, cu sancțiunea procurorului.

În procedurile penale din această cauză, procuratura a prezentat patru casete video și trei micro casete audio; totuși, din materialele cauzei rezultă că interceptarea convorbirilor nu a fost sancționată de către procuror.

...

Ascultând conținutul casetei audio HF-S 90, micro audio casetelor Sony MC-60, TDK-60 și „Olimpus”, instanța judecătorească a stabilit că ascultarea și imprimarea sonoră a convorbirilor a fost efectuată cu încălcarea prevederilor [Codului de procedură penală] și nu este clar cine a efectuat imprimarea, cine a participat la convorbire și la ce dată au fost efectuate înregistrările.

Conținutul micro casetei audio Sony MC-60 ... nu este descifrabil. ...

Aceste casete audio au fost expediate procuraturii generale la 2 august 2000, adică cu o zi înainte de pornirea procesului penal.

Deoarece probele de mai sus au fost obținute cu încălcarea prevederilor Codului de procedură penală, acestea nu sunt admisibile.

...

Vizionând imprimarea video a reținerii, cercetarea la fața locului și percheziția corporală, instanța judecătorească a constatat următoarele: înregistrarea se începe la ora 18.52; Savițchi a fost înconjurat de persoanele care l-au reținut, mâinile i-au fost sucite iar el a fost lovit în regiunea ficatului. Imaginea se schimbă, însă loviturile aplicate reclamantului mai pot fi auzite. După aceasta ... Savițchi a fost stropit cu bere și apă și forțat să se așeze pe un scaun cu mâinile încâtușate la spate, ... iar la ora 19.21, se ridică banii din buzunarul stâng al cămășii acestuia.

Pe peliculă se vede deslușit că la momentul învâlmășelii produse la reținere (la 18.53), în timp ce mâinile lui Savițchi erau încâtușate la spate și el era înconjurat de bărbați, cineva s-a apropiat de el, s-a aplecat și a întins mâinile pe pieptul lui Savițchi.

Aceste imagini pun la îndoială faptul că Savițchi a luat banii și nu exclude versiunea lui, potrivit căreia, banii au fost puși în buzunarul său.

...

Faptul că el a fost stropit cu apă și bere pare să sprijine declarația sa că el și-a pierdut cunoștința ... și că un praf special a apărut pe mâinile lui, care erau încâtușate la spate.

Martorii S. și B., care au fost interogați în ședință de judecată, au declarat că atunci când ei au intrat în local [bar], ei l-au văzut pe Savițchi, care a fost deja reținut, și că ei nu au văzut momentul reținerii sale. Mărturiile lor corespund cu înregistrarea video.

Faptul că el [Savițchi] și-a muiat degetele în halba de bere nu este o probă suficientă a faptului că el a luat banii. ...

Deoarece aceste probe sunt echivoce, ele trebuie interpretate în favoarea lui Savițchi.

Ofițerii de poliție ..., care au participat la reținere în calitate de martori, au declarat că în timpul reținerii Savițchi a opus rezistență și, prin urmare, el a fost încâtușat, el nu și-a pierdut conștiința, nimeni nu a pus banii în buzunarul lui și nimeni nu l-a bătut.

...

Declarațiile acestor martori [a ofițerilor de poliție] nu corespund imprimării video și, prin urmare, instanța judecătorească pune la îndoială veridicitatea acestora. ...

...

Martorul L.M. [cel ce a dat mita] nu a confirmat faptul că Savițchi a cerut bani de la el. ... El a aflat despre bani de la A.M. [intermediarul]. Mai mult, nu exista vreun motiv ca ea să se teamă de vreun control. ...

Analizând toate circumstanțele cauzei, instanța judecătorească ajunge la concluzia că organele de stat au organizat o provocare, ceea ce contravine articolului 95 alin. 5 al Codului de procedură penală.”

15. Procuratura a depus apel împotriva acestei hotărâri. Ea nu a negat faptul că unele probe au fost obținute cu încălcarea Codului de procedură penală.

16. În privința descrierii date de prima instanță înregistrării video a reținerii reclamantului, procuratura a declarat că, la momentul reținerii, a avut loc într-adevăr o învălmășeală, deoarece reclamantul a opus rezistență. El nu s-a liniștit și a încercat să se arunce la pământ. A fost însă clar vizibil faptul că banii au fost scoși din buzunarul său. Procuratura a subliniat că prima instanță trebuia să atragă mai multă atenție declarațiilor victimelor L.M. și A.M. (care au dat mită) și a susținut că prima instanță a refuzat să audieze un martor care a fost prezent la momentul scoaterii banilor din buzunarul reclamantului. Prima instanță nu a ascultat toate înregistrările audio prezentate de către procuratura. De asemenea, ea nu a audiat tehnicienii care au efectuat înregistrările audio și video și a interpretat greșit declarațiile ofițerilor de poliție care l-au reținut pe reclamant.

17. Procuratura a solicitat casarea hotărârii judecătorești din 5 iunie 2001 și trimiterea cauzei în prima instanță pentru rejudecare.

18. La 30 august 2001, Curtea de Apel a admis integral apelul procuraturii, a casat hotărârea judecătorească din 5 iunie 2001 și a dispus rejudecarea cauzei de către prima instanță. Instanța a constatat numeroase greșeli de procedură la examinarea cauzei în prima instanță, cum ar fi, *inter alia*, aprecierea greșită a probelor, încălcarea dreptului inculpatului la apărare, neexaminarea corespunzătoare a probelor (a casetelor video și audio), respingerea cererii procurorului de a audia un martor și câțiva experți, existența unor probe insuficiente pentru a demonstra că reclamantul nu a luat mită și concluzia greșită privind organizarea provocării.

19. La 12 noiembrie 2002, Tribunalul Bălți a reexaminat integral această cauză, a decis că reclamantul era vinovat de luare de mită și l-a condamnat la zece ani privațiune de libertate. Instanța de judecată și-a întemeiat hotărârea, *inter alia*, pe mărturiile lui A.M. și L.M., care au declarat că reclamantul le-a cerut mită, și a celor cinci polițiști care l-au reținut pe reclamant și care au făcut declarații mai mult sau mai puțin similare despre pretinsa dare de mită și reținere. Doar unul din cei cinci ofițeri de poliție a declarat sub jurământ că față de

reclamant a fost aplicată forța. Ceilalți ofițeri de poliție au declarat că forța nu a fost aplicată. Toți ofițerii de poliție au declarat că reclamantul și-a muiat degetele în halba de bere, pentru a spăla urmele prafului fosforescent.

20. De asemenea, instanța judecătorească s-a bazat pe faptul că banii au fost găsiți în buzunarul reclamantului și că urmele prafului fosforescent au fost depistate pe palma mâinii lui drepte. Instanța s-a mai bazat pe două casete audio care conțineau înregistrări telefonice ale convorbirilor dintre reclamant și A.M. și L.M., care au avut loc la o dată necunoscută, și pe înregistrarea video a reținerii reclamantului. Instanța judecătorească a menționat următoarele:

„Din caseta audio TDK MC-60 reiese că Savițchi se ocupa de cazul lui L.M.. Din discuția lor mai reiese că el a extorcat de la aceasta suma de bani menționată în schimbul unui raport pozitiv asupra dosarului său. El a insistat ca ea să se concedieze și să părăsească localitatea și promis că, după plata banilor, problema va fi soluționată pozitiv; în caz contrar, banii vor fi restituiți.

Din discuțiile dintre Savițchi și A.M. reiese că Savițchi i-a cerut USD 4,000. El se ocupa de dosarul lui L.M., a descoperit iregularități în privința unor sume mari de bani și a promis să o ajute în schimbul unei mite, cu condiția că ea se va concedia și se va muta într-un alt oraș.

Din înregistrarea video, se pare că banii, în mărime de USD 4,000, au fost marcați în prezența martorilor și i-au fost transmiși lui A.M., care, la 3 august 2000, în jurul orei 18.30 ... i-a transmis lui Savițchi. Când poliția a intrat în bar, mita era deja în buzunarul cămășii lui Savițchi. Savițchi și-a înmuiat degetele în halba de bere, pentru a spăla urmele prafului fosforescent.”

21. Instanța judecătorească nu a descris alte detalii privind înregistrarea video a reținerii reclamantului descrise în hotărârea judecătorească din 5 iunie 2001. Ea a susținut că declarațiile reclamantului, potrivit cărora el nu a luat banii iar aceștia i-au fost puși în buzunar, erau nesusținute. Instanța judecătorească a constatat că față de el a fost aplicată forța fizică în răspuns la rezistența opusă poliției și pentru a preveni distrugerea probelor.

22. Reclamantul a contestat această hotărâre, susținând, *inter alia*, că:

„Instanța judecătorească a fost influențată prin scrisoarea președintelui [Președintelui țării] adresată președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, V.S..

...

... instanța judecătorească nu s-a pronunțat asupra înregistrării video a reținerii reclamantului, în care se poate vedea clar că, la ora 18.52, cineva l-a lovit în stomac, după care [camera de filmat] a fost imediat [întoarsă în altă parte] de către persoana care filma; totuși, loviturile aplicate puteau fi auzite în continuare. O minută mai târziu, la ora 18.53, o persoană necunoscută a ascuns imaginea cu corpul său și a băgat banii în buzunar. ... Savițchi a fost stropit cu bere și apă pentru a-l readuce în conștiință. ...

Instanța judecătorească nu a aflat cine l-a lovit pe reclamant și de ce a fost necesară aplicarea forței. Mai mult, instanța judecătorească nu a luat în considerație faptul că toți ofițerii de poliție martori, cu excepția unuia, au negat faptul că Savițchi a fost bătut. ... A fost un plan de a-l face pe Savițchi să-și piardă cunoștința, pentru a putea manipula probele.

Instanța judecătorească nu a luat în considerație faptul că unele probe, precum actul de instalare a aparatului de interceptare telefonică, din 2 august 2000, procesul-verbal privind marcarea banilor și înregistrările audio și video, din 2 august 2000, au fost obținute cu încălcarea ... Codului de procedură penală. ...

Înregistrarea convorbirilor telefonice a fost efectuată fără autorizația procurorului. ... Mai mult, chiar și aceste probe demonstrează nevinovăția lui Savițchi. ... Nicio probă audio sau video nu demonstrează că Savițchi a cerut sau a primit mită de la L.M sau A.M.”

23. La 30 ianuarie 2003, Curtea de Apel a respins apelul reclamantului. În privința argumentelor lui, ea a declarat următoarele:

„Din materialele dosarului rezultă că Savițchi a extorcat mita în mărime de USD 4,000 de la A.M., care a informat poliția. După aceasta, au fost întreprinse măsuri de investigație, au fost folosite dispozitive de înregistrare și au fost înregistrate convorbirile dintre Savițchi și A.M. despre transmiterea mitei și mărimea acesteia. A fost făcută înregistrarea video a marcării bancnotelor. În acest mod, Savițchi a fost prins în flagrant delict și nu există dubii cu privire la vinovăția lui. Argumentele din cererea de apel a lui Savițchi sunt lipsite de orice suport legal și instanța judecătorească le consideră drept o metodă de apărare a inculpatului cu scopul de a evita răspunderea penală pentru infracțiunea comisă. Prin urmare, nu se poate spune că mituirea a fost [săvârșită ca rezultat al] provocării.”

24. Reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție, invocând inadmisibilitatea tuturor probelor obținute înainte de 3 august 2000 și alte argumente similare celor invocate în apelul său.

25. La 10 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție, fără a ține o ședință de judecată și fără a aduce motive, a declarat inadmisibil recursul reclamantului.

4. *Încercările reclamantului de a obține copii ale materialelor din dosarul său penal*

26. La 26 martie 2004, reclamantul s-a adresat cu o scrisoare la Curtea de Apel Bălți, unde se păstra dosarul său penal, prin care a solicitat eliberarea copiilor unor materiale din dosar. În răspuns, el nu a primit toate copiile solicitate.

27. El a repetat cererea sa și a subliniat că, pentru a se adresa unui tribunal internațional, el avea nevoie de o copie a procesului-verbal al ședințelor de judecată ținute din cadrul procesului penal pornit împotriva lui și o copie a înregistrării video a reținerii sale din 3 august 2000, când el a fost prins în flagrant delict.

28. Printr-o scrisoare din 3 mai 2004, Președintele Curții de Apel Bălți l-a informat pe reclamant că, conform Codului de procedură penală, el nu avea dreptul să primească copii ale procesului-verbal al ședințelor de judecată; în pri-

vința copiei casetei video, reclamantul a fost informat că instanța nu dispunea de resurse tehnice sau economice pentru a face aceasta.

29. Reclamantul a răspuns că era gata să suporte toate cheltuielile legate de copierea casetei video.

30. La 30 iunie 2004, vice-președintele Curții de Apel Bălți a răspuns reclamantului că instanța nu dispunea de resurse tehnice sau economice pentru a face copia unei casete video.

31. La date nespecificate, reclamantul s-a plâns Consiliului Superior al Magistraturii de refuzul Curții de Apel Bălți de a-i elibera copii ale materialelor solicitate din dosarul său penal. El s-a bazat, *inter alia*, pe prevederile Legii privind accesul la informație și pe articolul 10 al Convenției.

32. La 2 iulie 2004, C.G., vice-președintele Curții Supreme de Justiție, a informat reclamantul că avocatul lui avea dreptul să facă cunoștință cu procesul-verbal al ședinței și înregistrarea video a reținerii sale, însă nu putea să solicite copii ale acestora.

33. La 15 iulie 2004, reclamantul a depus o cerere la Curtea de Apel Chișinău împotriva deciziei lui C.G. din 2 iulie 2004, cerând anularea deciziei și obligarea Curții de Apel Bălți să-i elibereze copii ale proceselor verbale ale ședințelor de judecată ținute pe marginea dosarului său penal și a înregistrărilor video ale reținerii sale. El și-a întemeiat acțiunea, *inter alia*, pe Legea privind accesul la informație și articolul 10 al Convenției.

34. La 27 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău l-a informat pe reclamant că acțiunea lui nu putea fi examinată, deoarece scrisoarea lui C.G. era o simplă opinie a unui funcționar public care nu încălca drepturile reclamantului și care, prin urmare, nu putea fi contestată în instanța de judecată.

35. Reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție. La 20 septembrie 2004, el a fost însă informat de către Curtea Supremă de Justiție că scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 27 iulie 2004 nu era o hotărâre judecătorească și, prin urmare, nu putea fi contestată cu recurs.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

36. Prevederi relevante ale Codului de procedură penală (în vigoare la data evenimentelor) sunt următoarele:

Articolul 55. Probele

»...

Probele obținute cu încălcarea prevederilor prezentului Cod sau neexamineate în modul cuvenit în ședință judiciară nu pot constitui temeiul sentinței sau al altor hotărâri judecătorești și documente procesuale.

...»

Articolul 109. Începerea anchetei preliminare

„Ancheta preliminară se efectuează numai după pornirea procesului penal și în modul, stabilit de prezentul Cod. ...

...”

37. Prevederi relevante ale noului Cod de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 66. Drepturile și obligațiile învinuitului, inculpatului

„2) Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul:

...

22) după terminarea urmăririi penale, să ia cunoștință de toate materialele cauzei și să noteze din ele datele necesare, să facă copii ... ”

Articolul 336. Procesul-verbal al ședinței de judecată

.....

(5) Despre întocmirea și semnarea procesului-verbal integral al ședinței de judecată președintele ședinței înștiințează în scris părțile și le asigură posibilitatea de a lua cunoștință de procesul-verbal ... ”

ÎN DREPT

38. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, că a fost bătut de către ofițerii de poliție în timpul reținerii sale la 3 august 2000. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

39. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că procedurile penale pornite împotriva lui au fost inechitabile. Partea relevantă a articolului 6 § 1 al Convenției prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

40. Inițial, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 10 al Convenției, de refuzul instanțelor judecătorești naționale de a-i elibera copii ale procesului-verbal al ședințelor judiciare din dosarul penal intentat împotriva lui și a înregistrării video a reținerii sale. Curtea consideră că este mai potrivit să examineze această pretenție prin prisma articolului 8 al Convenției. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 8 al Convenției, că convorbirile lui telefonice au fost ilegal interceptate de către persoana care l-a provocat. Articolul 8 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.”

41. În final, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 13 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretinsa violare a articolului 8 al Convenției. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 al Convenției

42. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că detenția lui între 4 august 2000 și 5 iunie 2001 a fost ilegală. Totuși, în observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu continue examinarea acestei pretenții. Curtea nu găsește vreun motiv pentru a o examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției

43. Reclamantul a declarat că procedurile penale intentate împotriva lui au fost inechitabile, deoarece o parte din probele importante pe care s-au bazat instanțele judecătorești, cum ar fi înregistrarea convorbirilor lui telefonice, au fost admise ilegal, iar instanțele judecătorești nu au adus motive suficiente în hotărârile lor pentru admiterea acestora și nu s-au referit la unele argumente și probe importante prezentate de el. Mai mult, instanțele judecătorești care l-au condamnat nu au argumentat de ce nu au fost de acord cu concluziile din hotărârea Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001. El a susținut că procedura în întregime a fost inechitabilă.

44. Guvernul nu a fost de acord cu reclamantul și a declarat că reclamantul a avut posibilitatea efectivă să conteste admisibilitatea probelor vizate. El a participat personal la ședințele de judecată și a fost reprezentat de către un avocat, iar instanțele judecătorești, constatând vinovăția acestuia, au adus o motivație amplă în hotărârile lor.

45. Curtea reamintește că, ca atare, articolul 6 al Convenției nu instituie reguli ce privire la admisibilitatea probelor, aceasta fiind, în primul rând, o chestiune care trebuie reglementată de legislația națională. În principiu, Curtea nu poate exclude că astfel de probe obținute ilegal pot fi considerate

admisibile (*Schenk v. Switzerland*, hotărâre din 12 iulie 1988, Seria A nr. 140, § 46).

46. Curtea reiterează în continuare că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe o obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001). Totuși, acest lucru nu poate fi înțeles ca cerând un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk v. the Netherlands*, hotărâre din 19 aprilie 1994, Seria A nr. 288, p. 20, §§ 59 și 61, și *Burg and Others v. France* (dec.), nr. 34763/02, ECHR 2003-II). Modul în care obligația de a aduce motive se aplică poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie stabilit în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija v. Spain*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A, § 29, și *Helle v. Finland*, hotărâre din 19 decembrie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, § 55). În orice caz, trebuie prezentate motive în răspuns la fiecare argument, care, dacă ar fi admis, ar putea fi decisiv pentru rezultatul cauzei.

47. Curtea notează că, la examinarea cauzei penale pornite împotriva reclamantului, instanțele judecătorești naționale nu s-au referit la unele chestiuni invocate de reclamant, cum ar fi admisibilitatea înregistrărilor audio, admisibilitatea procesului-verbal privind marcarea bancnotelor care trebuiau transmise, declarațiile privind valoarea probatorie a unei înregistrări audio și a unei înregistrări video a reținerii în flagrant.

48. În pofida acestui fapt, trebuie observat faptul că, atunci când instanțele judecătorești au ajuns la concluzia privind vinovăția reclamantului, ele au stabilit că reclamantul, în calitate sa de inspector, era implicat în instrumentarea dosarului lui L.M.. Persoanele care i-au dat mită au declarat că reclamantul le-a cerut mită, iar înregistrarea video a reținerii reclamantului îl arată clar înmuindu-și degetele în halba de bere, aparent, încercând să spele urmele de praf folosit pentru a marca bancnotele ce i-au fost transmise; din înregistrarea video se vede, de asemenea, că reclamantul a încercat să se aplece, aparent în încercarea de a scoate ceva din buzunarul cămășii. Aceasta s-a dovedit a fi suma de USD 4,000, care a fost marcată cu praf. Din prima înregistrare video se vede clar (a se vedea paragraful 7 de mai sus) că bărbatul care s-a pus în fața reclamantului în timpul reținerii lui (a se vedea paragraful 8 de mai sus) a verificat doar buzunarele pantalonilor reclamantului și nu s-a atins de buzunarul cămășii. În prezența unor astfel de probe, este dificil de a imagina că, chiar dacă instanțele naționale ar fi examinat și acceptat toate argumentele reclamantului, ele ar fi ajuns la o concluzie diferită. Ceea ce este important pentru Curte este

echitatea procedurilor în ansamblu (a se vedea *Khan v. the United Kingdom*, nr. 35394/97, § 34, ECHR 2000-V).

49. În ceea ce privește ultimul aspect menționat, Curtea notează că reclamantul a beneficiat de asistență juridică pe toată durata procedurilor și nu există aparențe ale încălcării principiului egalității armelor sau imposibilității reclamantului de a prezenta argumente și probe personal sau prin intermediul avocatului.

50. Reclamantul s-a mai plâns de faptul că instanțele judecătorești care l-au condamnat nu au argumentat de ce nu au fost de acord cu constatările din hotărârea Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001. Curtea consideră acest argument neesențial. După casarea acestei hotărâri, a avut loc o rejudecare deplină a cauzei. Toate probele au fost examinate din nou iar toți martorii au fost audiați repetat. În aceste circumstanțe, nu se poate spune că instanțele judecătorești naționale erau obligate să aducă motive pentru că s-au abătut de la hotărârea din 5 iunie 2001, care era diferită (a se compara cu soluția diferită din hotărârea *Salov v. Ukraine*, nr. 65518/01, §§ 90-92, ECHR 2005-... (extracts)).

51. În lumina celor expuse mai sus, Curtea consideră că pretenția reclamantului privind inechitatea procedurilor urmează a fi respinsă, ca fiind vădit nefondată, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

C. Pretenția formulată în temeiul articolului 8 al Convenției privind înregistrarea convorbirilor telefonice ale reclamantului

52. Reclamantul s-a plâns că convorbirile sale telefonice au fost înregistrate ilegal și a subliniat că înregistrarea a fost făcută de către o persoană privată, A.M., și nu de către reprezentanții statului.

53. Curtea notează că reclamantul nu a depus vreo plângere autorităților competente împotriva persoanei responsabile de înregistrare. Prin urmare, el nu a epuizat căile de recurs disponibile potrivit legislației Republicii Moldova. Mai mult, examinarea cauzei nu a scos la iveală vreo circumstanță specială care ar fi scutit reclamantul de obligația de a epuiza căile de recurs interne. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 pentru neepuizarea căilor de recurs interne.

D. Pretenția formulată în temeiul articolului 8 al Convenției privind refuzul de a da reclamantului copii ale unor materiale din dosarul său penal

54. Reclamantul s-a plâns de faptul că autoritățile au refuzat să-i elibereze copii ale proceselor-verbale ale ședințelor judecătorești care au avut loc în

cadrul procedurilor penale pornite împotriva sa și copia casetei video privind reținerea sa.

55. Curtea notează că ea a recunoscut deja dreptul de acces al unei persoane la documente cu acces limitat care se află în posesia autorităților publice, dacă aceste documente au importanță pentru exercitarea dreptului acesteia la viața privată. În *Gaskin v. the United Kingdom* (hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 160, § 36), documentele în cauză conțineau informații privind aspecte foarte personale ale copilăriei, creșterii și istoriei reclamantului și au fost considerate drept principala sursă de informare despre anii de formare a lui. În *Rotaru v. Romania* ([GC], nr. 28341/95, § 44, ECHR 2000-V), documentele cu acces limitat au inclus informații despre viața, studiile, activitățile politice și cazierul juridic al reclamantului. În *Roche v. the United Kingdom* ([GC], nr. 32555/96, § 155, ECHR 2005-...), documentele cu acces limitat conțineau informații care puteau diminua temerea reclamantului cu privire la sănătatea sa, fie îi puteau oferi posibilitatea să aprecieze singur pericolul la care el a fost expus.

56. În această cauză, copiile documentelor se refereau la proceduri publice la care reclamantul a fost prezent și, cel mai important, acestea nu erau documente cu acces limitat. Chiar dacă se poate spune că acestea făceau parte din trecutul și memoria sa, ceea ce se poate spune, într-o oarecare măsură, despre orice element al vieții cotidiene a unei persoane, este incontestabil faptul că reclamantul putea avea acces la acestea prin avocatul său, în timpul detenției sale, și chiar personal, după eliberarea sa. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că această cauză se deosebește de cauzele sus-menționate *Gaskin*, *Rotaru* și *Roche* și că documentele în cauză nu aveau o asemenea importanță pentru exercitarea dreptului reclamantului la viața privată, încât să cadă sub incidența articolului 8 al Convenției. Prin urmare, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției, această parte a cererii urmează a fi respinsă ca incompatibilă *ratione materiae* cu prevederea vizată a Convenției.

E. Pretenția formulată în temeiul articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 8 al Convenției

57. Reclamantul a pretins că nu a avut un recurs efectiv în fața unei autorități naționale privind violarea articolului 8 al Convenției în ceea ce privește refuzul de a-i acorda copii ale unor documente din dosarul său penal.

58. Curtea reiterează că articolul 13 al Convenției se aplică doar atunci când reclamantul are o pretenție „serioasă și legitimă” care vizează încălcarea unui drept garantat de Convenție (a se vedea *Boyle and Rice v. the United Kingdom*, hotărâre din 27 aprilie 1988, Seria A nr. 131, § 52). Curtea a constatat că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 8 al Convenției este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției (a se vedea paragraful

56 de mai sus). Prin urmare, rezultă că reclamantul nu are o pretenție „serioasă și legitimă” în această privință și pretenția lui formulată în temeiul articolului 13 al Convenției urmează a fi respinsă în modul stabilit de articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

F. Restul pretențiilor

59. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că nici un alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

60. Reclamantul a pretins că a fost bătut de către polițiști în timpul reținerii sale și că acest fapt putea fi clar văzut în înregistrarea video a reținerii sale. De asemenea, el a susținut că procuratura și instanțele judecătorești care au examinat plângerea sa privind maltratarea nu au efectuat o investigație efectivă.

61. Guvernul a contestat declarațiile reclamantului și a susținut că plângerea reclamantului privind maltratarea sa a fost atent examinată de către autoritățile naționale și a fost găsită drept vădit nefondată. El a subliniat că, din înregistrarea video a reținerii reclamantului, se vedea clar că el a opus rezistență ofițerilor de poliție.

62. Pentru început, Curtea notează că această pretenție nu a fost comunicată părților, totuși, părțile s-au referit la ea atât în ceea ce privește fondul ei, cât și sub aspect procedural.

63. După cum a declarat Curtea de mai multe ori, articolul 3 consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea normelor materiale ale Convenției și ale Protocoalelor nr. 1 și nr. 4, articolul 3 nu conține prevederi care să permită excepții, iar conform articolului 15 § 2 nici o derogare de la prevederile sale nu este permisă, chiar dacă este cazul unui pericol public care amenință viața națiunii (a se vedea, *Selmouni v. France* [GC], nr. 25803/94, § 95, ECHR 1999-V, și *Assenov and Others v. Bulgaria*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports* 1998-VIII, p. 3288, § 93).

64. Curtea reiterează că, în procesul reținerii unei persoane, orice recurgere la forța fizică, care nu a fost impusă de comportamentul persoanei reținute,

înjosește demnitatea umană și reprezintă, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de articolul 3 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ribitsch v. Austria*, hotărâre din 4 decembrie 1995, Seria A nr. 336, § 38).

65. Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți ai statului, prevederile acestui articol, citite în contextul obligației generale a statului conform articolului 1 al Convenției de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite în Convenție”, impun efectuarea unei investigații oficiale efective. La fel ca și o investigație efectuată în virtutea articolului 2, o astfel de investigație ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. Altfel, interzicerea generală prin lege a torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în pofida importanței sale fundamentale, ar fi inefectivă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri, pentru agenții de stat să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, ei beneficiind, astfel, de o imunitate virtuală (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV).

66. Investigarea acuzațiilor serioase de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor (a se vedea hotărârea *Assenov and Others v. Bulgaria*, citată mai sus, § 103 et seq.). Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe cu privire la incident, inclusiv, *inter alia*, declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale (a se vedea *Tanrikulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, ECHR 1999-IV, § 104 et seq., și *Gül v. Turkey*, nr. 22676/93, § 89, 14 decembrie 2000). Orice deficiență comisă pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina capacitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să nu corespundă acestui standard.

67. În această cauză Curtea notează că, din una din înregistrările video ale reținerii reclamantului, se vede clar că el a primit cel puțin trei lovituri de la un ofițer de poliție (a se vedea paragraful 8 de mai sus), în timp ce era ținut de alte câteva persoane. Într-adevăr, Tribunalul Bălți a ajuns la aceeași concluzie în hotărârea sa din 5 iunie 2001. Deși reclamantul a opus rezistență ofițerilor de poliție care îl țineau timp de aproximativ cinci minute, se vede clar că el nu avea intenția să-i lovească, ci doar să se aplece. În orice caz, balanța de forțe nu era egală, deoarece el era ținut de cinci polițiști de înălțime și constituție aproximativ similară cu a reclamantului. În asemenea circumstanțe, loviturile aplicate reclamantului nu au fost strict necesare și, în mod cert, polițiștii ar fi putut să-l calmeze prin alte metode mai puțin brutale.

68. De asemenea, Curtea trebuie să atragă atenția asupra modului în care autoritățile naționale au examinat plângerea reclamantului privind maltratarea. Ea notează că procuratura și Judecătoria Rîșcani s-au limitat doar la audierea câtorva ofițeri de poliție, care au participat la reținerea reclamantului și care au respins acuzațiile acestuia cu privire la maltratare. Se pare că ei au ignorat declarațiile reclamantului, potrivit cărora înregistrarea video a reținerii lui conținea probe care sprijineau afirmațiile lui, ceea ce, în viziunea Curții, este surprinzător, deoarece, aceasta este, în mod cert, prima și cea mai credibilă probă la examinarea unor astfel de acuzații. Trebuie de notat că Tribunalul Bălți, în hotărârea sa din 5 iunie 2001, vizionând înregistrarea video, a constatat că reclamantul a fost înconjurat de ofițeri de poliție, mâinile lui au fost răsucite și că el a fost lovit în regiunea ficatului. Loviturile aplicate puteau fi auzite chiar și atunci când reclamantul nu era filmat (a se vedea paragraful 14 de mai sus).

69. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției atât sub aspect material cât și procedural. În ceea ce privește aspectul material, Curtea consideră că maltratarea la care a fost supus reclamantul a constituit tratamentul inuman și degradant.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

70. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

71. Reclamantul a pretins 153,604 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și moral, constituit din următoarele: EUR 3,604 pentru venitul ratat în perioada detenției sale, care a durat cincizeci și trei de luni și jumătate și EUR 150,000 cu titlu de prejudiciu moral.

72. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că pretențiile reclamantului erau nefondate și excesive.

73. Violarea constatată de către Curte vizează doar pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3 al Convenției. În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, Curtea acceptă faptul că maltratarea la care a fost supus reclamantul i-a cauzat prejudiciu moral, care nu poate fi compensat prin simpla constatare a unei violări. Făcând evaluarea sa în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 6,000 cu titlu de prejudiciu moral. Pretenția cu privire la prejudiciul material este nesusținută și urmează a fi respinsă.

B. Costuri și cheltuieli

74. Reclamantul a mai pretins EUR 4,590 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate de către avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și avocatul său și două chitanțe care demonstrează plata în întregime a sumei pretinse.

75. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a susținut, *inter alia*, că numărul de ore petrecute de avocatul reclamantului asupra cauzei și onorariul avocatului perceput pe o oră erau excesive. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive în lumina situației economice din Republica Moldova.

76. Conform jurisprudenței Curții, reclamantul are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielile sale doar în măsura în care ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, luând în considerație informația de care dispune, criteriile de mai sus, complexitatea cauzei și faptul că câteva pretenții au fost declarate inadmisibile, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

77. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare materială a articolului 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare procedurală a articolului 3 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 6,000 (șase mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să

fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 17 iunie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

DECIZII

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 26916/04
depusă de Leonid GRUȘCA și Alții
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 22 ianuarie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Josep Casadevall,
Giovanni Bonello,
Kristaq Traja,
Stanislav Pavlovschi,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä, *judecători*,
și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 17 iunie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamanții, dl Leonid Grușca, dl Valeriu Grușca, dl Vitalie Chitoroagă și dl Victor Ungureanu, sunt cetățeni ai Republicii Moldova care s-au născut în

anul 1974, 1969, 1942 și, respectiv, 1942 și care locuiesc la Bălți. Ei au fost reprezentați în fața Curții de către dl I. Manole, avocat din Chișinău.

Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de reclamânți, pot fi rezumate în felul următor.

La 16 septembrie 2001, reclamânții au fost reținuți de poliție și transportați la Comisariatul de poliție Sîngerei. Ei au fost bănuți de comiterea unui furt. Potrivit reclamânților, ei au fost bătuți crunt în timpul detenției.

La 18 septembrie 2001, Judecătoria sectorului Sîngerei a hotărât că detenția lor era ilegală și a dispus eliberarea acestora. În aceeași zi, unul din ei (dl Chitoroagă) a fost internat în spital, fiind diagnosticat cu traumatism cerebral.

La cererea unui procuror, la 19 septembrie 2001, reclamânții au fost examinați de către un medic, care a constatat prezența unor leziuni numeroase pe corpul lor; în privința a doi reclamânți a fost recomandată efectuarea unor examinări suplimentare de către medici specializați, inclusiv de către un neurolog. În privința dlui Chitoroagă, medicul a adăugat că leziunile nu puteau fi cauzate printr-o simplă cădere.

La 17 octombrie 2001, procurorul a decis să nu pornească o urmărire penală împotriva colaboratorilor de poliție în cauză, deoarece nu s-a stabilit faptul comiterii de către ei a infracțiunii. El a menționat că reclamânții nu au revenit în oficiul lui cu rezultatele examinărilor lor medicale sau pentru a-i oferi mai multe detalii pe marginea plângerilor lor, în timp ce toți colaboratorii de poliție au negat faptul maltratării reclamânților.

Reclamânții nu au contestat această ordonanță în instanța judecătorească.

La o dată nespecificată în anul 2003, reclamânții au intentat o acțiune judiciară civilă, solicitând compensații pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat prin detenția și maltratarea lor ilegală, prin sechestrarea și reținerea mașinii lor timp de șase luni, precum și prin percheziții ilegale.

La 10 septembrie 2003, Judecătoria Sîngerei a admis în parte pretențiile lor, constatând că, prin detenția lor ilegală timp de două zile, poliția le-a cauzat un prejudiciu. Instanța a acordat fiecărui reclamant câte 1,000 lei moldovenești (65 euro la acea dată). Instanța a mai adăugat că nu putea să examineze celelalte pretenții, deoarece acestea se refereau la proceduri penale care au fost examinate deja de către procuror, care a decis în anul 2001 să nu pornească urmărirea penală.

Această hotărâre a fost menținută de către Curtea de Apel Bălți la 4 decembrie 2003. Reclamânții au depus un recurs, însă, la 3 ianuarie 2004, ei au fost informați de către Curtea Supremă de Justiție că recursul nu putea fi examinat din cauza neplătii de către ei a taxei de stat.

Deoarece reclamânții nu au plătit taxa de stat, hotărârea judecătorească din 10 septembrie 2003 a devenit irevocabilă. La 18 august 2004, aceasta a fost executată.

PRETENȚII

1. Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, de faptul că au fost maltratați de către poliție în timpul detenției lor din anul 2001.

2. De asemenea, ei s-au plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de faptul că, acordându-le o compensație necorespunzătoare, instanțele judecătorești au aplicat incorect legea, că recursul lor nu a fost examinat și că procesul a durat o perioadă excesiv de lungă.

ÎN DREPT

La 25 și 30 octombrie 2007, părțile au prezentat Curții declarațiile semnate, prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei, potrivit căreia Guvernul s-a oferit:

„să plătească în total 1,800 (o mie opt sute) euro dlor Leonid Grușca, Valeriu Grușca, Vitalie Chitoroagă și Victor Ungureanu în vederea reglementării amiabile a cauzei susmenționate aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

Această sumă, care este acordată pentru orice prejudiciu material și moral, precum și pentru costuri și cheltuieli, va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data efectuării plății, la care vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În cazul neplătii acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu constată vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoş Aracı
Grefier adjuncț

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 18569/03
depusă de Zinovia GAJIU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 29 ianuarie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Stanislav Pavlovschi,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 25 aprilie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarația Guvernului pârât prin care s-a solicitat Curții scoaterea cererii de pe rol și răspunsul reclamantului la această declarație,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Zinovia Gajiu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1951 și care locuiește la Drochia. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La 21 mai 1999, un camion care aparținea unei întreprinderi de stat de salubritate („compania”) a accidentat-o pe fiica reclamantului. Ea a decedat în urma leziunilor cauzate.

Reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva companiei, solicitând compensații pentru prejudiciul material și moral.

La 24 noiembrie 2000, Judecătoria sectorului Buiucani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat compania să-i plătească acestuia 11,705 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 1,006 euro (EUR) la acea dată cu titlu de prejudiciu material și MDL 4,053 (EUR 348) pentru asistență judiciară. Ea a respins pretenția privind compensarea prejudiciului moral. Părțile au depus apel.

La 23 mai 2001, Tribunalul Chișinău a admis în parte apelul reclamantului și a mărit suma acordată cu titlu de prejudiciu material și cu titlu de costuri și cheltuieli la MDL 52,992 (EUR 3,843). Părțile au depus recurs.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 25 octombrie 2001, Curtea de Apel a admis recursul reclamantului și i-a acordat acestuia, suplimentar la sumele acordate anterior, MDL 150,000 (EUR 12,866) în calitate de compensație pentru prejudiciul moral.

La o dată nespecificată, Procurorul General a depus recurs în anulare la hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului.

La 20 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a admis în parte recursul în anulare al Procurorului General și a casat hotărârile judecătorești sus-menționate. Ea a adoptat o nouă hotărâre judecătorească prin care a acordat reclamantului MDL 100,000 (EUR 6,293) în calitate de compensație pentru prejudiciul moral, menținând suma acordată cu titlu de prejudiciu material.

La 11 septembrie și 2 octombrie 2002, reclamantul a primit suma de MDL 154,582 (EUR 11,635), care i-a fost acordată în temeiul hotărârii judecătorești din 20 martie 2002.

Procurorul General a depus un alt recurs în anulare și a solicitat altă reducere a sumei acordate în calitate de compensație pentru prejudiciul moral.

La 28 octombrie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis recursul în anulare al Procurorului General și a casat hotărârile judecătorești sus-menționate. El a adoptat o nouă hotărâre prin care suma compensației pentru prejudiciul material a fost redusă la MDL 42,192 (EUR 3,146) iar pentru prejudiciul moral la MDL 50,000 (EUR 3,730).

Ulterior, compania a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului pentru recuperarea sumei de MDL 62,389 (EUR 3,993), reprezentând diferența

între suma primită de reclamant la 11 septembrie și 2 octombrie 2002 și suma acordată de către Curtea Supremă la 28 octombrie 2002.

La 4 noiembrie 2003, Judecătoria Buiucani a obligat reclamantul să restituie MDL 62,389 și a eliberat un titlu executoriu. Ea a mai dispus punerea sechestrului pe casa și bunurile reclamantului. Reclamantul a contestat această încheiere.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 9 septembrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a respins acțiunea companiei și a încetat procesul.

Reclamantul nu a restituit companiei banii.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de casarea de către Curtea Supremă de Justiție la 20 martie și 28 octombrie 2002, ca urmare a recursurilor în anulare depuse de Procurorul General, a hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea sa.

ÎN DREPT

A. Casarea din 28 octombrie 2002

La 14 iunie 2007, Guvernul a informat Curtea că a propus să facă o declarație unilaterală cu scopul reglementării chestiunilor abordate de această parte a cererii. În continuare, el a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol, în temeiul articolului 37 al Convenției.

Declarația prevedea următoarele:

„[Guvernul]:

1. Recunoaște că, în urma depunerii de către Procurorul General a recursurilor în anulare și aditerii acestora de către Curtea Supremă de Justiție, a avut loc o ingerință în drepturile reclamantului garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

2. [...] este dispus să plătească dnei Zinovia Gajiu suma de 3,000 (trei mii) euro pentru compensarea prejudiciului material și moral, precum și cu titlu de costuri și cheltuieli.

Această sumă va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății și va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Reclamantul a solicitat Curții să respingă propunerea Guvernului, pe motiv că el dorea continuarea examinării cauzei și ca pe marginea cauzei să fie pronunțată o hotărâre.

Curtea observă că părțile nu au putut ajunge la o înțelegere privind condițiile reglementării amiabile a cauzei. Ea reamintește că, conform articolului 38 § 2 al Convenției, negocierile privind reglementarea amiabilă a cauzei sunt confidențiale și că articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții mai prevede că nicio comunicare scrisă sau orală și nicio ofertă de reglementare făcută în cadrul acestor negocieri nu va putea fi menționată sau invocată în procedura contencioasă. Totuși, Guvernul a făcut declarația la 8 mai 2007 și aceasta a fost ulterior modificată în afara negocierilor de reglementare amiabilă.

Curtea notează că articolul 37 al Convenției prevede că ea poate hotărî, la orice stadiu al procedurii, scoaterea de pe rol a unei cereri, atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate la literele (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articol. Articolul 37 § 1 (c) dă dreptul Curții să hotărască scoaterea cererii de pe rol, în special:

„pentru orice alt motiv, constat de Curte, care nu mai justifică continuarea examinării cererii.”

Articolul 37 § 1 *in fine* prevede următoarele:

„Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale o cere.”

Curtea mai notează că, în anumite circumstanțe, ea poate scoate o cerere de pe rol, în temeiul articolului 37 § 1 (c) al Convenției, în baza unei declarații unilaterale a Guvernului pârât, chiar dacă reclamantul dorește continuarea examinării cauzei. În acest sens, Curtea va examina cu atenție declarația în lumina principiilor care rezultă din jurisprudența sa (a se vedea, *Tahsin Acar v. Turkey*, [GC], nr. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI); și *Melnic v. Moldova*, nr. 6923/03, §§ 22-25, 14 noiembrie 2006).

În ceea ce privește circumstanțele acestei cauze, Curtea notează că ea a specificat în câteva cauze caracterul și întinderea obligațiilor care revin statului pârât în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește casarea hotărârii judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea reclamantului și dreptul beneficiarului hotărârii judecătorești la protecția proprietății (a se vedea, printre multe altele, *Roșca v. Moldova*; nr. 6267/02, 22 martie 2005; *Nistas GmbH v. Moldova*, nr. 30303/03, 12 decembrie 2006; și *Josan v. Moldova*, nr. 37431/02, 21 martie 2006). Atunci când Curtea a constatat o violare a acestor articole, ea a acordat o satisfacție echitabilă, mărimea căreia a depins de particularitățile specifice ale cauzei.

Având în vedere caracterul recunoașterii din declarația unilaterală a Guvernului, precum și suma compensației propuse (care poate fi considerată rezona-

bilă în comparație cu sumele acordate de către Curte în cauze similare), Curtea consideră că nu mai este justificată continuarea examinării acestei părți a cererii (articolul 37 § 1 (c)) (a se vedea, pentru principiile relevante, *Tahsin Acar*, citată mai sus, și *Meriakri v. Moldova* (radiere), nr. 53487/99, 1 martie 2005)).

În lumina celor menționate mai sus, Curtea conchide că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale nu îi cere să continue examinarea acestei părți a cererii (articolul 37 § 1 *in fine*).

B. Casarea din 20 martie 2002

Reclamantul s-a mai plâns de casarea de către Curtea Supremă de Justiție, la 20 martie 2002, a hotărârii judecătorești irevocabile a Curții de Apel din 25 octombrie 2001.

Curtea reamintește că, potrivit articolului 35 § 1 al Convenției, ea poate examina doar cererile depuse într-un termen de 6 luni începând cu data deciziei interne „definitive”. Având în vedere că reclamantul a depus pretenția sa privind casarea din 20 martie 2002 abia la 25 aprilie 2003, rezultă că această parte a cererii a fost depusă după expirarea termenului și urmează a fi respinsă, potrivit articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

C. Articolul 29 § 3 al Convenției

Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide că articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Ia notă de prevederile declarației Guvernului pârât și de modalitățile de asigurare a respectării angajamentelor la care s-a făcut referire în aceasta;

Decide, în temeiul articolului 37 § 1 (c) al Convenției, să scoată cererea de pe rolul său în partea ce se referă la casarea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii judecătorești din 20 martie 2002;

Declară restul cererii inadmisibil.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 32911/03
depusă de Ion COREIBA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 12 februarie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Lech Garlicki,
Stanislav Pavlovschi,
David Thór Björgvinsson,
Ljiljana Mijović,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 14 iulie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere acordul de reglementare amiabilă la care au ajuns părțile,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Ion Coreiba, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1936 și care locuiește la Chișinău. El a fost reprezentat în fața

Curții de către dl V. Constantinov, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere. Reclamantul a început să primească pensia sa viageră de 100 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 21 dolari SUA (USD)) începând cu 1 februarie 1997. În ianuarie 1999, ASITO a încetat să plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei, și a solicitat rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie și obligarea companiei să se conformeze contractului.

La 11 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

ASITO a contestat această hotărâre cu apel, cerând, *inter alia*, rezilierea contractului încheiat cu reclamantul în anul 1994, pe motiv că situația economică a țării s-a înrăutățit, iar rata dobânzii Băncii Naționale a Moldovei s-a schimbat.

La 29 mai 2002, Tribunalul Chișinău a respins apelul, susținând că contractul din anul 1994 era conform legii și valabil.

ASITO nu a contestat decizia. Astfel, ea a devenit irevocabilă și executorie.

La o dată nespecificată, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Conform Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei pe marginea acestor contracte și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. Instanța a mai notat că hotărârea sa nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

La o dată nespecificată, ASITO a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 3 septembrie 2002, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului.

ASITO a contestat această hotărâre.

La 18 decembrie 2002, Tribunalul Chișinău a admis apelul și a reziliat contractul din anul 1994. El s-a bazat pe aceleași argumente ca cele invocate de Plenul Curții Supreme de Justiție în hotărârea sa din 11 martie 2002.

Reclamantul a depus un recurs la Curtea de Apel; totuși, acesta a fost respins la 22 aprilie 2003.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns de încălcarea principiului securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată prin hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea sa; însă acestea au fost mai târziu lipsite de efect, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO împotriva lui și au dispus rezilierea contractului.

2. Reclamantul a susținut că dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul său la pensie), a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârile instanțelor judecătorești care au reziliat contractul său de pensie viageră.

ÎN DREPT

La 22 noiembrie 2007, Guvernul a informat Curtea despre semnarea, în aceeași zi, de către părți a unui acord de reglementare amiabilă. Ei au prezentat Curții o copie a acordului, semnat de către Agentul Guvernamental și reprezentantul reclamantului, potrivit căruia Guvernul a recunoscut că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și s-a angajat să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data adoptării de către Curte a deciziei de scoatere a cererii de pe rol, 600 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 500 cu titlu de costuri și cheltuieli. Guvernul s-a mai angajat să solicite Procurorului General să ceară Curții Supreme de Justiție revizuirea hotărârilor judecătorești care au generat încălcarea drepturilor reclamantului. În schimb, reclamantul a acceptat să-și retragă cererea și să renunțe la orice pretenții ulterioare împotriva Guvernului în legătură cu această cauză. Părțile au cerut Curții să scoată această cerere de pe rol.

Curtea ia notă de acordul de reglementare amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și constată că nu există niciun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 77612/01
depusă de Pavel BERZOI
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 4 martie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku, *judcători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 20 februarie 2001,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarația Guvernului pârât prin care s-a solicitat Curții scoaterea cererii de pe rol și răspunsul reclamantului la această declarație,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Pavel Berzoi, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1943 și care locuiește la Ungheni. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a depus bani la o bancă comercială. Potrivit contractului încheiat cu banca, cea din urmă trebuia să-i plătească o dobândă anuală de 185 procente din această sumă. Totuși, pe parcursul câtorva ani banca a redus treptat dobânda. Reclamantul nu a fost de acord cu aceste schimbări și, după câteva încercări fără succes de a obține întreaga sumă datorată, el a intențat o acțiune judiciară.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 2 martie 2000, Curtea de Apel a hotărât în favoarea reclamantului și i-a acordat 4,186 lei moldovenești (MDL) (373.43 euro (EUR) la acea dată).

La 27 iunie 2000, adjunctul Procurorului General a depus recurs în anulare la hotărârea pronunțată în favoarea reclamantului, solicitând respingerea pretențiilor acestuia.

La 30 august 2000, Curtea Supremă de Justiție a admis în întregime recursul adjunctului Procurorului General.

Ca urmare a comunicării cauzei de către Curte, Agentul guvernamental a solicitat Procurorului General să depună la Curtea Supremă de Justiție o cerere de revizuire în scopul casării hotărârii acesteia din 30 august 2000 și încetării procedurii de recurs în anulare. El a considerat că casarea unei hotărâri judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea reclamantului a încălcat drepturile acestuia garantate de Convenție.

Procurorul General s-a conformat cererii Agentului guvernamental. El a depus o cerere de revizuire în baza articolului 449 § 1 (j) al Codului de procedură civilă. Printr-o încheiere judecătorească din 21 ianuarie 2005, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire a Procurorului General, a casat hotărârea sa din 30 august 2000 și a încetat procedura în recurs în anulare.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de casarea de către Curtea Supremă de Justiție la 30 august 2000, ca urmare a recursului în anulare depus de adjunctul Procurorului General, a hotărârii judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea sa.

ÎN DREPT

La 26 noiembrie 2007, Guvernul a informat Curtea că a propus să facă o declarație unilaterală cu scopul reglementării chestiunilor abordate în cerere. În continuare, el a solicitat Curții să scoată cererea de pe rol, în temeiul articolului 37 al Convenției.

Declarația prevedea următoarele:

„[Guvernul]:

1. Recunoaște că, în urma depunerii de către Procurorul General a recursului în anulare și admiterii acestuia de către Curtea Supremă de Justiție, a avut loc o ingerință în drepturile reclamantului garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

2. [...] este dispus să plătească [dlui Pavel Berzoi] suma de 3,000 (trei mii) euro pentru compensarea prejudiciului material și moral, precum și cu titlu de costuri și cheltuieli.

Această sumă va fi plătită în termen de trei luni de la data deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului de a scoate cererea de pe rol. Plata acestei sume va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Reclamantul a solicitat Curții să respingă propunerea Guvernului, pe motiv că el dorea continuarea examinării cauzei și ca pe marginea cauzei să fie pronunțată o hotărâre.

Curtea observă că părțile nu au putut ajunge la o înțelegere privind condițiile reglementării amiabile a cauzei. Ea reamintește că, conform articolului 38 § 2 al Convenției, negocierile privind reglementarea amiabilă a cauzei sunt confidențiale și că articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții mai prevede că nicio comunicare scrisă sau orală și nicio ofertă de reglementare făcută în cadrul acestor negocieri nu va putea fi menționată sau invocată în procedura contencioasă. Totuși, această declarație a fost făcută de Guvern la 4 septembrie 2007 și aceasta a fost modificată ulterior în afara negocierilor de reglementare amiabilă.

Curtea notează că articolul 37 al Convenției prevede că ea poate hotărî, la orice stadiu al procedurii, scoaterea de pe rol a unei cereri, atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate la literele (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articol. Articolul 37 § 1 (c) dă dreptul Curții să hotărască scoaterea cererii de pe rol, în special:

„pentru orice alt motiv, constatat de Curte, care nu mai justifică continuarea examinării cererii”

Articolul 37 § 1 *in fine* prevede următoarele:

„Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale o cere.”

Curtea mai notează că, în anumite circumstanțe, ea poate scoate o cerere de pe rol, în temeiul articolului 37 § 1 (c) al Convenției, în baza unei declarații unilaterale a Guvernului pârât, chiar dacă reclamantul dorește continuarea examinării cauzei. În acest sens, Curtea va examina cu atenție declarația în lumina principiilor care rezultă din jurisprudența sa, în special din hotărârea *Tahsin Acar* (a se vedea, *Tahsin Acar v. Turkey*, [GC], nr. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI; și *Melnic v. Moldova*, nr. 6923/03, §§ 22-25, 14 noiembrie 2006).

În ceea ce privește circumstanțele acestei cauze, Curtea notează că ea a specificat în câteva cauze caracterul și întinderea obligațiilor care revin statului pârât în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește casarea hotărârii judecătorești irevocabile pronunțată în favoarea reclamantului și dreptul beneficiarului hotărârii judecătorești la protecția proprietății (a se vedea, printre multe altele, *Roșca v. Moldova*; nr. 6267/02, 22 martie 2005; *Nistas GmbH v. Moldova*, nr. 30303/03, 12 decembrie 2006; și *Josan v. Moldova*, nr. 37431/02, 21 martie 2006). Atunci când Curtea a constatat o violare a acestor articole, ea a acordat o satisfacție echitabilă, mărimea căreia a depins de particularitățile specifice ale cauzei.

Având în vedere caracterul recunoașterii din declarația unilaterală a Guvernului, precum și suma compensației propuse (care poate fi considerată rezonabilă în comparație cu sumele acordate de către Curte în cauze similare), Curtea consideră că nu mai este justificată continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (c)) (a se vedea, pentru principiile relevante, *Tahsin Acar*, citată mai sus, și *Meriakri v. Moldova* (radiere), nr. 53487/99, 1 martie 2005)).

În lumina celor menționate mai sus, Curtea conchide că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale nu îi cere să continue examinarea cererii (articolul 37 § 1 *in fine*). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Ia notă de prevederile declarației Guvernului pârât și de modalitățile de asigurare a respectării angajamentelor la care s-a făcut referire în aceasta;

Decide să scoată cererea de pe rolul său în temeiul articolului 37 § 1 (c) al Convenției.

Fatoş Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 36001/03
depusă de CALBOR CORPORATION S.A.
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 4 martie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Giovanni Bonello,
Stanislav Pavlovschi,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku, *judecători*,
și Fatoş Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 19 septembrie 2003,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, Calbor Corporation S.A., este filiala înregistrată în Republica Moldova a unei companii internaționale, care își are sediul în Chișinău. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Nagacevschi, de la „Juriștii pentru drepturile omului”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La 17 martie 1998 „Calbor corporation” (în continuare numită CALBOR) și Comitetul executiv Cimișlia (în continuare numit Comitetul) au semnat un contract, potrivit căruia CALBOR urma să livreze comitetului combustibil și să plătească datoriile acestuia față de o companie terță. Comitetul urma să plătească pentru aceste servicii cu semințe de floarea-soarelui. Prețul total al contractului era de 1,200,000 lei moldovenești (MDL). CALBOR a executat partea sa din contract.

În anii 1998-1999, Comitetul a plătit companiei CALBOR echivalentul a MDL 655,601. Diferența a constituit MDL 544,398. Contractul prevedea penalități pentru plata întârziată și o clauză privind luarea în considerație a inflației. Prin urmare, CALBOR pretindea că datoria restantă era de MDL 1,920,428. Comitetul a refuzat să plătească datoria restantă și CALBOR a intentat o acțiune judiciară.

La 21 iunie 1999, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a hotărât în favoarea companiei CALBOR și i-a acordat MDL 1,877,212 (154,918 euro (EUR) la acea dată). Această hotărâre nu a fost contestată și a devenit irevocabilă și executorie 15 zile mai târziu.

În anul 1999, a avut loc o reformă administrativă și autoritățile locale au fost reorganizate. Comitetul a fost transformat în Județul Lăpușna. Direcția sa financiară (în continuare numită Direcția) a continuat toate activitățile financiare ale Comitetului.

La 26 august 1999, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău și-a modificat hotărârea din 21 iunie 1999, precizând că suma urma să fie plătită de către Județul Lăpușna, în calitate de succesori de drept al Comitetului, mai exact, de către Direcție.

La 25 octombrie 1999, aceeași instanță judecătorească a admis apelul depus de către Direcție, pe motiv că aceasta nu a fost citată în instanță sau reprezentată la ședința din 21 iunie 1999. A fost dispusă rejudecarea integrală a cauzei.

La 22 decembrie 2000, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acordat companiei CALBOR suma de MDL 1,621,145 (EUR 143,230) și a respins acțiunea reconvențională depusă de către Direcție.

La 23 mai 2001, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a casat hotărârea de mai sus și a dispus rejudecarea cauzei.

La 28 martie 2002, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acordat companiei CALBOR suma de MDL 1,733,410 (EUR 146,784). Această hotărâre nu a fost contestată și a devenit irevocabilă și executorie 15 zile mai târziu.

La 26 aprilie și la 8 august 2002, CALBOR a cerut executarea hotărârii judecătorești irevocabile, însă fără succes.

La 6 noiembrie 2002, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a redeschis procedurile (au fost invocate neregularități procedurale la judecarea cauzei de către Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău). Ea a casat în parte hotărârea judecătorească sus-menționată și a acordat CALBOR suma de MDL 1,485,696 (EUR 106,814).

La 6 martie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins recursurile depuse de ambele părți în această cauză și a menținut hotărârea judecătorească din 6 noiembrie 2002. Ea a specificat că suma urma a fi plătită de către Direcție.

La inițiativa Direcției, Procurorul General a depus recurs în anulare, solicitând casarea tuturor hotărârilor judecătorești de mai sus și respingerea pretențiilor lui CALBOR.

La 2 iunie 2003, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis recursul în anulare al Procurorului General și a casat hotărârile judecătorești menționate mai sus. El a adoptat o nouă hotărâre, prin care a acordat companiei CALBOR suma de MDL 280,000 (EUR 16,718).

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că, prin admiterea recursului în anulare al Procurorului General, Curtea Supremă de Justiție a încălcat dreptul său la un proces echitabil.

2. Reclamantul s-a plâns că dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârea judecătorească prin care Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare și a modificat hotărârea judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa.

3. De asemenea, reclamantul s-a plâns de violarea articolului 6 § 1 al Convenției, deoarece Curtea Supremă de Justiție nu și-a motivat suficient hotărârea sa și deoarece procedurile au durat o perioadă excesiv de lungă.

ÎN DREPT

La 10 octombrie 2007, părțile au informat Curtea că, la aceeași dată, ei au semnat un acord de reglementare amiabilă. Ei au prezentat Curții o copie a

acordului, potrivit căruia Guvernul a recunoscut o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El s-a mai angajat să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data adoptării deciziei Curții de scoatere a cererii de pe rol, MDL 1,205,696 (aproximativ EUR 73,288), reprezentând datoria de bază restantă, precum și echivalentul a EUR 50,000 pentru orice prejudiciu cazat. Părțile au cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocelele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș Araci
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 33069/05
depusă de Galina și Boris CERICENCO
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 4 martie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku, *judecători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 31 august 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamanții, dna Galina Cericenco și dl Boris Cericenco, sunt cetățeni ai Republicii Moldova care s-au născut în anul 1946 și, respectiv, 1941 și care locuiesc la Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamanții sunt soți și proprietari ai unei întreprinderi individuale („compania”). Ca urmare a unui litigiu între companie și Întreprinderea de Stat „Moldtransselectro” („debitorul”), printr-o hotărâre judecătorească din 25 octombrie 2001, Colegiul de recurs al Judecătoriei Economice a Republicii Moldova l-a obligat pe cel din urmă să plătească companiei 315,828.94 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 27,523.7 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea judecătorească a devenit irevocabilă și executorie la 19 martie 2002.

La date diferite în anii 2002 și 2003, titlurile executorii au fost expediate băncii unde debitorul avea conturi bancare. Ca urmare a numeroaselor plângeri depuse la executor cu privire la neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea companiei, la o dată nespecificată în august 2003, compania a primit MDL 13,019.28 (EUR 862.19).

La 6 mai 2004, Judecătoria Centru a încetat procedura de executare pe motiv că debitorul nu avea bunuri. Compania a depus recurs.

Printr-o decizie irevocabilă din 7 octombrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul, a casat încheierea din 6 mai 2004 și a obligat executorul judecătoreesc să asigure executarea hotărârii judecătorești din 25 octombrie 2001. Ea a mai constatat, *inter alia*, că, după 20 august 2003, executorul judecătoreesc nu a întreprins nicio măsură în vederea executării acestei hotărâri.

La 18 ianuarie 2005, compania a primit MDL 8,000 (EUR 490).

La 25 mai 2005, Judecătoria Centru a încetat din nou procedura de executare, pe motiv că debitorul nu avea bunuri sau bani. Compania a depus recurs.

Printr-o decizie irevocabilă din 21 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul, a casat încheierea din 25 mai 2005 și a obligat executorul judecătoreesc să asigure executarea hotărârii judecătorești din 25 octombrie 2001. Ea a constatat că executorul judecătoreesc nu a verificat până la urmă dacă debitorul dispunea de bunuri sau bani suficienți.

Până în prezent, plata datoriei restante în temeiul hotărârii judecătorești, în mărime de MDL 294,809.66 (EUR 26,171.51), nu a fost efectuată.

B. Dreptul intern relevant

Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei v. Moldova*, nr. 39745/02, §§ 12 și 13, 3 aprilie 2007.

Suplimentar, prevederile relevante ale Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845, din 3 ianuarie 1992, sunt următoarele:

Articolul 14. Întreprinderea individuală

„(1) Întreprindere individuală este întreprinderea care aparține cetățeanului, cu drept de proprietate privată, sau membrilor familiei acestuia, cu drept de proprietate comună. Patrimoniul întreprinderii individuale se formează pe baza bunurilor cetățeanului (familiei) (...).

Întreprinderea individuală se echivalează cu întreprinzătorul individual.

(2) Întreprinderea individuală nu este persoană juridică și se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică întreprinzător individual (...).”

PRETENȚII

Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de omisiunea de a executa integral hotărârea judecătorească din 25 octombrie 2001.

De asemenea, ei s-au plâns, în temeiul articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6 al Convenției, de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește executarea integrală a aceleiași hotărâri judecătorești.

ÎN DREPT

La 23 noiembrie și 6 decembrie 2007, părțile au prezentat Curții declarațiile semnate, prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei, potrivit căreia Guvernul s-a oferit:

„să plătească dnei Galina Cericenco și dlui Boris Cericenco MDL 566,775 (cinci sute șazeci și șase mii, șapte sute șaptezeci și cinci lei moldovenești) (aproximativ EUR 34,167) și EUR 1,600 (o mie șase sute euro) în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

La aceste sume, care sunt acordate pentru orice prejudiciu material și moral, vor fi plătite și orice taxe care pot fi percepute. Suma în euro va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data efectuării plății. Aceste sume vor fi plătite în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fun-

damentale. În cazul neplății acestor sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul se angajează să plătească, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoş Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 33072/05
depusă de Dora LUNGU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 1 aprilie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku, *judecători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 8 septembrie 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Dora Lungu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1936 și care locuiește la Tîrnova. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Zama, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de către reclamant, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1945, părinții reclamantului au fost persecutați de către autoritățile comuniste, iar proprietatea lor a fost confiscată.

La începutul anilor 1990, ei au fost reabilitați.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva Direcției de finanțe a raionului Edineț, solicitând compensații pentru proprietatea confiscată de la părinții săi.

La 24 aprilie 2001, Judecătoria sectorului Dondușeni a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat pârâtul să-i plătească 87,177 lei moldovenești (MDL) (7,531 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

La 5 iulie 2001, executorul judecătoresc a primit titlul executoriu.

În pofda numeroaselor plângeri depuse de către reclamant la diferite autorități de stat, hotărârea judecătorească din 24 aprilie 2001 nu a fost executată nici până în prezent.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2001, a fost încălcat dreptul s[u de acces la o instanță.

De asemenea, reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2001 a încălcat dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

La 10 octombrie și 16 noiembrie 2007, părțile au prezentat Curții declarațiile semnate prin care a fost acceptat acordul de reglementare amiabilă a cauzei, potrivit căruia, Guvernul s-a oferit:

„să plătească dnei Dora Lungu 179,042 (o sută șaptezeci și nouă mii și patruzeci și doi) lei moldovenești (aproximativ EUR 10,831) și 2,000 (două mii) euro în vederea

reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

La aceste sume, care sunt acordate cu titlu de prejudiciu material și moral, vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Suma în euro va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății. Aceste sume vor fi plătite în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. În cazul neplății acestor sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu constată vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Fatoș Araci
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 3755/05
depusă de Anatolie CARAMAN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 22 aprilie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 29 decembrie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Anatolie Caraman, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1958 și care locuiește la Chișinău. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Nagacevschi, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La 4 iunie 2003, Judecătoria sectorului Grigoriopol a obligat Primăria municipiului Chișinău să repartizeze reclamantului un spațiu locativ, în conformitate cu cerințele legii. Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit executorie.

La 16 iulie 2003, reclamantul a cerut executarea hotărârii judecătorești. La 14 noiembrie 2003, Departamentul de Executare a Deciziilor Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției a informat reclamantul despre dificultăți în executarea hotărârii, având în vedere faptul că mulți alți beneficiari ai hotărârilor judecătorești similare așteptau repartizarea unui spațiu locativ și că primăria nu dispunea de resurse pentru construirea unui spațiu locativ nou.

La 1 septembrie 2003, reclamantul a cerut instanței judecătorești să-i acorde echivalentul bănesc al unui apartament (20,000 dolari SUA (USD)) în schimbul repartizării unui spațiu locativ, precum și prejudicii.

La 6 septembrie 2004, Judecătoria Grigoriopol a admis cererea reclamantului și i-a acordat USD 29,000. Instanța judecătorească a obligat primăria să plătească taxa de stat în mărime de 10,440 lei moldovenești (MDL) (708 euro (EUR)).

La 7 decembrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea instanței ierarhic inferioare și a respins cererea reclamantului. Ea a obligat reclamantul să plătească taxa de stat în mărime de MDL 7,830 (EUR 466).

Reclamantul a depus recurs și a invocat hotărârea adoptată în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)) pentru a argumenta că primăria nu poate să invoce lipsa spațiului locativ disponibil ca scuză pentru neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa. De asemenea, reclamantul a cerut scutirea de plata taxei de stat, declarând că el nu putea să plătească taxa de stat (aproximativ EUR 300) și anexând dovada faptului că este pensionar, că primește o pensie de stat în mărime de MDL 1,519 (EUR 90) și că avea la întreținere soția și un copil.

La 28 decembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a informat reclamantul că recursul său nu putea fi examinat, deoarece el nu a plătit taxa de stat. Reclamantul a depus repetat recursul în instanța judecătorească, solicitând adoptarea unei decizii formale pe marginea cererii sale privind scutirea de plata taxei de

stat, care însă nu a fost adoptată. La 10 ianuarie 2005, el a fost din nou informat despre faptul că recursul lui nu putea fi examinat din motive similare celor invocate anterior.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 4 iunie 2003 pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său de acces la o instanță.

2. De asemenea, reclamantul a susținut că, prin această neexecutare, a fost încălcat dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

3. În continuare, el s-a plâns, în temeiul articolului 13 al Convenției, de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile sale formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

La 14 februarie 2008, Curtea a primit următoarea declarație de la Guvern:

„Eu, Vladimir Grosu, Agentul Guvernamental al Republicii Moldova, declar că Guvernul Republicii Moldova este gata să plătească dlui Anatolie Caraman suma de 2,000 (două mii) euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului. Suplimentar, Guvernul Republicii Moldova se angajează să asigure executarea urgentă a hotărârii judecătorești din 4 iunie 2003 pronunțată în favoarea dlui Caraman.

La această sumă, care este acordată cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și costuri și cheltuieli și care va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății, vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

La 22 februarie 2008, Curtea a primit următoarea declarație semnată de către reprezentantul reclamantului:

„Eu, V. Nagacevschi, reprezentantul reclamantului în cauza sus-menționată, notez că Guvernul Republicii Moldova este gata să plătească dlui Anatolie Caraman suma de

2,000 (două mii) euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului. Suplimentar, Guvernul Republicii Moldova se angajează să asigure executarea urgentă a hotărârii judecătorești din 4 iunie 2003 pronunțată în favoarea dlui Caraman.

La această sumă, care este acordată cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și costuri și cheltuieli, și care va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății, vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.

Accept propunerea și renunț la orice pretenții ulterioare împotriva Republicii Moldova în ceea ce privește faptele care au dat naștere acestei cereri. Declar că aceasta constituie soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu constată vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). În lumina celor de mai sus, este potrivit de a sista aplicabilitatea articolului 29 § 3 al Convenției acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererile nr. 33607/04, 22907/04 și 21376/04
depuse de Nina CIOBANU și Alții
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 22 aprilie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererile sus-menționate depuse la 23 august 2004, 1 iunie 2004, 14 mai 2004 și 10 mai 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile Guvernului pârât prin care s-a solicitat Curții scoaterea cererilor de pe rolul Curții și răspunsurile reclamantilor la aceste declarații,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamanții, dna Nina Ciobanu, dna Nina Tarutin și dna Galina Cosencov, sunt cetățeni ai Republicii Moldova care s-au născut în anul 1949, 1946 și, respectiv, 1943. Dna Nina Ciobanu și dna Nina Tarutin au fost reprezentate în fața Curții de către dl Andrei Balan și, respectiv, dl Anatolii Tarutin. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către dna Lilia Grimalschi, șef al Direcției agent guvernamental.

A. Circumstanțele cauzei

În anul 1994, fiecare reclamant a încheiat câte un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova) potrivit căruia, ei au plătit prime de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare care varia între 100 lei moldovenești (MDL) și MDL 200 (echivalentul între 24 dolari SUA (USD) și USD 48 în acea perioadă).

La date diferite în anul 1999, ASITO a încetat să plătească pensiile, în unele cazuri, sau a refuzat să înceapă plata lor, în alte cazuri, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și a solicitat rezilierea contractelor.

La date diferite în anul 2001, reclamanții au intentat acțiuni judiciare civile împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensiile lor și obligarea companiei să se conformeze contractelor din anul 1994.

Între 2001 și 2002, reclamanții au obținut hotărâri judecătorești definitive și irevocabile prin care instanțele judecătorești naționale au obligat ASITO să le plătească acestora restanțele la pensii și să reia executarea contractelor. Instanțele judecătorești au constatat că contractele erau valide și au respins cererile ASITO privind rezilierea contractelor sau exonerarea companiei de executarea lor pe motiv de *force majeure*, care, în viziunea ASITO, a constat în criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

La 14 decembrie 2001, în cadrul unor alte proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viagă. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

Ulterior, ASITO a intentat acțiuni judiciare civile împotriva reclamanților, solicitând rezilierea contractelor încheiate în anul 1994. ASITO a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Între septembrie și decembrie 2003, ASITO a obținut hotărâri judecătorești irevocabile favorabile ei împotriva fiecărui reclamant.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă a casat hotărârea sa anterioară, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei de schimb a Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

B. Dreptul intern relevant

Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Macovei and Others v. Moldova*, nr. 19253/03, 17667/03, 31960/03, 19263/03, 17695/03 și 31761/03, §§ 16-18, 25 aprilie 2006.

PRETENȚII

Toți reclamanții s-au plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. Ei au susținut că validitatea contractelor lor de pensie viageră a fost confirmată prin hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea lor; totuși acestea au fost lipsite de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002 și a hotărârilor judecătorești ulterioare din septembrie și decembrie 2003 pronunțate în favoarea companiei ASITO.

Dna Tarutin s-a mai plâns de inechitatea procesului judiciar, din cauza unei pretinse înțelegeri secrete dintre ASITO și Guvern. Ea a declarat că ASITO avea o înțelegere cu Guvernul că-și va retrage de la Curte cererea (nr. 40663/98, declarată admisibilă la acea dată) în schimbul asistenței Guvernului în problema companiei cu pensionarii.

Reclamanții au susținut că dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul lor la pensie), a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârile instanțelor judecătorești care au reziliat contractele lor de pensie viageră.

În continuare, dna Tarutin a susținut că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției, deoarece ea nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește încălcarea drepturilor sale.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

(b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 § 1 a1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 20 noiembrie 2006, Guvernul a prezentat declarații unilaterale (a se vedea *Tahsin Acar v. Turkey* (obiecția preliminară) [GC], nr. 26307/95, ECHR 2003-VI) și a informat Curtea că era gata să recunoască că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Guvernul a propus să acorde dnei Ciobanu, dnei Tarutin și dnei Cosencov echivalentul în MDL a 500 euro (EUR), EUR 700 și, respectiv, EUR 850 cu titlu de prejudiciu material. Guvernul a propus să acorde fiecărui reclamant echivalentul în lei moldovenești a EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral. De asemenea, el a propus să acorde dnei Ciobanu și dnei Cosencov compensații pentru costurile și cheltuielile lor rezonabile și dovedite care au fost angajate în fața Curții, în timp ce pentru dna Tarutin el a propus să-i acorde EUR 300 cu titlu de costuri și cheltuieli. Guvernul s-a angajat să plătească sumele de mai sus acordate cu titlu de prejudiciu material și moral în decurs de trei luni de la data notificării de către Curte despre decizia sa de scoatere a cererilor de pe rol. Sumele care acoperă costurile și cheltuielile urmau a fi plătite la prezentarea probelor relevante. Guvernul a invitat Curtea să scoată cererile de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției.

La 15, 19 și 23 februarie 2007, reclamânții au informat Curtea că sunt de acord cu propunerile Guvernului.

Având în vedere faptul că reclamânții nu se opun cererii Guvernului privind scoaterea cererii de pe rol și sunt de acord cu condițiile declarațiilor Guvernului, Curtea consideră că chestiunea abordată în aceste cereri a fost rezolvată (articolul 37 § 1 (b) al Convenției). Ea consideră că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoloalele sale nu cere continuarea examinării cererilor (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestor cauze și cererile urmează a fi scoase de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererile de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 34169/04
depusă de Constantin HANGANU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 22 aprilie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Stanislav Pavlovschi,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 23 august 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și observațiile prezentate în răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Constantin Hanganu, este un cetățean al Republicii Moldova va care s-a născut în anul 1941 și care locuiește la Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu, și de dna Lilia Grimalschi, șef al Direcției agent guvernamental.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare de 100 lei moldovenești (MDL) (24 dolari SUA (USD) în acea perioadă).

În ianuarie 1999, ASITO a încetat să plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La 11 octombrie 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie și obligarea companiei să se conformeze contractului din anul 1994.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 9 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească acestuia restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

La 14 decembrie 2001, în cadrul altor proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controverselor în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept teme pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viageră. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

Ulterior, în septembrie 2002, ASITO a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994. ASITO a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 26 mai 2004, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea companiei ASITO și a dispus rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea sa anterioară, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

Ca urmare a comunicării acestei cauze de către Curte, Agentul guvernamental a solicitat Procurorului General să depună o cerere de revizuire la Curtea Supremă de Justiție cu scopul casării hotărârii acesteia din 26 mai 2004. La 30 noiembrie 2007, Procurorul General s-a conformat cererii agentului guvernamental. El a depus o cerere de revizuire în temeiul articolului 449 § 1 (j) al Codului de procedură civilă, susținând că, prin rezilierea contractului din anul 1994, a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție similară celei care a avut loc în cauza *Macovei and Others v. Moldova* (nr. 19253/03, 17667/03, 31960/03, 19263/03, 17695/03 și 31761/03, 25 aprilie 2006).

Printr-o hotărâre judecătorească din 19 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire a Procurorului General, a casat hotărârea sa din 26 mai 2004 și a dispus reexaminarea cauzei de către Curtea Supremă de Justiție.

La 20 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o nouă hotărâre în cadrul procedurilor inițiate de ASITO în septembrie 2002 prin care a respins acțiunea. Bazându-se pe hotărârea *Macovei and Others* (citată mai sus), Curtea Supremă de Justiție a constatat că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului, garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca rezultat al lipirii de efecte a deciziei Tribunalului Chișinău din 9 aprilie 2002. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție a acordat reclamantului 850 euro (EUR) în calitate de compensație pentru prejudiciul material, reprezentând restanțele la pensia acestuia, EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 40 cu titlu de costuri și cheltuieli. De asemenea, în hotărârea judecătorească se menționa că contractul din anul 1994 era valid și că părțile erau obligate să respecte prevederile acestuia.

B. Dreptul intern relevant

Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Macovei and Others*, citată mai sus, §§ 16-18.

Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 449: Temeiurile declarării revizuirii

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

j) Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Agentul guvernamental, sau Curtea Europeană a Drepturilor Omului a inițiat o procedură amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova, care consideră că prin hotărârea instanței s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;

k) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, precum și faptul că persoana interesată poate obține, potrivit legii naționale, o despăgubire, cel puțin parțială, prin anularea hotărârii pronunțate de o judecată din țară.”

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intențată împotriva sa și au dispus rezilierea contractului.

Reclamantul a mai pretins că dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul lui la pensie), a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârile instanțelor judecătorești care au reziliat contractul său de pensie viageră.

În continuare, el a susținut că drepturile sale procedurale, garantate de articolul 6 § 1 al Convenției, au fost încălcate în cadrul procedurilor de reziliere a contractului de pensie viageră inițiate de ASITO după hotărârea Plenului din 11 martie 2002.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 § 1 al Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 26 decembrie 2007, Guvernul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Guvernul a considerat că reclamantului i-a fost acordată o redresare adecvată și a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției.

La 27 decembrie 2007, reclamantul de asemenea a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Deoarece Curtea Supremă i-a acordat o redresare adecvată pentru violarea Convenției, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și faptul că situația reclamantului a fost rezolvată de către instanțele judecătorești naționale, Curtea constată că acesta nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu constată existența circumstanțelor speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și articolul 43 al Regulamentului Curții). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 13225/04
depusă de Galina BOGUSLAVSCHI
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 13 mai 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 29 martie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și observațiile prezentate în răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Galina Boguslavschi, este un cetățean al Republicii Moldova va care s-a născut în anul 1927 și care locuiește la Chișinău. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl Vitalie Iordachi, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu, și de dna Lilia Grimalschi, șef al Direcției agent guvernamental.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova) potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare de 200 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 48 dolari SUA (USD) în acea perioadă).

În decembrie 1998, ASITO a încetat să plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie și obligarea companiei să respecte contractul din anul 1994.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 17 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească acestuia restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

La 14 decembrie 2001, în cadrul unor alte proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viageră. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

Ulterior, la o dată nespecificată în anul 2002, ASITO a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994. ASITO a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 3 decembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea companiei ASITO și a dispus rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea sa anterioară, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept teme pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

Ca urmare a comunicării acestei cauze de către Curte, Agentul guvernamental a solicitat Procurorului General să depună o cerere de revizuire la Curtea Supremă de Justiție cu scopul casării hotărârii acesteia din 3 decembrie 2003. La 12 decembrie 2007, Procurorul General s-a conformat cererii Agentului guvernamental. El a depus o cerere de revizuire în temeiul articolului 449 § 1 (j) al Codului de procedură civilă, susținând că, prin rezilierea contractului din anul 1994, a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție similară celei care a avut loc în cauza *Macovei and Others v. Moldova* (nr. 19253/03, 17667/03, 31960/03, 19263/03, 17695/03 și 31761/03, 25 aprilie 2006).

Printr-o hotărâre judecătorească din 19 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire a Procurorului General, a casat hotărârea sa din 3 decembrie 2003 și a dispus reexaminarea cauzei de către Curtea Supremă de Justiție.

La 20 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o nouă hotărâre în cadrul procedurilor inițiate de ASITO în anul 2002 prin care a respins acțiunea. Bazându-se pe hotărârea *Macovei and Others* (citată mai sus), Curtea Supremă de Justiție a constatat că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului, garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca rezultat al lipirii de efecte a deciziei Tribunalului Chișinău din 17 aprilie 2002. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție i-a acordat acestuia 900 euro (EUR) în calitate de compensație pentru prejudiciul material, reprezentând restanțele la pensia acestuia, EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 800 cu titlu de costuri și cheltuieli. De asemenea, în hotărârea judecătorească se menționa că contractul din anul 1994 era valid și că părțile erau obligate să respecte prevederile acestuia.

B. Dreptul intern relevant

Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Macovei and Others*, citată mai sus, §§ 16-18.

Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 449: Temeiurile declarării revizuirii

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

j) Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Agentul guvernamental, sau Curtea Europeană a Drepturilor Omului a inițiat o procedură amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova, care consideră că prin hotărârea instanței s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;

k) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, precum și faptul că persoana interesată poate obține, potrivit legii naționale, o despăgubire, cel puțin parțială, prin anularea hotărârii pronunțate de o judecată din țară.”

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intențată împotriva sa și au dispus rezilierea contractului.

În continuare, el s-a plâns de inechitatea procesului judiciar, din cauza unei pretinse înțelegeri secrete dintre ASITO și Guvern. El a pretins că ASITO avea o înțelegere cu Guvernul că-și va retrage de la Curte cererea (nr. 40663/98, declarată admisibilă la acea dată) în schimbul asistenței Guvernului în problema companiei cu pensionarii.

În final, reclamantul a pretins că dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul său la pensie), a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârea instanțelor judecătorești naționale care au reziliat contractul său de pensie viageră.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 al 1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 25 decembrie 2007, Guvernul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Guvernul a considerat că reclamantului i-a fost acordată o redresare adecvată și a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției.

La 19 martie 2008, reclamantul de asemenea a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Deoarece Curtea Supremă i-a acordat o redresare adecvată pentru violarea Convenției, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și faptul că situația reclamantului a fost rezolvată de către instanțele judecătorești naționale, Curtea constată că acesta nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu constată existența circumstanțelor speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și articolul 43 al Regulamentului Curții). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 10154/05
depusă de Mihail ARDELEAN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 20 mai 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 17 februarie 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Mihail Ardelean, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1931 și care locuiește la Edineț. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Martin, avocat din Edineț. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamantul a fost victima represiunilor sovietice în anul 1949. Reclamantul și familia sa au fost deportați în Siberia, iar proprietatea lor a fost confiscată de către stat.

După reabilitarea sa, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva statului, solicitând compensații pentru prejudiciul material cauzat prin represiunile politice.

La 6 martie 2003, Tribunalul Bălți a decis în favoarea reclamantului și a obligat autoritățile raionului Edineț să-i plătească acestuia 132,473 lei moldovenești (MDL).

Hotărârea din 6 martie 2003 a fost executată după comunicarea acestei cauze Guvernului pârât.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, de executarea întârziată a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lui.

ÎN DREPT

La 19 decembrie 2007, Curtea a primit de la Guvern și reclamant următoarea declarație:

„1. Guvernul se obligă să plătească reclamantului, în vederea reglementării amabile a cauzei, suma de 8,279 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,800 cu titlu de prejudiciu moral, în termen de trei luni de la data pronunțării de către Curte a unei decizii pe marginea [acestei cauze].

2. Plata sumelor sus-menționate va constitui soluționarea integrală și definitivă a cauzei.

3. Reclamantul va declara pretențiile sale satisfăcute și își va retrage cererea [...] de la Curte.

4. Reclamantul declară că el nu va mai avea alte pretenții materiale, morale sau de alt gen față de Guvern în legătură cu această cauză.

5. Părțile vor informa Curtea despre prezentul acord și vor solicita scoaterea cererii de pe rol.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 41463/04
depusă de Gheorghe LUPAȘCU
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 20 mai 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 29 martie 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și observațiile prezentate în răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dl Gheorghe Lupașcu, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1948 și care locuiește la Chișinău. El a fost reprezentat

în fața Curții de către dl V. Iordachi, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare. Reclamantul a început să primească pensia viageră de 100 lei moldovenești (aproximativ 21 dolari SUA la 1 februarie 1997) la 1 iulie 1997. În noiembrie 1999, ASITO a încetat să plătească pensiile, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, solicitând plata restanțelor la pensie acumulate până la acea dată și obligarea companiei să respecte prevederile contractului.

La 21 mai 2001, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

ASITO a contestat această hotărâre cu apel, solicitând *inter alia* rezilierea contractului încheiat cu reclamantul în anul 1994 și invocând drept temeii înrăutățirea situației economice din țară și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

La 20 februarie 2002, Tribunalul Chișinău a respins apelul, constatând că contractul din anul 1994 era conform legii și valabil. ASITO nu a contestat această decizie și ea a devenit irevocabilă și executorie.

La 14 decembrie 2001, în cadrul unor alte proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temeii pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viageră. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

La o dată nespecificată, ASITO a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994, invocând drept temeii înrăutățirea situației economice din țară și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 30 iunie 2004, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea companiei ASITO și a dispus rezilierea contractului încheiat în anul 1994. Ea a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea sa anterioară, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

Ca urmare a comunicării acestei cauze de către Curte, Agentul guvernamental a solicitat Procurorului General să depună o cerere de revizuire la Curtea Supremă de Justiție cu scopul casării hotărârii acesteia din 30 iunie 2004. La 12 decembrie 2007, Procurorul General s-a conformat cererii Agentului guvernamental. El a depus o cerere de revizuire în temeiul articolului 449 § 1 (j) al Codului de procedură civilă, susținând că, prin rezilierea contractului din anul 1994, a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție similară celei care a avut loc în cauza *Macovei and Others v. Moldova* (nr. 19253/03, 17667/03, 31960/03, 19263/03, 17695/03 și 31761/03, 25 aprilie 2006).

Printr-o hotărâre judecătorească din 19 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire a Procurorului General, a casat hotărârea sa din 30 iunie 2004 și a dispus reexaminarea cauzei de către Curtea Supremă de Justiție.

La 20 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o nouă hotărâre în cadrul procedurilor inițiate de ASITO în anul 2002 prin care a respins acțiunea. Bazându-se pe hotărârea *Macovei and Others* (citată mai sus), Curtea Supremă de Justiție a constatat că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului, garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca rezultat al lipsirii de efecte a deciziei Tribunalului Chișinău din 20 februarie 2002. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție i-a acordat acestuia 900 euro (EUR) în calitate de compensație pentru prejudiciul material, reprezentând restanțele la pensia acestuia, EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 800 cu titlu de costuri și cheltuieli. De asemenea, în hotărârea judecătorească se menționa că contractul din anul 1994 era valid și că părțile erau obligate să respecte prevederile acestuia.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intențată împotriva sa și au dispus rezilierea contractului.

În continuare, el s-a plâns de inechitatea procesului judiciar, din cauza unei preținse înțelegeri secrete dintre ASITO și Guvern. El a pretins că ASITO avea o înțelegere cu Guvernul că-și va retrage de la Curte cererea (nr. 40663/98, de-

clarată admisibilă la acea dată) în schimbul asistenței Guvernului în problema companiei cu pensionarii.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 al 1 Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 25 decembrie 2007, Guvernul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Guvernul a considerat că reclamantului i-a fost acordată o redresare adecvată și a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției.

La 19 martie 2008, reclamantul de asemenea a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. Deoarece Curtea Supremă i-a acordat o redresare adecvată pentru violarea Convenției, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și faptul că situația reclamantului a fost rezolvată de către instanțele judecătorești naționale, Curtea constată că acesta nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu constată existența circumstanțelor speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și articolul 43 al Regulamentului Curții). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 507/04
depusă de Vera NOVICOV
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 20 mai 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 17 februarie 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Vera Novicov, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1935 și care locuiește în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova) potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere. Reclamantul a început să-și primească pensia viageră de 200 lei moldovenești (aproximativ 45 dolari SUA la acea dată) la 1 august 1996. În ianuarie 1999, ASITO a încetat să plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o procedură judiciară civilă împotriva companiei ASITO, cerând plata restanțelor la pensie acumulate până la acea dată și obligarea companiei să respecte contractul. ASITO a depus o acțiune reconvențională prin care a solicitat rezilierea contractului din anul 1994, invocând drept temei înrăutățirea situației economice din țară și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

La 30 august 2001, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să plătească restanțele la pensie și să reia executarea contractului. De asemenea, ea a respins acțiunea reconvențională intentată de ASITO. Potrivit instanței judecătorești, contractul din anul 1994 era legal și valabil și, astfel, trebuia respectat de părți.

ASITO a contestat această hotărâre cu apel.

La 17 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a respins apelul.

ASITO nu a contestat decizia. Astfel, ea a devenit irevocabilă și executorie și reclamantul a primit un titlu executoriu.

La 14 decembrie 2001, în cadrul unor alte proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controversei în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viageră. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

La o dată nespecificată, ASITO a intentat o acțiune judiciară împotriva reclamantului și a solicitat rezilierea contractului încheiat în anul 1994, invocând drept temei înrăutățirea situației economice din țară și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

La 12 februarie 2003, Judecătoria sectorului Ciocana a hotărât în favoarea ASITO și a reziliat contractul din anul 1994. Ea a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002. Reclamantul a contestat această hotărâre cu apel.

La 16 aprilie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul. Reclamantul a depus recurs la Curtea de Apel.

La 10 iunie 2003, Curtea de Apel a respins recursul.

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intențată împotriva sa și au dispus rezilierea contractului.

ÎN DREPT

La 20 martie 2008, Curtea a primit de la Guvern și reclamant următoarea declarație:

„1. Guvernul recunoaște că dreptul reclamantului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, și dreptul lui la proprietate, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, au fost încălcate prin hotărârile Judecătoriei sectorului Ciocana, Tribunalului Chișinău și Curții de Apel din 12 februarie 2003, 16 aprilie 2003 și, respectiv, 10 iunie 2003.

2. Guvernul se angajează să plătească reclamantului, în vederea reglementării amiabile a cauzei, pentru orice prejudiciu, suma de 2,500 euro, care va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății și care va fi plătită în termen de trei luni de la data pronunțării de către Curte a unei decizii pe marginea [acestei cauze].

3. Plata sumei sus-menționate va constitui soluționarea integrală și definitivă a cauzei.

4. Reclamantul va declara pretențiile sale satisfăcute și își va retrage cererea [...] de la Curte.

5. Reclamantul declară că el nu va mai avea alte pretenții materiale, morale, sau de alt gen față de Guvern în legătură cu această cauză.

6. Părțile vor informa Curtea despre prezentul acord și vor solicita scoaterea cererii de pe rol.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 37510/05
depusă de Galina TELEBA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 20 mai 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 17 februarie 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzei,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Galina Teleba, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1967 și care locuiește la Drochia. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl V. Iordachi, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

La o dată nespecificată, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva consiliului local Drăgănești, solicitând, în temeiul Codului funciar, repartizarea unui teren în mărime de 4.8 hectare.

Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 17 septembrie 2001, Judecătoria sectorului Sîngerei a decis în favoarea reclamantului și a obligat consiliul local Drăgănești să-i repartizeze terenul pretins.

Reclamantul a obținut un titlu executoriu și a solicitat formal executarea hotărârii judecătorești; aceasta însă nu a fost executată din cauza lipsei loturilor disponibile în sat.

La 31 octombrie 2002, executorul judecătoresc responsabil de această cauză a solicitat Judecătoriei sectorului Sîngerei să modifice modul de executare a hotărârii judecătorești din 17 septembrie 2001 prin acordarea reclamantului a unei sume de bani în schimbul unui teren.

La 13 februarie 2003, Judecătoria sectorului Sîngerei a dispus ca reclamantul să primească valoarea terenului, reprezentând sumă de 102,841.05 lei moldovenești.

Hotărârea judecătorească din 17 septembrie 2001, în varianta modificată la 13 februarie 2003, nu a fost executată nici până în prezent.

PRETENȚII

1. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că dreptul său de acces la instanță a fost încălcat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 17 septembrie 2001.

2. De asemenea, reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 17 septembrie 2001 a încălcat dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

La 1 februarie 2008, Curtea a primit de la Guvern și reclamant următoarea declarație:

„1. Guvernul se angajează să plătească reclamantului, în vederea reglementării amiabile a cauzei, 14,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,800 cu titlu de prejudiciu moral, în vederea reglementării amiabile a cauzei, în termen de trei luni de la data pronunțării de către Curte a unei decizii pe marginea [acestei cauze].

2. Plata acestor sume va constitui soluționarea integrală și definitivă a cauzei.

3. Reclamantul va declara pretențiile sale satisfăcute și își va retrage cererea [...] de la Curte.

4. Reclamantul declară că el nu va mai avea alte pretenții materiale, morale, sau de alt gen față de Guvern în legătură cu această cauză.

5. Părțile vor informa Curtea despre prezentul acord și vor solicita scoaterea cererii de pe rol.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu găsește vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează a fi scoasă de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către organizația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 24159/04
depusă de Liubovi BEREZIN
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 17 iunie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 19 mai 2004,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererii concomitent cu fondul acesteia,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și observațiile prezentate în răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, dna Liubovi Berezin, este un cetățean al Republicii Moldova care s-a născut în anul 1944 și care locuiește în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu, și de către dna Lilia Grimalschi, șef al Direcției agent guvernamental.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

În anul 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări din Republica Moldova), potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere lunare de 1,000 lei moldovenești (MDL) (240 dolari SUA în acea perioadă).

În anul 1999, ASITO a încetat să plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei și solicitând rezilierea contractului.

La o dată nespecificată în anul 2001, reclamantul a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva companiei ASITO, solicitând plata restanțelor la pensie și obligarea companiei să respecte contractul din anul 1994.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 9 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ASITO să-i plătească acestuia restanțele la pensie și să reia executarea contractului.

La 14 decembrie 2001, în cadrul altor proceduri similare, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un „demers în interesul legii”. Potrivit Procurorului General, demersul a avut drept scop clarificarea controverselor în privința contractelor și stabilirea unei practici uniforme pentru toate instanțele de judecată.

La 11 martie 2002, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o hotărâre prin care a soluționat litigiul existent între ASITO și beneficiarii pensiei în favoarea companiei. În special, el a constatat că ASITO putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept teme pentru rezilierea unilaterală a contractelor de pensie viagere. De asemenea, el a notat că hotărârea sa era obligatorie pentru toate instanțele judecătorești, deși această hotărâre nu putea afecta hotărârile deja examinate și nici părțile din acele procese.

Ulterior, la o dată nespecificată în anul 2002, ASITO a intentat o acțiune judiciară civilă împotriva reclamantului, solicitând rezilierea contractului încheiat în anul 1994. ASITO a invocat argumentele menționate în hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002.

Printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă din 19 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea companiei ASITO și a dispus rezilierea contractului încheiat în anul 1994.

La 25 octombrie 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a admis cererea de revizuire depusă de un grup de pensionari ai companiei ASITO împotriva hotărârii sale din 11 martie 2002. Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea sa anterioară, constatând *inter alia* că ASITO nu putea invoca criza economică, inflația și schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei drept temei pentru neexecutarea contractelor de pensie viageră.

Ca urmare a comunicării acestei cauze de către Curte, Agentul guvernamental a solicitat Procurorului General să depună o cerere de revizuire la Curtea Supremă de Justiție cu scopul casării hotărârii acesteia din 19 noiembrie 2003. La 30 noiembrie 2007, Procurorul General s-a conformat cererii Agentului guvernamental. El a depus o cerere de revizuire în temeiul articolului 449 § 1 (j) al Codului de procedură civilă, susținând că, prin rezilierea contractului din anul 1994, a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție similară celei care a avut loc în cauza *Macovei and Others v. Moldova* (nr. 19253/03, 17667/03, 31960/03, 19263/03, 17695/03 și 31761/03, 25 aprilie 2006).

Printr-o hotărâre judecătorească din 19 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire a Procurorului General, a casat hotărârea sa din 19 noiembrie 2003 și a dispus reexaminarea cauzei de către Curtea Supremă de Justiție.

La 20 decembrie 2007, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o nouă hotărâre în cadrul procedurilor inițiate de ASITO în 2002 prin care a respins acțiunea. Bazându-se pe hotărârea *Macovei and Others* (citată mai sus), Curtea Supremă de Justiție a constatat că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului, garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca rezultat a lipirii de efecte a deciziei Tribunalului Chișinău din 9 aprilie 2002. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție a acordat reclamantului 3,515 euro (EUR) în calitate de compensație pentru prejudiciul material, reprezentând restanțele la pensia acestuia și EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral. De asemenea, în hotărârea judecătorească se menționa că contractul din anul 1994 era valid și că părțile erau obligate să respecte prevederile acestuia.

B. Dreptul intern relevant

Dreptul intern relevant este expus în hotărârea Curții în cauza *Macovei and Others*, citată mai sus, §§ 16-18.

Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 449: Temeiurile declarării revizuirii

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

j) Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Agentul guvernamental, sau Curtea Europeană a Drepturilor Omului a inițiat o procedură amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova, care consideră că prin hotărârea instanței s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;

k) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, precum și faptul că persoana interesată poate obține, potrivit legii naționale, o despăgubire, cel puțin parțială, prin anularea hotărârii pronunțate de o judecată din țară.”

PRETENȚII

Reclamantul s-a plâns, în substanță, de violarea principiului securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 § 1 al Convenției. El a susținut că validitatea contractului său de pensie viageră a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată în favoarea sa; totuși, aceasta a fost lipsită de efect ca urmare a hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, când instanțele judecătorești au admis acțiunea companiei ASITO intențată împotriva sa și au dispus rezilierea contractului.

Reclamantul a mai pretins că dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (și anume dreptul lui la pensie), a fost încălcat de către stat, în special prin hotărârile instanțelor judecătorești care au reziliat contractul său de pensie viageră.

ÎN DREPT

Articolul 37 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- (a) solicitantul nu dorește să o mai mențină; sau
- (b) litigiul a fost rezolvat; ...”

Articolul 43 § 1 al Regulamentului Curții, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„La orice stadiu al procedurii, Curtea poate decide scoaterea unei cauze de pe rol în condițiile art. 37 al Convenției.”

La 26 decembrie 2007, Guvernul a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 de-

decembrie 2007. La 21 mai 2008, el a prezentat copia unei dispoziții de plată din 23 aprilie 2008, potrivit căreia reclamantul a primit sumele de bani acordate la 20 decembrie 2007. Guvernul a considerat că reclamantului i-a fost acordată o redresare adecvată și a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției.

La 11 aprilie 2008, reclamantul de asemenea a informat Curtea despre rezultatul procedurilor care s-au finalizat cu hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2007. La 21 mai 2008, el a mai confirmat că a primit sumele de bani care i-au fost acordate la 20 decembrie 2007. Deoarece Curtea Supremă i-a acordat o redresare adecvată pentru violarea Convenției, el a cerut Curții să scoată cererea de pe rol.

Având în vedere articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și faptul că situația reclamantului a fost rezolvată de către instanțele judecătorești naționale, Curtea constată că acesta nu mai dorește să-și mențină cererea. Mai mult, în conformitate cu articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu constată existența circumstanțelor speciale cu privire la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale care ar justifica continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 (a) și (b) al Convenției și articolul 43 al Regulamentului Curții). Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenției nu mai este aplicabil acestei cauze și cererea urmează să fie scoasă de pe rolul Curții.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererea de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

10 cereri împotriva Republicii Moldova
(a se vedea tabelul anexat)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită la 17 iunie 2008, în cadrul unei camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Giovanni Bonello,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*

Având în vedere cererile enumerate în anexă, care au fost depuse la 9 august 2005,

Având în vedere decizia de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției și de a examina admisibilitatea cererilor concomitent cu fondul acestora,

Având în vedere declarațiile formale ale părților prin care a fost acceptată reglementarea amiabilă a cauzelor,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamanții, dna Elena Melinte și celelalte nouă persoane, sunt toți cetățeni ai Republicii Moldova. Ei au fost reprezentați în fața Curții de către dna V. Guțu, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

Reclamanții erau angajați ai unei companii de stat („compania”) gestionată de Ministerul Comunicațiilor și Transportului. Între 1999 și 2001, compania și-a stopat activitatea și nu a plătit salariile reclamanților.

În anul 2001, reclamanții au intentat acțiuni judiciare împotriva companiei, solicitând plata restanțelor la salariile acestora. Ei toți au obținut hotărâri judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor și titluri executorii; totuși, acestea nu au fost executate integral nici până în prezent.

Detalii despre fiecare reclamant sunt prezentate în tabela anexată.

PRETENȚII

1. Reclamanții s-au plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că dreptul lor de acces la instanță a fost încălcat prin neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor.

2. De asemenea, reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârilor judecătorești a încălcat dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

ÎN DREPT

La 12 martie 2008, Curtea a primit de la Guvern următoarea declarație, care reproducea același text pentru fiecare reclamant, cu excepția numelui și sumei oferite în calitate de compensație:

„Eu, Vladimir Grosu, agent guvernamental al Republicii Moldova, declar că Guvernul Republicii Moldova se oferă să plătească [reclamantului vizat] suma de [a se vedea Anexa pentru sumele concrete oferite fiecărui reclamant] euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

La această sumă, care este acordată cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și costuri și cheltuieli și care va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății, vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Ea

va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.”

La 12 ianuarie 2008, Curtea a primit următoarea declarație semnată de către reprezentantul reclamantilor:

“Eu, V. Guțu, reprezentantul reclamantului în [fiecare] cauză, notez că Guvernul Republicii Moldova este gata să plătească [reclamantului vizat] suma de [a se vedea Anexa pentru sumele concrete acceptate în numele fiecărui reclamant] euro în vederea reglementării amiabile a cauzei sus-menționate aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.

La această sumă, care este acordată cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și costuri și cheltuieli și care va fi convertită în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății, vor fi plătite suplimentar orice taxe care pot fi percepute. Ea va fi plătită în termen de trei luni de la data notificării despre adoptarea deciziei Curții în temeiul articolului 37 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. În cazul neplății acestei sume în decursul perioadei de trei luni, Guvernul va plăti, de la expirarea acestei perioade până la executare, o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente. Plata va constitui soluționarea definitivă a cauzei.

Eu accept propunerea și renunț la orice pretenții ulterioare împotriva Republicii Moldova în ceea ce privește faptele care au dat naștere acestei cereri. Eu declar că aceasta constituie soluționarea definitivă a cauzei.”

Curtea ia notă de reglementarea amiabilă la care au ajuns părțile. Ea este satisfăcută că reglementarea este bazată pe respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale și nu constată vreun motiv care ar justifica continuarea examinării cererilor (articolul 37 § 1 *in fine* al Convenției). În lumina celor de mai sus, este potrivit de a sista aplicabilitatea articolului 29 § 3 al Convenției acestor cauze și cererile urmează a fi scoase de pe rol.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Decide să scoată cererile de pe rolul său.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

Anexa – datele personale ale reclamantilor și sumele la care au convenit părțile în cadrul negocierilor amiabile

Cererea nr. și numele reclamantului	Suma propusă de Guvern și acceptată de fiecare reclamant
1. 38656/05, Elena Melinte, născută în anul 1964 și care locuiește în Chișinău	3,060 (trei mii șaizeci) euro
2. 38657/05, Alla Filipovici, născută în anul 1949 și care locuiește în Chișinău	3,450 (trei mii patru sute cincizeci) euro
3. 38658/05, Nina Hanganu, născută în anul 1970 și care locuiește în Chișinău	2,986 (două mii nouă sute optzeci și șase) euro
4. 38659/05, Maria Șoltoianu, născută în anul 1952 și care locuiește în Bumbăta	2,657 (două mii șase sute cincizeci și șapte) euro
5. 38660/05, Liubovi Redica, născută în anul 1954 și care locuiește în Floreni	3,075 (trei mii șaptezeci și cinci) euro
6. 38661/05, Tatiana Pilat, născută în anul 1959 și care locuiește în Chișinău	2,680 (două mii șase sute optzeci) euro
7. 38662/05, Tamara Șoltoianu, născută în anul 1960 și care locuiește în Bumbăta	2,370 (două mii trei sute șaptezeci) euro
8. 38663/05, Olga Roșu, născută în anul 1956 și care locuiește în Chișinău	2,910 (două mii nouă sute zece) euro
9. 38664/05, Ion Cojocaru, născut în anul 1952 și care locuiește în Chișinău	3,454 (trei mii patru sute cincizeci și patru) euro
10. 38665/05, Galina Oprea, născută în anul 1967 și care locuiește în Bumbăta	2,980 (două mii nouă sute optzeci) euro

